

GALAKTIKA FANTASZTIKUS KÖNYVEK

HANK JEFF

AZ ÁTKOZOTT LEHETŐSÉG

TUDOMÁNYOS-FANTASZTIKUS REGÉNY

(C) Kenessey András, 1989

HU ISSN 0238-3063

ISBN 963 11 6342 3

Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadó, Budapest

Eszem szerint pesszimista vagyok, akaratom és hitem arra vezet, hogy optimista legyek.

Antonio Gramsci 1891-1937

Csak esztelen ember vallhatja azt a nézetet, hogy a végtelen térség számtalan égitestjén (amelyek többsége bizonynyal a miénknél szerencsésebb sorsot mondhat a magáénak)

nincs egyéb, csak a fény, amelyet észlelünk.

Merő ostobaság feltételezni, hogy nincsenek más élőlények, nincs más gondolkodási képesség, nincsenek más érzékszervek, csak azok, amelyeket mi ismerünk.

Giordano Bruno 1548-1600

Micsoda kis rész jut egy-egy emberre a végtelen és mérhetetlen időből! Milyen gyorsan eltűnik ez is a feneketlen időben! Milyen kis rész az egész anyagból!

Milyen kis hányad a világlélekből! S az egész földnek mekkora kis rögén csúszol-mászol! Gondold meg mindezt... Gondold meg, hogy ami téged láthatatlan szálakkal ide-oda rángat, az benned van elrejtve...

Marcus Aurelius 121-180

6.

– Ezredes úr, Trolkzen brigádkapitány van itt - jelentette segédtisztje az előszobából. Lingfross ezredes ránézett a képernyőre: fogadó terem-előszobájában több más várakozó között felfedezte a fiatal, jóvágású brigádkapitányt, titkosszolgálatának főnökét.

– Küldje be – utasította a segédtisztet. – Elnézést, uraim – fordult a tárgyalóasztal körül helyet foglaló kormányzótanács-tagokhoz. – Ez az ügy nem tűr halasztást.

– Átvonuljunk a másik terembe? – ajánlotta föl a külügyek vezetője készségesen.

– Fölösleges. Szeretném, ha önök is hallanák, miről beszélünk. Végül is közügyről lesz szó.

Az ezredes akkor sem vált meg a rangjától, amikor a hatalom csúcsára jutott. Abban a hatalmas vérontásban, ami odáig vezető útját kísérte, minden, nála magasabb rangú tiszt elpusztult. Időközben hiába akartak többen örökre lemondani rangjukról, Lingfross ezredes akkori véleménye szerint a rang nem káros szenvedély, hanem örökös felelősség; és aki rosszul él vele, annak vállalnia kell a következményeit, így hát ő lett a legmagasabb rang tulajdonosa. Hívei később hasztalan próbálták rábeszélni az előlépésre, Lingfross ezredes szerényen elhárította magától a kinevezési kísérleteket. Ez a megoldatlan helyzet sokáig bizonytalanságban tartotta beosztottait, akik szerettek volna előlépni, ám az illem azt kívánta, hogy ne érjenek el ugyanolyan vagy magasabb rangot, mint

Lingfross ezredes. Végül a jogtudósok úgy oldották meg a helyzetet, hogy törvénybe iktatták: a legmagasabb az ezredesi rangfokozat. Hogy azonban az alacsonyabb rangúak se járjanak rosszul, a hadnagyi fokozatok mintájára ál- és főszázadosi, ál- és főörnagyi, valamint ál-, alközép, közép- és főközépezredesi rangokat iktattak be (ez utóbbiak természetesen mind alacsonyabbnak számítottak, mint az ezredesi rang). Lingfross ezredes ezenkívül saját maga alkotta különlegesjogot gyakorolt: bárkit brigádkapitánnyá nevezhetett ki, civilt, katonát vagy úrszolgálati személyt. Ilyen megtiszteltetés érte két évvel ezelőtt Trolkzen alörnagyt, amikor leleplezett és ártalmatlanná tett egy, a Lingfross ezredes hatalma és élete ellen irányuló összeesküvést, melyet közvetlen főnöke, a titkosszolgálat akkori vezetője szervezett.

– Trolkzen brigádkapitány, parancsára megjelent! – hangzott az ajtóból a titkosszolgálat főnökének határozott hangja. A brigádkapitányi cím meghatározatlan és besorolás nélküli volt: inkább huzamosabb időre szóló megbízatásnak lehetett nevezni, mintsem rangnak.

– Lépjen közelebb – mutatott maga mellett helyet Lingfross ezredes. A brigádkapitány az ezredes mellé állt, szemét résnyire húzta össze, ajkát összepréselte, nem akarta mutatni, hogy mekkora belső nyugtalanság, milyen heves, ellentétes érzelmek okozta kavargás dül benne. Pontosan tudta: ez az ezredes kedvenc játszadozásai közé tartozik, hogy a kihallgatásra rendelt embereket bizonytalanságban tartsa; tudta, hogy az ezredes szereti pattanásig feszíteni a húrt, mert azt hiszi, hogy ilyenkor a beosztottak elárulják magukat, s olyat tesznek vagy mondanak, ami egyébként eszük ágában sem lenne; de most mégis megmagyarázhatatlan belső borzongást érzett, mintha az ezredes kíváncsian kutató pillantása áthatolna rajta, a lelke mélyéig. “Nem félsz?” – mintha ezt kérdezte volna a nézése. “Nincs mitől, tiszta a lelkiismeretem” – gondolta Trolkzen, miközben keskeny szemrészén át Lingfross tekintetébe mélyedt. Majd észbe kapott, hogy már túl soká állja rezzenéstelenül főnökének nézését, s még mielőtt baj lenne belőle, elkapta pillantását, és kéthárom rebbenéssel végigsöpört a kormányzótanácsban. Ennyi is elég volt, hogy megállapíthassa: nem fenyegeti közvetlen veszély. Szíve már nem dobogott a torkában, de arkifejezésének feszültségéből még mit sem engedett lazulni. Egyelőre nem tudta, hogy az ezredes miért nem kínálja ülőhellyel: miért kell állnia.

– Elhatároztuk a támadást – mondta végül Lingfross ezredes. – A hírszerzés elegendő adatot szolgáltatott ahhoz, hogy felelősséggel dönthessünk.

– Gratulálok, ezredes úr – engedett meg magának Trolkzen egy halvány mosolyt. – Nagyszerű döntésnek érzem.

– Nem, nem – csóválta meg a fejét az ezredes. – Ne hamarkodja el a véleménynyilvánítást. – Az ezredes most újból merően Trolkzenre nézett, de a résnyi szemek mit sem árultak el. – *Én* szeretnék önnek gratulálni. Vagyis a kormányzótanács. Önt neveztük ki a következő hadművelet főparancsnokául.

Trolkzen figyelmét nem kerülte el, hogy a kormányzótanács tagjai meglepetésükben szinte hátrahőkölnek; s hogy palástolják nyilvánvaló hibájukat, e mozdulat jól-rosszul eljátszott folytatásaként egymás után felpattannak, és gratulálnak neki. Miközben fogadta a gratulációkat, Trolkzen egyre biztosabb volt benne, hogy az ezredes ott, abban a pillanatban találta ki az ő áthelyezését, nyilván több más, egyenlő esélyű jelölttel szemben. Nem rossz, ismerte el magában. Engem eltávolít, a kormányzótanács tagjait kicseréli, hadjáratot indít, tehát növeli a népszerűségét; új embereket vesz maga mellé, a régieket kiejti a hajóból, a dicsőséget egyedül aratja le, aki hibázik vagy vereséggel tér meg, annak lehullik a feje. Nem rossz, gondolta még egyszer, miközben megköszönte Lingfrossnak a kinevezést, a megtisztelő megbízatása, és végül biztosította további rendíthetetlen hűségéről és odaadásáról.

Amint kilépett Lingfrosstól, a karórájába épített távvezérlésű számítógéppel minden bizalmas feljegyzést zárolt, amit valaha is a megörökítőbe küldött. Hülyül az öreg – gondolta később –, vagy erőt

vett rajta az aggkori érzelmesség: bizonyára hálás még nekem a lelke mélyén. Én az ő helyében habozás nélkül kinyírnám a brigádkapitányomat az új kormányzótanács megválasztása előtt.

Aztán vihogni kezdett, mint egy éretlen kamasz. Képtelen volt erőt venni magán; tudta, most jön ki rajta az előbbi ideg feszültség, hiszen talán csak egy hajszál választotta el a halálos veszedelemtől.

5.

A harci alakzatba rendeződött űrflotta parancsnoki Zászlóshajója a *Győzhetetlen* űrcirkáló volt. Irányítófedélzetén Gattepi főközépezredes tartott rövid helyzetelemzést Trolkzen brigádkapitánynak és kíséretének.

– Számításaink szerint ez az ellenség utolsó, jelentős erőt képviselő hadcsoporthadja. Ha a mostani csatában megtörjük az ellenállásukat, várhatóan szétszóródnak, és fel kell adniuk az ellenőrzésük alatt álló ezerkétszáz fényévnyi mögöttes űrtértséget. A jövőben már csak jelentéktelen helyi ellenállásokat kell legyűrnünk.

– Ők azok? – kérdezte Trolkzen a képernyőn feltűnő fényes pontokra mutatva.

– Igen. Ezek meg mi vagyunk – intett az egyik képernyőkezelőnek, aki végigpásztázott a több tízezer űrflottán. Fenygető látvány lehetett odaátrol, Trolkzen nem szeretett volna a bőrükben lenni. Egy pillanatra átfutott rajta a gondolat, hogy ha hirtelen békét kötne az ellenséggel és ezt a hatalmas erőt Lingfross ezredes és a tehetetlen kormányzótanács ellen vezetné... de elhessentette a villanásnyi ötletet, noha összefutott szájában a nyál.

A zászlóshajó most lassított, lemaradt, maga elé engedte a különféle rendeltetésű csataűrhajókat, amelyek ezerszámra húztak el mellette. A messze elől történő eseményeket azonban nagyszerűen tudták követni a közvetítő láncba rendeződött jelforgalmi űrhajók segítségével. A Szolgák – ahogy az ellenséget nevezték – észrevehetően kevesebben voltak, ellenállásuk mégis feltűnően erős volt. A csata első szakaszában egyes űrtértségekben érzékeny veszteségeket okoztak. Gattepi főközépezredes időnként vörösre váltán, hisztériás dührohamban üvöltözött a csatahajók parancsnokaival. Egyszer még ők maguk is veszélybe kerültek, amikor egy rendkívül ügyesen manőverező Szolga-űrhajó (nyomában az őt üldöző három, különleges osztályú rombolóval) a *Győzhetlent* vette célba; csak Viqqaces hajó-zókormányos és Mkeppuphingou célzó főtiszt együttes erőfeszítésével kerülhették el a tragédiát.

Viqqaces átbuktatta a *Győzhetlent* az orrán, és a közeledő ellenséges űrhajó alá került, Mkeppuphingou pedig (pontosan időzítve egy kritikus tömegű töltetet) szembesújtott a Szolgák sugárcsapásával. A két pusztító erejű sugárnyaláb félúton találkozott az űrhajók közti térben, és iszonyatos tűzijáték kíséretében semmisítette meg egymást. Az üldöző és az üldözöttek elszáguldottak, és valahol a mögöttük levő térben birkóztak tovább.

– Felsőbb helyen említést teszek az emberei ügyességéről mondta kiszáradt szájával Trolkzen, mikor a halálos rémülettől szóhoz jutott. Közben messze elől kezdték viaszorítani a Szolgákat, akik minden egyes űrkockáért kemény árat fiztettek velük.

A Szolgák akkor kapták a nevüket, amikor hosszú évezredek csendes meghunyászkodása után egyszer csak – pimasz szolgák módján – ellenszegültek nekik. A Szolgák körülbelül olyan fejlődési színvonalon lehettek, mint ők, de nem fegyverrel hódították meg a környező űrtértséget, hanem kereskedelessel. Hatalmas, fegyvertelen kereskedelmi űrflottájuk volt, s egy időben közvetítő kereskedelmet akartak lebonyolítani köztük és a galaktika távolba vesző végei közt. A Hősemberek – Trolkzen népe így nevezte magát azonban úgy találták, hogy semmi szükség a Szolgákra, sokkal nagyobb haszonnal tudnának ők kereskedni, ha a fegyvereik erejét is hozzáteszik az eladásra szánt áruhoz. Ezért elhatározták, hogy kiiktatják a Szolgákat a világmindenségből. Mégpedig nem hagyományos fegyverekkel (hiszen az túl sok energiát emésztett volna fel), hanem a természet őseréjű fegyverével. Már korábban felfedezték, hogy a Sruydh-514-es csillag nyolcadik bolygóján olyan, egészen alacsony rendű élettelenység létezik, amely minden más, nála fejlettebb élőlénnel azonnali, elképesztő heveségű kölcsönhatásba lép: amaszt alkotórészeire bontja, és a folyamat végén ön maga is megsemmisül. Ezért Trolkzen ősei egy robotűrhajót küldtek a bolygóra, nagy mennyiségű gyilkos vírust gyűjtöttek be, és egy meghatározott időpontban elárasztották vele a Szolgák bolygóját. A Szolgák előírászerűen kipusztultak; és ez várt volna minden, a Szolga-bolygóra visszatérő űrhajó legénységére is. Ám a Hősemberek hírszerzése csődöt mondott: figyelmüket elkerülte, hogy a Szolgák népességének nagyobb része már nem a Szolgabolygón él. Ez a kirajzott népesség – amikor a tudomására jutott, hogy a Hősemberek mit tettek – átalakította a kereskedelmi űrhajókat, és fegyveresen szegült szembe a Hősemberekkel. A Szolgáknak természetesen fogalmuk sem volt a hadművészetről, és ezért egyre kijebb és kijebb szorultak a galaktikából. A győzedelmes hősemberi elme és akarat előtt minden más űrnépességnek meg kell hajolnia – ezt mindenki-így tudta. Még Trolkzen is. Egészen addig, amíg Lingfross ezredes ki nem nevezte a titkosszolgálat főnökévé.

Akkor ugyanis a szigorúan titkos és zárt adattár is megnyílt előtte. Ebben fedezte fel azt a megörökítést, amely egy titokzatos, a Hősembereknél évmilliókkal fejlettebb népre utaló jelről szól. E nép (amely később a Birkák nevet kapta tőlük) véletlenül rosszul irányíthatott egy robotűrhajót, amely a Hősemberek felségterületére tévedt. Mindez körülbelül Trolkzen tizenötödik ősapjának idején történt. A Hősemberek hősiesen befogták az elcsatangolt robotűrhajót, egy ideig őrizgették, hátha jelentkezik

érte a tulajdonosa, de aztán ráuntak, és nekiláttak, hogy tudományosan megvizsgálják: mit tud, és mennyit hasznosíthatnak a tudásanyagából. Amennyit megértettek és képesek voltak felhasználni belőle, annak a birtokában tudták végül is legyűrni és lassan kiszorítani a kétségbeesetten védekező Szolgákat.

Egy ilyen hadjárat idején – nagyjából Trolkzen nagyapjának korában – kis híján összetalálkoztak a Birkákkal. Eleinte szörnyen féltek és tartottak tőlük, hiszen annyival voltak fejlettebbek náluk, hogy akár egyetlen sóhajtással kifújhatták volna őket a galaktikából. A Birkák azonban nem ismerték a fegyvereket, nem ismerték a háború előnyeit; vagy ha ismerték, mégsem használták fel űrpolitikájuk érvényesítésére. Ez már akkor kiderült, amikor egy alkalommal a Hősemberek egyik űrcirkálója eltévesztette a Szolgák űrhajóját, és a Birkák (akkor még Titkos Idegenek) űrhajóját támadta meg. Mikor észrevették szörnyű baklövésüket, menekülni akartak, de a Birkák elől nem tudtak megszökni. Azt hitték, végük, de a Birkák nem bántották őket. Csak kikísérték az űrcirkálót abból az űrtérségből, amelybe betévedt. Két hasonló eset után, amikor a Hősembereknek semmi bántódásuk sem esett, a Birkák megkapták végleges nevüket, és a Hősemberek kormányzótanácsa megbízta a haditudósokat, hogy dolgozzanak ki terveket a Birkák bolygójának meghódítására. Előbb azonban véglegesen le kellett gyűrni a Szolgákat.

4.

A csata lassan véget ért. Néhány ellenállási gócban még heves sugárcsapás-tűzpárbajok dúltak, de a Szolgák űrhajóhadának a gerincét – minden kétséget kizáróan eltörték. A fellángoló utóvédharcok már nem sokat változtattak a lényegen.

A legtávolabbi jelforgalmazó űrhajó vészjelet küldött a közvetítő láncon át. Ellenséges űrjármű közeleg! – riasztotta a Hősemberek űrflottáját. Hamarosan megérkezett a képe is. Elég félelmetes látvány volt, de a kinézeténél is meglepőbbnek bizonyult a sebessége...

– Körülbelül hússzor olyan gyors, mint mi – jelentette hamarosan Viqqaces hajózőkormányos.

– Biztosan erre vártak a Szolgák – találgatott Mkeppuphingou. – Azért védekeztek olyan vakmerő hiábavalósággal, hogy kihúzzák a megjelenéséig.

– Űrhajók! Azonnal hozzám! – adta ki a parancsol Gattepi főközépezredes. majd Trolkzennek magyarázta a taktikáját: – Talán a mi egyesített tüzereink integrálására készített. Mert ha olyan jó fegyverei vannak, mint amilyen gyors, akkor sok bajunk lesz vele.

– Mintha láttam volna már valahol... – tűnődött Trolkzen.

– Már elnézést, hogy ellentmondok •- mosolygott elnézően Gattepi főközépezredes –, de az űrflotánk nál én ismerem legjobban az ebben a galaktikában fellelhető típusokat. Ilyen űrhajó még sehol sincs.

– Talán a tervezők vázlatai közt... – próbált segíteni Viqqaces.

– Nem, nem – ingatta a fejét Trolkzen. Közben kezdtek gyülekezni körülöttük az űrflotta egységei. Gattepi parancsokat osztogatott, a cirkálók, rombolók, távolsági sugárvetők és elhárítónaszádok pontosan meghatározott rendbe álltak; egy olyan gúlát képeztek, amelynek csúcsa a felénk közeledő, már manőverezésbe fogó űrhajó orrát célozta.

– Lassított – jelentette az egyik űrhajószem a hírközlő láncban.

– Minket keres – vette észre Viqqaces.

– Még kívül van a sugárcsapásunk hatóerején – jelentette Mkeppuphingou.

– Odavágok neki! – Ez valamelyik szomszédos távolsági sugárvető parancsnoka volt, Gattepi azonnal ráförmedt:

– Nyughass! Maradsz, ahol vagy!

–...emlékszem, hogy találkoztam vele... – dünnyögte Trolkzen.

– Az alakzatból senki sem törhet ki! – harsogta a főközépezredes az újabb parancsot. – Tűzkészültség!

– Ha hússzor gyorsabb nálunk, akkor a hatóereje is legalább annyival nagyobb, mint a miénk – gondolkozott hangosan Trolkzen. – Már rég szétüthetett volna köztünk.

– Tűz! – süvöltőit Gattepi. Több ezer sugárnyaláb vágott végig a közeledő űrhajó testén. Illetve el sem érte, mert sértetlen maradt.

– Jóságos ég! – döbrent rá a valóságra Trolkzen. – Hiszen ez egy Birka-robotűrhajó! Tűzet szüntess! – parancsolta Gattepinek.

3.

A Birkák robotűrhajója engedelmesen a *Győzedelmes* mellé simult. Ebben a pillanatban kellemes érzet kerítette a hatalmába őket.

Üdvözlünk titeket az Otthon népe nevében – gondolták akaratuk ellenére –, *kérjük, hogy gyűjletek egybe, és figyeljetek ránk.*

– Kapcsolódjatok hozzánk – adta ki a parancsot akarata ellenére Gattepi. Ezer és ezer csataűrhajó záródott szoros egységgé. Százezernyi agyban visszhangzóit a nekik szánt gondolat.

Bennünk nincs ellenséges szándék – gondolták egyszerre mindannyian –, *és reméljük, hogy ti is csak tévedésből vagy rossz beprogramozás miatt okoztok pusztítást. Biztosan tudjuk, hogy alacso-*

nyabb ismeretszinten gond lehet a világegyetem kérdéseinek a megválaszolása, ezért nagylelkű ajánlatot teszünk. Felfedjük előttetek a műszaki haladás jövőbe vezető útját, ha belátjátok, hogy a dolgok helytelen megközelítése a pusztítás. Ha őszinte fogadalmat tesztek, fokozatosan új és új távlatokkal ismerkedhettek majd meg. Aki fogadalmat tesz és megtartja, az beléphet a robotúrhajóba, és megismerkedhet mindazzal a szépséggel és gazdagsággal, amit csak az otthoni értelem létrehozott. Ha elhátározátok magatokat, létesítsetek tapadó kapcsolatot a körrel jelzett bejáratnál. A fogadalomra a robotúrhajóban kerül sor. Vége az első kapcsolatnak.

Mintha álomból ébredtek volna, olyan kábák voltak. Néhányan valóban támo lyogtak is. Trolkzen előbb a szemét dörzsölte, aztán körül nézett, és nem került e l a figye lmét, hogy volt, aki a halántékát, volt, aki a fülét, s volt, aki a szívét masszírozta. Gattepi főközépezredes a sugárpisztolyán babrált, és amikor kihúzta, hadonászni kezdett vele.

– Ki volt ez a csibész?! Lelövöm, mint egy kutyát! Ki hülyéskedett itt velem?! Ki merészelte?!

– Nyugodjon meg – veregette hátba Trolkzen. – Maga is átmegy velem együtt, és fogadalmat tesz..

– Micsoda? – Ijesztő volt, ahogy vérben forgó szemmel tátogott.

– Szükségünk van a Birkák tudására. Máskülönben kifrjcskázna k minket a világegyetemből. Úgy-hogy testületeileg átmegyünk és fogadkozunk. Válassza ki a legjobb parancsnokokat, a legjobb hajó-zómérnököket és kormányosokat. De biztonsági tiszt egy se legyen köztük!

– Értettem – tiszteltgett Gattepi, Trolkzen pedig arra gondolt, hogy a vén marha semmit sem értett.

2.

Csodálatos és félelmetes program volt. Ha Trolkzen nem gyűlöli olyan engesztelhetetlenül a Birkákat, akkor imádnia kellett volna őket már ezért az összeállításért is. Minden pontosan el volt tervezve az utolsó válaszig; a többváltozós lehetőségek összes kanyargós mellékutcaja is egyenesen a megoldás felé vezetett. Semmilyen erőszakos kényszerítés, durva terelés, büntetés nem volt benne; csak segítés, óvatos iránymutatás és a választási alkalmak állandó szabadsága. Sokan – főként a betokosodottak és a gondolkodni lusták – nem tudtak mit kezdeni ezzel a módszerrel; hiszen egész életükben az előre kiszabott utakhoz, a parancsokhoz és végrehajtásukhoz voltak szokva. Trolkzen mindent pontosan megjegyzett magának. Tudta, hogy az alkalmazkodókra és a parancsteljesítőkre is szüksége lehet majd, csak más-más időben. Az összetapadt úrflo ttá hoz folyamatosan érkeztek a távolabbi úrtérségekből azok az egységek, amelyek időközben végeztek a menekülő Szolgákkal. Ezeknek a cirkálóknak a kiválasztott legénysége is csatlakozott a fogadalomtevőkhöz.

Trolkzen gondoskodott arról, hogy egyre kevesebb-, és kevesebb embere férjen hozzá a Birkák mind több és több titkához. Mivel a megörökítője folyamatosan működött, akár egyedül is végigjárhatta volna a bebocsáttatás útját, de nem akart túl korán gyanakvást kiváltani. Végül eljutottak a robotúrhajó irányítópultjái g. Hamarosán beletanultak az indulásba, az irányváltoztatásba, a fékezésbe, a megállásba. Végül – már csak hárman voltak hozzá – rájöttek, hogy kell használni az energiaernyőt, amely a meteoritoktól védte a robotúrhajót. Néhány kísérletet végeztek: távolsági sugárvetők próbálták eltalálni őket, de a halálos sugarak energiája szétfoszlott a védőernyőn. Ekkor elindultak hazafelé. Előtte Trolkzen az összes biztonsági tisztet bekérte magához a robotúrhajóba, és egyszerűen bezárta őket egy Birka-jelre nyíló raktárba, nehogy valamilyen bajt keverjenek felelőtlen hűségükben. Aztán teljes sebességre kapcsoltak, és faképnél hagyták Gattepit és egész mozgó ócskavastelepét. A raktárba zárt biztonsági tiszték a teljes hazafelé úton olyan alapos agymosást kaptak a szelíd Birkarábeszélőtől, hogy aligha maradt egy önálló Hősember-gondolatuk. Rablóból lesz a legjobb pandúrmosolygott magában Trolkzen, amikor néha-eszébe jutottak.

1.

Minden úgy történt, ahogy elképzelte. Lingfross ezredest lenyűgözte a gyors győzelem és a fantasztikus ajándék, amit neki hozott; a robotúrhajóból kitóduló biztonsági tiszték blablája pedig minden maradék gyanakvását eloszlatta. Ünnepe lyes keretek közt teljes új kormányzótanácsával bevonult. a robotúrhajóba. A megfelelő agymosás után kimasírozta k, és Lingfross szívhez szóló beszédet mondott, melyet a világmindenség minden Hősember e egyszerre hallgathatott.

Leírhatatlan hatást keltett, Trolkzen a legszörnyűbb rémálmában sem merte volna elképzelni. A fel-dühödött Hőse mberek mozgalma egyszerűen elsöpörte Lingfross t, a gyűlölt diktátort, aki aggkorára megbolondult, és ördögi békeszólamokat hangoztatott. Lingfross életét a védelmére kelt több ezer biztonsági tiszt sem tudta megmenteni: mindannyian ott pusztultak, ahol a népharag utolérte őket. Trolkzen (hogy lecsöndesítse a forrongást) élére állt a mozgalomnak, kikiáltotta magát ideiglenes ez-redesnek, lefegyverezték a később megérkező úrflo ttát, a legnagyobb békebarátokat rögtönítelő bírósági tárgyalás után kivégezték, a többieket száműzték.

Trolkzen úgy érezte, hogy nincs nála nagyobb alakja a Hőse mberek hatalmas történetének. Meg-kezdheték a készülődést a Birkák elleni hosszú háborúra.

– Mi leszünk a világmindenség urai – ígérte beiktatási beszédében.

KÖZPONTI MEGFIGYELŐ A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

Összesíteni a kihelyezett megfigyelőpontok észrevételeit. Az eltelt szakaszban semmiféle említésre méltó, rendkívüli esemény nem történt. Minden megfigyelés az előre számított értékek közt maradt. Rendkívüli jelentkezésre nem volt szükség. Vége.

KÖZPONTI RÖGZÍTŐ A KÖZPONTI AGYNAK:

Az eltelt szakaszban minden esemény az előre számított értékhatárok közt maradt. Mellékelem az összes KÖZPONTI MEGFIGYELŐ adatait. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI TÁROLÓNAK:

Javaslom a KÖZPONTI RÖGZÍTŐ legutóbbi jelentését a korábbiak mellé elhelyezni, bármikor előhívhatóan. Vége,

KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓ A KÖZPONTI- AGYNAK:

A legutóbbi szakaszban megfigyelt jelenségek háromvonásnyival tértek el a lehetséges középérték megengedett ingadozásától. A korábbi szakaszok ismeretében számított öt változat közül az alulról kezdett negyedikben a 2/B-17ER-45-S-628 számú program 15. számú altervének megfelelő helyet foglalja el a teljes összmozgás. Irányultsága a 629. program egyik alterve. A 30 fokú mérőn elfoglalt legnagyobb veszélyességi együtthatója 0 és 1 között áll. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

A KÖZPONTI MEGFIGYELŐK folytassák munkájukat a kihelyezett megfigyelőpontokkal egyetértésben. Jelentkezés a szakasz végén. Rendkívüli eseményt azonnal jelenteni kell. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓNAK:

A veszélyességi együttható 0. és 1 közti értékének összevetése a korábbi szakasz hasonló értékével a tizedespont utáni első egymillió szám nagyságrendjéig szükséges. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI BEAVATKOZÁSIRÁNYÍTÓNAK:

Egyes számú alapügyeleti készenlét. Vége.

A PARANCSNOK

1.

Bowud parancsnokkal megfordult a világ.

Megfordult, fejre állt, bukfencezett, bakot ugrott, szaltózott, dupla, tripla csavart szaltót, előbb hátrafelé, majd előre, végül oldalirányban is, és már tényleg nem lehetett tudni, merre van az előre meg a hátra, a fent és a lent, a jobb és a bal. Olyan pánikba esett, hogy egy kezdő is elszégyellhette volna magát miatta," de csak addig tartott az egész, amíg a gondolat átfutott rajta. Rögzítette magát, és bekapcsolta a hajózólegénység összes helyiségét. Gömbhéján kapcsolgatta az egyes helyszíneket, közben minden vitustáncot járt.

– Namol! Gubor! – szólítottatta társait. – Megvagytok?

Csak keserves nyöszörgés volt a válasz.

– Dozak! Yekit! Menü! Loian! Ki tudja, mi ez? Ahogy felvillantak az egyes helyszínek, kiderült, hogy társai közül a szerencsésebbek vagy az ügyesebbek rögzítették magukat, akinek meg nem sikerült, az összevissza lebeg-gurul-csapódik.

Dozak, a fizikus, miközben a szerteszt repülő tárgyakkal viaskodott, már számológépét kezelte.

– Ez csak a vészállapot lehet – kínlódott keservesen a záporozó tárgyakat elhárítva s eközben dolgozva is. – Muris azt állítja, hogy Helyzet van.

Murisnak elment az esze – gondolta Bowud parancsnok mérgesen. – *Mi a fenének viccelődik? Mi az, hogy Helyzet van?*

Egyáltalán nem viccelődöm – gondolta Muris –, *bekapcsoltam a meteorelhárítót, de ez, valami más.*

Hogyhogy más? – gondolta Bowud. És ahogy ezt gondolta, azonnal érezte, hogy a többiek is erre gondolnak.

Valami más – jött a válasz –, *erősebb hatású és sokkal veszélyesebb.*

Nem értem.

Pedig te vagy a parancsnok – jött előbb a pimasz válasz, és utána a tisztességes –, *de már kutatok az emlékezetemben.*

Még el sem csitultak az előző felfordulás utolsó hullámai, már itt volt a következő. És – ha lehet – még erőteljesebb megrázkódtatással járt. De most felkészültebben fogadták. Kérdés, hogy meddig bírják a védekezésnek ezt a formáját. Bowudban még végig sem futott a gondolat, máris megkapta a választ.

Az energiapajzs sértetlen. De ezek nem meteoritok.

– Bowud, energialökésekkel próbálnak áthatolni a pajzsunkon. – jelentette Dozak.

– Vigyázz!!! – Muris leadta az újabb vészjelzést. Megint táncot járt a világ. Föl-le, jobbra-balra, előre-hátra, bukfenc-szál tó.

Kis nyugalom, majd előlről az egész.

– Az a baj, hogy mindig vissza akarunk állni a megelőző irányba – közölte Dozak.
 – Ezért ficánkoltat minket Muris? – dühöngött Namol, hogy most megnyugodott a helyzet.
 – Főnök, védj meg – kérte Muris. Bowud nem akart épp most hatásköri vitát.
 –... addig tartja nyugalmi helyzetét vagy egyenes vonalú, egyenletes sebességű mozgását, amíg erő nem hat rá – idézte az Alapigazságok egyikét.
 – Kösz – gúnyolódott Muris, de Namol nem lehetett ilyen könnyen leszerelni.
 – A fedélzeti számítóközponttól ezennel megvonom a beleszólás jogát – jelentette ki már-már számítógép-ridegséggel. – A büntetés időtartama... – Itt egy csöpp szünetet engedélyezett magának, mint aki éppen ebben a pillanatban határozza el magát, de Bowud esküdni mert volna, hogy Namol pontosan tudja, mennyi időre akarja elnémítani Murist, akinek még soha nem használta ezt a nevét, csakis a hivatalos megszólítását. Muris persze kapott a műtétovázás nyújtotta lehetőségen, és még közbeszólt:
 – Főnök! Nem hagyhatod, hogy ezt tegye velem! – sikoltotta. – Vagy neked is ő a főnököd?!

Bowud nevetett volna, ha meg nem dobja az újabb rengéshullám; és ha nem tudja, hogy a nevetéssel magára haragítja Namolt, aki mégiscsak Muris közvetlen főnöke; ám mint ilyen, a humorérzéknek minden híjával. Pedig a Murishoz hasonló fedélzeti számítóközpontokkal való minél tökéletesebb és összehangoltabb együttműködéshez feltétlenül szükséges a humorérzék is. Muris bizonyára érezte a Bowudból feléje áramló rokonszenvet, és még egyszer próbálkozott, amíg Namol magához nem tért az újabb megrázkódtatásból:

– A fedélzeti számítóközpont ezennel ünnepélyesen bocsánatot kér mindazoktól, akiket legjobb szándéka ellenére megsértett, vagy akik legjobb szándékát félreértve sértve éreznék magukat.
 – Újabb pályaadatokat adok – szólalt meg Gubor, a matematikus, akinek fel sem tűnt, hogy közben micsoda küzdelem folyik Muris megrendszabályozásáért.
 – Blokkolom a betáplálást! – süvítette Namol. – És ettől a pillanattól kezd...
 Nem folytathatta, mert az űrhajó akkorát ugrott, hogy benne szorult a közlendője.
 – Muris, engedd szóhoz jutni a fölöttesedet – kérte Bowud, noha (ezt magában tisztázta) szándéka ellenére.
 – Főnök, én *védlek* titeket meg ezt az egész ócska dobozt is. Nem szórakozásból ugrálunk!
 – Hiszek neked, Muris, de szeretném személyesen tapasztalni, ha lehet.
 – Éppen kérni akartam.
 – Blokkolom! Semmit sem engedélyezek, amíg ezt a függelemsértést!... – Namol mintha elvesztette volna a józanságát.
 – Adhatod, Muris. – Bowud teljesen nyugodt volt. – Add be mindenkinek.

2.

Egyszerre robbant rájuk a holtak hitt külvilág fényes hangzuhataga. Döbrent némasággal figyelték.
 – Xtrrrrryykx! Xtrrrrryykx! Xtrrrrryykx!!! Mintha egy gonosz szándékú neutroncsillag kelt volna ellenük, hogy céltábla híján őket célozgassa.
 – Jóságos ég! – suttozta Bowud. – Belefutottunk.
 – A Xtrykxek! – ordította túl Yekit a lármát. – Hát itt is megtaláltak?!

Szóval mégsem meteoritraj – gondolta Bowud.
 – De nem ám – válaszolta Muris. – Ami még hagyján, de gyöngül az energiapajzs. Túl sokat emészt fel a Xtrykxek hatástalanítása.
 Bowud átpillantott Namol gömbhéjára, de a helyettese mozdulatlan volt. Talán a rémület.
Remélem – nyugtázta Muris. Bowudban szörnyű sejtés támadt, de bizonyára ez foglalkoztathatta Namolt is, mert most meglevenedett.
 – A Helyettes a Parancsnoknak – váltott át hivatalosba, és ezt Muris kénytelen volt rögzíteni. – Annak a gyanúja merül fel, hogy a fedélzeti számítóközpont megtevesztő helyzetet szimulál.
 – Kikapcsoljam a pajzsot? – kérdezte Muris.
 – Fölösleges – döntött Bowud. Még csak az hiányzik, hogy egy ilyen hatásköri hisztéria miatt mindannyian elpusztuljanak. – Parancsnok a Helyettesnek. Vessünk ki egy felderítőt a pajzs túlra.
Örök hálám, Főnök – üzente gondolatban (természetesen csak neki) Muris.
 Bowudnak mindenképpen ezt kellett tennie. Akkor is, ha meg akart bizonyosodni Muris őszinteségéről, akkor is, ha Namol (és a maga) gyanújáról, de akkor is, ha életben akart maradni legénységével és egész, pótolhatatlan, felmérhetetlen értékű szállítmányával. A felderítőt mindenképpen az őket védő energiapajzs túlra kellett vetni. Egyrészt, hogy megbizonyosodjanak a támadás szándékosságáról, másrészt, hogy felmérjék nagyságát és irányát, végül, hogy védekezhessenek ellene. Muris hatalma nem ért a pajzs túlra, azt sem tudhatta, hogy hová kerül majd a felderítő (ha mindazt eljátszotta volna csak, ami őket az első lökéshullámok óta érte, most lelepleződött volna). De őszintén szólva Bowud nem tudta volna megállapítani, mikor érzi majd jobban magát: akkor, ha kiderül, hogy Muris csak unalmában játszott velük, vagy ha kiderül, hogy őszinte, és valóban a Xtrykxek támadták meg őket.
 – És újból! És még itt is!!! – dühöngött. A felderítő közben teljesen megsemmisült. Atomjaira bomlott és széteszlott a világűrben, amely mind ez ideig oly nyugodtnak tűnt.
 – Ezek a rohadtak!!! – szitkozódott viharzó dühében Bowud. – Hát mit akarnak tőlünk?

És itt a főnyeremény! – üzenté (most is csak neki) Muris. – *A befejező, a mindent eldöntő kérdés!* – utánozta az otthoni legnépszerűbb tömegjáték vezetőjének kikiáltói modorát. – *Mi feltesszük a kérdést, adunk rá három választ, ön csak kiválasztja a megfelelőt, és máris nyert!* Kérdés: mit akarnak tőlünk? Első válasz: egy türelemjáték-menetet! Második válasz: hogy kinyírhassanak minket! Harmadik válasz: semmit!

Csavad le magad, ha nem akarsz, hogy átadjalak Namolnak – gondolta Bowud, de közben az is eszébe jutott, hogy Muris talán így leplezi a maga zaklatottságát.

Bocs, Főnök. Különböztetést találtál. Én sem akarok itt kinyírfanni ezektől. De mint említettem, gyengül a pajzs. Sokba van a hatástalanítás.

– Készülj föl a vészharításra. Dozak! Gubor! Milyen irányú a támadás?
– Egy pontból – válaszolt Dozak.
– Megadtam a térpontjait Murisnak – tette hozzá Gubor. Yekit magától jelentkezett:
– Modelléztem a robbanótöltetek pályáját. Korai szakaszban hajtóanyag, később tömegvonzás. Akkor is megtalálna minket, ha mellémegy, mert a tömegünkkel magunkra vezéreljük.
– Ezért nem lehet a támadással szembeni oldalra sűríteni a pajzsot – szólt közbe Muris.
– Nukleáris robbanások – kommentálta Dozak az újbóli fény-, hang- és lökésjelenséget, miután visszaállt a viszonylagos nyugalom.
– Meg tudjuk állapítani a kibocsátóhelyet? – kérdezte Bowud.
– Már tudom, hol keressem – avatkozott be újból Muris.
– Úgy értem, hogy a minősége micsoda.
– Élettelen – jelentkezett Menil.
– Fémes anyag – állapította meg Namol.
– Egyedül álló – tette hozzá Yekit.
– Csakis őrszem lehet – kotyogott közbe Muris.
– A kiterjedése kisbolygónyi – közölte Gubor.
– Világos – állapította meg Bowud. – Robotbolygó, megfigyelő- és támadófeladattal.
– Azt lenne jó tudni, hogy mindenre le kell-e csapnia, vagy csak arra, ami életjelenséget mutat. – Menil beletalált a kérdés lényegébe, hiszen a korábban kibocsátott felderítő is talán azért semmisült meg, mert olyan jól utánozta őket. De újabb kísérletre nem volt mód és lehetőség.

– Melyik programot futtassam? – kérdezte Bowudtól a most is előre gondolkozó Yekit.
– Visszaparittyázzuk a csomagjukat.

– Indul. Rögzítések magatokat. És ott, előttük zajlott le az egész. ,
Mintha csak játékteremben szórakoznánk – gondolta Bowud –, *de most az életünk a tét.*

Kívánj sok sikert, Főnök – üzenté alig érzékelhetően Muris. Máris közeledett a következő robbanótest. Hogy megkülönböztethessék a háttértől, Muris villogó glóriával vette körbe. Jött, jött, egyre közelebb ért, világosan lehetett érzékelni, hogy pontosan beléjük fúródik. Mikor az energiapajzs szélét érintette volna, Muris visszavette a sebességüket: a hirtelen óriási mértékűre növekedett nehézségi nyomatók összepréselte őket. Ám ennyi elég volt ahhoz, hogy a robbanótest elkerülje őket; túljutva rajtuk lassan lefékeződött és megfordult, hogy az ő tömegvonzásuknak engedelmessé válva rájuk zuhanyon. Ekkor azonban Muris újabb pályavezetést hajtott végre, és az egész hatalmas testüket kétszer körbelóbálta egy elképzelt pont körül: ez a manőver azt eredményezte, hogy a robbanótestet parittyaként lötték ki maguk mellől; vissza a feladónak. Muris most is készségesen jelölte a robbanótest mindenkori helyét a villogó glóriával, egészen addig, amíg az (valahol a végtelen messzeségben) fel nem lobbantott egy napfáklyát a sötét világűrben.

– No, akkor ezzel is megvoldánk. Nyugodalmass pihenést kívánok mindenkinek – zárta le az eseményeket a maga részéről Muris.

– Szó sem lehet pihenésről – vágott közbe Bowud. – Azonnal kérem a pályaelterés adatait, a visszaállás lehetséges tervének változatait és az esetleges sérülések jegyzékét. Most először Namol és Loian pihen, a második pihenőpár Gubor és Menü. Az egyes számú helyzetet hármas számúra mérsékelem. Dozak, gondoskodj a felderítőprogramokról, és ellenőrizd, hogy mi maradt a történetek helyszínén: mit hagytunk magunk mögött mi, és mi maradt a robotbolygó helyén.

– A Xtrykxek? – kérdezte Namol, mielőtt kikapcsolt volna pihenésre.
– A korábbi számítások szerint idáig még nem juthattak el.
– Hibásak voltak a számítások – közölte hűvösen Namol, aztán kikapcsolt.
– Vagy az Xtrykxek hőmpölyögnek elő gyorsabban.
– De odavágtunk nekik! – örült felszabadultan Muris, részint hogy sikerült, részint hogy Namol kikapcsolt.

– Na, csak ne neved korán.
– Miért? A főnökasszony kikapcsolt.
– Ebben sosem lehetsz biztos. Köztünk ő az egyetlen, aki szerintem kikapcsolva is éberebb, mint mi munka közben. De nem erre gondoltam, hanem arra, hogy a Xtrykxek bizonyára nem hagyják ennyiben a dolgot.

– Megjött az első felderítőjelentés – vágott közbe Dozak.

– Add le az egészet Murisnak, én csak a lényegét kérem – utasította Bowud.

– Jószerevel csóvát hagytunk magunk mögött ionizált és sugárzó gázfelhőkből. Talán a betáplált tömegvonzás következtében egymás felé tartanak, egy lehetséges tömegközpontba, amelynek a helyén jelenleg a tiszta űrnél alig nagyobb az anyagsűrűség. – Hirtelen félbeszakította magát, és izgatottabban folytatta: – Itt a következő jelentés! A mi egykori felderítőnk atomjai is erre tartanak, egyelőre lassan, de egyre erősebb gyorsulással!

– Még a végén megérjük, hogy egy csillag születésénél bábáskodhatunk – kommentálta savanyúan Bowud.

– Egyelőre kicsi az összetartó tömeg *hozzá*. De mi nem a bábák, hanem a szülők leszünk.

– Túl nagy a csábítás. Iszkoljunk innen minél gyorsabban. Gubor! Visszaálltunk az eredeti pályára?

– Még nem. De hosszú lesz a fokozatos visszaállítás.

– Mekkora a helyesbítés mértéké?

– Tetemes. A lefékezéssel és a kétszeres lóbálással jócskán eltértünk. Már csak ezért is időigényes. De hát ez végül is a te szakmád: a fő helyesbítés után rengeteg apró igazítás kell még, amíg beállunk a mostani helyzetünkből a cél felé tartó régi-új pályára.

– Rendben. Ha kész vagy a számítási modellel, mehetsz pihenni, a többit majd mi megcsináljuk Murissal.

– De Főnök! Én csak...!

– Tudom, tudom. Gubort Loian fogja felváltani az ügyeletben.

3.

A fene se értette, hogy is volt ez, de Bowud akkor tudott a legjobban összedolgozni Murissal, ha Namol, a helyettese éppen pihent, vagy távol volt. Ám ezek az alkalmak igen ritkán adódtak. Bowud arra már gondolni sem mert, hogy Muris tán szántszándékkal intézi úgy, hogy Namol jelenlétében ne lehessen vele olyan szoros kapcsolatban dolgozni, mint a távollétében.

– Mi hír a robotbolygó térkörnyezetéből?

– Már nagyon messze van tőlünk, még nem ért ide az elemzés – jelentette Dozak.

– Ezt most apróra vizsgálád át Menillel együtt. A legkisebb életnyom is létfontosságú lehet.

– Kész vagyok a modellel – jelentkezett Gubor.

– Köszönöm. Még nem engedhetlek el, sajnos. Szeretném azokat a modellkísérleteket megkapni, amelyek előre jelezték a Xtrykxek várható terjeszkedésének a térbeli és időbeli határait.

– Azonnal küldöm.

– Yekit! – Igen!

– Készítettünk annak idején programváltozatokat a Xtrykxek technikai fejlettségének szintjéről?

– Utánanézek.

– Elsősorban a rombolási és megsemmisítési technikájuk érdekelne, valamint az a valószínűség, amelylyel megállapítható lenne az előbbi eszközök és az utazási-hírközlési eszközök legnagyobb sebessége.

– Bowud! – jelentkezett Menil. – Megvan az eredményem.

– Nos?

– Életnek semmi jele. Azonban több jel is arra mutat, hogy magas fokú intelligencia volt a hadi robotbolygón.

– Az meg mi a fene? – csodálkozott Bowud. – Sosem találkoztam ezzel a fogalommal.

– Én sem – nyugtatta meg Dozak. – Az Össztárból szedtem elő. Azt jelenti, hogy “élőlények és tárgyak megsemmisítésére alkotott önvezérlő berendezés”. Védekezésre és támadásra egyaránt alkalmas.

– Ennek semmi értelme – állapította meg Menil. – Mi az, hogy “élőlények megsemmisítésére alkotott”? Még sohasem hallottam ilyen ellentmondást. Hogy lehet valamit abból a célból alkotni, hogy...

– Valóban furcsa – vágott közbe Bowud, aki nem akart itt leragadni. – Nem lehet, hogy Muris tréfált meg?

– Főnök, esküszöm, halálkomoly ez a szócikk. Egyenesen az Összesített Ismerettárból való. – És hogy ne hagyjon kétséget szavai felől, Muris kivetítet

31 te az Összesített Ismerettár eredeti példányát, majd elpörgetett a furcsa és gyanúsán idegen hangzású *Hadirobot* fogalomig.

– Annyi bizonyos – habozott egy pillanatig Bowud –, hogy ez a dolog nagyon úgy hangzik, mintha a Xtrykxek találmánya volna. Köszönöm, Muris, nem akartalak megbántani; őszintén sajnálom.

– Ugyan, Főnök, szóra sem érdemes.

Csend telepedett rájuk, még a környező világűrt mutató belső gömbhéjből sem hangzott zaj. Menü hirtelen meglevenedett. •

– Mostanáig töprengtem valamin... – kezdte bizonytalanul, mint aki fél folytatni a gondolatmenetét.

– Ne hagyd abba, ha már belekezdteél – bátorította Bowud.

– Hogy fogalmazzam... hogy ne nevettessem ki magam... mert ez...

– Vágj csak a közepébe.

– Egy kérdés. Belekerülhet valami az Összesített Ismerettárba, amivel csak a jövőben ismerkedünk meg?

– Ez ám a feladvány! Amilyen butának tűnik a kérdés, olyan lényegbevágó és alapvető. Kiváló kérdés – dicsérte meg Bowud.

– De ki tudja a választ? – kérdezte Yekit.

– Ez Loian szakterülete – vélte Dozak. – Azért olyan jó a kérdés.

– A kérdés *alapvető*. Vagyis mindannyiunk szakterületére érvényes – ellenkezett Yekit.

– Nem tudom a választ – ismerte be Menü.

– Muris! Van elég ismeretted a válaszhoz? – kérdezte Bowud.

– Csak annyit tudok, hogy az Össztár minden egyes pillanatban minden újabb ismerettel azonnal bővül.

– Megállapítható, hogy az egyes fogalmak mióta szerepelnek benne?

– Természetesen – válaszolta Menil és Muris egyszerre. Aztán csak Muris folytatta: – Megnéztem. Eredete bizonytalan, használata kihalt, az ősi idők homályába vész.

– Xtrykx legyenek, ha ezt értem – kommentálta Yekit.

– Lehet, hogy ha az lennél, értenéd – felelte sötét gondoktól terhesen Bowud, de ezt valamiért mindenki tréfának hitte, és jókat vigadtak rajta. Mikor véget ért a jókedvük, Menil ott folytatta, ahol először abbahagyta:

– Tehát magas fokú intelligencia irányította a robotot.

– Ez még nagyobb számárság – állapította meg Dozak. – Vagy magas fokú intelligencia, vagy hadi-robot. A kettő együtt: ilyen nincs.

– Már miért ne lehetne?! – védte Menil az igazát.

– Valahol hiba csúszott a modelledbe. Igazítsd ki Murissal.

– Te igazítsd ki az igazságérzékedet és az udvariassági együttműködésedet!

– Bocsánat. Nem akartalak megsérteni. De fenntartom, hogy az eredmény olyan nevetséges, amilyen csak egy komoly hiba elkövetése után lehet.

– Minden előírászerű – jelentette Muris.

– Ne haragudj, de én akkor sem hiszem el – kétkedett Dozak.

– Sajnos csatlakoznom kell, Muris. Ellenőrizhetlek? – kérdezte Yekit.

– Hát ha már te sem bízol bennem...

– Várjatok – avatkozott be Bowud. – Nincs rá szükség.

– Hogyan? – lepődtek meg mindannyian.

– Muris csakis a mi fogalmaink, a mi világunk, a mi világegyetem-értelmezésünk szerint dolgozik. Amikor megalkottuk, behelyeztünk egy olyan egységet, amely nem állítja meg a működését, nem dobja vissza a beléje táplált adatokat és részeredményeket, ha olyan ellentmondásra talált a folyamatos elemzés közben, ami bármelyikünk gondolkodását megakasztaná. Muris nem értelmezheti például a Xtrykkek gondolkodását, világképét, cselekedeteit, csak tárgyilagosan leírhatja, leképezheti, megörökítheti, besorolhatja az Össztárba. A következtetést nekünk kell meghatároznunk, kiszámítanunk, értelmeznünk. Ily módon a hadirobot magas technikai intelligenciára vall, ugyanakkor rendkívül elmaradott erkölcsi és szellemi színvonalra; ez pedig a mi fogalmaink szerint összeférhetetlen. Ugyanakkor teljesen belefér abba a képbe, ami már sokkal korábban kezdett kialakulni bennünk a Xtrykxekekről.

– Korábban...? – kérdezte bizonytalanul Yekit.

– Még Otthon...

Ehhez senkinek sem volt hozzáfűznivalója. Végül Gubor jelentkezett ismét, de mint mindig, most is csak a munkájával kapcsolatos közlendője volt. Azóta nem adott életjelt magáról, hogy Bowud megbízta, bányásson elő néhány modellkísérletet a Xtrykkek terjeszkedéséről.

– Itt vannak a modellkísérletek eredményei – jelentette.

– Csak az eredmények? – mérgelődött Bowud.

– Megvan az egész, de gondolom, az eredmény érdekel.

– Úgy van; hanem ha rájuk fér egy kis átfófozás, odaadhatnád majd az egészet Yekitnek, ne unatkozzon. Tehát?

– A terjeszkedésük térbeli határa mindegyik modellkísérlet szerint véges. A mi Otthonunk irányába egyenletesnek látszik az előrehaladásuk, s nincs is olyan akadály, amelyet ne győzhetnének le.

– Ezt mindjárt ellenőrizzük Yekit programváltozatainak a segítségével. És hogy állunk az időbeli előrehaladással?

– Igazság szerint most még semmi keresnivalójuk nem lenne ebben a térségben.

– Talán alábecsültük őket. Még most sem késő változtatni a szemléletünkön, mielőtt végzetes hibát követnénk el. No lássuk Yekit változatait.

– Egyelőre két változatot sikerült találnom. Az egyik a rombolási művészetüket programozta. Mostanra a magenergiát a nehézkedési erővel és a tömegvonzással összekapcsoló fejlettségi fokot jelezte előre.

– Ez bevált – állapította meg Bowud szárazon.

– Eszközeik legnagyobb sebességét a fénysebesség századrésztévé teszi a másik programváltozat. Adjam részletesebben?

– Szükségtelen. Muris! Meg tudjuk állapítani, milyen sebességgel érkeztek hozzánk a hadirobotról a szeretetcsomagok?

– Hogyne! Méréseim szerint száztized-száztizenketted fénysebességgel.

– Most már csak az a kérdés, hogy az őrszem a legújabb színvonalat képviselte-e, mint fontos helyen levő figura, vagy már időtlen idők óta itt rostokol, mert valamikor kitették ide elrettentésül, és azóta is itt eszi a penész.

– A rozsdá – helyesbített Menil.

– Hogyhogya? – csodálkozott Bowud, aztán észbe kapott. – Ja persze, említetted, hogy élettelen.

– Mint egy kihalt bolygó – biztosította Menil.

– Ez az én szerencsém.

– Mindannyiunké.

– Én felelek értetek.

– De mi is mehetünk volna veled szundikálni, ki tudja, meddig.

– Találtam még egy programot – szólt közbe Yekit.

– Miről?

– A Xtrykkek térhódításának korábbi pontjait összekötő és a múltbeli történeteket a jelenbe, valamint a jövőbe kivetítő valószínűség számítás.

– Hány változattal dolgozik?

– Mindvégig egygyel; de úgy, hogy az összes elágazási ponton kizárólag a legnagyobb előfordulás irányába ágazik.

– Elég unalmas lehet; egyszer már szívesen végigkövetnék egy olyan szétágazást, amelyben minden lehetséges változatot végigvettek és végigvezettek akár a lehetetlenségig.

– Ez a program egyáltalán nem unalmas – sértődött meg Yekit –, lejátszott történetben elevenedik meg.

– Nocsak – enyhült meg Bowud. – Mindjárt kezdheted, amint lezártuk Guborral a pályagazítási számításokat.

4.

Érezhetően megváltozott a rájuk ható terhelés, iránya egyik oldalról a másik felé vándorolt és kissé lefelé tartott. Nem volt kellemetlen érzés; annál mindenesetre sokkal jobb, mint amikor a hadirobot kiváltotta kényszerben kellett elviselniük. Ebből a terhelésváltozásból tudták, hogy Bowud és Muris miként igyekszik visszavezérelni őket a pályára, melyet Gubor számított ki. Nemsokára már csak egészen elenyésző mértékben hatottak rájuk ezek az erők, ettől kezdve másra is tudtak figyelni.

– Ha hozzájárulnál, Bowud, még várnék a pihenéssel – kérte Gubof. – Kíváncsivá tett Yekit legújabb programja.

– Persze, hiszen bizonyára nagyon érdekes lesz.

– Kezdhetem? – kérdezte Yekit.

– Indítsd.

Először egy belső gömbhéjba kerültek. Teljesen más volt, mint a jelenlegi, bár ugyanaz a világminőségkép ragyogott benne: fekete háttér, fényes csillagok, milliárdnyi nap, sűrűsödések-ritkulások, gázfelhők, csillagrendszerek; és valahogy fájóan ismerős volt a kép.

– Otthon – mondta ki valamelyikük mindannyiuk hihetetlen gondolatát.

– Nem egészen – kommentálta Bowud –, de közel hozzá. Néhány vonásnyi csak az eltérés.

Közben változott a kép. Feltűnt egy rendkívül megszokott látvány, beúszott egy közeli, vörösbe hajló, sárgás nap a bolygórendszerével, ráközelítettek az egyik bolygóra, amely mind nagyobb és nagyobb lett előttük, majd alattuk, de végül nem szálltak le rá, csak úgy átabotában szemrevételezték. Kétszer kerültek meg, egy távolabbi, majd egy közelebbi kört írva le, a második kerülés után pedig lassan, majd mind gyorsabban távolodtak tőle.

– Miért nem szálltunk le? – kérdezte Dozak, de nemsokára megkapta a választ. Felgyorsultak az űrbéli képek, rohanásba váltott át minden, majd újból lelassult, és egy másik, idegen, ismeretlen naprendszer tűnt fel, egyre közelebb és közelebb kerülve hozzájuk. Itt is becserkésztek az egyik bolygót, de erre már leszálltak. A bolygót bizonyára sűrű gázréteg vette körül, mert az őket körbevevő vörös izzástól semmit sem lehetett látni. Aztán megszakadt a vörös izzás, újból gömbhéjban voltak, idegennek tűnt a környező világ, de valahonnan egy ismerős test tűnt fel, ahogy nagyobbodott, egyre jobban meg lehetett különböztetni a vonásait, egyre ismerősebb lett.

– Jóságos ég! Az Oleka! – szörnyülködött Yekit. És valóban az volt. A legendás Oleka, egykori büszkeségük, valamikori legendák forrása, a maga korának csúcsteljesítménye; az első távolsági űrhajó, amely próbaútja után, az első expedíció közben nyomtalanul eltűnt. Felkutatására hiába küldtek ki további expedíciókat, dolgukvégezetlenül tértek vissza. Noha közben rengeteg más, hasznos felfedezést tettek, az Olekára soha többé nem találtak rá. Most pedig itt látják épségben és sértetlenül a feldolgozásokból és a visszaemlékezésekből oly jól ismert alakot, formát, a legenda megtestesülését. Felgyorsulva követték a távoli és ismeretlen világba, a világegyetemnek abba az övezetébe, amelyről korábbi ismereteik alapján úgy sejtették, úgy remélték, hogy értelmes élet, tudatos anyag lelhető fel

benne. Most együtt haladtak az Olekával, egészen addig, amíg hozzá képest elenyésző nagyságú repülő testek nem csatlakoztak, köréje sorakozva, mintegy tisztelettel körbevéve az Olekát, s mintha a leszállási irányt mutatták volna, rávezették egy elliptikus sikló pályára. Aztán az Oleka is eltűnt. Újból a gömbhéjban voltak, s most több száz, Oleka mintájú egységből álló flotta húzott el mellettük, majd jól követhetően különböző irányba indultak. Az egyik ilyen flottát kezdték követni ők is, de ahogy jobban megfigyelték, feltűnt, hogy ezeken az űrhajókon valami változás van az Olekához képest. Nemsokára kiderült, hogy mi is ez. A flotta egy kereskedelmi űrhajóval találkozott, amely alakja, formája és színe szerint az RBD-ről jött. A kölcsönös azonosítási jelek leadása után két Oleka mintájú egység vett fel tapadó kapcsolatot vele, majd hamarosan elhagyták, és jelentősebb távolságról megsemmisítették. Az RBD-űrhajó után csak gázfelhő maradt. Dozak felhördült:

– Ilyen nincs! Ez hazugság! Micsoda agyrém ez? Az Olekával nem lehet ilyet tenni!

Mintha csak válasz lenne rá, hirtelen megközelítették az egyik Oleka mintájú egységet. Most már jól lehetett látni, hogy miben különböztek ezek az utánzatok az eredetitől. A menetirány szerinti elülső részükön valamilyen ormóttan és látszólag teljesen oda nem illő szerkezet volt. Sugárnyaláb csapott ki belőle, és megsemmisített egy másik, Oleka mintájú egységet. Most már a megsemmisítés hangja is hallatszott:

– Xtrrryyykx! Xtrrryyykx!

Az a kettő, amelyik az RBD-kereskedelmi űrhajót intézte el, a többi Oleka mintájúval is végzett.

– Hát ők azok! – állapította meg felháborodva Yekit. – Elejétől kezdve gondolhattam volna. Most pedig egymásnak esnek! – jósolta.

De nem így történt. A két túlélő Oleka mintájú egység visszafordult, mint aki jól végezte dolgát. És újból a gömbhéjban voltak, újból ismerős tájakon. A gömbhéj hirtelen kivilágosodott, a csillagvilág eltűnt, egükön Otthon jól ismert vörössárga napja ragyogott.

– Nézd! Itt vagyunk! – örvendezett Menü.

És valóban, mintha csak önmagukat látták volna viszont, ott voltak mindannyian szeretteikkel, bárátaikkal. Mintha valamilyen örömnüppélyen vettek volna részt, mindenki boldog volt, és ezt a boldogságot érezték ők maguk is, akik most az Otthontól elképzelhetetlen nagy távolságra átérték ezt a csodálatos dolgot: mindig és mindenkivel lehettek, és úgy, ahogy mindannyiuknak a legjobb volt, már észre sem vették, hogy a nem sokkal korábbi, egyetlen közös gömbhéj külön-külön gömbhéjakká változott, mindenki külön-külön csak a magáéban volt már, legalábbis Bowud úgy érezte, hogy rajta kívül senki sem veszi ezt észre, s ő is csak azért, mert minden egyes időegységben, abban a legkisebben is, amely oly elválaszthatatlan különbséggel következik az előtte levő után (s előzi meg az utána következőt), hogy megszakíthatatlan folyamatnak tűnik, nos, Bowud az idő legkisebb mérhető egységében is úgy érezte, hogy részt vesz a többiek felhőtlen boldogságában, és ugyanakkor tapasztalja is, hogy a többiek boldogok, ő pedig ott is van, köztük, és itt is, a maga kietlen gömbhéjában, ami élesen ellentmond az ottani boldogság teljességének kizárja, lehetetlenné teszi...

Miért nem osztozhatom az ő teljes örömeiben? – gondolta; és abban a pillanatban már a választ is tudta. – Nem, *te átkozott* – mérgelődött –, *kikapcsollak!*

Sosem tudsz teljesen kikapcsolni, felelte Muris, és ijesztő volt a hideg komolysága, a magabiztossága. Mintha csak Namol szólt volna belőle. Talán így volt megszerkesztve az egész, az a hihetetlenül érzékeny egyensúly, amelynek két csillagpontja közül bármelyik terhelhető volt, a másik valamiképpen kiegyenlítette az egyikre háruló nyomást.

Az Otthon örömnüppe közben hirtelen megváltozott. Az ünneplők közé pusztító sugárcsapások vágtak a már jól ismert xtrrryyykx, xtrrryyykx hangok szörnyű zajától kísérvé, senki sem tudott menekülni, a holtak és az élők összekeveredtek, s aztán egyszer csak megrohanták őket a Xtrykkek a maguk félelmet keltő valóságában: elképesztő és felismerhetetlen formájukat valamilyen védőpajzsba rejtették, amely teljesen beburkolta és körbevette őket; lehetséges, hogy az Otthon levegője halálosan mérgező volt a számukra, de hát akkor mit akadhattak tőlük? Senki sem tudta megválaszolni, csak a rettegés volt már köztük, a félelem, a borzalom, robottolmácsok közvetítették a Xtrykkek kiismerhetetlen és minden értelem nélküli parancsait, a Xtrykkekét, akik bizonyára a maguk megszokott életvitelének megfelelően akarták az akaratukat rájuk kényszeríteni, mielőtt még megismerkedhettek volna az Otthon törvényszerűségeivel és az ezekből következő szokásaival, azok az otthoniak, akik megpróbálták valahogy felhívni erre a végzetes tévedésre a Xtrykkek figyelmét, ugyanúgy végezték, mint korábban azok a társaik, akik a végzetes véletlen következtében veszítették életüket, védtelenek és kiszolgáltatottnak voltak a Xtrykkekkel szemben, akik minden józan észnek ellentmondva kegyetlenül kihasználták az otthoniak gyámoltalanságát, ahelyett hogy a világmindenség törvényei szerint segítették és támogatták volna őket; kényszerítették az otthoniakat arra, hogy olyasmiket tegyenek, olyan feladatokat végezzenek, amelyek bűnös módon messze alatta maradtak a képességeiknek és tudásuknak, megfosztották őket a beláthatatlan ideje élvezett szabadságjogaiktól, melyek ugyanolyan közvetlenül hozzájuk tartoztak, melyeket ugyanúgy életük részeként élveztek és használtak, mint a gondolataikat, egyre elviselhetetlenebbnek érezték az egészet, a Xtrykkek már attól sem riadtak vissza, hogy fizikai fájdalmat okozzanak nekik, eleinte csak figyelmeztetésként, később büntetésül, utóbb már minden kiváltó ok és cél nélkül, de anélkül is, hogy az a Xtrykkeknek bármilyen örömet vagy kielégülést

szerezzen. Az volt a legszörnyűbb benne, hogy már csak megszokásból tették az otthoniakkal. Még ezt is elviselték volna valahogy, de akkor a Xtrykkek rájöttek, hogyan avatkozhatnak bele az otthoniak gondolkodásába, hogyan alakíthatják, hogyan formálhatják, torzíthatják, hogyan befolyásolhatják a kedvük szerint, és végül hogyan alázhatják meg, hogyan taszíthatják örökös rabságba őket, akik mindenben összehasonlíthatatlanul előbbre jártak az élet és a technika terén, mint a Xtrykkek. Most pedig az ő gyalázatos szolgálatukba kényszerülnek.

– De nemű! Ezt aztán már nemű! Ha senki, hát akkor majd én megmutatom!!! – Mindenki legnagyobb elképedésére Gubor, a maga zárt világában élő, senkire és semmire sohasem figyelő Gubor tört ki őrvongva és pusztítva maga körül. Szétzúzta a gömbhéjat, kárt tett a berendezésben, és fúriaként őrvongott, dühöngött, mintha elment volna az esze, a józansága, a kiegyensúlyozott ítélőképessége. Bowud parancsot adott Yekitnek, hogy állítsa le a programot. Muris nyugtató permittel vette körül, de Bowud érezte, hogy mindannyiuknak szüksége lenne valami hasonlóra.

– Ez csak egy játékprogram volt – figyelmeztette társait. – Hajói figyeltem Yekit közlését, akkor régebbi megfigyelések kivetítésére épült. Végül is feltételezés. Bizonyos jellegzetességek meghosszabbítása a legnagyobb valószínűség bevalásának irányában. De mint tudjátok, a statisztikai középértéknél nagyobb mértékben fordul a világ •& nem nagy valószínűségek felé. Néha a legkisebb valószínűség válik be. De hát ettől olyan csodálatos az egész: mert a valóra váltást tudtommal még sehol senkinek sem sikerült megnyugtatóan modelleznie. Máskülönbem nem otthoniak lennénk, hanem a világegyetem istenei.

Gubor már megnyugodott. Nyilvánvalóan nagyon kellemetlenül és kínosan érezte magát, akárcsak a többiek. Bowud is azért magyarázkodott annyit, mert nem tudta, hogy igazából mit gondoljon.

– Nagyon sajnálom... – jelentette ki végül Gubor.

– Magam sem tudom, hogy történhetett. Tán elment az eszem, vagy valami efféle."

– Nincs semmi baj, Gubor – nyugtatta meg Bowud.

– Ez a program mindannyiunkat felzaklatott. És biztos vagyok benne, hogy ha egy ilyen felszínes programjáték ezt hozta ki belőlünk, az a mi hibánkon és a nyilvánvaló szándékkal készített program hibáján kívül csakis arra mutathat, hogy a Xtrykkek mindenre és mindenkire szörnyű hatással vannak. Ezért kifejezetten örülök, hogy az ellenségeik vagyunk. Mert a barátaikként nagyon ócskán érezném magam.

Gubor (Menil kíséretében) pihenni ment, Bowud helyreállította és egyesítette a többivel Gubor megrongálódott gömbhéját.

– Máskor, ha valami efféle programra lelsz – figyelmeztette Yekitet –, ne engedjük szétozslani a közös nagyot személyi gömbhéjakká. A közös akarat egybetartja még ilyen esetekben is – utalt Gubor kitörésére.

– Van még valami ezen a félbeszakított programon? – kérdezte.

– Nézzük meg- ajánlotta YekiVle Dozak aggodalmaskodott.

– A műszereim fokozódó anyagsűrűséget jeleznek a térben. Nem lehetséges, hogy a Xtrykkek jelenlétére utal?

– Ha olyan óvatosak, mint amilyen agresszívek

– felelte Yekit –, akkor a megfigyelőláncuk egyik szemének az elvesztése, a megsemmisülése már rég úton van valamerre, vészjelzésként. És talán mi is éppen arrafelé tartunk.

– Úgy érted, a központjuk felé? – kérdezte Dozak.

– Ki tudja, hol a központjuk? – felelt kérdéssel a kérdésre Yekit. Bowud azonban úgy érezte, hogy a kérdés neki szól.

– Túlságosan gyors iramban törtek elő ahhoz képest, amit feltételeztünk róluk. Túlságosan nagy térségeket hajtottak az uralmuk alá ahhoz képest, hogy a világegyetemnek abban a részében, ahonnan feltételezéseink szerint jöhettek, korábban semmiféle értelmes, tudatos lét nyomait nem leltük.

– Talán máshol van az ő otthonuk, mint ahonnan felénk igyekeztek. Talán az az úrtérség is egy korábbi hódításuk, amit most kiindulópontnak használnak a mi körzetünk meghódítására – próbálkozott Yekit.

– És most talán győztesnek hihetik magukat – tette hozzá Dozak.

– Hogy ki mit hisz, arra semmit sem adok. – Namol váratlanul jelent meg, de szokás szerint fején találta a szöveget. – A tények viszont azt mutatják, hogy környezetünkben élénkül a tevékenység.

És mintha csak Namolra várt volna, a gömbhéjnak

43 azon a részén, amely úticéljuk irányában volt, egymás után többször is napfáklyák lobbantak fel.

– Figyelem! A készütséget kettes számú helyzetre emelem! Félriadó! – adta ki a parancsot Bowud.

A BIOLÓGUS

5.

Menil még lepihenése után is a játékprogram hatása alatt volt. Nem tudott nyugodni attól a gondolattól, hogy mi lenne vele, mi lenne velük, ha a Xtrykkek valóban leigázták volna őket. És most is

(mint korábban néhányszor) olyan erős ellenszegülést érzett, hogy szinte már félt önmagától. Lepörgette magában az utoljára, a félbeszakítás előtt látott képsorokat, és más-más változatban valami megoldásfélét képzelt a végére, befejezésül. Pedig talán nincs is befejezése. Talán mi vagyunk az a még beprogramozatlan utolsó fejezet, aminek most van itt az ideje. És talán egyszer, valahol azt is megnézik majd – gondolta. – Ha lesznek még otthoniak bárhol a világegyetemben.

De hát hol van már az az Otthon! Az az Otthon, amely évmilliók óta virágzik, amely a környező űrtérség egyetlen lakott helye, az egyetlen, amely körül a végtelen élet időtartama alatt bejárhatóan sehol sem volt hozzá hasonló jellegű hely, sem olyan, amely az életfeltételeiket kielégíthette volna, csak olyan, amelyen más feltételek mellett jöhetett volna létre valamilyen tudatos élettevékenység. Egy kis túlzással joggal képzelhették volna magukat a világegyetem urainak, s voltak is olyan korszakok, amelyekben ez volt a vezető szellemi irányzat. De végül is újból és újból meg kellett győzniük magukat arról, hogy a bejárható és a kiaknázható térség is csak porszem a világegyetem valódi "nagyságához képest; és aki porszem, az ne képzelje magáról, hogy vörös óriás.

Talán az önmérséklet és a józan önismeret (az otthoniak egyik legáltalánosabb jellemzője) volt annak az oka, hogy évtizedezresek óta tudatosan, következetesen és pontos terv szerint készültek a Nagy Költözésre. Az ő színvonalukon hétköznapi feladat volt kiszámítani és megállapítani azt az időt, amikor Otthon jó öreg napja eltékozza atomkohójának üzemanyagát, és megjelennek a kifáradás, az elmúlás, a vég első jelei. Volt idejük, hogy kellő alapossággal felkészüljenek a Nagy Költözésre, volt idejük, hogy kidolgozzák a korábbi elképzelések változatait, vagy új gondolatokat vegyenek tervbe. Csodálatos és fantasztikus elképzelések születtek. Például egy másik, kisebb csillag magenergiáját vezetnék be az ő fáradt, öreg napjuk közepébe, hogy felfrissítsék vele, vagy hogy kozmikus porfelhőt sűríténeek össze és gyorsítanának fel a napjuk körüli, közeli pályára, s a terjeszkedni kezdő vörös óriás előbb bekebelezné, majd saját plazmájává alakítaná a nagy sebességű porfelhőt, s így visszaroskadtana eredeti, saját fénykorabeli nagyságára. De a modellkísérletek felfedték ezeknek az elképzeléseknek a gyengéit és veszélyességét, ezért megnövekedett a felfedezőutak fontossága és sűrűsége. A korábbiakhoz képest elképzelhetetlen távolságokba jutottak, olyan világokat keresve, amelyek megfelelő és elégséges feltételeket nyújthatnak az otthoniak számára. Mert ilyen világok bizonyára léteztek, még ha eddig egyet sem találtak. A matematikai modellek világos biztatást adtak erre. Aztán természetesen találtak ilyen világokat, naprendszereket, bolygókat, és a felfedező munka után megindulhatott a feltáró munka is.

Az első, feltáró feladattal kiküldött nagycsoport az Olekán indult meghatározott irányba, az Olekán, amely mindazt magába foglalta, ami az Otthon szellemi és műszaki történetének a legmagasabb szintje volt, amit az értelmes otthoni Elme évmilliók alatt kikísérletezett és megvalósított. És az Oleka körülbelül akkor, amikor félúton lehetett a rajt és a cél közt, nyomtalanul eltűnt. Akkoriban már voltak egyes jelei annak, hogy valamilyen idegen, ismeretlen, addig még sohasem tapasztalt jellegű életforma tör elő valahonnan a galaktika mélyéről, és annak is egyre több jelét adta, hogy nem kapcsolatkereső, vagy kapcsolatépítő jellegű, hanem romboló és pusztító. Tízezer éveken át figyelhették meg az ismeretleneket (akik közel s távol az egyetlen civilizációt képviselték rajtuk kívül), és egyre biztosabbnak látszott, hogy nyugalmi időszakok után nagyarányú hódítások következnek, mégpedig a korábbiaknál mindig nagyságrendekkel fejlettebb módon és nagyobb kiterjedéssel. Az idegenek előrenyomulása néha egyenesen feléjük tartott, máskor eltérő irányba, de sohasem lehetett kiszámítani, hogy mikor, miért, merre tart. A legkülönbözőbb feltételezések láttak napvilágot erről a titokzatos, nem modellezhető viselkedésről. Menil pontosan emlékezett a legvadabbra, – amely úgy szólt, hogy időről időre más személyiségek, más irányzatok kaparintják kezükbe az irányítást, és a maguk kénye-kedve szerint határozzák meg a kutatás és az előretörés célját. Ezt azonban (a többi hasonló, megokolhatatlan és neveléséges feltételezéssel együtt) elvetették.

Hamarosan létrejöttek az első kapcsolatok köztük és az idegenek közt, de kiábrándítóak voltak. Az idegenek minden egyes esetben támadással kezdeményeztek és támadással válaszoltak. Ebben az időben kapták meg azóta is használatos nevüket, mégpedig pusztító eszközeik ijesztő hangjáról. A megsemmisítéskor mindig felhangzott: Xtrrryyykx! Xtrrryyykx! Xtrrryyykx!

Persze az első támadások tragédiái után a Xtrykkek már nem tudtak olyan könnyen kárt tenni bennük. Eleinte a nagyobb meteorok elhárítására használt erőterrel tették ártalmatlanná a Xtrykkek megsemmisítő eszközeit, később, amikor egy átmeneti visszahúzóódásuk utánzókkal erősebb és hatásosabb támadó eszközeik lettek, az otthoniak energiapajzzsal látták el az űrhajóikat, s ezen a Xtrykkekénél sokkal erősebb eszközök sem tudtak áttörni. Kérdés persze, hogy egy esetleges újabb, ugrásszerű műszaki fejlődés után mivel tudtak volna még a Xtrykkek előhozakodni.

Végül is napjuk előregedése és a Xtrykkek egyre fenyegetőbb hódítása volt az a két, egymástól független, de egymást erősítő folyamat, amely elodázhatalmá tette a Nagy Költözést. És noha százezer évek óta készültek rá, noha egyre jobban érezték a folyamat visszafordíthatatlanságát, mégis nehezen szánták rá magukat. Mozgalmak születtek azzal a céllal, hogy megakadályozzák az Otthon teljes kiürítését, híveket gyűjtöttek, akik vállalták, hogy várják a Xtrykkeket, és megpróbálnak tárgyalni, egyezségre jutni, megállapodni velük; hirtelen pártoló táborra támadt a Xtrykkeknek, tagjai azt hangoztatták, hogy az otthoniak – helytelenül – nem tekintik magukkal egyenértékűnek a Xtrykkeket, pedig (ha

barátsággal és rokonszenvvel közelednek hozzájuk) csöppet sem tűnnek olyan elvadult, agresszív bandának, mint amilyenek az Otthonban lefestik őket. Az Otthon nem akadályozhatta meg, hogy a Xtrykx-pártiak meglátogassák pártfogoltjaikat, de ugyanúgy végezték, mint bárki más, aki óvatlanul merészkedett a Xtrykxek közelébe, és ez egy csapásra eltüntetett minden rokonszenvet; mi több: olyan, páratlanul elvetemült mozgalom támadt ennek az eseménynek a nyomában, amely a Xtrykxek megsemmisítését követelte. Leszerelésére semmit sem kellett tenni, csak (kérésük nélkül) engedélyt adni arra, hogy intézkedjenek az ügyben maguk. Később még a szokásos helytelenítést is elengedték nekik, számításba véve, hogy milyen erős érzelmi és erkölcsi megrázkódtatáson mentek át végül is a Xtrykxek miatt. Akárcsak a játékproram megnézésekor Gubor.

Menil, ha azonosulni nem tudott is az ilyen kitörésekkel, de teljesen átélte, megértette. Egyszer láttott valami ehhez hasonlót, egy olyan visszajátszást, amelyet évezredekkel korábban az Otthon egyik robotbolygója vett fel a TNA naprendszerben végzett megfigyelése során. Xtrykx-tevékenységre figyelt fel, és programjának megfelelően követni kezdte őket. A TNA/8-ra szálltak le, ahol az otthoniak életfeltételeitől meglehetősen távol eső fizikai és kémiai körülmények közt alacsonyabb rendű élet alakult ki, mely az otthoniak modellezése szerint csekély valószínűséget mutatott arra, hogy a belátható jövőben tudatossá, válhatna. A TNA/8 feltételei bizonyára a Xtrykxek számára is végzetesek lehettek, mert maguk helyett robotgépezeteket küldtek a bolygó légkörébe, felszínére és felszíne alá. Hatalmas telepeket szedtek össze a TNA/8 alacsonyabb rendű élőlényközösségeiből, és gondosan elraktározva őket, továbbálltak velük. A tevékenység, amelynek egyes mozzanatairól az Otthon robotbolygója alapos és kimerítő jelentéseket tett az Otthonnak, az RBD körzetében folytatódott. Itt egy olyan bolygón, amelyen a külső feltételek teljesen alkalmatlanok voltak az otthoniak megtelepedésére, a belső viszonyok érdekes módon csekély változtatással megfeleltek az ilyenkor szokásos elvárásoknak. (A változtatásokat természetesen nem az otthoniak végezték el, hanem az RBD belsejét alakították át a maguk igényeinek megfelelően.) Nagyjából akkor, amikor ezek a munkálatok befejeződtek, kezdődött el az Otthon életének egyik legnagyobb és legmélyebb válsága. Az Otthon (talán történelmének során először) kettévált, és a két rész, melyek közül az egyik jóval nagyobb volt, mint a másik, sehogy sem tudott megegyezni egymással. A Törpék (mert ez lett a szakadók neve) végül elérték az Óriásoknál, hogy mindenükkel kivonulhattak az Otthonból, és elfoglalhatták az RBD vadonatúj világát. A szakadást követően aztán (ahogy lenni szokott) lassanként szívélyesebbé vált az Otthon kapcsolata az RBD-vel, de egy-két tízezer év leforgása alatt annyira másféleképpen éltek, gondolkodtak és éreztek, hogy már csak tolmácsrobotokkal tudták megérteni egymást. Abban az időben, amikor a Xtrykxek feltűntek a körzetükben, az RBD messze előre kinyújtotta csápjait: virágzó kereskedőtelepeket hozott létre az űr minden irányában. Egy ilyen, az RBD közelében levő kereskedőtelepet vettek célba először a Xtrykxek. Ugyanazt a robotszondát, amelyet a TNA/8-ra küldtek, célba juttatták, és a TNA/8 alacsonyrendű élőlényei elvégezték azt a munkát, amit a Xtrykxek szántak nekik: teljesen kipusztították és megsemmisítették a pezsgő életű telepet. Persze azt mindenki azonnal tudta, hogy a TNA/8 alacsonyrendű élőlényei mit sem tehetnek minderről: ők csak kapva kaptak az alkalmon, hogy (a hosszú űrutazás hideg tetszhalálából ébredve) újból életlehetőséghez jutnak és szaporodhatnak; így azonban végrehajtották a Xtrykxek ördögi tervét. Mire azonban elpusztítottak mindent és mindenkit, kiderült, hogy a hely mégsem megfelelő az életben maradásukhoz, és ekkor kipusztultak: ez volt a legördögibb az egész tervben. Menil, aki végignézte a megfigyelő robotbolygó gépiesen tárgyilagos beszámolóját, úgy érezte, hogy azonnal megőrül, ha nem tehet valamit az Xtrykxek ellen.

Ez már abban az időszakban történt, amikor megkezdték a legalkalmasabbak kiválogatását a Nagy Költözködés irányítására és lebonyolítására; és talán hozzájárult ahhoz, hogy Menil is egyike lehetett végül a nagyon keveseknek, akik minden ellenőrzés, szűrés, rostálás, válogatás akadályain sikerrel jutottak túl. A számtalan, egymással vetélkedő, versenyző otthoni közül a saját szakterületén ő vívta ki a legelső helyet, az utána következők csak az ő tartalékai lehettek, előre nem látható, váratlan helyzetek bekövetkezésekor. Végül is ez lett az ő Xtrykx-ellenes tette, az első, mielőtt még bármilyen szorosabb kapcsolatba került volna velük. Persze, azt már nem tudta volna megmondani, hogy a robotbolygó beszámolóját azután látta-e, hogy jelentkezett a felhívásra, és már alapképzést kapott, vagy még előtte, mert az összes otthoni látta (legalább egyszer, de igen sokan többször is) ezt a robotjelentést; társai is, mint később kiderült. Egyébként mindenkit hasonlóképpen választottak ki, mint Menüt; mindenki a saját szakterületének kiváló ismerője volt, és elismert tekintély a szakmájában, bár lehetséges, hogy nem a legjobb a jók közt. Ezt a kiképzés során többször is a tudomásukra hozták, amikor ismertették azt az alapelvet, hogy a kiválogatás során a sokoldalúság és a szigorúan vett szakmai szempontok mellett más, egyéb követelményeket is figyelembe kell venni. Mint például a bezártság elviselésének a terhet, a váratlan és veszélyhelyzetekben való gyors, logikus gondolkodást, jó helyzetfelismerést, mélyreható elemzést, a hatásos cselekvést és még valamit, aminek éftelmét legfeljebb csak Loian tudhatta igazán. Ez olyasvalami volt, ami az otthoniakból általában hiányzott. Loian egyszer (mindannyiuk közös kérdésére) megpróbálta körvonalazni, de valamennyien belezavarodtak, és a magyarázat végére a dolog talán még homályosabb lett, mint az elején volt. Annyit Menil mindenesetre megértett, hogy mindannyian, akik összekerültek ebbe a csapatba, megbízható és kellően terhelhető alaptermészetük ellenére hajlamosak olyan, nem megokolható és kellően nem magyarázható viselke-

désre, olyan, hihetetlennek és minden logikával, értelemmel nem befoghatónak tűnő cselekvésválaszok sorára, amelyek kilátástalannak látszó és megoldhatatlannak ítélt helyzetekben rávezetik őket az egyetlen helyes útra. A későbbi elemzésekből természetesen kiderült, hogy az adott pillanatban, az adott helyzetben nevetségesnek vagy a józan ésszel pontosan ellenkezőnek tűnő cselekvésválaszok az utóbb bekövetkezett állapotváltozások miatt (és a helyzet megváltozott körülményei közt) nagyon is rendjénvalók, alaposan átgondoltak és logikusak; noha a választás és válaszadás pillanatában sem idő, sem lehetőség nincs az alapos átgondolásra, a kiegyensúlyozott logikai mérlegelésre és a következmények kiszámítására.

6.

Sokkal könnyebb volt annak megértése, hogy miként került össze az ő csapatuk. Menü azt jól tudta, hogy a saját szakterületén is jó néhány olyan hozzáértő van, aki sokkal többre képes, mint ő, de olyan otthoni talán egyetlen sincs, aki a többi alap- és kiegészítő tudományokhoz oly sokat értene, mint ő. Ebből aztán arra következtetett, hogy a többiek is hasonlóképpen lehetnek vele. Bowud parancsnok például, aki csillagász és űrutazó volt, legalábbis eredeti képzését illetően, jártas volt a másik két alaptudományban, melynek szakértői Dozak és Gubor voltak. Ugyanakkor a fizikus és a matematikus átlagon felüli jártasságot mutatott a kémiában és a biológiában. Namol és ő, Menü (noha kiegészítő tudományok művelői voltak) olyan alaptudományi felkészültséggel büszkélkedhettek, hogy az még a szigorú Gubort is időnkénti elismerésre készítette. Bowud, Gubor és Dozak persze az alaptudományokon kívül a kiegészítő tudományokban is jól eligazodott, a rutinfeladatokban például kiválóan tudták helyettesíteni nemcsak egymást, hanem a többieket is. Más volt a helyzet Yekittel, mert ő aztán mindenhez nagyszerűen értett a maga gyakorlatias és lényegre törő módján. Erre nagy szüksége volt, hiszen a programok megalkotásakor és kiteljesítésekor nem akadhatott fenn holmi szakmai apróságokon. A legfurcsább azonban mégiscsak Loian helye volt ebben a (mellé- és főlérendelésekkel) jól kiegyensúlyozott, egységes csapatban.

Ahogy Menil végigvette a furcsaságokat, maga is elképedt, mennyi van belőlük. Először is ott volt Loian szakterülete, amely sem az alap-, sem pedig a kiegészítő tudományok körébe nem tartozik. Távolról határos volt ugyan valamennyivel, de lényegesen más, és sok minden egyáltalán nem magyarázható meg benne az alap- és segédtudományok módszereivel, megközelítésével. Loian szakterülete ugyanis mindazoknak a dolgoknak, eseményeknek az összessége, amelyek az otthoniakkal bármikor megestek, amit az otthoniak bármikor létrehoztak (valóságosan a maguk tárgyi valóságában és valóságosan a maguk szellemi valóságában), vagy amit nem hoztak létre, csak kigondoltak, kikövetkeztettek, vagy ami már az ő megjelenésük előtt is létezett, és az otthoniak megszüntették (tehát esetleg már évmilliók óta nincs). További furcsaság Loian körül, hogy nincs besorolva állandó helyre a csapatban. Vagy ebből következően az, hogy mindenkivel csak mellérendeltségi viszonyban áll, még Bowud sem parancsolhat neki, legfeljebb megkérheti, ám Loian dicséretére legyen mondván, még sohasem élt vissza kivételezett helyzetével: ha Bowud általános parancsot adott ki, ő is érvényesnek érezte magára.

Végül elképesztő furcsaság, hogy noha egyikük sem ért igazán Loian szakterületéhez, Loian meglepő biztonsággal mozog az ő tudományos birodalmaikban. Menil már többször igyekezett kitalálni, hogy mi lehetett a válogató bizottság elképzelése mindarról, ami rájuk várhat, vagy ami modellezhetően történni fog velük, amikor Loiannak ilyen határ nélküli hatáskört adott.

Ez a titok legalább olyan izgalmas volt, mint az, hogy miként építették be közéjük a 86-B244-ACTT-25 számítógépet, amelynek szokatlan és nem mindig magyarázható viselkedése hozzájárult nem hivatalos elnevezéséhez is: ők maguk ragasztották rá a Muris nevet, még a tanulási és összeszokási időszakban, s ez Murisnak is annyira megtetszett, hogy azonnal elfogadta, és egy csöppet sem murizott érte. A Murissal legtöbbet foglalkozó Yekit főnöke Namol volt, Bowud helyettese. Bowud azonban (akinek az a ritka szerencsés képesség adatott meg, hogy rövid úton kapcsolatban lehetett Murissal) így a saját helyettesének a második alárendeltje is volt egyszersmind. Ami józan ésszel felfoghatatlan és érthetetlen.

Menil sokszor elgondolkozott azon, hogy mi lehetett a Tekintélyes Kiválogató Bizottság célja azzal, hogy ilyen nem mindennapi módon alkották meg a visszacsatoló ellenőrzési rendszert, melyben Bowudot semminek és senkinek sem rendelték alá, mégis függőségbe került a saját helyettesétől. Ezt egyikükkel sem tudták volna megtenni, hiszen Bowudon kívül senki sem volt képes rövid utas kapcsolatot tartani Murissal, de hogy éppen ezt a (kimagaslóan ritka, egyedi és hasznos) tulajdonságát használták ki arra, hogy parancsnokot, ám egyúttal beosztottat is nyerjenek, ezt Menil nem volt képes megérteni. Mikor már sokadszor jutott zsákutcába, fordított egyet az egészen, és Namol felől próbálta végiggondolni a dolgot. Abból indult ki, hogy vajon miért Namol lett Bowud helyettese és Yekit közvetlen főnöke, miért nem más. Miért nem olyasvalaki, aki alaptudományos képzettségű, mint Gubor vagy Dózak, és ha már kiegészítő tudományos, akkor miért nem rá esett a választás. Vagy például miért nem Loianra, aki a maga független besorolásával amúgy sem tartozik senkinek a fennhatósága alá.

Abban a sorban, amely Bowud mögött következett, Namol volt tehát a második, őutána jött Gubor, Dozak, Menil, Yekit és végül (mindenki mellett, de azért csak a sor végén) Loian. Ahogy most végigvette mindegyiküket, Menünek el kellett ismernie, hogy mégis Namolnak van a legnagyobb tekinté-

lye, csak azt nem volt képes feleleveníteni, miként érte el. Lehetséges, hogy Namol besorolása tette, így aztán minden más jelentőséget kapott az ő kinyilatkoztatásában, mintha Menil beosztottjaként mondta volna. Menil gyakran eljátszott ezzel a lehetőséggel. Megjegyezte és elraktározta Namol kinyilatkoztatásait, határozatait, parancsait, utasításait, következtetéseit, útmutatásait, elemzéseit és kellő időben felelevenítette. Egyre többször kellett megállapítani, hogy nagy részük jelentéktelen, szürke, érdektelen, és még a legjobbaknak ítélt namolságok is feledésbe merültek volna, ha nem ő mondja, hanem Yekit vagy Menil.

De ez a fordított gondolatsor sem vitte közelebb az eredményhez. Bowud felől éppoly érthetetlen volt a belső felépítés rendszere, mint Namol felől. Ezért aztán később nem foglalkozott vele annyit. Ennek a kudarcnak a szomorú emlékétől úgy akart szabadulni, hogy kivetítette egy régebbi emlékéjét. Az Otthon tájain járt, azokon az ismerős helyeken, ahol életének legnagyobb részét töltötte, ahol megtanult az otthoniak módján élni és érezni, gondolkodni és tudni, szeretni és remélni. Remélni például azt, hogy a Xtrykkek nem lesznek képesek mindazt elpusztítani, ami az Otthont jelentette, mert az otthoniak képesek lesznek a Xtrykkeket megelőzni vagy megakadályozni. Még akkor is, ha egyre biztosabbnak látszott, hogy a Xtrykkek nem békés szándékkal közelednek hozzájuk. Ez pedig hatalmas és nem várt megrázkódtatást okozott az otthoniak közt, mert ők másféle kapcsolatfelvételt nem ismertek a Xtrykkek megjelenéséig. Fogalmuk, kifejezésük sem volt a saját kapcsolatfelvételük és – tartásuk jellemzésére, mert hiszen nem volt mihez viszonyítani. A kapcsolat az kapcsolat; közeli vagy távoli, jó vagy rossz, erős vagy gyenge. De hogy a kapcsolatteremtés szándéka békés legyen? Mihez képest? És mi az, hogy békés? Mert ha nem békés, akkor milyen? Ezek olyan kérdések voltak, amelyek fel sem merültek, fel sem merülhettek a Xtrykkek megjelenése előtt, s jellegzetesen Loian szakterülethez tartoztak. Igaz, a Xtrykkek megjelenése és betörése után már nem támadt kétség senkiben sem afelől, hogy milyen szándék vezeti őket.

Lehetséges, hogy ha *csak* az Otthon napja fáradt volna ki, vagy ha *csak* a nem várt Xtrykx-betörés fenyegeti őket, próbálják megtalálni a megoldás felé vezető utat, a két dolog azonban annyira felerősítette egymás hatását, hogy a döntés egyértelműen az Otthon elhagyása felé mutatott. Az a rengeteg fáradozás, anyagi és szellemi energia, amellyel az egyik veszély elhárításán kellett volna munkálkodniuk, elvette volna a másiktól az erőt. És az Otthon annyira nem volt gazdag vagy mindenható, hogy két ekkora megpróbáltatást kibírjon. Maradt végül a harmadik, talán a legmerészebb, a legnehezebb, a legveszélyesebb megoldás, de talán a legreményteljesebb is: a Nagy Költözés. Amely (hiába dolgoztak rajta több mint tízezer éve, aprólékosan megszervezve, kipróbálva az egyes részleteket) kockázatos volt, de azzal az előnnyel járhatott, hogy megszabadulnak a Xtrykx-fenyegetéstől, és új Otthont alapíthatnak a világegyetem egy távoli, számukra megfelelő részén.

7.

Miközben emlékei közül kivetítette az Otthon tájait, Menil rákapcsolt arra az emlékképére, amelyen az első, Otthont elhagyó űrhajó indult távoli célja felé. Akkoriban ő még csak az első szűréseken és válogatásokon esett át, és irigyen vágyakozva figyelte a szerencséseket, akik az összes próbát kiállva azok közt a nagyszerű és szerencsés otthoniak közt lehettek, akik végigviszik az űrhajót távoli célja felé az értékes teherrel. Az értékes teher az otthoniak hatalmas tömege volt; őket úgy helyezték el az űrhajókon, hogy élettevékenységüket a lehető legalacsonyabb szintre állították be, így szándékoztak elérni azt, hogy megérkezve majdnem ugyanott tudják majd folytatni életüket, ahol abbahagyták. Az első űrhajó utasaira nagy felelősség hárult: nekik kellett majd az odaérkezés után a már előkészített helyet teljesen alkalmassá tenni arra, hogy nemcsak ők, de az utánuk jövők is az elhagyott Otthon életkörülményeihez hasonlóak közt élhessenek. Számptalan űrhajó kelt útra távoli célja felé, míg arra is sor került, amelynek fedélzetén Menil dolgozott. Mégis mindegyik utazás hasonlóan veszélyes és úttörő jellegű volt, mert a feltételek természetesen folyamatosan változtak, és mert a hatalmas távolság lehetetlenné tette a már eltávoztak és a még otthon maradtak üzenetváltását. A feltételek annyiban változtak, hogy az Otthon és az Új Otthon a világegyetem törvényszerűségei szerint állandóan változtatta (egymáshoz viszonyított) helyét, tehát nemcsak más úton, de más irányban, más sebességgel és más időtartamban is kellett tervezni az első után induló többi űrhajó pályáját. Csak a cél volt közös, és a szándék: hogy mindannyian sértetlenül odaérjenek.

Hozzáértő vélekedések szerint még mintegy további tízezer évre lett volna szüksége az Otthonnak ahhoz, hogy teljes biztonsággal és kockázatmentesen bonyolíthassák le a Nagy Költözést, a Xtrykkek feltűnése és mind gyorsabb előretörése azonban kényszerűen előbbre hozta a kezdés időpontját. Korábban gondoltak arra, hogy megpróbálják valamelyes haladékra rávenni a Xtrykkeket, hiszen még velük rokonszenvező mozgalom is alakult az otthoniak közt, de azok az események, amelyek a kapcsolatfelvételt is lehetetlenné tették, arra figyelmeztették az otthoniakat, hogy nekik maguknak, a maguk erejéből, a maguk lehetősége szerint kell megoldaniuk a gondjukat. Minden erejüket a költözési program fejlesztésére összpontosították, hogy időt nyerjenek. És még ebben a rendkívül kényes helyzetben is volt elképzelésük arra, hogy miként próbáljanak meg újból és újból szót érteni a Xtrykkekkel.

A legutóbbi próbálkozásra egy véletlen vezette rá őket. Az történt, hogy egy alkalommal megfigyelték: a Xtrykkek nem pusztítottak el egy robotűrhajót, amely valamilyen hibás kapcsolat vagy zárlat

következtében letért a pályájáról és egyenesen a Xtrykkek felé tartott. Az otthoniak legnagyobb csodálkozására a Xtrykkek tapadó kapcsolatot létesítettek az elromlott robotúrhajóval, melyen egyetlen otthoni sem tartózkodott, sikeresen lefékezték vagy kijavították (ez később sem derült ki) és elvitték magukkal. Ez az esemény sugallta azt az ötletet, hogy hasonló robotúrhajóval próbáljanak a Xtrykkeknek üzeni, kapcsolatot kezdeményezni. Hátha valamiért félnek élőlényvel kapcsolatba lépni, de így, közvetve talán hajlandóak lesznek rá. Ám ebben a várakozásukban is csalódnuk kellett. A Xtrykkek gondosan átnézték a robotúrhajót, üzenetét azonban zárolták; miután a megismételt üzenet áttörte a Xtrykkek ellenállását, azok megsemmisítették az egész robotúrhajót. Ez már az első útnak indulást követően történt, s ahogy lenni szokott, hatalmas felháborodást és ellenkezést váltott ki, sokan kifejezetten károsnak ítélték, hogy az Otthon felelőtlenül ajándékba ad a nyilvánvalóan gonosz szándékkal közeledő Xtrykkeknek olyan tudásanyagot, amelyet ők habozás nélkül és azonnal (amint módjuk nyílik rá) az otthoniak ellen fordítanak majd. Mi több, a túlzásnak ez a hulláma olyan vélekedéseket is felszínre vetett, hogy a Xtrykkek kizárólag az otthoniak felelőtlensége és kóros jóhiszeműsége következtében lettek képesek hatalmas területeket meghódítani a világmindenségből. Mert ha nem jutnak véletlenül az Otthon tudásanyagát magukba sűrítő űrjárművekhez, vagy ha további ismeretszerzés céljából nem rabolják el azokat, melyekről az Otthonban úgy vélték, hogy hibás irányítás következtében vesztek el a világmindenségben, akkor még ma is a galaktika valamelyik eldugott térségében nyomorognának, valamilyen alacsonyabb rendű élet- és tudatszinten. E feltételezést látszott erősíteni az a tény, hogy a Xtrykkek időről időre kirajzottak korábbi nyugalmi helyzetükből, újabb, hatalmas területeket hódítottak meg, műszaki fejlettségük ugrásszerűen nőtt a korábbi kirajzás időszakához képest – aztán újból megnyugodtak. De csak a következő, újabb és mindig nagyobb kirajzásig. Ennek a már-már mozgalommá váló elméletnek voltak ellenzői, akik úgy gondolták, hogy a Xtrykkek ilyen jellegű fejlődésének nincs köze az Otthontól kapott véletlen vagy szándéktalan segítséghez, mert egy bizonyos fejlődési sorban és rendszerben igenis elképzelhető a Xtrykkekéhez hasonló minőségi ugrássorozat; és a kétségtelen, tagadhatatlan műszaki-technikai hasonlóságok is azzal az egyszerű ténnyel magyarázhatók, hogy egy bizonyos feladat megoldását – kikísérletezhetően! – a legalkalmasabban kialakított szerkezetek képesek a legjobban elvégezni. Azt pedig örülség lenne feltételezni, hogy a világegyetemben kizárólag az otthoniak képesek különböző feladatok kielégítő vagy jó megoldására.

Valami halvány gyanú azonban mégiscsak körbelengte ezt az egész kérdéshalmazt, mert egyes megfigyelések szerint a Xtrykkek – állítólag lemasolt – szerkezetei nem működtek olyan hatásosan, mint az otthoniaké. Egyetlenegy dolgot kivéve: a megsemmisítő szerkezeteik nagyságrenddel voltak tökéletesebbek erejüket, irányíthatóságukat és anyaglebontási képességüket illetően. Ettől viszont még különösebbnek tűntek. Különösnek és érthetetlennek. A maga részéről Menil nem sokat törődött ezekkel a vélekedésekkel és mendemondákkal; ő azzal értett egyet – mint annyi más, hozzá hasonló otthoni –, hogy főleg az egyre szűkülő visszaút lehetőségeit mérlegelni, amikor számukra csak egyetlenegy lehetőség a megnyugtató (ha át akarják menteni a jövőbe értékeiket): hogy mielőbb és minél sikeresebben befejezzék a Nagy Költözést.

8.

Két kérdéscsoport várt még megoldásra Menilék indulásának idején. Az első: vajon nem fogják-e az Új Otthonban is zaklatni őket a Xtrykkek? A második: mit tegyenek az utolsó elköltözők az Otthonnal? Az első kérdéscsoport lezáratlanul maradt. Olyan megegyezés született, hogy majd csak akkor hoznak végső döntést, ha már mindenki az Új Otthonban lesz. (Igaz, ennek a határozatnak az ellenzői azt hozták fel, hogy akkor már késő; mert ha a Xtrykkek oda is eltalálnak, nem valószínű, hogy lesz idő és alkalom az újabb költözésre.) Mindenesetre az Új Otthonban való berendezkedéssel egy időben külön kutatás indult abba az irányba, hogy miként lehetne egyszer és mindenkorra megszabadulni a Xtrykkektől – természetesen nem az ő módszereikkel, mert azok alapján mondanak ellent az Otthon múltjának és jelenének; akkor magukat áldozná fel, hiszen Xtrykkekké válnának, vagy legalábbis valami olyasfélévé. A másik kérdéscsoport elvei és intézkedései azonban nem voltak a jövőbe utalhatók; legkésőbb az utolsó költözés idejére pontos tervnek kellett lennie.

Az elképzelések közt szerepelt az a legegyszerűbb (és sokak szerint a legfelelőtlenebb), hogy mindazt, amit nem visznek magukkal az Új Otthonba, hagyják ott; ennek az altervei olyan változtatásokat dolgoztak ki, hogy tegyék használhatatlanná, felismerhetetlenné, önveszélyessé mindazt, amit hátrahagytak; volt olyan elgondolás, amely csak az anyagszerkezetet változtatta volna meg; egy másik pedig csak néhány fizikai vagy kémiai tulajdonságot, amely láncreakciószerűen más változássorozatokat indított volna el és így tovább. További elképzelések szerint teljesen el kellett volna pusztítani mindent a hátrahagyott Otthonban, mert attól kezdve, hogy a távozásukkal könnyebbé teszik a Xtrykkek előretörését, a legcsekélyebb ismerettel sem ajándékozhatják meg őket. Végül a legnagyobb elképzelés azt szerette volna megvalósítani, hogy rendezzék át az Otthon körüli gravitációs viszonyokat, ami azzal az előnnyel jár, hogy megtéveszti a – Xtrykkeket, lehetetlenné teszi, hogy nyomon kövessék őket az Új Otthonba, és olyan óriási, megoldhatatlan feladatot jelenthet a számukra, hogy helyben maradásra kényszerítse a Xtrykkeket. Hacsak nem visszavonulásra.

Csakhogya ez túl sok energia felhasználásába került volna, túl sokba az Otthon lehetőségeihez és céljaihoz képest. Ha nem határozták volna el a Nagy Költözést, akkor talán megvalósíthatják. De kérdés, hogy melyik a fontosabb; mert az átrendezéssel nem szabadulnak meg a Xtrykxektől, legfeljebb megzavarják őket, és akkor ott van a lassanként kihunyó napjuk. Végül annak a kutatócsoportnak a javaslatát fogadták el, amelyben Namol is dolgozott; ők kikísérleteztek egy olyan anyagot, amellyel beboríthattak mindent, ami Otthonban maradt: az egész Otthont mintegy átlátszó lepellet vonhatták be. A lepel alatt bonyolult folyamatok kezdődtek meg, de csak rejtetten. A végső – és rendkívül gyors – szakasz akkor következhet be, ha sikerül a Xtrykxeknek valamiképpen megbontani az egyébként rendkívül ellenálló leplet. Ekkor – az Otthon levegőjével egyesülve – minden, ami kiszabadul a lepel alól, atomjaira esik szét. Terveik szerint az utolsó elköltöző csoport magával visz egy robotbolygót, melyet megfelelő távolságból visszajuttat az Otthonba, és ez – afféle műholdként – addig köröz majd, amíg az egész Otthont be nem borítja ezzel a lepellet. Végül önmagát is körbeveszi vele. Menü jól emlékezett, hogy ugyanez a kutatócsoport kifejlesztette a tervnek azt a változatát, amelyben a lepellet való legkisebb fizikai érintkezés ugyanazt a folyamatot indította volna meg a Xtrykxekben is (tehát szinte az érintkezés pillanatában atomjaira hullottak volna szét az eszközeik és ők maguk egyaránt), ezt a változtatást azonban, mint az Otthon szokásaival szögesen ellenezőt, elvetették. Azt már Menil nem volt képes felidézni, hogy önszántukból-e vagy megrendelésre, de tudta, hogy az ő kutatócsoportja is dolgozott egy olyan terven, amelyet később hasonlóképpen elvetettek. Ennek az volt a lényege, hogy modellezték a Xtrykxek biológiai felépítését, és olyan élő szervezeteket kerestek, amelyek ezt a modellt képesek lettek volna lebontani. Igazság szerint ők még be sem tudták fejezni a kísérleteiket, amikor leállították a munkájukat, mégpedig hasonló megokolással, mint Namolék tervváltozatát; noha Menil csoportja csak egy elméleti modellel dolgozott, egy elképzelt felépítésű Xtrykxszel; hiszen igazival még senki sem találkozott. A Xtrykxek felépítéséről, kinézetéről mindössze elképzeléseik lehettek (és voltak is, a már ismert üreszközeikből következtetve).

Eszerint a Xtrykxek ugyanazokból az elemekből álltak, ugyanazokból az anyagokból szerveződtek értelmes tudattá, mint az otthoniak (már csak ezért is veszélyes volt a biológiai lebontásuk kikísérletezése: hiszen lehetséges, hogy a meglelt anyag az otthoniakra is hatott volna; Menil csak most gondolt arra, hogy az Otthon szokásai talán nem véletlenül ellenezték az ilyen anyagok kutatását, a szokás első megfogalmazói bizonyára tisztában voltak azzal, hogy minden hasonló kutatási irány önvészélyes lehetett az Otthonra, és már jó előre beépítették a szokásokba ezeket a visszatartó, fékező elemeket). A különbség annyi volt, hogy az otthoniakkal szemben a Xtrykxeknek elképesztően logikátlan és fölöslegesen bonyolult megjelenésük volt, akárcsak úrhajóiknak (hiszen azoknak alakját vetítették vissza a benne levőkre, akik bizonyára a maguk képére formálták eszközeiket), így aztán a kevésbé fantáziadús elképzelések henger- vagy tojásidom formájúnak mutatták a Xtrykxeket, a merészebbek kocka, hasáb vagy sokszögtest alakúnak; egy díjnyertes pályázati mű pedig egyenesen azt mutatta, hogy a Xtrykxek mindezeknek az idomoknak az elképesztő keveredéséből állnak, mégpedig úgy, hogy többszörös láncként kapcsolódnak egymáshoz, a legzavarosabb egymásutániségben. E pályázat első díját és a vele járó magas jutalmat (a Xtrykxek megpillantásának lehetőségét) az a pályamű nyerte, amely a Xtrykxeket *kifordított gömbnek* ábrázolta. A megokolás szerint kétség nem férhetett a pályamű mély gondolati tartalmához, alapvetően filozófiai indítatásához, egyszersmind szellemes lényeglátásához és ábrázolásbeli bátorságához. Az Otthon történetében (így szólt az indoklás) még soha senkinek sem sikerült ennyire tömören kifejeznie azt, ami az Otthon életének az értelme, valamint azt is, hogy miért nem sikerült mindaddig kapcsolatot teremteni a Xtrykxekkel. Attól kezdve – noha megeshetett, hogy a Xtrykxek másképp festettek – egyezményes jelük mégis a kifordított gömb lett.

9.

– Figyelem! Egyes számú készültség! Riadó! – Menü azonnal befejezte pihenőjét, és Guborral együtt igyekezett a központi terembe, ahol a többiek már lázas munkában voltak.

– Mi történt? – kérdezte Namoltól.

– A pihenőtök idején egyre erősebb tevékenységet észleltünk az útirányunk meghosszabbításában.

– Tehát a Xtrykxek – állapította meg röviden Gubor.

– Még nem tudhatjuk biztosan.

– Ki mások lehetnének?

– Mondjuk, valakik, akikkel az ő bajuk gyűlt meg.

– Figyelmet kérek – förmedt rájuk Bowud. – Találgatásokat majd később. Most olyan pályára szeretnék rátérni, amely kikerüli ezt a csetepatét – mutatott a világegyetem-részletet ábrázoló belső gömbhéjnak arra a térszerkezetére, amelyen jól kivehetően valamilyen örült pusztítás zajlott. Dozak számlálói világosan mutatták az anyagátalakulások gyors és nagy mértékét.

– Namol! Te is méred?

– Nálam folyamatosan emelkedik. Nem kellene Menü számlálóját is...?

– Éppen kérni akartam.

– Már bekapcsoltam – jelezte Menü. – Egyelőre alacsony az érték.

– Nálam most megugrott – közölte Dozak.

– Nálam is – csatlakozott Namol.

– Most aztán az itteni számláló is felszökött – hitetlenkedett Menü. – De hát hogy lehetséges? Hogy tehetik EZT?!

– Igazi Xtrykx-módszer - jellemezte Bowud. – Mindent elpusztítanak: élő-élettelent egyaránt.

– Nem tudom elhinni – kesergett Loian. – Hogy létezhet ilyesmi?

– Nem tudod, nem tudod! – dühöngött Bowud. – Amióta csak ismerjük őket, ezt teszik.

– De hát miért? Azt még megérteném, hogy élettelent elpusztítanak, megsemmisítenek, átalakítanak, ha szorult helyzetbe kerülnek, vagy ha valami jobbat tudnak alkotni belőle. De élő anyagot?! Hiszen ez ellenkezik a világmindenség alaptörvényeivel!

– Láthatod, hogy nem ellenkezik. Különben nem tehetnék.

Most néhány különösen nagy és éles villanás vonta magára a figyelmüket útirányuk célkörétől kisé feljebb és oldalirányban.

– Szörnyű sejtésem támadt – jelentette Dozak. – Nem lehet, hogy az előttünk indult költöztető úrhajó került bajba? Nem lehetséges, hogy most azt... hogy most azt... – itt megakadt. – Elnézést, nincs kifejezésem rá. Tehát, hogy most a Xtrykkek... Ha sejtitek, mire gondolok, nem tudnátok segíteni? Vagyis hogy a Xtrykkek valamit tesznek az úrhajó ellen... és az úrhajó most... a fenébe! Erre sincs semmim... ez is üres hely...

– Tudora, mire gondolsz, mégsem vagyok képes közölni veletek – csatlakozott Namol.

– Nekem sem, nekem sincs, én is üres vagyok – követték a többiek.

– Muris! – biztatta Bowud. – Kaparj elő valamit.

– Van egy játékprogramom: A győztes és a vesztes. Ebben találtam a mostanihoz hasonló helyzeteket.

– Add már be! – sürgette mindannyiuk helyett Bowud. Muris a belső gömbhéj egyik cikkelyére (a valódi események mellé) felvetítette a játékprogramot, és közben kommentálta az eseményeket.

– A két versenyző azon igyekszik, hogy melyikük tud nagyobb szeletet kihalítani egymás játékmezéből. A kezdő előrehalad és *támad*; a másik igyekszik megghiúsítani ezt, és *védekezik*.

Ezt a két kifejezést valóban ismerték, de csak a játékprogramokkal kapcsolatban. Bowud leparancsolta a játékprogramot a gömbhéjről.

– No, használhatjuk erre az esetre? – kérdezte.

– Szerintem igen – helyeselt mindannyiuk előtt Loian. – Jellegzetes hasonlóságot látok. A lényeges eltérés ellenére ráérthetjük a valóságra is.

– Használjuk – egyezett bele Dozak is. – Köszönöm, Muris.

– Szóra sem érdemes.

– Nos, hát – ragadta magához újból a kezdeményezést Dozak, hogy most már volt kifejezése a fogalomra – akkor nem lehet, hogy az egyik előttünk levő úrhajónkat támadják a Xtrykkek, és a mieink védekeznek?

– Ennyire közel lenne a pályánk? – csodálkozott Gubor.

– Többször letérés, majd visszaállítás után – emlékeztette Bowud – nem tartom lehetetlennek. És talán ők is helyesbítésre kényszerültek.

– Mert ha a mieink, akkor segítenünk kell rajtuk! jelentette ki Namol. Ezzel egyet kellett érteniük. – Muris, fokozd a sebességet, szűkítsd a látószöveget, és növeld a nagyítást – utasította Bowud. – Vészriadóra felkészülni! – parancsolta. – Rögzítsétek magatokat.

– Energiapajzs! – jelentette Dozak. – Kettes fokozat!

– Megvan – jelezte vissza Muris.

– Pályamódosítási adatok, három változat – jelentette Gubor. – Betápláltam.

– Megvan – jelezte vissza Muris.

– Nálam nagyon emelkedik az érték – jelentette Menil.

– Nagyítás indul! Figyelem! Beléptünk a veszélyességi övezetbe! – jelentette Muris.

A belső gömbhéj hirtelen meglódult, lassan, majd mind gyorsabban tágult hátrafelé, végül szinte szétszakadt. Mindent az töltött be, ami az előbb még oly távolinak és aprónak tűnt.

A MATEMATIKUS

10.

Gubor még sosem látott ilyet. Illetve valami nagyon kevésbé hasonlót az egyszerűbbeknek való játékprogramok egyik-másikában, de hát AZ játék volt; EZ pedig valóság. És hihetetlen, soha nem tapasztalt érzéseket keltett.

Világosan fel lehetett ismerni két úrfloattát: akárcsak a játékprogramok felállításában. Ezek azonban olyan úrhajókból álltak, amelyeket a játékprogramok legfantáziadúsabb tervezői sem tudtak volna kitalálni. Az egészben az volt a legszörnyűbb, hogy minden különbözőségük ellenére volt valami hasonlóságuk az Otthon úrhajóival. Mintha csak az elrontott változataik lettek volna.

Szerencsére azonnal kiderült, hogy más otthoni úrhajó nincs ebben a tömörülésben (legfeljebb a sajátjuk, amely közeledik hozzá), tehát a Xtrykkek valamit egymás közt akarnak elintézni. Gubor feszül-

ten figyelt, próbálta kiszámítani, hogy a Xtrykxek egyes űrhajói milyen céllal módosítják időről időre a pályáikat.

– Menil! Ezek robotok? – kérdezte.

– Nem – jött a kiábrándító válasz. – Mindben van élő anyag is. Hacsak nem bolondult meg az összes érzékelőm.

– Nem valószínű – biztosította Muris.

– Én is úgy vélem – csatlakozott Loian.

A legtöbb Xtrykx-űrhajónak elől-hátul-oldalt mindenféle nyúlványa volt, s ezekből időnként villámszerű sugárnyalábok indultak egymás felé.

Ám mielőtt még rettentő sebességgel célba értek volna, egy ellensugárnyaláb csapott ki szemben velük a másik űrhajóból, és többnyire találkoztak is, hatalmas felvillanások kíséretében kioltották egymást, és kezdődhetett előlről az egész. Ha viszont elkésett a sugárnyalábválasz, vagy rossz volt az irányítása, akkor az egyik sugárnyaláb lecsapott az egyik űrhajóra, és vagy szétszabdalta, vagy egy hatalmas fénygömb kíséretében izzó gázzá változtatta.

Mindkét űrflotta számtalan egységből állt, s alaposabb megfigyelés után kiderült, hogy az egyes űrhajók egymástól eltérő alakja, formája, a belőlük kiálló nyúlványok száma és irányíthatósága szerint igen sokfélék.

– Legalább tizenöt fajta – állapította meg Gubor.

– Eltérő fokozatok – csatlakozott Dozak.

– Úgy vélem, hogy eltérő *fejlettségi* fokozatok – helyeselt Bowud.

E pillanatban vagy nyolc-tíz kisebb egység, melyeknek csak egy-egy nyúlványa volt, körbevett egy nagyobb, de jóval lassúbb, lomhább mozgású űrhajót, amelynek viszont sok nyúlványa volt. Elképesztő kavargás támadt. A kicsik ide-oda cikáztak, és sugárcsapásaikkal a legkülönbözőbb helyekről és távolságokról igyekeztek elérni a nagyot. Ez viszont alig változtatta a helyét, de szinte minden kisebb űrhajóra jutott egy nyúlványa, és a nyúlványból kivillámzó sugárnyaláb könnyedén hárította az ellene irányuló sugarakat.

– Nem ismerik még az energiapajzsot – vette észre a lényegét Dozak.

– De nagyszerűen céloznak – utalt Yekit arra a rendkívüli ügyességre és gyorsaságra, amellyel a Xtrykxek el tudták hárítani sugárral a sugarat.

– Most elhibázta! – figyelmeztette őket Dozak, de maguktól is látták, hogy az egyik kis űrhajó már nem volt képes sem kivédeni az ellene küldött sugárcsapást, sem pedig idejében helyet változtatni. Amint elérte a sugár, izzó gázgömbbé változott.

– Két egység a változás nálam – jelentette műszereinek mérését Dozak.

– Nálam nyolc – közölte Namol.

– Tizenötöt mértem az élő anyagban – csatlakozott Menil.

– Vettem – nyugtázta Muris.

– Tegyük ezt az értéket alapegységgé – javasolta Bowud. – Ha jók a megfigyeléseim, ez a legkisebb üregységük. Ehhez tudjuk viszonyítani az eddigi méréseket és az események további változásait. Dozak! Milyen a sugárnyalábok energiaerőssége?

– Ha a kicsiké alapérték, a nagyé ötször erősebb, de a hatás-ellenhatás kioltja mindkettőt. A hadi-robot sugárcsapásai alig volt gyengébb, mint a nagy űrhajóé.

Meg kell erősítenünk az energiamezőt. Gubor hirtelen visszazuhan a valóságba. Mindeddig annyira beleélte magát az eseményekbe, hogy egészen úgy érezte, mintha egy izgalmas játékprogram lebonyolításában venne részt. De most rá kellett döbbsennie, hogy végül is, hatalmas sebességgel közelednek az eddig megfigyelt eseményekhez, és az ő épségükről, az ő védelmükről is gondoskodni kell, nemcsak a megfelelő nagyságú és tisztaságú képről.

Nem tudta, hogyan hasznosíthatná magát, hiszen éppen nem volt különösebb feladata, ezért megpróbálta kiszámítani, hogy ha a Xtrykxek minden sugarukat ellenük fordítanák, mekkora és milyen erősségű energiapajzsra lenne szükségük; és az mennyi ideig tudna működni, ha felhasználják az energiataralékaikat is. A feladat olyan érdekes és izgalmas volt, hogy egészen megfeledkezett a gömbhéjon látható eseményekről, és csak Bowud parancsára figyelt fel.

– Gubor! Mekkora az a tér, amelyben ez az esemény játszódik?

– A két legszélső helyzetben levő űrhajó akkora gömbhéjba foglalható, amilyen messze most mi vagyunk a lehetséges gömb szélétől.

– Lehet, hogy az érzékelők messzebbre hatnak – óvatoskodott Dozak.

– Pályamódosítás következik – figyelmeztette őket Bowud. – Egy kerülő köríven fölébük helyezkedünk, és a körív csúcsán újabb körívet kezdünk.

– Most elkapták! – vágott közbe izgatottan Yekit. aki folyamatosan örökítette meg az eseményeket.

Már csak a hatalmas, izzó gázgömböt figyelhették, amely rettentő sebességgel terjedt szét, több kisebb űrhajót elért, amelyek maguk is kisebb gázgömbökké változtak, majd az energiaviharzás elérévén saját határait (miután nem kapott anyagutánpótlást), kezdett visszaroskadni önmagába.

– Százötven alapegység – jelentette Dozak.

– Nyolcszáz az én műszereim szerint. – Namol még mért. – Most csökken már.

– Kereken kettőezer – hitetlenkedett Menil. – Hogy lehet ilyen magas érték?
 – Muris? Mit tudsz erről? – faggatta Namol.
 – Jelentem: a nagy úrhajóban nagyobb lehetett a sűrűsödés.
 – Kisebb helyre több Xtrykx fért el – kommentálta Loian.
 – Fejlettebb, újabb változat lehetett, mint a kicsik – találgatott Bowud.
 – De hát mégis hogyan történhetett? – kérdezte Dozak.
 – Visszajátszom – ajánlotta Yekit.
 – Várjunk még – ellenkezett Bpwud, bár bizonyára őt is érdekelte. – Szeretném tudni, hogy mi maradt az esemény színhelyén.

Az izzó gázgömb már kihunyófélben volt, néhány kisebb, megmaradt úrhajó hatalmas sebességgel iszkolt a legkülönbözőbb irányba.

– Pályamódosítás indul! – vette át a hatalmat Muris, és Gubor ellenőrizte magát, hogy megfelelő-e a rögzítése. Most nem volt semmi tennivalójuk a nehézkedési erő változásának elviselésén kívül.

– Indítsd a visszajátszást – utasította Bowud Yekitet.

Az egyidejű történések mellett most újból lehetett látni a már lezajlott eseményeket. Visszaállt a megelőző helyzet, amikor a nagyobb úrhajó felvette a küzdelmet a kisebbekkel. Újból felvillantak a sugárnyalábok összezsapásai, újból megsemmisült egy rosszul célzó vagy rosszul félresikló kis úrhajó.

– Most! – figyelmeztette őket Yekit, aki már tudta, mikor mire kell figyelni. – Az a kettő ott, egymás mellett!

Valóban két kis úrhajó egymás után indult a nagy ellen, és megfelelő távolságban úgy helyezkedtek el, hogy az egyik a másik takarásába került. Bizonyára jól összehangolták a tevékenységüket, mert az előlső kétszer-háromszor egymás után sugárnyalábot indított a nagy úrhajó felé. Az mindannyiszor válaszként is, és a saját sugárnyalábjával hatástalanította őket. Yekit figyelmeztetése után azonban valami más történt. Gubor pontosan megfigyelte, hogy milyen kiszámított tervszerűséggel várta meg a takarásban levő második kis úrhajó, hogy az előtte levő társának és a nagy úrhajónak a sugárnyalábja már elhagyja a kibocsátó szerkezetet, de még ne találkozzon, amikor ő is elindította a saját sugarát. Mégpedig pontosan a nagy úrhajó kibocsátó szerkezetére irányítva.

– Most lassítsd! – figyelmeztette szinte önkéntelenül Yekitet, aki azonnal engedelmeskedett Gubornak. A lassításban kiválóan meg lehetett figyelni, hogy a két, egymás ellen kibocsátott sugárnyaláb hogyan találkozik, valamivel közelebb a nagy úrhajóhoz, mint a kicsikhez, de alighogy kioltották egymást, a második kis úrhajó sugárnyalábja máris elérte a nagy úrhajó kibocsátó szerkezetét.

– Ezt elkapták! – nyugtázta Bowud, amikor felvillant a nagy úrhajó kibocsátó szerkezetében a következő sugárnyaláb eleje. Ott, a szerkezetben találkozott a második, takarásban levő úrhajó sugárnyalábjával, és ez lett a nagy úrhajó veszte.

A két sugárnyaláb nemcsak egymást semmisítette meg, hanem minden anyagi természetű dolgot, ami a közelében volt; ez esetben a nagy úrhajót. Hanem ez akkora izzó gömbbé nőtt, hogy a két győztes kis úrhajót is magával ragadta és megsemmisítette.

– Végzetesen önvesztélyes vállalkozás volt – kommentálta Namol.

– Rendkívül ügyes és merész őrültség – ez volt Dozak véleménye.

Gubor könnyedén kiszámította a korszerűbb nagy úrhajó sugárnyaláb-követéseinek időközét, de a kicsik ügyes társulása sem kerülte el a figyelmét. Rájött, hogy milyen egyszerű manőverrel növelték a hatékonyságukat, és előrelátóan egy hármas társulás gyorsaságát is modellezte. Ezt összevetette a saját energiapajzsuk ellenálló képességével, és úgy találta, hogy mintegy három kisbolygónyi energiát fordíthatnak ellenük. Ezt azonmód tudatta Bowuddal.

– És ha egyszerre indítják ellenünk? – kérdezte Bowud.

– Az energiapajzs akkor is megmarad, csak nagyon lecsökken a teljesítménye. Közel kerülünk a kockázati küszöbhez. És ha ebben az állapotban gyorsan irányt kell változtatnunk vagy sebességet növelnünk, akkor megeshet, hogy védtelenek maradunk.

– De hát miért foglalkoznának velünk? – kérdezte Yekit. – Megvan a maguk baja.

– Amíg mi vagyunk és amíg Xtrykkek is vannak, minden pillanatban készségben kell lennünk – jelentette ki Namol, ellentmondást nem tűrően.

– Igaza van – vette védelmébe Bowud a helyettesét. Ez Gubornak még kevésbé tetszett, mint amikor Bowud nagyképűen és lekezelően bánt Namollal, azt a látszatot keltve, hogy noha tart tőle, mégsem veszi komolyan. Mert köztük Namol (legalábbis Gubor véleménye szerint) a legalaposabban felkészült, a legkomolyabb otthoni, aki rendkívül fontos feladatukat a legszentebb céljának tartja. Esetenként még azt is hajlandó volt elismerni, hogy nála, Gubornál is elmélyültebb felkészültségű tudós, aki nemcsak a helyettesi, hanem a parancsnoki feladatot is maradéktalanul el tudná látni, a parancsnok tisztét be tudná tölteni. És akkor Bowud védelmébe veszi, mint valami kis kezdőt.

11.

Kihunyott a visszajátszás fénye, a valódi események pedig alájuk kerültek, ahogy ők a pályamódosítással felkúsztak az első körívre. Ott, messze lent bizonyára nem figyeltek rájuk, mégis mintha valami nem lett volna rendben.

– Tükörmozgás szemből! – jelentette Muris, és valóban: ez volt az, ami nyugtalanította Gubort.
– Nagytítás! – utasította Bowud. – Nincs a világegyetemben más, csak tudatos cselekvés, ami tükörmozgást eredményezne – fűzte hozzá.
– Vagy érzéki csalódás – ellenkezett Loian. De ez olyan nevetséges volt, hogy figyelemre sem méltatták.

Gubor most már világosan követhette a gömbhéj szemközti részén azt a valamit, ami az ő mozgásukkal nagyjából egyező pályát írt le.

– Talán egy másik űrbolygó – vélte Yekit. És ez valószínűnek látszott, Bowud is így gondolhatta, mert kiadta a parancsot:

– Hadirobotra felkészülni!

Gubornak már fel sem tűnt, hogy az idegenül és ijesztően ható kifejezés (a hadirobot) milyen magától értetődően került ismét közjük. Ám amikor később felfigyelt rá, csak arra tudott gondolni, hogy bizonyá. rá ezért lehet olyan szörnyű a Xtrykkekkel kapcsolatba kerülni: mert a hatásukra minden, ami korábban elképzelhetetlen volt egy otthoni számára, már közömbös vagy magától értetődő lesz. A következő fokozat – gondolta Gubor – talán már az, hogy örömet is lelhetnénk benne.

– Xtrykkek mögöttünk! – jelentette Muris. Ettől kicsit megzavarodtak.

– Ne bolondozz!

– Lehetetlen!

– Hogy kerülhettek oda?

– Honnan veszed, hogy Xtrykkek?!

– Miért csak most jelented? – ez Namol türelmetlen számonkérése volt. Gubor azonnal igazat adott neki.

– A tükörmozgással voltam elfoglalva – mentegetőzött Muris.

– Ez nem mentség! – fedtte meg Namol.

– Erre nincs mentség! – vélte szigorúbban Gubor.

– Sok hasznodat vesszük, az biztos – elégedetlenkedett Namol. – Legjobb lenne, ha most azonnal visszaminősítenénk egyszerű nyilvántartó robottá és elvennénk az érzékelőidet, a kijelzőidet és a vetítőidet.

– Főnök! – csengett Muris.

Gubor nem sok esélyt adott Murisnak, bár tudta, hogy Bowud a kellenél jobban védelmezi Namol ellenében, de tisztában volt vele, hogy ebben a helyzetben nem engedhetik meg maguknak a Muris kikapcsolásával és átszerelésével járó óriási időveszteséget.

Elérték a körív legfelső pontját, s ugyanabban a pillanatban megkezdték a második körívet. A szemközti tükörmozgás abbamaradt, illetve egy ideig még folytatódott a korábbi körív mentén, már (hozzájuk képest) lefelé haladva. Látszott, hogy a szemközt közeledő tárgy (a Xtrykkek űrhajója) beprogramozta magát a körívre, és a Xtrykkek csak később vették észre az ő pályamódosításukat, ekkor azonban rögtön helyesbítettek.

A saját gömbhéjukon jól kivehető volt a mögöttük levő, őket követő tárgy is. Ennek könnyebb volt a dolga, vagy talán ügyesebb Xtrykkek voltak benne, mert azonnal átvették az ő mozgásuk változását. Átrendeződésükkor kiderült, hogy nem egy, hanem három űrhajó követi őket.

Gubor kiszámította, hogy a szemközti űrhajónak mennyivel meredekebbre kell vennie a pályáját, s hogy a szabályos körív milyen ellipszoiddá változna, ha ez sikerülne is. Előre kivetítette magának, és aztán örömmel vette észre, hogy a szemközti Xtrykx-űrhajó eltér a számításától: meredekebben emelkedik.

– Köszönöm, Gubor! Kiválóan csináltad! – dicsérte meg Bowud, mintha ő tehetne arról, hogy a Xtrykkek a nagy sietségben rosszul programoztak.

– Én csak... – kezdett mentegetőzni, hogy elmagyarázza indítékát, de Bowud türelmetlenül, szinte sértően közbevágtott:

– Fordulj! Kis szögben!

Ez csak Murisnak szólhat, gondolta Gubor, még egy kicsit értetlenül, amikor rápillantott a szemközti űrhajó pályaprogramjára, és észrevette, hogy elkerülik egymást, de a Xtrykkek így fölénk kerülhetnek. Azonnal belátta, hogy Bowud helyesen döntött. A kis szögű elfordulás (amit aligha lehet észlelni olyan messziről) a vélt találkozás idejére hatalmas távolsággá növeszti a kis tűréshatárú hiba-különbséget.

A többiek már nem folytak bele az ő munkájukba: ez csak a hármuk feladata volt. Gubor nem először hajtott végre pályamódosítást Bowuddal és Murissal összedolgozva. Élvezte a közös munkát, amely hármuk tervezésében és kivitelezésében igazán olyan volt, mintha csak egyetlen, közös akarat vezényelné őket, vagy mintha mind a hárman egy és ugyanazon központi agy végrehajtói lennének; noha tudta, hogy mindhárman önálló és független gondolkodásúak, s ketten közülük (Bowud meg ő) cselekvési szabadságukban is függetlenek.

– Jön a másik három mögöttünk! – jelentette Muris, aki az előbbi bajkeverés óta fokozottan figyelt mindenre.

Valóban az őket követő űrhajók nagyon kis késedelemmel, minden tévovázás és habozás nélkül egészen elképesztő pontossággal utánozták az ő pályamódosításaikat. A szemközti viszont ügyetlenebb

volt (vagy régebbi típusú), mert az újabb pályamódosítás óta kétszer is igazított, de mintha belezavarodott volna az erejét meghaladó feladatba: a legutóbbi pályaeértékek újabb igazítás nélküli meghosszabbítása valahová nagyon messze vezették. Gubor már nem törődött vele: figyelmét a mögöttük levőkre összpontosította. De hiába igyekezett a lehető legpontosabban mérnyszámítani, nem talált hibát.

– Ez a három jól csinálja! – ismerte el.

– Oldalt kétfelől – jelentette Muris.

– Látom – nyugtázta Bowud.

Gubor még nem fedezte fel. Egy ügyes módosításon töprengett.

– Alulról három irányban!

– Vettem.

– Felülről kettő. És szemből!

Gubor fokozta számításainak sebességét. Kialakult a körülöttük levő, tizenkét pont segítségével megszerkeszthető gömb, persze nagyon szabálytalan, elnyúlt, benyomott, behorpadt, kidudorodó gömbszerűség, amely eléggé laza térforma volt, de azért meglehetősen fenyegető idomféle. Kivetítette a saját belső gömbhéjakra, hogy a többiek is lássák, a mindannyiuk haladási sebességének megfelelő állandó változásokkal együtt.

– Újra szemből! – jelentette Muris. – És megint szemből!

Felsorakoztak és hullámokban közeledtek.

– Azt akarják, hogy lassítsunk – ismerte fel a szándékukat Dozak.

– Még mit nem! Hogy könnyebb dolguk legyen – ellenkezett Yekit. Most, mintha vezényszóra történne, egyszerre csapott ki az összes Xtrykx-úrhajóból a sugárnyaláb. Az energiapajzsuk azonban felfogta és szétszórta. Ez történt az újabb kísérletezéskor is.

A Xtrykkek elég gyorsan észbe kaptak. Nem erőltették fölöslegesen magukat.

– Most kipróbálják rajtunk a hadirobot tömegvonzási szeretetsomagját – jósolta Namol, és Gubor újból elismeréssel adózott a főnökhelyettes előrelátással párosult helyzetelemzésének. Pedig Namolnak igazán nem ez a legerősebb oldala.

– Most vigyázz! – figyelmeztette őket Muris, és máris érezték a nehézségi erő gyors változását. Szemből vészesen közeledett egy sugárnyalábokat kisistergő úrhajó, mintha csak rájuk akarna zuhanni. Bizonyára nagyon jó volt az irányzéka, de Bowud és Muris ellenlépésére már nem volt válasza: elsüvöltött mellettük, és az egyik, őket követő úrhajó felé zuhant.

– Most vége – jósolta Yekit is, de rosszul. A mögöttük levők nemhiába követték őket olyan ügyesen, ebben a váratlan helyzetben is feltalálták magukat: szétrebbenve kikerülték.

Valahol egészen messze, lent és hátul látszott annak a küzdelemnek a színhelye, ami annyira lekötötte a figyelmüket, Gubor most is ugyanolyan hevesen zajló eseményeket figyelhetett meg. Sugárnyalábok csaptak egymás és az úrhajók felé, megsemmisültek vagy megsemmisítettek valamit, és közben a Xtrykkek egyre nagyobb számban gyűltek köréjük.

– Megtévesztettek minket – jelezte Bowudnak. – Bizonyára azt akarták, hogy ez a szörnyűség kösse le a figyelmünket, és ne fedezzük fel őket, akik körbe akarnak venni minket.

– Képzeld, ha valóban sikerült volna nekik! Milyen bajban lennénk!.

– Miért? Most nem vagyunk?

Azóta, hogy kikerülték a pontosan feléjük száguldó úrhajót. Bowud nem állította vissza az eredeti pályagörbét; a mögöttük levők is kitértek, de más értékkel, és utána rögtön végrehajtották a visszaigazítást; ezért most alig észrevehető értékkel, de széttartott a pályájuk.

– Kíváncsi vagyok, mikor jönnek rá. – Bowud mintha olvasott volna Gubor gondolataiban. – Az ilyen kis értékeket a legnehezebb pontosan beállítani.

– Akkor jobb, ha nemsokára felfedezik, mert a nagy eltérést talán könnyebben helyesbítenék.

Most kis különbséggel három úrhajó igyekezett feltörni az energiapajzsukat. Rájuk csaptak szemből, mindhárman a pajzsuk ugyanarra a pontjára. Láthatóan hasonló elv vezérelte őket, mint a korábban tapasztalt esetről, amikor a két kis úrhajó megtalálta a nagyobbik érzékeny pontját. Az energiapajzs azonban egyelőre hibátlanul működött. Mindhárman lepattantak és félreperenderültek.

– Biztosan a résbe akarják juttatni a tömegvonzási szeretetsomagot – találhatta Dozak, de Gubor megítélése szerint nem járhatott messze az igazságtól.

– Érinthetetlenek és elérhetetlenek vagyunk a számukra – állapította meg örömmel Yekit.

– És ez az, ami örületbe hajszolja őket – aggódott Namol.

Gubor újból elismeréssel adózott magában Namolnak, mint már annyiszor az út során. Most is pontosan egyetértett az aggodalmával: örületbe kergetik a Xtrykkeket azzal, hogy látszólag semmit sem csinálnak, s azok mégsem tudnak kárt tenni bennük, ugyanakkor örült cselekedetekre is ragadtathatják magukat.

– Most vigyázz! – süvöltöit Muris, és ugyanabban a pillanatban már bukfenceztek, felborult a világmindenség, rázkódás remegtette meg őket, aztán visszazuhantak a korábbi állapotba. Gubor a belső gömbhéjről megállapította, hogy egy kevésbé újból eltértek a korábbitól. Miután a programon senki sem változtatott, a második körív tetején megkezdték a harmadikat.

– Ez kiszámítható – jelezte Bowudnak.

– Muris! Mi volt ez az örültség? – méltatlankodott Namol, aki a legnehezebben viselte el az ilyesféle megpróbáltatásokat.

- Mesterséges tömegvonzási központot alkottam.
- Alkottál?!... – Ez a gúny még Gubornak is feltűnt.
- Szükség lenne még két-három hasonlóra – javasolta Gubor Bowudnak.
- De Gubor! – méltatlankodott Namol.
- Nagyon sajnálom. Létfontosságú.

Muris most nagyszerűen tette a dolgát. Mintha élvezné egy kicsit – tűnt fel Gubornak. De még Namol is kénytelen volt elismerni, hogy ezt kellett tenniük, hiszen a szeretetcsomagok legnagyobb része ezekben az általuk létrehozott tömegvonzási csapdákbán semmisült meg. A maradék csomagok pedig (mintha a semmi holdjai lennének) egy láthatatlan pont körül kezdtek keringeni.

De most baj történt. Dozak vette észre.

– Gyengül a pajzs! – figyelmeztetett.

– Erősítsd! – utasította ingerülten Bowud, mint aki nem érti, hogyan okozhat ilyen említésre sem méltó apróság gondot; és főként hogy miért zavarja őket ezzel, ahelyett hogy saját maga oldaná meg.

– Teljes erővel megy, mégis gyengül!

– Az nem lehet! – tiltakozott Muris.

– Olyan nincs – vélte Bowud is. Namol közben ellenőrizte, de Gubor már modellezte az új tömegvonzási térerősséget, amely az ő működésük és a részint meglevő, részint megsemmisült tömegvonzási szeretetcsomagok kölcsönhatásából jött létre.

– Nálam a legjobban megy minden – jelentette Muris.

– Még van energiánk – állapította meg Bowud.

– A mérések pontosak – közölte Namol.

– Mégis egyre gyengébb a pajzs – figyelmeztetett újból Dozak.

– Megtaláltam – jelentette Gubor. – A mesterséges tömegvonzási központok megfogták az energiapajzsunk csóváját, és most szépen, egyenletesen lehúzzák rólunk.

– Vedd le az értéket! – parancsolt Bowud sürgősen Dozakra. – Minden energiánk odaáramlik!

– És ha kiegyensúlyoznánk az egész rendszert és magunkkal cipelnénk? – kérdezte-javasolta Dozak. – Akkor nemcsak a pajzs, hanem a mesterséges tömegvonzásunk is védhetne minket.

– Mit javasolsz? – kérdezte Bowud Gubortól.

– Jó ötlet, csak az a baj, hogy folyamatosan kell kiegyensúlyozni, amellet túlságosan nagy kiterjedésű.

– Válasszuk le magunkról – javasolta Namol.

– Dozak? Menne a dolog?

– Éppenséggel menne... csak nagyon védtelenek maradnánk. Jól meggyengítené az energiapajzsot.

– Felére-harmadára csökkenne az ellenállása – számította ki közben Gubor.

Közben újabb három Xtrykx-ürhajó próbálta feltörni az energiapajzsot. Sokkal közelebb kerültek hozzájuk, mint a korábbiak. A harmadik még sugárnyalábot is küldött rájuk. A pajzs elemésztette, de kis időre elhomályosult a gömbhéjbelső.

– Ha sokat vacakolunk, a következő látogató beköszön a gömbhéjünkba – intette őket Bowud.

– Ne kelts pánikot. – Namol határozottsága meglepte Gubort.

– Eszemben sincs. Csak jobb, ha tudjuk, mi történhet velünk. Meg a még nálunk is értékesebb szálítmányunkkal.

– Ezt mindenki tudja alapfokon. *Ezért* fölösleges a pánikhangulatot erősíteni.

– Elég erős az így is: igaz? Minél gyengébb az energiapajzs, annál többet gondolunk rá.

– Megtiltom!!! – Namolt talán még sohasem látta Gubor ilyen szépnek.

– Mit? Te mit tilthatsz meg nekem?!

– Közelednek! – jelezte Muris.

– A pajzs ereje már a kockázati érték szintje alá esett! – figyelmeztetett Dozak.

– Figyelj, Muris! – vezényelt Bowud. – Kis kör, nagy kör!

Már nem bízik a pajzs erejében – gondolta Gubor. – Akkor nagy baj van.

– Kis kör, nagy kör – ismételte Muris, és Bowuddal összeműködve nagyszerűen megcsinálta a körös irányváltoztatást. Gubor meggyőződhetett arról, hogy az energiapajzsuknak úgyszólván vége. A Xtrykxek olyan közel suhantak el hozzájuk, hogy kis híján megfigyelhették: milyenek is a valóságban.

Mi lennének az elsők, akik láthatnánk őket – gondolta. – És talán ez volna az utolsó, amit látnánk.

– Ezek most nem használták a sugárnyalábjukat – állapította meg Namol.

– Talán meglepetésükben – magyarázta Yekit. – De a következők bizonyára nem felejtik el.

– Na, akkor búcsúzhattunk – jegyezte meg Menil.

12.

Menil már hosszú ideje nem vétette észre magát, emlékezett Gubor, hiszen nem volt olyan feladata, amivel belefolyhatott volna a közös munkába. De most aztán mindenki ráfigyelt; és rögtön utána önmagára. Menil a többiek helyett is közölte legrosszabb sejtésüket meg azt, ami még ennél is rosszabb érzés volt: hogy kiszolgáltatottak és tehetetlenek. Menil megjegyzése telitalálat volt, és bénító tudat.

Gubor pontosan átérezte Menil megjegyzésének és a helyzetnek is a súlyát. Egy ősi hiedelem futott át rajta: hogy ilyenkor mindaz, ami megtörtént már egyszer, rövid és gyorsított ismétlésben felidéződik mindenkiben. Namol mellett szeretett volna lenni. Persze nem tehetette, mert pillanatnyi feladata megakadályozta benne.

Talán jobb is, mert még hozzáért volna, amit mostanáig nem tudott vagy nem mert megtenni: csak egyetlen pontban, egyetlen pillanatra, hogy Namol is *érezze*, amit ő érez. Még akkor is, ha ez a pillanat nemcsak megajándékozta Namol érzéseivel, hanem meg is rabolja; de hiszen ezért nem mert mostanáig megtenni, mert kétségei voltak.

Most már nem is fogja. Talán soha.

– Búcsú?! – Bowud tele volt indulattal. – Soha! Még két esélyünk van!

– Nem teheted meg! – ellenkezett Namol.

– De bizony hogy megteszem! Meg én!

– Védekeznünk kell, amíg bírunk.

– A pajzs védelme már megszűnt – jelentette Dozak.

– Folyamatos védelem helyett eseti védelembe megyünk át – jelentette Muris.

Elindulunk visszafelé, a Xtrykkek színvonalára – gondolta Gubor.

– Nem védelembe, hanem támadásba – szögezte le Bowud.

Ez valami új – gondolta Gubor –, legalábbis az Otthont illetően olyasmi, ami még nem volt. Bizonyára Namol is így gondolja.

– Nem teheted meg! – ellenkezett újból.

– Ez a végső választás – felelte Bowud. – És én magamra vállalom a döntést.

– Kirekeszted magad az Otthonból!

– Hol van már az Otthon!?

– Mindenütt, ahol mi vagyunk!

– Amíg vagyunk!

– Vigyázz!!! Jönnék!!! – süvöltötte Muris. Gubor úgy érezte, hogy szegény szörnyű pánikban van.

– Zárom! – hamarkodta el a döntését Namol, mert Bowud még semmit sem tett.

– A Xtrykkek zárold, ha tudod! – Bowud magához ragadta a kezdeményezést. Nem várta tétlenül, hogy a Xtrykkek rájuk zuhanjanak. Előrebukfencet indított, melyet félben hagyott, majd oldalcsavarba ment át, végül simán ráfordult a korábbi irányra, és ezzel szerteszét ugratta a Xtrykkek. Mire azok visszaigazították volna magukat, már rég mögöttük voltak, és legfeljebb az üldözők közé állhatták be. Gubornak el kellett ismernie, hogy Bowud utolérhetetlenül és kiválóan irányít.

– Vesztünk a sebességből – jelentette Muris.

– Miért?

– Átcsúszik az energiánk a csóvába.

Gubor azonnal átlátta, hogy ez a vég. Még ha megtartják is utolsó sebességüket, az irányváltoztathoz, a védekezéshez egy atomnyi energiájuk sem marad.

– Láthatjátok: nincs más választásom. Vagy ők, vagy mi.

– Hát nem érted, hogy Xtrykx lesz belőled? Mindannyiunkból?! Hiszen máris úgy gondolkodol, mint ők!

– Jönnék!!! – süvöltőit Muris.

Bowud most egy másik figurát csinált. De nem sikerült. Vagy a Xtrykkek voltak ügyesebbek. Mindannyian érezték, hogy baj van.

– Két irányító-ellenőrzőnknek vége – jelentette Muris. – Nem tudunk fordulni.

– Még egy ilyen, és megbénulunk – jósolta Bowud.

– Hát miért nem csinálsz valamit?! – nógatta Yekit.

– Vagy ők, vagy mi – ismételte Bowud. – Kilövöm őket.

– Ez tilos! Átveszem a parancsnokságot! – jelentette ki Namol.

– Ugyan miért vennéd? – kérdezte Bowud.

– A Szabályzat értelmében a helyettes lép a parancsnok helyébe, ha az nem képes megfelelni a kívánalmaknak.

– Miféle kívánalmaknak?

– Hogy otthoni legyen és ne Xtrykx!

– Nevetséges! Mit teszel, hogy ne változtassanak minket atomnyi porrá?

– Yekittel, Murissal és főként Guborral megtaláljuk a kivezető utat.

– Ne vitázzatok! – förmedt rájuk Muris. – Mert közben végünk!

Nagy baj van – gondolta Gubor –, ha Muris ilyen szemtelen. Aztán hitetlenkedve vette észre, hogy Loian, minden biztonsági szabályzatnak fittyet hányva megteszi Bowuddal azt, amit ő nem mert Namollal: hozzáért. Érzí a véget, gondolta Gubor dühösen is, megbocsátóan is. Loian azt kérdezte mindannyiuk előtt Bowudtól:

– Azt említetted, hogy két esélyünk van. Melyik a másik?

Mintha mindannyiunkat megszállta volna a Loianból áradó szelídség, elborította őket, elszigetelte a szörnyű valóságtól, a közel érzett pusztulástól.

Csak Namol hajtogatta visszatérően (de mintha ő is valahová nagyon messze került volna):

– Átveszem a parancsnokságot! Átveszem a parancsnokságot! Átveszem a...!

A *hipertérugrás*, gondolta Gubor, de nem tudta biztosan, hogy csak ő gondolta, vagy mindenki; hogy Bowud válaszolta-e Loiannak, vagy Loian válaszolta-e nekik, akik már magukban sem hittek.

– A hipertérugrás maradt az egyetlen esélyünkfelelte Bowud.

– Annyi energiánk sincs, amennyivel egytizednyit gyorsuljunk – jelentette Dozak.

– Akkor lassuljunk – adta ki a parancsot Bowud.

– Lassuljunk?! – Ezt senki sem értette. Olyan valószínűtlen örültség volt, hogy Gubor azonnal számolni kezdett: mennyi energiára van szükségük a hipertérugráshoz? Már az első eredmények bebizonyították, hogy Loian és Bowud zseniális elgondolást alkotott. A maradék energiát lassulásra használva visszafékeztek elhagyott energiacsóvájukba, s minél több energiájuk érte utol őket, annál erősebben lassultak, s annál több energiájuk lett. Visszatért a pajzsuk, illetve ők bújtak vissza bele, de jött a műtömegvonzás is.

Ez rosszabb, mint a Xtrykxek sugárnyalábja, gondolta Gubor. Modelllezte, hogy ha a tömegvonzási sűrűsödés eléri őket, akkor magukra rántanak mindent: s ez az erő talán akkorára nőhet, hogy átüti az energiapajzsukat, amely már majdnem eredeti állapotára állt vissza. Most azonban rosszul számolt.

Egy újabb Xtrykx-roham csúszott meg az energiapajzs szélén, a három, egymást követő űrhajó kis különbséggel beleszánguldott a maradék kis csóvájukba, pördült egyet a műtömegvonzási középpont körül, és egyenesen rájuk zuhant. A visszafelé áramló energiapajzs beépítette a három Xtrykx-űrhajót az ő rendszerükbe. Bowud és Loian zseniális alkotása így végül selejtté vált.

– Mit csinálsz, Bowud!?! – Namol olyan ijedt és riadt volt, mint még soha.

– Leválasztom az energiapajzsot magunkról.

– Ez örültség!

– Miért? Te a Xtrykxekkel akarsz átérni a hipertérbe?

Erre nem lehetett mit válaszolni.

A hipertérugrás egyébként is a legnagyobb kockázatok egyike, amit otthoni átélés és megtehetett. A folyamat ugyanis még nem állt teljesen az ellenőrzésük alatt. Elméletileg már réges-rég feltárták az alapjait, gyakorlatilag kikísérletezték és kitapasztalták az otthoni fejlettségi színvonalnak megfelelő lehetőségeit (nem volt titok, hogy valamivel fejlettebb technikai körülmények közt biztonságosabban használhatták volna, de a jövőjóslatok és a kutatási előrejelzések mintegy tízezer évvel későbbre tették azt a kort), ám ha szükség volt rá, nem lehetett csak a kockázatra figyelni. A legbizonytalanabb annyi próbálkozás után is még mindig a visszarendeződés tere volt; egyelőre megközelítően sem tudták meghatározni az érkezés helyét. Ez pedig többféle veszéllyel is járt. De hogy az ismeretlenbe úgy érjenek át, s onnan majd vissza újból, hogy semmiféle hatékony, folyamatos védelem ne óvja őket: ez Gubornak is sok volt.

– Egy kavics is végzetes lehet! – tiltakozott.

– Elméletileg akár egy porszem is.

Bowud azonnali és őszinte egyetértésére nem tehetett újabb ellenvetést. Az energia-erőteret annak idején éppen az ilyen váratlan találkozások megelőzésére hozták létre: hogy *megóvják* magukat, hogy *megelőzzék* a kiszámíthatatlan és programozhatatlan összeütközéseket. Gubor máris jobban érezte magát, ahogy végiggondolta ezeket az oly ismerős és kellemes, otthoni érzeteket keltő fogalmakat. Tele voltak mélységgel és tartalommal, érzéssel és aggodalommal, előrelátással, óvatossággal és felkészültséggel.

Csak később derült ki, véletlenül és szorító szükségben, hogy Xtrykxek támadásainak megghiúsítására is alkalmasak és hatékonyan ellenállnak sugárcsapásaiknak. *Szorító szükség, támadás, megghiúsítás, sugárcsapás*; és amit Bowud említett egy rossz pillanatában *kilövöm!* –, mindez szörnyű és elviselhetetlen Xtrykx-fogalom; de ami a legrosszabb: ragad belőle rájuk is, mert kénytelenek megkeresni, megtalálni, hogy legyen fogalmuk a Xtrykx-cselekedetek és – gondolkodásmód érzékeltetésére.

Bowud úgy dolgozta ki a programját Murissal, hogy abban a pillanatban, amikor a saját tömegvonzásuk és a műtömegvonzási középpont közös eredőjének a kiegyenlítődési helyzetébe értek, kikapcsolta az energiapajzsot.

Ez volt az első kockázatos pillanat. Gubor a belső gömbhéjra nézett: ha *most* közeledik hozzájuk Xtrykx-űrhajó... végig sem merte gondolni.

Kihuny a környező fényesség.

A három foglyul ejtett Xtrykx-űrhajó a pajzs megszűnésével lehullott. Vagy felrepült, ha úgy tetszett. Sugárnyaláb csapott ki belőlük. Talán ami eddig bennük rekedt, mert a pajzs visszanyomta beléjük, az most elszabadult. Eltalálhatta volna őket is. De nem így történt.

KÖZPONTI MEGFIGYELŐ A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

Összesítettem a kihelyezett megfigyelőpontok észrevételeit. Az eltelt szakaszban semmiféle említésre méltó, rendkívüli esemény nem történt. Minden megfigyelés az előre számított értékek közt maradt. Rendkívüli jelentkezésre nem volt szükség. Vége.

KÖZPONTI RÖGZÍTŐ A KÖZPONTI AGYNAK!

Az eltelt szakaszban minden esemény az előre számított értékhatárok közt maradt. Mellékelem az összes KÖZPONTI MEGFIGYELŐ adatait. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI TÁROLÓNAK:

Javaslom a KÖZPONTI RÖGZÍTŐ legutóbbi jelentését a korábbiak mellé elhelyezni, bármikor előhívhatóan. Vége.

KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓ A KÖZPONTI AGYNAK:

A legutóbbi szakaszban megfigyelt jelenségek ötvenásnyival eltértek a lehetséges középérték megengedett ingadozásától. A korábbi szakaszok ismeretében számított változatok közül az alulról kezdett negyedikben a 2/B-17ER-45-S-628 számú program 18. számú altervének megfelelő helyet foglalja el a teljes összmozgás. Irányultsága a 630. program valamelyik alterve. A 30 fokú mérőn elfoglalt legnagyobb veszélyességi együtthatója 0 és 1 között áll. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

A KÖZPONTI MEGFIGYELŐK folytassák munkájukat a kihelyezett megfigyelőpontokkal egyetértésben. Jelentkezés a szakasz végén. Rendkívüli eseményt azonnal jelenteni kell. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓNAK:

A veszélyességi együttható 0 és 1 közti értékének összevetése a korábbi szakasz hasonló értékével a tizedespont utáni első négymillió szám nagyságrendjéig szükséges. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI BEAVATKOZÁSIRÁNYÍTÓNAK:

Egyes számú alapügyeleti készenlét. Vége.

A FIZIKUS

13.

A hipertérugrás a legcsodálatosabb dolog a világon, amit tudatos elme valaha is kitalált és megvalósított – gondolta Dozak. Nincs még egy hozzá hasonlítható folyamat. Minden összesűrűsödik benne: fizika és matematika, kémia és biológia, elmúlás és újjáteremtés. Ehhez hasonló hatalmas és fontos dolgot csak a világmindenség beláthatatlan erői képesek létrehozni. Igaz, hogy a folyamat még nem tökéletes, de (mint minden a tudományban) csak úgy haladhat előre, ha kellő számú, eredményes és eredménytelen kísérlet támasztja alá vagy cáfolja meg a kiötölt elméletet.

A hipertérugrás elmélete már időtlen idők óta élt az Otthonban, ám mindaddig valószínűtlen képzetnek tartották, amíg egy nagy kísérletsorozatban nem sikerült megvalósítani. A dolog lényege, hogy mindaz, amit el akarunk juttatni a világmindiségnek egy távoli helyére, át kell hogy alakuljon itteni állapotából egy közbülső – szakkifejezéssel: üzened – állapotba, hogy egy másik helyen, a világmindenség mindenütt hasonló építőköveiből (az atomokból, molekulákból, elemekből, sejtekből) adott időpontban visszaalakuljon ugyanazzá, aki vagy ami korábban volt. Egy másik naprendszerben, egy másik galaktikában, egy másik világmindenségben.

Ez volt egyébként az egyetlen nem ellenőrzött folyamat, s így csupán az nem volt biztos, hogy hol kötnek ki a hipertérugrás után. Az Otthonban ezért azt javasolták mindenkinek, hogy lehetőség szerint ne éljenek vele; csakis abban az esetben, ha már nem kínálkozik más megoldás.

Dozak teljességgel megértette Bowud kegyetlen helyzetét. Vagy hagyja pusztulni a rábízott űrhajót az életüknél is értékesebb teherrel, vagy cselekszik. Ha azonban cselekvést határozott, akkor már csak vagy a rosszat, vagy a veszélyeset választhatta. Ezért Dozak nem szeretett volna Bowud helyében lenni.

Am amikor a hipertérugrást választotta, Dozak úgy érezte, hogy a sok rossz közt ez az egyetlen reménysugár.

Amikor Bowud kikapcsolta a pajzsként szolgáló energiamezőt, és körülöttük kihunytt az ionizált részecskék izzása, Dozak is megpróbált kikapcsolni, mert egy babonaszerű vélekedés úgy szólt, hogy minél közelebb vannak a nullához a bioelektromos ingerületek, annál könnyebb, veszélytelenebb és tökéletesebb a visszaalakulás. Ezért alakulhatnak vissza tökéletesen az élettelen tárgyak.

Még sohasem végzett hipertérugrást, és maga előtt sem tagadhatta, hogy izgalom fogja el, de ezt igyekezett minél gyorsabban elnyomni. Már csak a tökéletes visszaalakulás érdekében is.

Várta, hogy mi fog történni, de egy kis bizsergésen kívül nem érzett semmit. Aztán csak a bizsergést érezte, majd már nem is érezte, csak bizsergés volt.

Kíváncsi lett, hogy a többiek mit csinálnak, de a többiek nem voltak, noha tudott róluk, mint ahogy önmagáról is.

Mindez egyre vékonyabb réteg volt, egyre keskenyebb és egyre kisebb, végül már nem volt semmi; semmi és senki.

Már ő sem volt; egyre kevésbé tudott önmagáról, a világról.

Minden megszűnt.

Elmúlt.

Élt.

Élt és gondolkodott.

Már emlékezett is; és érzett. Dozak volt, ezt tudta.

Volt ez a résnyi, majd egyre szélesebb és nagyobb alap (vagy kapu?), amin át kiért a világba, a fénybe, a múltjából a jelenbe; és még mindig minden tárgult.

És amit eddig érzésnek gondolt, az semmi ahhoz képest, ami ezek után következett, az az elviselhetetlen fájdalom, az a milliányi fájdalom, amelynek minden egyes pontja maga a megsemmisülés – ehhez fogható még senki sem érzett.

Ez volna az újjászületés? Az újjárendeződés? Hiszen akkor ezer és ezer rögzítővel kellene pillanatról pillanatra megörökíteni minden egyes atomjának, molekulájának, sejtjének az újrateremtését: azt a folyamatot, amelyben ő maga is tudatosan és tevékenyen részt vesz. Még akkor is, ha közben minden ilyen elviselhetetlenül bizsereg.

Ez az – gondolta Dozak. – De milyen nagyon bizsereg mindenem. Mintha milliányi apró sugarat irányítanának rám. Nohát, mégiscsak van ilyen! Mégsem akkora a kockázat. Igazolható az elmélet. Hiába nem jött vissza senki azok közül, akik végrehajtották a hipertérugrást, hiába erősködtek az ellenzői: túl lehet élni, utána vissza lehet alakulni. Nem lehet ott maradni a semmiben. Ez ellentétes minden alapelvvel. Semmiből nem lesz valami, valamiből nem lesz semmi. A világmindenségben egyensúlynak kell lennie.

Mindenki eljutott valahová. Mindenki, aki előttünk végrehajtott a mienkéhez hasonló hipertérugrást, most van és él valahol. Hiszen én is... vagyis mi mindannyian, akik részt vettünk benne. Hát persze, itt kell lenniük. Itt, velem együtt. De vajon ők hogy úszhattak meg? És az egész úrhajó? Minden berendezésével, egész terhével, mindennel és mindenkivel együtt? Megvan? Vagy csak az én emlékeimben létezik?

Dozak óriási erőfeszítéssel próbált kapcsolatot teremteni a többiekkel, de csak Muris válaszolt neki:

– Hát megvagy, Muris? Ez csodálatos, nem?

– Hogy ityeg a fityeg, kedves Dozak pajtás?

– Fogadjunk, hogy Namollal nem mernél ilyen szemtelen stílusban...

– Nem azért – vágott közbe Muris tiszteletlenül, ám ki haragudhatott volna most rá –, de a világon mindenki hálás lenne, hogy van kivel értesüléseket cserélnie, és van, aki válaszol neki.

– Na jó, lásd, kivel van dolgod. Add be azokat az értesüléseket, amelyeket kicserélnél velem.

– Attól függ, hogy mid van.

– Hogyhogy mim?

– Milyen értesülésed?

– Megnézem a műszereimet és máris...

– Bocsáss meg, de azok a műszereid értesülései. Én úgy értettem, hogy a te saját értesüléseid.

– Értem már. – Dozak abban reménykedett, hogy Muris ezt nem gondolja komolyan, csak játszik vele. Vagy játszani szeretne. – Legutóbbi értesüléseim szerint a visszaalakulás során háromszor olyan nagyra sikeredtél, mint amilyen voltál. De háromszor olyan lassú is lettél.

– Dehogyan! – tiltakozott Muris. – Micsoda feltételezések?!

– És ezért – folytatta hajthatatlan szigorral Dozak – most vagy kicserélünk másra, vagy kihajítunk belőled valamennyit. Például a fölösleges kétharmad részedet. Eldöntöd magad, hogy melyik legyen az a rész, vagy rám bízod?

– Álljunk csak meg! – Dozak tréfája túl jól sikerült. Muris komolyan aggódott.

– Azonnali döntés szükséges. Szorít az idő.

– Várj csak, Dozak. Ha téged szorít az idő, akkor én semmivel sem lettem lassúbb. Akkor felgyorsultam. Vagy te lassultál le. Hát persze, én élettelen anyag vagyok, ugyanolyanná alakultam, mint voltam. Te pedig...

– Jól van, Muris – vágott közbe hirtelen Dozak. – Csak tréfáltam.

– Nem úgy van ám az! Ellenőriznem kell a visszaalakulásodat – csökönyösködött Muris.

– Mi a baj? Mit kell ellenőrizni? – kapcsolódott be Namol. Ezek szerint ő volt Dozak után a leggyorsabb visszaalakuló. Vagy tán neki lehetett a legkevesebb gondja vele. Vagy ő is jól el tudott lazítani. *Nemsokára kiderül*, gondolta Dozak.

– Jelenteni a parancsnokhelyettesnek – váltott udvarias és tiszteletteljes hivatalosba Muris –, megfigyeléseim szerint mérsékelt fokú rendellenességek tapasztalhatók a visszaalakulással kapcsolatban.

– Folytasd a megfigyelést – utasította hivatalosan kimért stílusban Namol. – A következtetések levonása a szakemberek dolga.

– Értettem. Folytatom.

Dozak sohasem tudott rájönni, hogy mivel érdemelte ki Namol azt a tekintélyt, melyet senki sem mert kétségbe vonni, és amellyel a minden pimaszságra kapható Murist is könnyedén megrendszabályozza. Pedig semmi különös nem tesz. De ha bármelyikük így utasítaná Murist, akkor halálosan megsértődne és sokáig duzzogna. Míg Namolnak úgy engedelmeskedik, mintha csak egy oktalan műszer lenne. Mivel tudja Namol szinte a nulláig lenyomni Muris önérzetét, büszkeségét és önbizalmát? Talán azzal, hogy nem tekinti társnak, hanem csak egy kiszolgálóegységnek? De hiszen Muris ezerféleképpen ellenkezhetne. És mégsem teszi. Igaz, mi magunk sem – állapította meg Dozak.

– Még csak mi ketten értünk vissza – magyarázta Dozak Namolnak.

– Több bajuk lehet, mint nekünk.

– Nem hittem volna, hogy mi leszünk az elsők.

– Miért, te kire gondoltál? – érdeklődött Namol.

– Bowudra és Guborra – felelte Dozak, és arra gondolt, hogy a Bowuddal összekapcsolódott Muris milyen rendhagyó módon viselkedett a saját visszaállása után. Mert az kétségtelen, hogy Muris volt az első; de talán Bowud szólalt meg belőle, azért volt olyan furcsa: félig tréfás s félig komoly.

– Guborra? – kérdezte Namol. – Ugyan miért pont őrá?

– Mert mindannyiunk közül ő a legkiegyensúlyozottabb. – Dozak arra gondolt, hogy vajon Namol miért Gubort kérdezte: azért, mert Bowudra ő maga is gondolt, vagy mert Guborra egyáltalán nem? De lehet, hogy azért, mert csakis Guborra gondolt, senki másra. Közben visszaértek a többiek is, kis híján egyszerre.

– Főnök, adom a belső gömbhéjat-jelentette Muris.

– Adhatod – biztatta Bowud. Körük feszült az ismerős gömbhéj, a világegyetem kicsinyített mása, de ismeretlen volt benne minden. Még a feketeség is másként sötétlett. Ismeretlen csillagok, ismeretlen halmazok, ismeretlen táj.

– Hűha! – tért magához először Yekit.

– Főnök, nem tudok eligazodni – jelentette Muris. – Segíts az iránymeghatározásban.

– Indítsam a helyrajzi programot? – kérdezte Yekit.

– Persze, máris beadhatod – sürgette Bowud. Egész útjuk alatt először érezte Dozak, hogy Bowud tanácstalan. Yekit elindította a programot, a gömbhéj belső negyedére szinte követhetetlen gyors egymásutániságban vetültek fel a térrészletek, de egyik sem fedte pontosan az előttük levő valóságot.

– Ez így nagyon lassú – vélte Gubor.

– Indítok két másik programot is – ajánlotta Yekit.

– Kezdheted – engedélyezte Bowud. – Muris, egyeztess!

Már a gömbhéjuk háromnegyede foglalt volt.

– Egy központi csillag köré szerveződött, több bolygóból álló naprendszer felé közeledünk – jelentette Muris.

– Adatai? – türelmetlenkedett Bowud.

– Nem találom sem a térképek közt, sem az Össztárban.

– Ellenőrizd magadat. Ez lehetetlen.

– De Főnök!...

– Nem érdekel. Gubor, segíts neki, kérlek.

– Segíthetek, de... már utánanézttem. Nincs az Össztárban.

– Hogyan?...

– Nincs nyoma.

Dozak most már tudta: ez csak egyet jelenthet. Mégpedig azt, hogy a világegyetemnek olyan tájára vetődtek, ahol otthoni még nem járt. Visszaalakulásuk olyan messzi tájra vetette őket, ami, ki tudja, hol lehet; mindenesetre az otthoniak eddigi hatókörén messze túl.

Bowud, aki már Dozagnál is előbb tudta ezt (hiszen legfeljebb kétségbeesésében lehetett olyan ideges türelmetlen), leállította Yekitet és Murist. Dozak őszintén kíváncsi volt, hogy Bowud mihez kezd, aztán elszégyellte magát; Bowud természetesen azt tette, ami ilyenkor a legtermészetesebb, és amit Dozak is tenne, ha nem kóborolna rosszfélre az esze. Parancsot adott a folyamatos megörökítésre (ami egyenlő az össztárba való felvétellel, az egyes fogalmak megemlékezésével vagy újak alkotásával együtt), és parancsoi adott, hogy kísérik figyelemmel a gömbhéj mutatta változásokat.

Ez egyértelmű volt: Bowud folyamatos munkára akarja készíteni őket. Tiltakozni éppen lehetett volna, hogy senki sem képzelet magát Murisnak és hasonlók, de végül is nem volt érdemes. Annyira új helyzetbe, új körülmények közé kerültek, mintha az ismerős körülmények közt vészhelyzetben lettek volna. Gubor azonban – pont Gubor! – szóvá tette.

– Nem tesszük nevetségessé magunkat ezzel a vészhelyzettel? – kérdezte.

– Pontos szabályunk van rá. Eszerint jártam el.

– Valóban – kapcsolódott be Namol. – De a körülményeinken egyelőre uralkodunk.

– Ismeretlenségben bármi történhet – idézte a szabályt Bowud.

– Mi történhetne, amit nem tudunk előre? – ellenkezett Namol. – Kivéve akkor, ha nem derítjük fel módszeresen a környezetünket.

– Semmi akadály. Mi több: mindannyiunk kötelessége, ehhez nem szükséges külön utasítás. De az eredmények értékelése előtt ragaszkodom a vészhelyzethez, bármilyen nevetséges is egyesek számára. Menil talán érzett valamit, ami nem tetszett neki, mert gyorsan közbeavatgott:

– Adhatom a méréseredményeimet?

– Adhatod – engedélyezte Bowud, de Namol újból ellenkezett.

– Miért pont te, amikor csak utánam következelsz? És engem is megelőz Bowud, Gubor és Dozak?! Hová sietsz?

– Nem engedhetjük felborulni a rendet – helyeselt Gubor, és ezzel Dozak is egyetértett.

– Úgy lenne helyes, ha az általánosból haladnánk az egyedi felé.

– Yekit, te mit gondolsz? – kérdezte Namol.

– Egyetértetek – sietett a válasszal Yekit. Namol már nem is volt kíváncsi Loian véleményére.

– Akkor itt most megállhatunk – jelentette ki. – Négy vélemény van a parancsnoké ellen.

Dozak már megbánta, hogy helyeselt Namolnak az előbb. Igaz, arra gondolni sem mert, hogy Namol bizalmi kérdést csinál egy ilyen egyszerű sorrendiségi apróságból, ami úgy is megoldható lett volna, hogy Menil mérési adatait betáplálják Muris emlékezetébe, és a többiek adatai után újból előveszik. Egyelőre nem értette, hogy mit akar Namol, és mi a célja, csak azt érezte, hogy eszközként használja őket. De hát mi lehet most fontosabb az úticéljuknál?

– Éppen az a fontos, hogy célhoz érjünk. – Namol mintha a gondolataiban olvasott volna. – De féltő, hogy ezzel a megbomlott egységgel nem sikerül.

– És most mi legyen? – tanácsalankodott Yekit.

– Így nem mehetünk tovább – jelentette ki Namol. – Meg kell állnunk.

– Közeledünk ennek az előttünk álló naprendszernek a széléhez – közölte Muris.

– Hogy gondold a megállást? – értetlenkedett Gubor.

– Parkolópályára állunk, körmozgással – vélte Dozak.

– Jelentem, hiányoznak a mérési eredmények – közölte Muris.

– Fejezzük be a mérési feladatokat – javasolta Dozak.

– Fejezzük be, és utána álljunk körpályára – csatlakozott Gubor.

– Nem állunk körpályára – ellenkezett Namol. – A naprendszer központi csillagára tájoljuk be magunkat, egyenes megközelítéssel.

– Az lehetetlen. Akkor rázuhanunk – figyelmeztette a többieket Dozak, és egyre kevésbé értette, hogy miért hagyja Bowud a dolgokat ennyiben. Hiszen az ő dolga lenne az irányítás, az ő dolga lenne a haladási irány meghatározása, a sarokpontok kiválasztása, a hozzájuk való viszonyítás, az úrhajó vezérlése, röviden mindaz, ami helyett most mindenki mindent csinál, de rosszul.

– Végül is ki parancsol itt? – kérdezte mindannyiuk helyett Muris, aki talán a legtanácsalانبolt köztük.

– Én nem – jelentette ki Bowud. – Hiszen állítólag négy vélemény van az enyém ellen.

– Én veled értek egyet – állt mellé Menil.

– Én is – csatlakozott Loian.

– Akkor is kisebbségben maradtatok – szögezte le Namol.

– Én is a főnökkel vagyok – sietett Muris a segítségükre.

– Te az alacsonyabb rendű automatákkal vagy. Yekit, kapcsold ki – vágta el a további vitát Namol.

– Mindegy – felelte Bowud. – A parancsnok csak addig maradhat a helyén, amíg mindenki fenntartás nélkül megbízik benne. Ha már négyen nem bíztok, akkor teljesen mindegy, hogy hányan állnak mellém.

– Helyes. Akkor most mindenekelőtt sorra vesszük...

– A mérési eredményeket – vágott közbe türelmetlenül Gubor.

–... a hibáidat, melyeket útközben követtél el. – Namol nem hagyta magát kizökkenteni.

– A mérési eredmények nélkül... – kezdte rá Gubor, de Namol közbevágott:

– A Szabályzat úgy intézkedik, hogy a mostanihoz hasonló vagy vele egybevágó esetekben önműködően a parancsnok helyettesére száll a parancsnoki jogkör.

– Hogy érted azt, hogy a *mostani esetben*? – kérdezte Menil. – Miféle eset ez?

– Olyan, amelyben a parancsnok alkalmatlannak bizonyult feladata elvégzésére.

– Ezt csak képzeled, vagy tényekkel is alátámasztod?

– Négyen megvonták a bizalmukat tőle: ez több, mint alkalmatlanság. Mindenütt, ahol a Szabályzat érvényes a világegyetemben. És ahol érvényes, ott ez ténynek számít.

Dozak érezte, hogy nem képes semmiféle ellenállást kifejtteni; de mintha a többiek is megbénultak volna. Olyan az egész, mintha valamilyen idegen közegben történe, amelyben az Otthon törvényei nem képesek érvényesülni. És az a legfurcsább, hogy amikor bevett szokásokra vagy a Szabályzatra hivatkoznak, az hat a legvalószínűtlenebbnek. Meg volt győződve róla, hogy helyesen teszi, amikor Namol követőjéül szegődik, noha tudta, hogy Gubor a legerősebb vetélytársa. És azt is tudta, hogy Namol inkább Gubor pártján áll, mint az övé. Minél jobban elkötelezte magát Namol oldalán, annál jobban érezte, hogy nem követőként, hanem irányítóként kellene fellépnie. Sorra vette mind a hármukat. Yekit nem lehet vezéregyéniség, mert hiányzik belőle az önállóság. Guborban van hozzá tehetség, de nincs benne kellő áttekintés! Csak ő, Dozak tud önállóan, megfelelő szervezőkészséggel, hatékonyan irányítani. Csak ő helyettesítheti Bowudot.

– Csak én helyettesíthetem Bowudot – jelentette ki Dozak gondolatsorának végén Gubor. Dozak rémülten döbbsent rá, hogy Gubor ugyanazt gondolhatta végig, amit ő, és ettől megszűnőben érezte kprábbi bénultságát.

– Mit akarsz? – kérdezte Namol nagyon súlyosan, nagyon élesen.

– Csak annyit, hogy tudd: *te* nem helyettesítheted Bowudot – felelte ugyanolyan élesen Gubor. – Legfeljebb én.

– Vagy én – csatlakozott Dozak.

– Máris két ellenvélemény – közölte Gubor. – Te is alkalmatlannak minősültél.

– Én is ellened szavazok – csatlakozott Menil.
– Rám se számíts – jelentette ki Loian.
– Csak nem ti akarjátok átvenni az irányítást? – tiltakozott Namol.
– Én Namollal tartok – közölte Yekit. – És ha hozom Murist, akkor semmi kifogásotok sem lehet az irányítás ellen.

– Hát persze – gúnyolódott Menil. – Murist a szeszélyetek szerint hol kikapcsoljátok, hol beindítjátok. A végén még szavazni is fog, ha kényszeríthetitek, hogy mellétek álljon.

– Ezt visszautasítom! – Namol szinte már tajtékozott. – Nem tudom, mi a bajotok velem, de annyi biztos, hogy Bowud kis híján végveszélybe sodort minket, ám úgy látszik, ezt elfelejtettétek. Most meg egy ilyen apróság miatt akarjátok megvonni a bizalmat tőlem!

Dozak hirtelen úgy érezte, hogy valami betolakszik a gondolatai közé. Mintha a közös gömbhéjukat összetolnák egy másikkal, és az hol elfedi, hol helyet ad neki. Mintha nem a saját gondolatait kellene végiggondolnia.

Nem kell végiggondolnod, elég, ha csak válaszolsz: ez volt az, ami az ő gondolatai közé furakodott és értelmet nyert.

Ki vagy te? – gondolta Dozak.

Bowud vagyok és Muris. Van egy megoldatlan feladat, ami rád vár. Ha a hipertérugrásban magunkkal rántottuk az energiapajzsunkba ékelődött kis úrhajókat, vajon áthozhattuk-e a Xtrykxek alap-építőanyagait is?

Úgy gondolod, hogy a visszaéréskor beépülhetett? – értette meg azonnal a dolog lényegét Dozak.

Menil szerint – üzenté Bowud – a nem teljes értékű visszaálláskor beépülhetett élő szervezetbe. De van ennek igazolható alapja?

Elméletileg feltétlenül – gondolta Dozak.

Sürgősen meg kell vizsgálnunk Namolt ebből a szempontból.

Jó, de hogyan?

Lazíts el és kapcsolj hozzám. Engedd el magad, mintha csak hipertérugrás előtt lennél. Úgy. Most jó. Már tisztán érezlek. Most neked is érezned kell Menüt, Murist és engem.

Igen. Megvagytok, Hogy csináltátok?

Most kapcsolódj össze Menüiei szorosan, és összpontosítsatok Namolra. Megvan? Befogtátok?

Már vizsgálom – gondolta Menil Dozak gondolatai közt.

Vizsgálom – gondolta Dozak –, *de most már eláruulhatnád, mi volt ez az egész.*

Rögtön. Csak még veszekedjete egy kicsit Namollal. Nem szeretném, ha másra is tudna figyelni.

Dozak már értette, s az a kevés, ami nem volt tiszta, hamarosan kiderült. Bowudnak már korábban feltűnt, hogy Namol milyen gyorsan ért vissza a hipertérugrás után. Pedig (és ez követhető volt a megörökítőn) közel sem tudott annyira ellazítani, mint a többiek vagy mint Dozak, akinek a legjobban és a legmélyebben sikerült; ezért érhetett vissza elsőként, Muris után. Mindezt a gyanút erősítette az a rendkívül szokatlan és Namolra igazán nem jellemző mód, ahogy mindenáron a többiek fölébe akart kerülni. (Bár Menil megkockáztatta azt a feltevését, hogy Namol szellemi szerkezetében határozottan vannak olyan pontok és kötődések, amelyek lehetővé teszik, hogy Xtrykx-eredetű anyagok kapcsolódhassanak hozzá.) Később Loian megerősítette ezt a feltevést. Dozak pedig arra gondolt, hogy amikor kiválogatták őket, a bekerülés feltételei közt szerepelhetett egy ilyen pont is; ez ugyanis könnyebbé tehetné válsághelyzetekben a Xtrykxek gondolkodásának megértését. Bowud például tudta magáról, hogy egyetlen pontban van efféle kapcsolódási lehetősége, amely a Xtrykxek hatására öngerjesztő folyamatként erősödik addig a szintig, amíg a Murisba épített érzékelő ki nem kapcsolja, nehogy elérje a veszélyhatárt. Mert ha túllépi, akkor Bowud valóban Xtrykxszerű alakult volna, ahogy Namol korábban jól megérezte.

Kezdett összeállni a logikai lánc, egyre érthetőbbé vált Dozak számára, hogy miért volt Bowud annyira tétlen, amikor Namol át akarta venni tőle a parancsnokságot. És hogy miért kezdték azt a termetketlen és sehová sem vezető vitát, amibe ő is bekapcsolódott... csak hogy Gubor és Yekit is Namol mellé állt... lehetséges, hogy ők is megállapodás szerint cselekedtek?

Nem – felelt Bowud a fel nem tett kérdésre –, *ők komolyan így gondolták.*

Akkor most Namol után őket is...?

Valószínűleg nem lesz rá szükség; ők csak követték a parancsnok helyettesét, aki törvényesnek igyekezett feltüntetni az indítékát..

És végül itt vagyok én, aki ugyancsak neki helyeseltem.

Te a szabálynak helyeseltél; vagy szeretnél Namol után sorra kerülni? Ezért van bizalmatlansági indítványod magad ellen?

Elkészültem a vizsgálati anyaggal – tért ki Dozak.

Én is készen vagyok – jelezte Menil.

Az eredmény?

Nemcsak megvolt a beépülést lehetőség – felelte Dozak –, *de nagy valószínűséggel be is épült.*

Nálam erősebb a valószínűségi szint – tette hozzá Menil –, *minden feltétel adott volt a beépüléshez.*

Ez nagy baj. Meg kell tanácskoznom Loiannal. Köszönöm a gyors munkát, most eleresztlek titeket, kapcsolatokat le rólam.

Dozak ellazította magát, és mire érezte, hogy megszabadul a gondolatai közé ékelődött gondolatoktól, addigra már Namol is elcsendesedett. Bowud tanácskozott valamit Loiannal, majd parancsot adott Gubornak és Yekitnek. Mindketten vonakodás nélkül teljesítették, ami Dozak számára jó jel volt. De most már beléje lopózott a kétség és a félelem: lehetséges, hogy nemcsak Namol visszaalakulásába épültek be a Xtrykxek?

14.

Már az sem teljesen világos, hogyan léphetett rövid úton kapcsolatba Bowuddal (és talán rajta keresztül Menillel is?). Ez önmagában félelemmel töltötte el: félelemmel önmagától. Ha megbízhatóak a műszerek jelzései, akkor az ő visszaalakulásában nem vehetett részt Xtrykx-eredetű anyag. Kérdés, hogy megbízhatóak-e. Kérdés, hogy a visszaalakult műszerek nem tartalmazznak-e Xtrykx-anyagot, és ezért nem hamisítják-e meg az eredményeket. Mert ha igen, akkor jobb, ha azonnal mindent abbahagynak és megsemmisítik önmagukat, az úrhajót, a maguknál milliószor értékesebb terhet, mindent.

Vagy esetleg megpróbálnak azzal a tudattal élni, hogy anyaguknak, lényüknek egy része Xtrykx. Esetleg megpróbálhatnak Xtrykx-tudattal élni. Nem, ez lehetetlen – gondolta Dozak –, ilyen nincs. A két ellentétes elektromos töltés, a két mágneses sarok sincs egymás mellett, nem lehet egyik a másikban; csakis a lehető legmesszebbre egymástól. Ez a feltétele a létüknek. Ezért nem lehet Xtrykx-tudatunk, ezért nem válhatunk Xtrykxezzé.

Bowud és Loian közben megállapodott Namolt illetően. Gubor és Yekit a pályaadatokkal volt elfoglalva, Namol teljesen beszűkült, már senkivel sem tartott kapcsolatot, mintha már önmagát sem tudta volna szervezni, szétesettnek tűnt. Dozak (noha már lekapcsolódott Bowudról és Murisról) úgy érezte, hogy pontosan érti Loiant és Bowudot, amint Namol állapotát vitatják meg: nagyon kockázatos elhatározásra készülnek, hiszen az Otthon történetében még soha senkivel sem esett meg az, ami most Namollal. Közben Menil is csatlakozott hozzájuk, most már hármasan töprengtek Namol sorsán. Számítani lehetett rá, hogy hamarosan őt is bevonják. Dozak azonban tudta, hogy a sikerükhöz feltétlenül kell Namol tudásanyag is. És attól tartott, hogy itt majd megakadnak.

– Remélem, mindannyian értjük, hogy Namol nem hibáztatható egyértelműen ezért a szerencsétlenségért. Elég baja van vele amúgy is – igyekezett egyértelművé tenni az álláspontját.

– Nem hinném, hogy ezt bárki vitatná – szögezte le Bowud.

– Csak azért említettem – folytatta Dozak –, mert meg kellene próbálnunk felhasználni mindazt, amivel Namol maga a segítségünkre lehet.

– De ha esetleg sikerül megszabadítanunk – aggodalmaskodott Menil – mindattól, ami a visszaalakulás óta terheli, mit teszünk majd a kiváltott fölösleges Xtrykx-anyaggal?

– Ehhez kell Namol – állapította meg Dozak. – Hogy megtervezze a többszörös elnyelő réteget.

– Te is tudod, hogy ez csak részmegoldás, időnyerésre megfelel. Az elnyelő szűrőket olyan környezetbe helyezzük, ahol a Xtrykx-anyagok semmivel sem tudnak kapcsolatba lépni, de ez is csak időnyerés. A végső kérdés az, hogy mit tegyünk ezzel az anyaggal – fejtegette Bowud. – Magunkkal vigyünk újabb és újabb időnyerési, elodázási határokat tolva előttünk, vagy lökjük ki ebbe az ismeretlen környezetbe, a sorsára bízva a környezetet és a Xtrykx-anyagot egyaránt?

– Ha nincs máris megfertőződve – vélte Menil.

– Semmisítsük meg – ajánlotta Dozak, de rögtön megrettent a saját javaslatától, mert azonnal átlátta, hogy amit javasolt, az valahogy nagyon xtrykxül hangzott. Szerencsére senki sem vette észre. Loian különleges vizsgáló programot futtatott Murison, Namol adataival. Már-már elkezdtek, amikor Gubor és Yekit jelentette, hogy elkészült a ráközelítési terv. Bowud ellenőrizte, helybenhagyta, és megbízta őket, hogy irányítsák az úrhajójukat a csillagközi belsőbb térbe. Mindkettejüknek nagyon tetszett a feladat, és nagy erővel vetették bele magukat.

Ekkor fogtak hozzá Namol újbóli visszahozatalához. Mintha újjászülnének, újratereimtenének – gondolta Dozak, és valóban úgy is érezte, hogy olyan munkába kezdenek, amely csak ritkán (vagy sohasem) adatik meg otthoniaknak. Ez a feladat minden addigi tudásukat próbára tette. Visszahozatal volt már az Otthon történetében, némelyek egész megbízható gyakorlatra tettek szert az idők folyamán, de ehhez hasonlóba még senki sem fogott. Ezért nagyon lassan, nagyon óvatosan kezdték meg az egyre mélyebbre ható vizsgálatot, a lebontást, az elkülönítést. Már jócskán benne jártak a visszafordíthatatlan műveletben, amikor Dozaknak felrémlett, hogy nem határoztak a megszárt és összegyűjtött Xtrykx-anyag elhelyezéséről. És ami még érdekesebb, az ő, kissé önmaga előtt is Xtrykx-jellegűnek tűnő javaslatára sem volt semmiféle észrevétel.

Talán ez a naprendszer tehetett róla, amelynek terében már hosszabb ideje haladtak? Talán ez tehetett arról, hogy Bowud és Muris aránylag könnyűszerrel megtalálta hozzá is a rövid utat? És Menilhez is? Ez volt az oka annak, hogy ezt az egyedülállónak számító eseményt jószerével teljesen közömbösen fogadta, magától értetődőnek fogta fel? Megannyi furcsaság, amely az otthoni körülmények közt óriási figyelmet keltett volna külön-külön is; hát még így, egymásra halmozódva.

Dozak megpróbálta kételyeit és kérdéseit rövid úton tudatni Bowuddal. De érezte, hogy most nincs kapcsolatban sem Bowuddal, sem pedig Murissal. Ideiglenesen letett szándékáról, mert nem akarta zavarni Namol újjáteremtési folyamatát. Annál jobban csodálkozott, mikor Bowud maga kezdett érdek-

lődni arról, hogy ki mivel foglalkozik mellékesen. Dozak röviden összefoglalta.

– Ehhez jobban kellene ismernünk ezt a naprendszert – felelte Bowud.

Loian azonban hasznosnak találta Dozak kételyeit.

– Mindinkább hajlok arra, hogy kijelentsem: a Xtrykxek megjelenése és valamelyes erősségű jelenléte szükségszerű.

– Hogyhogy? – csodálkozott Menil.

– Miféle őrültségeket állítasz? – mérgelődött Bowud.

Dozaknak nem volt semmiféle hozzáfűznivalója, de azért nagyon kíváncsian várta Loian magyarázatát.

– Egyáltalán nem őrültség.

– Bizonyítsd be.

– Ez az ellenpont alapelve.

– Az ellenpont alapelve mindenre ráhúzható. Ez a tudomány legnagyobb közhelye – mérgelődött még mindig Bowud.

– Igen, csak hogy az ellenpont alapelve minden tudományban érvényes sarokigazság.

– És mi köze a Xtrykxekhez?

– Csak annyi, amennyit eddig is állítottam, hogy ők a mi ellenpontunk.

– Már csak az hiányzik, hogy tudományos módszerrel bebizonyítod: nélkülük semmire se vinnénk.

– Azt hiszem, Loiannak igaza van – kapcsolódott be Dozak. – Tudod, hogy az általános érvényű alapelvek először az én területemen jelentkeznek, meg persze a tiedén.

– Még mindig nem értem a kapcsolatot – ellenkezett Bowud.

– Pedig egyszerű – magyarázott tovább Loian. – Amikor bizonyos szempontból elérjük a saját lehetőségeink határát, megállnánk, ha nem volna ellenpontunk. Aminek vagy akinek az ellenében újabb erőfeszítéseket tehetünk. Érted? Ezért gondolom, hogy szükségünk van rájuk.

– Számomra ez például azt jelenti – folytatta Dozak a gondolatot –, hogy ha a Xtrykxek nem jelentek volna meg a mi térségünkben, és nem lettek volna egyre fenyegetőbbek, talán még most is Otthon ülnénk és azt várnánk, hogy mikor és miképp hűl ki a napunk. Vagyis csak javítgatnánk, halasztgatnánk a mielőbbi, fontos változtatás helyett.

– A mi történelmünk pedig arra tanúbizonyság, hogy csak a változtatás árán sikerült előbbre jutnunk. A javítgatás csak a haladék kierőszakolását, az idő határainak kitolását eredményezte – fejezte be Loian.

– Csak nem azt akarod elhitetni velünk, hogy még bennünk sem árt egy kis ellenhatásra kényszerítő Xtrykx-anyagmennyiség? – érzett rá a lényegre Menil, ugyanarra a lényegre, ami már Dozakot is jó ideje foglalkoztatta, de nem merte a többiekkel tudatni.

– Úgy teszel, mintha nem ismernéd Bowud és Namol kapcsolódási lehetőségeit – utalt Loian arra, ami Dozak előtt is világos volt. – És úgy teszel, mintha a te tudományos területeden nem lennének hasonló folyamatok a jobb hatásfok elérésére.

– És gondolod, hogy mindez igazolja azt az őrültséget, hogy bennünk is Xtrykx-anyagnak kell felhalmozódnia? – kérdezte indulatosan Menil, Dozakban pedig szörnyű sejtések kezdtek támadni. Emlékezett, hogy Bowud nem adott semmilyen választ a Namolból kiszabadított Xtrykx-anyag végleges elhelyezésére. Az ötlet azonban, amely megfogalmazódott benne, olyan valószínűtlen volt, hogy jószerevével végig sem merte gondolni.

Egyelőre szigetelt szűrőkben helyezték el, mindenkitől távol, és nekiláttak Namol hibátlan és haldéktalan visszaállításának.

15.

Újból ugyanúgy voltak együtt, mint régen, mint az út elején, amikor még előtte voltak minden megpróbáltatásnak és megoldhatatlannak tűnő feladatnak. Dozak örömmel tapasztalta, hogy Namol nagy-szerűen visszaérkezett közejük, talán még egy kicsit jobban is sikerült, mint a hipertérugrás előtti Namol, ezt a sejtését azonban nem közölte senkivel, igyekezett olyan mélyen magában tartani, amennyire csak megtehetette. Elsősorban az volt a különbség a régi és az új Namol közt, hogy mindenkihez, még Murishoz is sokkal kedvesebb és közvetlenebb volt. Muris ezt egyelőre mintha nem lett volna hajlandó felismerni, vagy tán csak attól tartott, hogy ez is csak valamilyen újabb próba, esetleg csapda, de semmilyen jel sem mutatott arra, hogy Namol olyan hivatalos és fensőbbes kapcsolatokban akar lenni Murissal, mint korábban. Igaz, túlzott szívéllyességgel sem méltatta különösebb bizalmára, Dozak azonban úgy gondolta, hogy az erőltetett barátság valóban nagyon gyanús lehetne. Ami az ő szakterületét illeti, óvatosan megvizsgálta a visszaállítás után Namolt, apránként, több részletben, de semmit sem talált, ami rendellenességre utalt volna. Tudta, hogy a többiek is ezt teszik, de olyan óvatosan, hogy még a vizsgálati eredményeket sem adják be Murisnak megőrzésre, hanem megtartják maguknak. Ez az apróság volt egyébként az egyetlen tény, ami arra utalt, hogy korábban bajok lehettek Namol átállásával, mert különben (szokás szerint) az adattárba helyezték volna a vizsgálati eredményeket. Így azonban teljes erőből láthattak neki a dolguknak, és végre mindenki a maga köreiben mozoghatott. Gubor és Yekit visszaadta Bowudnak az úrhajó irányítását, Menil és Loian. ügyeletben volt, Dozak és Yekit következett a pihenés-

ben. Dozak, mielőtt követte volna Yekitet, Namolt és Bowudot figyelte, hogy miképp jönnek ki egymással, de legnagyobb meglepetésére olyan összeszokottan dolgoztak, mint a legjobb párosok. Kikapcsolódott a közös gömbhéjból, és megkezdte pihenőjét.

Most végre visszatérhetett kedvenc rögeszméjéhez: újból foglalkozhatott annak törvényszerűségével, hogy miként válik az anyag élő és élettelen megjelenési formája köztes állapottá a hipertérugrás során, és miként rendeződik vissza a korábbi felépítés. Hatalmas előnyben volt minden korábbi foglatosságához képest, ugyanis olyan tényei voltak, mint még soha: a saját valódi, megtörtént hipertérugrásuk teljes története. Ennek törvényszerűségeit tanulmányozta.

Újra és újra visszaállt az ugrás előtti állapot modelljéhez, fokozta, illetve fékezte a kísérlet sebességét, kisebb vagy nagyobb mértékben megváltoztatta az irányt, befolyásolta az idő múlását, arányosan, illetve aránytalanul növelt és csökkentett, megtartotta, illetve felborította a kísérlet kedvéért a vizsgált rendszer fizikai egyensúlyát, és éppen olyan figyelmesen tanulmányozta a szabálytalan esetek következtében bekövetkezett állapotokat, mint a szabályos lefolyásokban, talán még több figyelmet szentelt ezeknek a váratlan és kusza alakzatoknak, abban reménykedve, hogy hátha ezekben leli meg a dolgok nyitját, hátha így sikerül felfedeznie azt a törvényszerűséget, amelynek alapján előre meg lehet határozni a hipertérugrás érkezési helyét.

Erőfeszítéseit hamarosan sikeresnek érezhette, mert hirtelen belehelyezkedett egy kicsinyedési folyamat közepébe, mintha maga is részt vett volna benne. Beesüllyedt az anyagba, az elképzelhetetlenül kicsiny távolságok óriásivá növekedtek, eközben ő maga egyre kisebb és kisebb lett, már az atomos szerkezet nagyságrendjénél is törpébb lett, és egyre csak száguldott (miközben kicsinyedést) a feltételezett atommag felé, amely még mindig irtatlan távolságban volt tőle. Elektronok keringési pályáját metszette, szerencsésen mindig olyankor, amikor az elektron messze volt tőle; már olyan kicsiny volt, hogy az ügyesen és óvatosan elkerült elektronok annyiszorosan múlták felül az ő tömegét, amennyivel azelőtt ő volt nagyobb egy elektronnál, így aztán semmi akadály sem volt annak, hogy tanulmányozhassa a szerkezetüket, a hatásukat, mégpedig olyan körülmények közt, amilyenek még sohasem adtak meg az Otthonban senkinek. Ijesztőek és félelmetesek voltak ezek az anyagsűrűsödések, óriási tömegvonzási terük állandó lezuhanással fenyegette; s ezt csak a sebessége megfelelő megválasztásával kerülhette el. Úgy igyekezett, hogy a lehetőség szerint keringhessen egy ideig a kiszemelt elektronok körül.

Amint egyre közelebb és közelebb jutott a mind erősebben sugárzó atommaghoz, maga is bolygójává lett az egyes elektronoknak, néhány kör után átugrott a következő, beljebb levő elektronhéjra, és elhatározta, hogy megfelelő időben és megfelelő helyen az atommag körül fog keringeni, mintha maga is elektronná válna, így is kapcsolt ki teljesen, ebben a tudatban.

A SZÁMÍTÓGÉP

16.

Nem egészen értem, hogy mit kívánsz tőlem, Főnök – üzenté Muris Bowudnak. – Bizonyára benem a hiba. Új programot kérek.

Csak ne udvariaskodj – gondolta Bowud. – Meglehet, magam sem tudom pontosan, hogy mit akarok.

Muris úgy vélte, hogy okosabb, ha beavatják a többieket is. Amíg Bowud ismertette velük az elgondolását, addig Muris újból igazított a pályán, amit most már közvetlenül a naprendszer központi csillagához mért. Bowud utasítására egy ideje már nem sugárirányban közelítették meg, hanem egy hozzágörbülő sikló pályán, amely a központi csillag minden egyes bolygójának a közelében el kellett hogy haladjon. Közben megpróbált az emlékezetéből előszedni valamit, amivel megkönnyíthette volna a dolgát, de a megörökítőben nem talált semmire, ami Bowud legutóbbi kéréséhez akár csak hasonlított is volna.

Érdemes volt azonban a többiekhez utasítania, mert együttesen mégiscsak kisütöttek valamit. Ez azonban végül kavarodást okozott, mert az éppen pihenő Dozak és Yekit kivételével mindannyian egyszerre akarták megértetni vele a dolog lényegét.

– Emlékszel még az Otthon adataira?...

–...az összes állandókra és változókra...?

–...a jellegzetességekre...?

–... a meghatározókra...?

–...az otthoni nap és az Otthon viszonyára...?

–...a mi fizikai, kémiai, biológiai körülményeinkre...?

– Persze, persze – próbálta megnyugtadni őket, mert úgy érezte, hogy most mindenki nagyon felizgatta magát.

– Vedd elő és vetítsd ki a gömbhéj egyik szeletére – utasította Bowud. Muris haladéktalanul teljesítette.

– Na, most nézzétek – kezdte Bowud, és belemerültek egy olyan vitába, amelyről Murisnak az volt a véleménye, hogy semmi értelme. Végül azonban mégiscsak, valamiféle egyezségre jutottak.

– Meg kellene keresned valamit – kezdte Bowud.

– Ami lehet, hogy nincs is – folytatta Namol.

– Egy helyet a térben – fejezte Gubor –, amely ebben a naprendszerben a jelenlegi viszonyok szerint megfelelné az Otthon körülményeinek.

– Olyan nincs – vágott közbe hirtelen és saját magának is váratlanul Muris.

– Igen, tudjuk – felelte Loian. – Nem azt akarjuk, hogy ugyanazt találj meg. Ugyanaz nincs, mert nem is lehet az egész világmindenségben. De minden hasonló, megközelíthető vagy bármi, ami arra emlékeztethet, ami most benned van az Otthonról, már eredménynek számít.

– Úgy gondoljátok, hogy modellezem egy Új Otthon feltételezhető helyét?

– Valami effélét kellene.

– Tehát egy lehetséges helyet, amely esetleg egy üres és kietlen pontja az űrnek.

– Már amennyire üres lehet ezen a naprendszeren belül.

– Jut eszembe – folytatta Muris. – Bowudnak mindannyiunknál sokkal jobban kell tudnia, hogy ez a csillag mennyire nem hasonlít a mi napunkhoz. Ennélfogva minden körülmény teljesen más. Például megeshet, hogy az itt érvényes értelmes élet, a tudatos lét nem szénalapú, mint a miénk, hanem például szilíciumalapon épül fel.

Muris elégedetten vette tudomásul, hogy bizonyára gondolkodtak már ilyesmin, mert Bowud azonnal témát váltott.

– Úgy érzem, egyre nehezkesebb ennek a naprendszernek a központi csillagáról ilyen körülményesen beszélni. Nevezzük el. Kinek van javaslata?

– Legyen a neve Csillag – ajánlotta Menü.

– Azt gondolom, hogy helyesebb lenne Namolról elnevezni – vélte Gubor. – Az ő újjászületése és ennek a csillagnak a felfedezése egybeesett, így illő.

– Ellenjavaslat? – kérdezte Bowud. De senkinek sem [^] volt. Csak Menü jegyezte meg:

– Találó elnevezés. Pontosan olyan szép és fiatal, mint Namol.

Lehetséges – gondolta Muris –, *hogy csak én vettem észre, milyen gúnyos volt? Nemcsak te* – gondolta Bowud.

– Akkor behelyezem a megörökítőbe – szögezte le Muris.

– Helyes. És egyúttal modellezd azt az előbb kért pontot – kérte mintegy mellékesen Loian.

– Természetesen. Rögtön megvagyok vele – válaszolta Muris készségesen, és már vetítette is a gömbhéj egyik cikkelyére a keresett pont téradatait.

– Beszámítottad az eltérést? – érdeklődött Namol.

– Amennyire pontosan csak modellezni tudtam – válaszolt udvariasan Muris.

– Ez bizony egy pont a semmiben – állapította meg Bowud.

– Nem várhattunk mást – érvelt Gubor.

– És most mit teszünk? – aggodalmaskodott Menü.

– Nem sok választásunk van. Vagy toVabb keresünk ebben a körzetben, hátha megkönyörül rajtunk a Namol naprendszere, vagy meghatározzuk a pályaadatokat, és az űrhajónkból képezünk a Namol naprendszerében egy újabb bolygót.

Itt aztán nincs tovább – gondolta Muris. – *Vagy az egyik, vagy a másik. Nem túl biztató ez a környék. Túl kicsi a napja, túl összevisszá a bolygói, túl kevés az esélyünk arra, hogy találunk valamit és talán még kevesebb, hogy újabb hipertérugrással továbbálljunk innen. Továbbállásról szó sem lehet* – gondolta válaszképpen Bowud. – *Nincs hozzá elég energiánk, a többi pedig már csak ezért is eleve reménytelen.*

– Bowud, modelleztem a tömegvonzási erők alapján a feltételezhető bolygópályákat-jelentette Gubor.

– Mit találtál?

– Szabálytalanságra utaló eltéréseket. Mostani modellünk szerint a hátulról számított ötödik bolygó után üres térnek kellene következnie a Namol napjáig. A rendellenességek pedig arra utalnak, hogy azon belül is lehet még valami.

– Mindenképpen megközelítjük. Namol, légy szíves számítsd ki a várható hőmérsékleti értékeket.

– Máris adom.

Most egy kicsit hiányzott Dozak, Muris érezte, hogy nem úgy mennek a dolgok, ahogy kellene, hiszen a pihenő Dozak feladatát mások vették át. Köztük ő maga.

Segíts – üzenté Muris Bowudnak –, *szeretném jól helyettesíteni Dozakot, de ebben csak rád számíthatok.*

Persze hogy segítek – üzenté vissza Bowud. – *Dozakot nem zavarhatjuk a pihenőjében, mert nincs vészhelyzet.*

Vészhelyzet éppen nincsen, csak baj van – aggodalmaskodott Muris –, *ezért nem szeretném, ha a többiek tudnának róla, mielőtt meg nem oldjuk.*

Mi a baj? – érdeklődött Bowud.

A hátulról számított ötödik, a nagy bolygó – üzenté Muris.

Ezt már Gubor is felfedezte, nincs miért titkolóznunk.

Igen, de ő csak tömegvonzási rendellenességeket modellezett, itt meg másról van szó – erősködött Muris.

Nézd - győzködte Bowud -, ha már hárman tudunk róla, avassuk be a többieket is.

– Jó, avassuk – egyezett bele Muris.

– Mibe? – érdeklődött Namol, aki már végzett a hőmérsékleti számításokkal.

– Abba – magyarázta Bowud -, hogy Muris feltételezése szerint a tömegvonzási rendellenességek valamit takarnak.

– Például mit? – érdeklődött Menil.

– Rögtön rátérek, csak előbb szeretnék emlékeztetni titeket valamire – kezdte Muris. – Itt ez a Nagybolygó, amihez most közeledünk. A mi otthoni gondolkodásunk szerint vagy ezen van élet, vagy sehol. Mert az Otthon arra tanított minket, hogy a mi hatalmas napunk nem enged magához közelebb értelmes életet kialakulni. Az Otthon megközelítően akkora, mint a Nagybolygó. Csakhogy az Otthon hőmérséklete sokkal magasabb, mint az itteni Nagybolygóé. Miért? Mert a mi napunk is sokkal nagyobb, mint ez, vagyis a Namol napja. A mi napunk és az Otthon közt nincs már semmi, ez a mi alapmódelünk. Joggal gondolhatjuk, hogy az itteni Nagybolygó és a Namol napja közt sem találunk semmit.

– De akkor mire véljük a rendellenességeket? – kérdezett közbe Gubor.

– Pontosan így van – helyeselt Muris. – Csak egyvalami okozhatja: még egy bolygó. Vagy még több. Mert a rendellenességek erre is utalhatnak.

– Értem, de hihetetlen – kommentálta Loian.

– Márpedig tudomásul kell vennünk, hogy itt más megjelenési formái lehetnek az ugyanazokból az alkotórészekből álló anyagnak.

– Tehát keringhet a Nagybolygó pályáján belül még egy vagy több bolygó – csodálkozott Namol. – Hiszen azoknak el kellene párologniuk!

– Semmiképpen. A Namol napja nem olyan erős, mint a mi napunk.

– Akkor cseppfolyós vagy szilárd gázokból állnak.

– Méréseim szerint a Nagybolygó halmazállapota ilyen.

– Ezért nem lehetséges rajta a mienkéhez hasonló, szénelapú élet.

– De talán másmilyen alapú megvalósulhatott.

– Most vizsgálom – jelentette Menil. – Egyelőre azonban nyomát sem találok a mi foglaimaink szerinti életnek.

– Muris megtalált valamit, amire mindannyiunknak fel kellene figyelünk – javasolta Bowud. – Ez csak egy apró megfigyelés, de nagyon fontos. Mégpedig az, hogy minden egyes megállapításunkat és következtetésünket nagyon át kell gondolnunk. Nehogy az esetleges hasonlóságokból kiindulva párhuzamokat vagy azonosságokat keressünk; mert akkor tévútra kerülünk. Vagy zsákutcába.

– Ez más világ, azonos vagy hasonló törvényekkel, de elütő jellegzetességekkel – tette hozzá Muris.

– Azt hiszem, értem, miről van szó – próbálkozott a maga gondolköréből vett példával Loian. – Emlékeztek még az RBD-re? Mennyire megváltoztak, pedig korábban ugyanazok voltak, mint mi, ugyanolyan törvényszerűségek szabályozták a fizikai, kémiai, biológiai létüket, és mégis, néhány ezer év elteltével milyen mások lettek...

– Mindenki így jár, aki elszakad az Otthontól – állapította meg Gubor.

– Akkor mi is – szögezte le Loian.

– Nem, nincs igazad – vitatkozott Namol. – Az Otthon mi vagyunk. Mindig mindenhová magunkkal visszük. Az Otthon bennünk van.

– Ha maradt volna valaki Otthon, és egy időben láthatnánk őket és magunkat, azt hihetnénk, hogy ők változtak meg – fejtegette Menil. – Ők pedig azt hinnék, hogy mi változtunk meg örökre és visszavonhatatlanul.

– Nem vagyunk azonosak önmagunkkal? – kérdezte Gubor.

– Mármint a korábbi önmagunkkal? – folytatta a kérdésben rejlő gondolatot Menil.

– Egyes alapelvek szerint bármely kis időegységet veszünk, soha nem vagyunk azonosak a korábbi időegységben tapasztalt önmagunkkal – emlékezett Bowud az Otthon egyik kevésbé ismert alapelve.

– De az időegységek sem azonosak önmagukkal – fűzte hozzá Muris. – Mi több: az idő is változik, mi is változunk, és csak ez az örök változás az állandó.

– És mégis megtartjuk a folyamatosságunkat, a folytonosságunkat – tette hozzá Menil. – Hiszen Bowud azelőtt is Bowud volt, most is az, és később is az lesz, én is, te is, mindannyian, még Muris is.

– Én aztán elsősorban – büszkélkedett Muris.

– Ez az, amit az Otthon történetében még nem sikerült igazából megfejtetni – emlékeztette őket Loian. – Hiába próbálták, senkinek sem sikerült. Az örök változás és az állandó folytonosság titkát még mindig nem fejtettük meg.

– Talán majd itt – bizakodott Namol. – Ebben a más rendszerben.

Muris attól tartott, hogy a Namol napjának a rendszere nem olyan más, mint hitték: több hasonlóságot sejtett benne az Otthon világával, mint gondolta volna.

A Nagybolygó tömegvonzásának erejét kihasználva kissé felgyorsultak, hogy mielőbb elérhessék a belső térséget, itt azonban megsokasodtak a vészjelek. Minden ésszerű takarékosági elv ellenére újból maguk köré kellett feszíteniük az energiapajzsot. Mégpedig annak eredeti rendeltetése szerint: azért, hogy elkerüljék a kellemetlen találkozást a kiszámíthatatlan, apróbb-nagyobb ismeretlen testekkel.

Végre-alahára befejezték a körpálya adatainak kiszámítását, és ráálltak a biztonságosnak látszó távolságban. Namol szerint amilyen csábítónak és barátságosnak látszott a Vízgömb (így nevezték el a kiválasztott bolygót), olyan veszélyeket rejthetett.

Muris már azóta a megfigyelése alatt tartotta, hogy elszakadtak a Nagyobolygó tömegvonzásától, s beléptek a Zsúfoltság Övébe. Később aztán mindenkinek feltűnt a színe és furcsa, hideg fénye. Amíg a távhőmérők nem érték el, azt lehetett hinni, hogy a Vízgömb is az örök fagy birodalmába tartozik, s csak később derült ki, hogy gázburka és felszíne valamivel melegebb. Mikor megfelelő szögbe kerültek, s a Namol napja kissé oldalról világította meg, kiderült, hogy a valódi hőmérsékleténél hidegebb fényét gázburkának és az alatta levő cseppfolyós halmazállapotú anyagnak köszönheti. A távhőmérők eloszlatták azt a feltevést, hogy óriási nyomáson és alacsony hőmérsékleten cseppfolyós gázok folynak a Vízgömb felszínén.

Persze akkor még nem tudhatták, hogy a Vízgömb felületén és gázburkában víz és oxigén található. De mikor kiderült, a bolygó egyszeriben megkapta a nevét. Ettől kezdve különleges érdeklődésükre tartott számot. Muris Namollal együtt elemezte a gázburkok összetételét, nyomását, tisztaságát, összmennyiségét, vastagságát, majd ugyancsak Namollal a Vízgömb felszínének folyadékát vizsgálták meg aprólékos gonddal.

– Hihetetlen – kommentálta Menü az eredményeket.

– Már miért volna az? – ellenkezett Namol. – A világegyetem végül is ugyanazokból az anyagokból épül fel. Miért ne lehetne máshol is víz és oxigén, mégpedig ugyanabban az összetételben és állapotban, mint otthon?

– Most már szinte hajlandó vagyok elhinni, hogy a mi hipertérugrásunk egyáltalán nem a véletlen műve volt. Talán be volt programozva – jegyezte meg Yekit, a pihenőről visszatérve.

Muris nem annyira neki, mint inkább Dozaknak örült (aki Yekittel együtt pihent), mert az ő visszatérése sok gondtól mentesítette, így például Dozak tervezte meg a Vízgömb körüli pályát úgy, hogy annak a Vízgömbtől való távolságát és sebességét a Vízgömb és állandó kísérője közti tömegvonzási erőter határozta meg és tartotta állandóan változó, de mindig ugyanolyan szinten. Azt is furcsa volt Murisnak megszoknia, hogy az Otthonnal ellentétben a Vízgömb kettős bolygó: egy, a tömegéhez képest elég nagy társat cipelt magával. Ezt a társát azonban (Dozak feltételezése szerint) valamikor régebben kifoszthatta az erősebb (és nagyobb) jogán: mindent leszedett róla, amit csak nehézségi ereje segítségével lehetett, így kopár és kietlen maradt. Annál gazdagabbnak kellett lennie (Dozak feltételezése szerint) a Vízgömbnek.

Ezerféle feladata lett, egyik bonyolultabb a másiknál. Mintavételek, elemzések várták Namoltól, Menil is mindjobban igénybe vette, tiszta szerencse, hogy a pályaadatok betáplálása után már csak a mindenkori helyesbítéssel kellett foglalkoznia. Ugyanakkor Bowud (mintha elégedetlen lenne a sorsuk ilyesféle alakulásával) további utak lehetőségét kutatta vele. Muris mindegyik számítást elvégezte, és a maga jószántából mindegyik után azt is kiszámította, hogy mennyi energiára lenne szükségük az odaérésig. Dozakkal együtt kidolgozott egy érdekes és újszerű folyamatot is, annak bizonyítására, hogy a Namol napját mikor és hogyan lehetne egy kicsit megcsapolni – energiáért.

Mindezek a feladatok azonban egyszerű, hétköznapi tevékenységnek látszottak Menil programja mellett. Menil ugyanis azt szerette volna elérni, hogy a lehetőségek szerint mielőbb győződjene meg a Vízgömböt és környezetét érintő tér telítettségéről. Mindenképpen ez a munka látszott a legizgalmasabbnak: van-e élet a Vízgömb térségében, vagy élettelen az egész. És ha van élet, akkor milyen minőségű. Ha pedig nincs, akkor mi lehet az oka. Mindezeket a vizsgálódásokat csakis megfelelő közelségből lehetett elvégezni, ezért ki kellett tűzni az űrhajó pályáján belül, már a Vízgömb gázburkában néhány olyan pontot, amelyet (egyedi energiapajzs védelmében) kutató- és megfigyelőállomásnak lehet felhasználni. Menil (Muris segítségével) hamarosan felfedezte az élettevékenységre utaló első jeleket. Először természetesen a gázburkokban, aztán a Vízgömb felszínén, végül a felszíne alatt, pontosabban a gázburkok alatti vízburok meg a szilárd burkok felszínén és alatta.

Mindhárom közegben erőteljes élettevékenység folyt, a legérdekesebb és legmélyrehatóbb felfedezést mégsem a szakavatottak tették, hanem Loian.

– Ha nem csálnak a műszereink, akkor a legnagyobb élettevékenység a gázburkok, a vízburok és a szilárd burkok határán található. Mégpedig egy nagyon keskeny, kockázati övezetben. Itt a legsűrűbb az élet. Azt hiszem, ez jellegzetesen Vízgömb-sajátosság.

– Hogyhogy? – értetlenkedett Gubor.

– Nézd meg, milyen vastag a gázburkok, helyenként milyen vastag a vízburok, rengeteg hely van bennük, hogy egyenletes elosztás esetén sok élő egyed férjen el bennük. És mégis nagyon egyenletlenül helyezkednek el, legnagyobb tömegükben a legnagyobb kockázati értékek felé haladva; keskeny sávban sokan zsúfolódva.

– Ez nyilvánvalóan arra mutat – magyarázta Menil a szakmabeli biztonságával –, hogy a Vízgömbön található életjelenségek alacsony szervezethezűek, és a fejlődésnek egy elmaradottabb fokán állnak.

– Vigyázz, tévedhetünk is – figyelmeztette Bowud. – Lehet, hogy ez nem alacsonyabb fejlődési fok, hanem csak más fejlődési irány. Háttha az itteni élet annak a kipróbálása szerint épül fel, hogy mekkora a még vállalható veszély a minél tökéletesebb fejlődés érdekében.

– Nagyon jóhiszemű feltételezés – jegyezte meg Namol.

– Az Otthon élete állandó egyenlőségben épül felvetette közbe Gubor –, és ez így nemcsak helyes, de bizonyára az egyedül követhető út is. Ha nem így lenne, ha egyes életjelenségek előnyben részesülnének másokkal szemben, akkor az előbb-utóbb valamelyik pusztulásához vezetne.

– És ez önmagából fakadó vagy előre eltervezett volt?

– Alapkérdés – bújti ki a válasz alól Gubor. – Tudod, hogy erre nincs válasz.

Az alapkérdésekre valóban nem volt válasz, amit Muris jól tudott, de most úgy érezte, hogy a Namol napjának rendszerében, a Vízgömb közelében talán még az alapkérdések tisztázására is lehetőség nyílik. Bowud nem várt segítséget kapott Loiantól.

– Nálunk csak játékprogram, de a Vízgömb terében talán az élet programja a verseny. Hogy az az életmegnyilvánulás fejlődhet a leggyorsabban, amely első a versenyben.

– Úgy érted, hogy ami otthon játék, az itt valóság lenne? – csodálkozott Yekit.

– Miért ne?

– Valóban – örült a segítségnek Bowud. – Ebben a megközelítésben a legnagyobb kockázat elve is érthetővé válik. A kockázat veszélyét vállaló életjelenség talán valamilyen előnybe kerül a többivel szemben, s gyorsabb, erőteljesebb fejlődéshez juttatja.

– Na de minek? – értetlenkedett Gubor. – Mi szüksége rá, ha kockázatmentesen ugyanolyan jó körülmények közt élhet, fejlődhet, mint a többiek?

– Erre még nincs válasz – felelte Menil.

– Talán nem olyan jók a körülmények – feltételezte Namol.

– Én csak azt nem értem, hogy mire való az ilyen fejlődés – jegyezte meg Yekit.

– Csak az nem értheti, aki maga is tökéletes. – Muris nem érezte tisztán, hogy Loian komolyan gondolta, vagy gúnyolódni akart-e Yekiten.

– Ez felveti azt a kérdést, hogy ki vagy mi a tökéletes – állapította meg Namol.

– Alapkérdés – felelte Bowud kedvetlenül.

– Vagyis? – értetlenkedett Yekit.

– Nem lehet, de nem is kell bizonyítani.

– Ja, persze – nyugodott meg Yekit.

– Mindenesetre – fejtegette elgondolkozva Loianlényeges a különbség az Otthon és a Vízgömb közt. Ez az eltérés sok érthetlenség forrása lehet még.

– Vizsgálati anyagot adok – jelentette Dozak. – Érthetetlen megfigyelések nagyobb halmaza. Következtetések még nincsenek.

– Adhatod – engedélyezte Bowud. – Muris, a megörökítőbe.

– Meglesz, Főnök.

– Formára, külalakra a legkülönbözőbb típusú élőlények. Egyelőre több eltérés tapasztalható, mint hasonlóság. Érthetetlen, hogy a gázburok legalsó sávjában olyan élőlények találhatók, amelyeknek fajsúlya sokkal nagyobb a gázburokénál, a vízburokban pedig olyanok, amelyek fajsúlya nagyobb a vízénél: mégsem süllyednek a közeg mélyére. Az egymás felé tartó mozgás a lényeges. Egymás közelében a legnagyobb az életsűrűség. A kockázati részen. Bár nem váltanak át egymás közegébe. Az élőlények nem zuhannak se a víz-, se a gázburok mélyébe.

– Kész vagyok a vizsgálati anyagommal – jelentette Namol is.

– Adhatod – engedélyezte Bowud. – Muris?

– Jöhet a megörökítőbe.

– Ugyanazok az alkotóelemek, mint nálunk. Ez a szénelapú élet azonban oxigénfelvétellel és lassú belső égetéssel járó energia-felszabadítás. Nem közvetlen, hanem közvetett. Itt Menilhez kapcsolódom.

– Vizsgálati anyagot adok.

– Adhatod Murisnak.

– A jól ismert kettős spirál, fehérjemolekulák, sejtek, szövetek, magasabb rendű szervek. Eddig az egész világegyetem egyforma. Innen kezdődnek az eltérések, és egyre erősebbek. Más az energiafelvétel és – leadás, más a mozgatórendszer, más a felépítés, más a működés, más a forma és a megjelenés. Ez utóbbi hihetetlen és fantasztikus változatokban bővelkedik.

Muris most volt igazában elemében. Csupa kedvére való feladatot kellett megoldania, s közben még arra is jutott ideje, hogy megfigyelje, milyen bensőséges kapcsolat kezd kialakulni Loian és Bowud közt az emlékezetes egy pont-érintkezésük óta. De az sem kerülte el a figyelmét, hogy Menil és Dozak is egyre jobban figyel egymásra. Magában úgy döntött, hogy Namol csakis Gubort választhatja (mert Gubor nem választ), hacsak nem Yekitet akarja. Vagy Dozakot. Murisban erre olyan erős és heves ellenkezéshullámok futottak végig, hogy az összes munkafolyamat vagy program, amely benne futott, meg kellett hogy álljon, nehogy valamilyen hibás vagy helytelen adat kerüljön rá. Yekitet végül nagyon megsajnálta, és elhatározta, hogy hamarosan segít rajta.

Most azonban erre nem volt érkezése. Apró energiapajzsokat szakított ki a nagyból, megfelelő méretűvé és alakúvá formálta őket, hogy elkísérje bennük a bátor kutatókat, akik először kerülnek érintkezésbe a Vízgömbbel és lakóival.

– Az lenne a jó – kérte indulás előtt Bowud –, ha megpróbálnátok valamilyen kapcsolatba kerülni az élőlényekkel.

Ahogy a Vízgömb forgásával egyenlő sebességet felvevő úrhajóból meg lehetett figyelni, négyen háromfelé indultak.

18.

Muris most egyszerre figyelhetett a külső és a belső történésekre, hiszen a legénység fele (ha magát is közéjük számítja, és miért ne számíthatná, ki akadályozná meg?), vagy ha Namol értékelné, akkor a nagyobbik része indult el veszélyes útjára. Ezért is kellett a személyi energiapajzs. Bármilyen érthette őket, amire a leggondosabb modellezéskor sem gondoltak, mert nem gondolhattak az ismeretlen Vízgömb csekély ismeretében.

– Mintha mi is hajlanánk a kockázatra – jegyezte meg találóan Namol. Murisnak el kellett ismernie mérsékelten kedvelt főnökasszonyának igazát.

– Figyelem! – intette őket Bowud. – A feladatunk most mindenekelőtt megfigyelés, valamint kísérletek a kapcsolatfelvételre!

Bowud, Namol, Dozak és Menil lebegett a gázburokban lefelé; energiapajzsuk a gázburok ellenállásától, a súrlódási hőtől felizzott és jól érzékelhetően fénylett. Bowud a szilárd közeget vette célba, Namol a Vízgömb felülete alá igyekezett, Dozak és Menil pedig a legnagyobb kiterjedésű gázburokban maradt. Muris úgy vélte: neki is része van abban, hogy Dozak és Menil most együttes munkát kaphatott, egy kissé külön mindannyiuktól, és ez meglepődéssel töltötte el. Loian és Yekit egyelőre készenlétben állt, hogy ha bárkinek segítségre lenne szüksége, indulhasson.

A négy lefelé lebegővel hirtelen elvesztették minden kapcsolatukat, és ők sem tudtak kapcsolatban maradni egymással. Muris vészriadót javasolt Gubornak, aki Bowud és Namol távollétében átvette az irányítást. Am ennek semmi értelme sem volt, hiszen ők maguk nem forogtak veszélyben, a többiek, a lefelé lebegők viszont éppen a kapcsolat megszűnése miatt nem tudhattak róla. De vajon mit gondolhattak erről az egészről?

Dozak állt meg először. Lehűtötte energiapajzsát, és abban a pillanatban már újra kapcsolatban álltak egymással.

– Mi történt? – kérdezte ijedten Muris.

– Ionizálódott a körülöttem levő gázburok, ez vágta el a kapcsolatunkat.

– A többiek tudják már?

– Mindenkinek magának kell rájönnie.

– Persze, neked könnyű.

– Annyit mindenki tud, hogy el van vágva mindentől, de azt is tudják, hogy minden rendesen működik. Előbb-utóbb rájönnek. Így is történt. Miután Dozak megállt, Menü is követte, neki ugyan nem jutott eszébe a hűtés, de miután kihűlt, vele is megvolt a kapcsolat. Bowud még nagyobb sebességre gyorsított, hogy mielőbb elérje úticélját, s a hirtelen fékezés után azonnal keresett valamilyen külső hűtőközeget. Gyorsan megtalálta egy szakadatlanul utánpótlást kapó vízáramlásban, ám amint belemerült, a vízáram nagy része vízgázzá változott. Bowud eltűnt benne energiapajzsával együtt, ugyanakkor meglelt a kapcsolat vele. Namol hasonlóan járt, annyi különbséggel, hogy nem zavartatta magát a kapcsolat elvesztése miatt, önállóan és kiválóan végrehajtotta a cél elérései, lemerült a Vízgömb felülete alá; és ebben a pillanatban történt vele is az, amit Bowud szándékosan idézett elő. Muris úgy értékelte magában, hogy ez az a lényeg, ami a Főnököt és helyettesét elválasztja egymástól. Bowud nagyobb érzékenysége jó helyzetfelismeréssel és azonnali cselekvéssel párosul; míg Namol céltudatossága nyugalommal és következetességgel, noha kisebb általános tudással és alkalmazkodóképességgel. Most nyugodott meg igazán Namol újraátállása óta, mert felfedezte benne a régi, a jól ismert tulajdonságokat.

– Még egy jó tapasztalat – kommentálta a történeteket Dozak.

– Megörökítőbe velük – javasolta Namol.

– És az Össztárba – tette hozzá Bowud.

– Megvan – nyugtázta Muris.

– Támadt egy ötletem – jelentette Yekit. – Olyan programot futtatnék, amelynek nagyon csekélyek az állandói, és rengeteg lehetőséget nyújt a változók mindenkorai befogadására és a mindenkorai továbbalakításra. Muris ezzel tudna a legjobban nyomon követni titeket.

– Mire gondolsz? – kérdezte Dozak.

– Nehogy legközelebb ugyanígy elveszítsük a kapcsolatunkat. Ha az előbb mindannyian át tudtunk volna állni az elektromágneses hullámról valamilyen más hullámtartományra, amelyet nem tesz lehetetlenné az ionizáció, akkor már előbbre járhatnánk.

– Hogyan lehet ezt modellezni? Honnan tudhatjuk, hogy mi miért nem sikerült, és mit kellene tennünk, hogy visszaállítsuk a megszokott helyzetet?

– Éppen erre jó a sokváltozós program. Például az előbbihez hasonló esetben kikeresi a kapcsolat megszakadásának az okát, és addig változtatja a hullámtartományokat, amíg meg nem találja a kapcsolat visszaállítására alkalmas rendszert. De a program nemcsak erre jó, hanem minden olyan váratlan, előre nem látható eseményre, amilyenben még bizonyosan sokszor lesz részünk.

– Muris, légy szíves, kövess! – kérte Dozak. – Adom az Össztár számára a megörökítőbe. Teljesen

hihetetlen – kommentálta. Muris egyetértett vele, és a megörökítőn kívül továbbadta a többieknek is. Dozak egy élőlény nyomába szegődött a gázburokban. Egészen elképesztő formájú volt, és ahogy Muris összevetette az emlékeivel, valamilyen Xtrykx-féleséget érzett, de erről még csak Bowud tudhatott.

Haladási irányának megfelelően csúcsosan kezdődött ez a furcsa és ijesztő élőlény, a csúcs hirtelen széledett és egy gömbszerűségben folytatódott; itt sem ért véget, hanem valamilyen szabálytalan hengerformába ment át, amely egy ellipszoid idomhoz csatlakozott; ez hátrafelé mindjobban keskenyedett, végül egészen ellaposodott és szétterült, de a vége mintha másmilyen anyagból lett volna, mint a többi (pedig Muris mérései szerint ugyanabból volt). Mindez azonban semmi sem volt ahhoz képest, hogy az ellipszoid legnagyobb átmérőjű szakaszából, annak a felső harmadából, az egymással ellentétes két oldalon szabálytalan sokszögidomok ágaztak ki, amelyek ismétlődően visszatérő, szabályos és szabálytalan jellemzőjű és időközű mozgást végeztek. E mozgás befejeztével az élőlényhez tartozó kétfelől sokszögidomok az élőlény ellipszoid idomához simulnak, és az élőlény megnyugodott. Egyes esetekben oldalsó idomait csak eltartotta középső idomától, és így is eljutott valahová. De amint megnyugodott, az ellipszoid idom alsó részéből sajátos függelékek nyíltak ki, az élőlény teljes tömegéhez képest elképesztően törékenyek és vékonyak, de csak kettő és egymás tükörképei. Legalsó részén mindkettő tovább osztódott. Dozak megpróbálta magyarázni a hihetetlent.

– Csakis a sokszögidomok mozgásával képes fenntartani magát a gázburokban, valamilyen, előtünk még ismeretlen, a Vízgömbön érvényes fizikai törvényszerűség következtében.

– Tapasztalataink szerint a világegyetemben hasonló helyeken hasonlóak a törvényszerűségek, hasonlóak az alapelvek, az alapkérdések – vetette ellene jogosan Gubor.

– A Vízgömb csak távolról hasonlít az Otthonhoz.

– Itt sem nehezebb a könnyebb fajsúlyú anyag.

– És mégis képes felfelé mozogni benne – vitatkozott Dozak. De most váratlan segítséget kapott Menütől. Muris érezte, hogy hamarosan érintkezni fog Dozakkal egy pontban.

– Méréseim szerint ebben az élőlényben, amikor útnak indul a gázburokban, az ellipszoid idomon belül gömbhéjak – keletkeznek, melyeket a gázburok anyaga tölt ki. /

– Ez még hihetetlenebb, mint amit Dozak állít – kommentálta Gubor.

– Ellenőrizheted a vizsgálati anyagomat – sértődött meg Menil. – Egyébként ebben a rétegben, ahol most én vagyok, további sokféle élőlény található, melyeknek nagysága változó. Többszörösen és többször sokszorososan maradnak alatta az előbbinek. És ezek is itt lebegnek, pedig semmiféle mozgást nem végeznek a fennmaradásuk érdekében. Ezt hogyan magyarázod?

– Nem ártom magam Dozak dolgába – vonult vissza Gubor.

Namol jelentkezett a Vízgömb vízfelszíne alól.

– Ahogy korábban mértük, a felszínhez közel a legsűrűbb az élettevékenység, lefelé haladva lassan csökken. Itt a fény- és nyomásviszonyok változásával együtt jár az élettevékenység ritkulása: kevesebb fény, nagyobb a nyomás.

– Ugye hogy hihetetlen? – vágott közbe Muris. – A gázburokban pontosan fordítva: a fény erősödésével, a nyomás csökkenésével ritkul az élettevékenység!

– Igazad van, Muris – egyezett bele Namol, Muris legnagyobb csodálkozására:

– Elnézést az illetlenségért – tette hozzá Muris.

– Te csak vágj közbe nyugodtan máskor is – engedélyezte Namol, amitől Murisnak megint bizonytalan érzései és félelmei támadtak. – Most adnék a megörökítőbe az Össztár számára.

– Adhatod.

Muris a beérkező adatokat kivetítette a többiek belső gömbhéjára is. Több, egymáshoz nagyon hasonló élőlény közül választott ki Namol egyet, anélkül hogy kiragadta volna a csoportból. Ez egy nyújtott, lapított formájú egyed volt, függőleges lapultsággal. Valamelyes hasonlóságot fel lehetett fedezni a gázburokban tapasztalt élőlény és a most megfigyelt élőlény között. Ez is majdnem csúcsban kezdődött, ez is ellipszoid alakot vett fel, ennek is voltak kétoldalt sokszögidom nyúlványai, ez is elkeskenyedett hátul, de nem vízszintesen, hanem függőlegesen. Hiányzott róla a csúcsot követő gömbszerű és gömböt követő hengerféle idom, ugyanakkor az oldalsó nyúlványok mozgatása mellett egészében is mozgott, az egyenes vonalú előrejutáshoz képest állandóan hol jobbra, hol balra kitérve, ezáltal mindig sokkal hosszabb utat megtéve a kelleténél.

– Elképesztő energiapazarlás – jegyezte meg Gubor.

– Hogyan képes megmaradni a vízben? – érdeklődött Bowud.

– Méréseim és vizsgálataim szerint vízben oldott oxigén felvételére képes.

– És ebből nyerné az energiát? – hitetlenkedett Dozak. – Hozhatnál egy ilyen egyedet. Menünek feltétlenül meg kellene vizsgálnia.

– Máris viszem – ígérte Namol, és kiemelkedett a vízfelületből.

Menil azonnal ráállt, és amint közeledtek, vizsgálni kezdte az egyedet, Namol azonban hirtelen megállt, mert Menil ráparancsolt:

– Állj! Megszűntek az életjelenségek!

Valóban: nem sokkal azután, hogy Namol kiemelkedett a Vízgömb felszíne alól, az onnan hozott egyed (addig nem tapasztalt heves mozgássorozat végén) megszűntette élettevékenységét. Muris szakadatlanul adta az Össztárba.

– Mi történt? Mit csináltál? – kérdezte Menü kétségbeesetten.
 – Semmit – felelte Namol némi büntudattal. – Hoztam egyet, hogy megvizsgálhasd. Most mi legyen?
 – tanácsstalankodott.
 – Vidd vissza – ajánlotta Gubor együttérzéssel.
 – Próbáld életre kelteni – javasolta Dozak – egy ráhatássorozattal.
 – De hát én ezt nem akartam! – kezdte megérteni tettének következményeit Namol. – Ez független tőlem! Ez rettenetes! Higgyétek el!

Nem figyelt oda, és az élettelen egyeddel elvesztette a kapcsolatát, amely hirtelen elvált tőle, és egyre nagyobb sebességgel közeledett a Vízgömb felszínéhez. Belecsússzam a vízburokba, és abban is tovább süllyedt egy kissé. Aztán hirtelen megelevenedett, életre kelt és mozogni kezdett. Mindez olyan elképesztő volt, hogy egy ideig senki sem tudott hozzáfűzni semmit. Végül Menil tért magához először.

Ti is ugyanazt láttátok, amit én? És ez itt mind lehetséges? Nem Muris vetít egy játékprogramot?

– Mire gondolsz? – tiltakozott Muris felháborodottan. – Én csak megörökítem ezt az egészet.

– Felhozod a Vízgömb felszíne alól... – emlékezett Menil. – Megszűnik az élettevékenység... visszavisszed... erre újra indul... ez valami rémkép.

– Dehogyan rémkép – ellenkezett Loian. – Ez a Vízgömb valósága. Ilyen törvények uralkodnak itt.

– De hát Namolnak semmi baja sem történt, amikor kijött a Vízgömb felszíne alól! – vitatkozott Menil.

– Már többször figyelmeztettelek titeket, hogy ahol mi vagyunk, ott van az Otthon is. Ránk itt is az Otthon törvényei érvényesek. A Vízgömb azonban egészen más – magyarázta Namol.

– Tiszteletben kellene tartanunk a Vízgömb törvényeit, amikor az itteni élőlényeket vizsgáljuk – ajánlotta Gubor, és ezzel mindenki egyetértett.

– Mi lenne, ha a gázburokban vizsgált élőlényt vinnénk a Vízgömb felszíne alá? – érdeklődött Dozak.

– Fölösleges kockázat – állapította meg Muris.

– Miért? – ellenkezett Dozak.

– Mert nem jutunk vele előre. Akár ismétlődik a dolog, akár nem.

Namol érvelése elfogadható volt. Most azonban Bowud hívta fel magára a figyelmet.

– Azt hiszem, megtaláltam az itteni viszonyokhoz képest a legmagasabb rendű életformát. Most próbálok kapcsolatba lépni vele... vagyis velük.

– Miért, sokan vannak?

– Rengetegen. Küldöm az azonosító jelet. Gyertek ide mindannyian.

19.

Muris kivételével mindenki ott akart lenni e fontos találkozásnál. Bowud azonosító jele nyomán hamarosan eltaláltak a Vízgömbnek arra a térségére, ahonnan hívta őket. Tényleg óriási tömeg várt rájuk: megszámlálhatatlan egyed, különféle formák és kiterjedések szerint. Menil már a közeledéssel egyidejűleg kezdte az első méréseket.

– Mi ez? Valami fogadóbizottság? – érdeklődött Yekit.

– Még az sem elképzelhetetlen – találgatott Loian. – Habár... elég hosszú ideig vártak erre az alkalomra.

– De miért nem mozdulnak?

– Ahogy elnézem, annyian vannak, hogy nincs hová menniük. És végül is, ha igaz: ránk várnak.

Közben megérkeztek Bowud közelébe.

– Na, mi lesz? – sürgette őket Dozak. – Mi rájuk várunk, ők pedig ránk.

– Talán valamilyen üdvözlő köszöntést kellene... – kockáztatta meg Namol.

– Miből gondolod, hogy ez a legmagasabb rendű életforma? – kérdezte Menil Bowudot.

– Úgy találtam, hogy közvetlenül hasznosítják a Namol napjának az energiáját, akárcsak mi. Vagy rosszul mértem volna?

– Dehogyan. Jók az eredményeid – igazolta Namol.

– Tévedés kizárva – helyeselt Menil.

– Hát akkor mi lesz azzal a köszöntéssel? – érdeklődött Yekit.

– Ez bizony a parancsnok dolga – vélte Dozak.

Az élőlények most egyszeriben mozogni, szinte lebegni kezdtek. De csak a felső, kiterjedélyesedett részük. Alsó támasztékuk szilárdan egy helyben állt. A sokféle méret, a hihetetlen változatosság ellenére is világosan kiderült, hogy két főbb részből állnak. Alsó, támasztó részük jobban hasonlított egymáséira, mint a fölötté levő, amely az emelkedés mértékében mind terebélyesebb lett, ugyanakkor áttetszőbb, vékonyabb és végül mintha másféle anyagból lett volna. Muris azonnal jelentette az úrhajóból, hogy már a gázburokban megfigyelt élőlélynél is felfedeztek efféle furcsaságot: anyagának egy bizonyos helyen mintha megváltozott volna az összetétele és a szerkezete, pedig ugyancsak az élőlénynek volt a tartozéka.

– Ijesztő ez a csend – jegyezte meg Dozak.

– Így van! Ezt éreztem már mióta! Csak nem tudtam megfogalmazni! – berzenkedett Menil.

– Nagyon furcsa – elmélkedett Namol is.

– Tudjátok, miért van csend? – kérdezte Muris, de nem várt választ, maga felelt a kérdésére: – Mert ennek a rengeteg élőlénynek egyetlen gondolata sincs!

Először hitetlenkedtek. Aztán igazat kellett adniuk Murisnak. Ettől Bowud esett kétségbe.

– De hát ez ellentmond minden józan észnek! Ilyen nincs! Hát ha más hullámhosszon terjednek a gondolataik?!

– Már végigpróbáltam mindent – jelentette Muris. – Teljes csönd mindenütt.

– Nemcsak gondolkodás, ingerületvezetés sincs – jelentette Menil, aki közben tovább folytatta a vizsgálatokat.

– Végül is kik ezek? És mit akarnak itt? – türelmetlenkedett Gubor.

– Hibáztam – ismerte el csalódottan Bowud. – A Vízgömb becsapott, és én hagytam magam.

– Mindannyian így jártunk volna – vigasztalta Namol.

– A Vízgömbnek ez a harmada, ami a felfogóterembe esik, tele van hasonló élőlényekkel – jelentette Muris az úrhajóból. – És egyetlenegy sem látok mozogni.

– Nem mozoghat a saját akaratából, ha nincs ingerületvezetője – világosította fel Menil.

– Akkor hát kik ezek? – kérdezte Gubor.

– Inkább úgy kérdezd, hogy: *mik* ezek? – helyesbítette Loian.

– De hát élnek! Energiahasznosítók! – ellenkezett Menil.

– Valamilyen szörnyűséges gondolat fogalmazódik meg bennem – kezdte Bowud, szokása ellenére nagyon határozatlanul. – Képzeljétek el, hogy a Vízgömb egyetlen, óriási élőlény. Pajzsot növesztett magának a központi csillag, a Namol napjának az energiájából. De nem tud szabadulni tőle, mert a Namol napja magához kapcsolta a tömegvonzásával. Nem tud, de talán nem is akar, mert a védőpajzs lehullana róla, ha elhagyná a Namol napját. A mi felfogásunk szerint az egész Vízgömb tekinthető csak élőlénynek, a része nem. Mint például ezek az energiahasznosítók, melyeket először magam is élőnek gondoltam, de talán mégsem azok.

– Hát persze – helyeselt Dozak. – A mi energiapajzsunk sem élőlény, noha egy felületen megfigyelő azt hihetne, hogy a pajzs is szerves tartozékunk.

– Dozak, nagyon fontos felfedezést tettél – kommentálta Loian. – Eljutottál addig a határig, ahonnan már másnak tetszünk, mint amilyenek magunkat hisszük, gondoljuk.

– Ha fontos is, de mire megyünk vele? – kételkedett Dozak. – Hiszen még ezeknek, a némiképp hozzáunk hasonlító élőlény-tárgyaknak a titkát sem tudtuk megfejteni. Hiába ismerjük Namol és Menü vizsgálataiból a szerkezetüket, a felépítésüket, a működésüket, ha nem tudunk kapcsolatba lépni velük, így mit ér az egész?

– Kiábrándítóan kapkodunk ebben a sok szokatlan, ismeretlen hatásban, ami mostanában ér minket – állapította meg Gubor.

– Mit javasolsz? – kérdezte Namol.

– Valamilyen rendszert, rendszerességet. Keressünk például olyan élő, a saját akaratából mozgó, helyét változtató, gondolatot, érzést, akaratot kisugárzó egyedeket, amelyekkel kapcsolatba léphetünk. Tekintet nélkül az alakra, a nagyságra, az energia hasznosításának módjára. Bármivel vagy bárkivel, amitől vagy akitől értesüléseket kaphatunk. A teljes Vízgömbtől kezdve (amely vagy aki bizonyára nagyon bonyolult szervezet) a lehető legparányibb, legegyszerűbb lényig bezárólag.

– Végre egy világos, értelmes gondolat! – lelkesedett Muris. – Főnök, kezdjük az érdemi munkát!

– Szállj magadba, Muris – intette Namol, de nyilvánvalóan nem haraggal.

– Igenis, főnökhelyettesem! – tréfálkozott.

– Azt javaslom – vette át a kezdeményezést Bowud –, hogy mindenekelőtt osszuk fel a vizsgálódási tereket. Ki hogyan gondolja?

A KÉMIKUS

20.

Namol a Vízgömb vízfelületéből tanulmányozott egy kisebb tömeget. Elővigyázatosan nagyította és lassította addig, amíg valamilyen mozgást fel nem fedezett benne. Ekkor még finomabbra vette az átmeneteket, és csak akkor állt meg a folyamattal, amikor a tanulmányozásra célba vett lények már akkorára nőttek, mint ő maga. Illetve (ha Dozak előbbi felfedezésének módján gondolkozik) ő kicsinyedte le a kiszemelt élőlények méretéhez. Milyen érdekes lenne most megfigyelni az igazi méretű Namolt, amint fölém hajlik, és kíváncsian tanulmányozza ezt a kis víztömeget, amint éppen benne vagyok, gondolta, noha tudta, hogy ilyen nincs. Bekapcsolta az energiapajzsot, bekapcsolta a fény- és hangingervevőket, a gondolat-, az érzés- meg az akaratfelfogókat, készen állt a kapcsolatba lépésre. Szörnyű kavargás és elviselhetetlen erősségű zaj borította el. Azonnal tompított az erősségen, de még így is elszörnyedt. Környezete hemzsegett az élőlényektől, amelyek minden kétséget kizáróan minduntalan összeütköztek egymással, vagy (hihetetlen, de ilyen benyomása volt) kíméletlenül egymásnak rontottak. Namol először azt hitte, hogy itt is érvényesül a szerelemnek az az Otthon érvényes, gyö-

nyörű formája, amikor a két szerelmes óvatosan és gyengéden egyetlen pontban érintkezik egymással, hogy ennek következtében valamilyen új, addig sosem volt, zseniális és nagyszerű gondolatot, felfedezést, ötletet hozzanak a világra. Ebben a feltételezésben azonban keserűen csalódnia kellett. Az a két vagy több élőlény, amely egy pontban találkozott egymással, egyáltalán nem örült a kapcsolatnak, hanem (ha az érzésfelfogó jól volt beállítva) az egyik (többnyire a nagyobbik) magához vonzotta a kisebbet, amely megpróbált ennek a vonzásnak ellenállni. Ha, mint az esetek nagy részében, ez nem sikerült, akkor a nagyobbik egyre több pontban érintkezett a kisebbel vagy gyengébbel; belehatolt vagy magába kényszerítette, és végül megszüntette önálló, külön életét. Eltűntette, magába olvasztotta, hasznosította. Ilyen elképesztő, bonyolult és durva módon szerezte meg a másik élőlényből energiáját a saját élettevékenységének folytatásához.

Más találkozások esetében világosan felfogható volt az üresség, az energiahány érzése, amely a megfigyelt élőlényeket a többi ellen sarkallta. Megesett, hogy ebben az elvetemült érzésben egyik-másik élőlény egy nálánál jóval nagyobb vagy erősebb társával kezdett kapcsolatot, de ez az ő megsemmisülésével végződött. Namol feszülten figyelt, és folyamatosan adta a megörökítőbe azokat a tapasztalatait, amelyek arra mutattak, hogy a nagyobb és erősebb élőlények nem lettek még nagyobbak és még erősebbek a többiek elpusztítása és bekebelezése után, hanem a megszerzett energia egy részét mozgásra, más részét sokasodásra használták fel. Az élettevékenység egy bizonyos pontján ugyanis (és ez független volt a nagyságtól) az élőlény megkettőződött, és a két utód tovább folytatta az előd tevékenységét, így végül nem lehetett pusztulásnak felfogni a folyamatot, mert a felhasznál

137 anyag jelentős része tovább élt. Mindez elviselhetetlen zajban történt.

A mintavételi víztömegben ezek a Namol korábbi nagyságához mérten rendkívül apró lények most óriási szörnyetegekként támadtak egymásra, és volt olyan is, amely egyenesen Namolt akarta bekebelezni. Energiapajzsa szerencsére megvédte: az az anyag, amellyel megpróbálták feloldani pajzsának burkát, csak körbevette, de nem tudott kölcsönhatásba lépni vele. Néhányszor újra próbálkoztak vele, de aztán otthagyták, hogy egy kisebb ellenállást kifejtő lényvel próbálkozzanak. Namolnak merész kísérlethez támadt kedve. Előbb természetesen megtanácskozta a többiekkel, aztán tovább csökkentette a méreteit, miután meghatározták a biztonsági biztosítókat. Most már akkora lett, hogy az egymást bekebelezni akaró élőlények olyanok voltak mellette, mint a Vízgömb az űrhajójuk mellett. Ekkora méretben akadálytalanul vehetett részt az eddig nem ismert folyamatban. Loian, aki az ő korábbi helyét vette át a vizsgálati kísérletben, arról tájékoztatta, hogy egy csöppnyi óriás szörnyeteg éppen annak a bekebelezéséhez látott *hozzá*, amelyiknek az anyagába Namol éppen hogy csak beférközött. Namol közben azt tapasztalta, hogy az őt körülvevő anyag lassú változáson megy át: alkotórészeire bomlik. Majd a lehető legteljesebb mértékben összekeveredik a bekebelező lény anyagának alkotóelemeivel. Ahol valamilyen hiány volt korábban, ott kölcsönös hatások után erős kötések képződtek, ahol azonban erre nem volt mód vagy szükség, ott a fölösleges anyagmennyiség egy meghatározott érték fölött két, egyenlő nagyságú tömegre esett szét. Mindkettő elégséges volt fizikai, kémiai és biológiai mértékkel mérve (legalábbis a Vízgömb törvényszerűségei-szerint), hogy egy-egy új egyed alapanyagát képezhesse. Loian és Namol mindenre kiterjedően tájékoztatta egymást és a megörökítőt.

Namolt egy pillanatra megkísértette az a gondolat, hogy esetleg ő is részt vesz a legközelebbi kettéosztódási folyamatban, kölcsönhatásba lép mindazokkal az anyagokkal, amelyek eddig tehetetlenül próbálkoztak az energiapajzs anyagával, s ha majd a folyamat végén kiszáll, belőle is kettő lesz, akkor mindkét Namol visszaövekszik az eredeti nagyságára. (Csak később gondolt arra, hogy akkor melyik Namol lenne az igazi.) Aztán elvetette a valószínűtlen ötletet, gyorsítani kezdte a folyamatokat, és visszszármazott eredeti nagyságára, míg végül maga is ott volt Loian mellett.

– Mi a véleményed? – kérdezte.

– Ha az első gondolatomra vagy kíváncsi, akkor a Xtrykkek jutottak eszembe. Iszonyatos ez a küzdelem, ez a pusztítás. De végül is be kellett látnom, és ez a következtetés a végleges véleményem, hogy ebből a pusztulásból új és új élet származik. Nem lesz más, csak új.

– Talán más lesz – folytatta tovább a gondolatot Namol. – Úgy értem, hogy ha mindig ugyanaz a négy falná fel egymást és osztódna újból négyfelé, akkor nyugodtan megállapíthatnánk, hogy semmi sem változott ezen a körön belül. De itt megszámlálhatatlan a lehetőségek változata. Még ebben az aránylag elenyésző tömegű vízmintában is. Gondold el, hogy a teljes Vízgömbben milyen óriási mennyiség lehet belőlük.

– Nem szaporodhatnak a végtelenségig – vetette ellen Gubor. – Hiszen ha időről időre megkettőződnek, akkor hamarosan el kellett volna borítaniuk a Vízgömböt. A szaporodásnak fogynia is kell.

– Rátaláltam egy élőlényre, amely az ehhez hasonló élőlényeket fogyasztja. Ez is a vízben található – jelezte Menü.

– Mintavétel után tanulmányozzuk együtt – ajánlotta Namol.

– Máris kezdhetjük.

A mintavételi víztömegben jól meg lehetett figyelni azokat az élőlényeket, amelyekkel Namol foglalkozott a saját, korábbi mintájában. Menil most növelte a nagyítást, de csak annyira, hogy érzékelhető legyen: merre áramolnak a víztömeggel ezek az élőlények. Azután hirtelen megváltoztak a fényviszonyok, elsötétedett a belső gömbhéj, amelyre eddig vetültek a történetek, és csak később sikerült

megtalálni az új helyzethez illő fényarányokat, de addigra az áramlás iránya megváltozott, és ellenkező irányba tartott a most már alig néhány élőlényt magával ragadó víz. Menil nem növelte a nagyítást. A folyamat megismétlődött, a gömbhéj elsötétedett, de már felkészültebben fogadták, azonnal állítottak a fényarányokon, és ekkor megfigyelhették, hogy a sok, kicsiny élőlény ennek az újonnan megfigyelt alanynak a belsejébe kerül. További útjukat elvesztették, ehhez ugyanarra a kísérletre lett volna szükség, amit Namol egyszer már elvégzett, amikor lekicsinyítette magát. Namol felajánlotta, hogy újból elvégzi, de Bowud kockázatosnak találta a dolgot, és Menil is csatlakozott hozzá; a parancsnok és a szakember ellenzése hatott Namolra. Elállt a tervétől, és hozzájárult, hogy megfigyelőrobotot indítsanak az újonnan megfigyelt élőlénybe, amelynek Muris talált nevet: Nagyfogyasztó lett, ez egyrészt a méretére, másrészt a tevékenységére utalt.

Amíg a megfigyelőrobotot felkészítették és beprogramozták erre a különleges feladatra, addig Namol és Menil azt kezdte vizsgálni a gyorsítóval, hogy mi lesz a sorsa egy ilyen Nagyfogyasztónak. Végigfuttatták a gyorsítót a Nagyfogyasztó egész élettevékenységén, és úgy találták, hogy alig van valamilyen jelentősnek felfogható változás. Többször találkozott hozzá hasonló méretű és alakú élőlényekkel, melyekkel hol együtt, hol külön élt, majd újra összeverődött velük. A $\wedge$ egyik ilyen alkalommal azonban egyszer csak eltűnt a Nagyfogyasztó életvonala. Ezt nem értették.

140 Értelmetlen jel volt. Visszaálltak egy korábbi állapotba, amikor a Nagyfogyasztó életvonala még az élettevékenységnek megfelelően rezgett. Innen kezdve lassítottak, és feszülten figyeltek. A Nagyfogyasztó éppen egy csoport tagjaként mozgott a vízben, minden megállapítható cél nélkül, ahogy már korábban is, amikor a csoporton hirtelen nyugtalanság, élenkség volt észlelhető, egyszeriben sokkal gyorsabban kezdtek mozogni, majd különböző irányokba igyekeztek, egészen váratlan váltásokkal. Menil, hogy el ne veszítse a gömbhéjből, egy kissé növelte a térszöveget, és ekkor feltűnt egy, a Nagyfogyasztónál és társainál sokkal nagyobb és terjedelmesebb élőlény, amely ráadásul sokkal gyorsabban mozgott, mint a Nagyfogyasztó. A Nagyfogyasztó és a környéken lévő, hozzá hasonló alakú és méretű élőlények nem tudtak kitérni előle, hiába igyekeztek erre-arra, végül az utánuk igyekvő Terjedelmes (ugyancsak Muris találmánya) a menetirány szerinti elülső részén hirtelen kihasadt, mintha szétesni készült volna, s – ebben a hasadékban tűnt el a Nagyfogyasztó társaival együtt, a hasadék pedig ahelyett, hogy tovább folytatódott volna a Terjedelmes teljes hosszában, amilyen hirtelen felhasadt, olyan hirtelen összezárult.

– Hol a megfigyelőrobot? – mérgelődött Menil.

– Már beprogramoztam – jelentette Yekit. – Rögtön indíthatom.

– Hol vagyunk már attól, hogy engem helyettesítsen!? – Namol most nagyon elégedetlen volt Yekit lassú körülményeskedésével. – Azóta három másik feladatra is fel kellett volna készíteni. Ha ti ketten – ez most már inkább Bowudnak és Menünek szólhatott – engedélyezitek a méretcsökkentésemet, mennyivel előbbre tarthatnánk! Azóta rég bent járhatnak a Nagyfogyasztóban és a Terjedelmesben.

– És talán sohasem tudnál kikeveredni belőlük – állapította meg Bowud előrelátóan.

– Jobb, hogy itt vagy – helyeselt Gubor, és Namol úgy érezte, hogy a féltésen kívül más is befolyásolja az érzéseit. Erre azonban most nem volt idő.

– Kövessük a Terjedelmest – javasolta Menünek. A megfigyelés során még jó néhányszor tapasztalták a Terjedelmes kihasadását és összezáródását, mindannyiszor a Nagyfogyasztóhoz hasonló élőlények tűntek el a hasadékokban. Néha más élőlényekkel együtt.

– Indítsuk a robotot! – türelmetlenkedett Namol. Yekit végre elindította. A robot hamarosan belekerült egy Nagyfogyasztó-csoportba, alakra persze nemigen hasonlított hozzájuk, de mozgásukat átvette, és nemsokára a többiekkel együtt a szétnyíló hasadékba került. Ettől kezdve átkapcsoltak robotbelsőre, és minden úgy vetült ki a közös, nagy, belső gömbhéjra, mintha ők maguk lennének a robot helyében. A fényviszonyok önműködően álltak be.

Erre rögtön szükség volt, amikor a hasadék összezárult, és sötét lett. Ám a megváltozott fényviszonyokhoz alkalmazkodó robotfellevő jól mutatta, hogy a Nagyfogyasztókkal együtt egy hatalmas térségbe került, amelynek alsó határa, padozata hullámosan megemelkedett, és ettől a mozgástól a térségben levő víz a Nagyfogyasztókkal és a közéjük irányított megfigyelőrobottal együtt átjutott egy szűkebb nyíladekon, és valamilyen henger formájú csőrendszerben folytatta az útját. Itteni sebességét a korábbi hullámmozgás szabta meg. Ezt az aránylag hosszú utat akadálytalanul tette meg, és akkor sem ütközött akadályba, amikor a csőrendszer végéhez érve egy nagy méretű kiteresedés következett. Ennek éppen csak sejteni lehetett a határait. A megfigyelőrobot hiába növelte a fényerőt, ugyanis a víznél jóval sűrűbb folyadékba került, melynek állagán nem tudott áthatolni a legerősebb fokozatra állított fényerő sem. Namol mintavételre, mérésre és elemzésre utasította a megfigyelőrobotot. Hamarosan elkészült az eredmény, amely erősen savas közeget jelzett. A robot közelében levő Nagyfogyasztók hamarosan áldozatul estek a közeg bomlasztó hatásának: a sav alkotóelemeke bontotta őket és elsodorta a robot mellől, vagy újabb Nagyfogyasztó-bomladékokat sodort mellé. Menil állított a felfelvőn, de csak a kísérő hangjelenségeket tudta szabályozni: erőteljesek és zavaros zörejszerűek voltak.

Fel lehetett fedezni valamelyes irányultságot a mozgásban, és Namol óvatosságból elindította a robotot arrafelé, amerre a mozgás iránya mutatott. Félő volt, hogy a hosszadalmas savbehatás a mégoly ellenálló robotban is sérüléseket okoz. Csakhamar kiderült, hogy a savval telített hatalmas térségből van

kijutási lehetőség, talán ha korábban módszeresen végigkutatják a falakat, és nem a történések közepontjában igyekeznek tanulmányozni az eseményeket, már rátalálhattak volna. Szerencsére még így sem volt késő. Újabb csőrendszer következett, de másféle, mint a korábbi. Sokkal hosszabb és sokkal bonyolultabb volt az előbbinél, szinte végeérhetetlenül húzódott. Namol úgy irányította a robotot, hogy a csőrendszer útvesztői közül egybe se tévedjen be, noha most a csőrendszerben levő anyagmennyiség legnagyobb része az útvesztők felé húzódott. Menil szerette volna, ha megvizsgálják ezt a lehetőséget is, Namol azonban úgy döntött, hogy előbb a csőrendszert járják végig. Gubor közölte, hogy számításai szerint az anyag nagy része az útvesztőkbe kerül, de mindegyik útvesztőbe csak kisebb mennyiség, és így a legnagyobb visszamaradó tömeg azon az úton mozog, amit Namol választott a robot számára. Ahogy egyre jobban előrejutottak a csőrendszerben, a későbbi útvesztők már nemhogy csökkentették volna a benne levő anyagmennyiséget, inkább növelték. Átjutottak tehát egy fordulóponton, és Namol egyre biztosabban érezte, hogy hamarosan történnie kell valaminek. Így is lett. Újra váratlanul változtak a fényviszonyok, és mire Namol visszaállíthatta volna, a robot műszerei azt mutatták, hogy ismét vízben van. Az új fényviszony, az új környezet sokban hasonlított a Terjedelmesbe kerülés előttihez. Yekit közben azt jelentette, hogy míg a megfigyelőrobot ilyen hosszú és bonyolult utat tett meg a Terjedelmesben, addig a Terjedelmes a méretéhez képest jóval rövidebb utat teljesített. Már éppen vissza akarták hívni a robotot, Namol pedig újból azt fontolgatta, hogy mégiscsak megszerzi a lekicsinyedéshez szükséges engedélyt (hiszen bebizonyosodott, hogy semmi különleges veszély nem fenyegeti a savasodáson kívül, ami persze gyorsabb mozgással és céltudatosabb kijutással legyűrhető), ekkor azonban mind a megfigyelő robot, mind Yekit követőprogramja azt jelezte, hogy a Terjedelmes váratlanul megremeg. A Terjedelmes egészen érthetetlen mozgássorozatra kezdett, a körülötte levő vizet valami beszennyezte, és a vételt elhomályosította. Yekit programjának mérése szerint ez a szennyező anyag megváltoztatta a színeképet, a robot észlelései arra mutattak, hogy a szennyező anyag folyékony, a vízben oldódik, keveredik, erősen hígul és állandó utánpótlást kap. Yekit csökkentette a nagyítást, növelte a térszöveget, és sikerült elérnie, hogy az egész Terjedelmes rákerült a programját megőrkítő gömbhéjra.

– Ott! Ott! Az oldalsó részén! – figyelmeztette őket Yekit a változásra. Eközben a Terjedelmes elképesztően furcsa és érthetetlen mozgásokat tett: egyik oldalról a másikra dobálta magát, rángatózott és tekergett, s eközben feltűnt az a valami az oldalánál. Először a Terjedelmes tartozékának látszott, de a robot elemzése szerint egészen másféle anyagból volt: valamilyen sokkal nagyobb keménységű és fajsúlyú, de egynemű anyagból. Mintha belőle áramlott volna a szennyező anyag. A robot azt a hihetetlen megfigyelést továbbította, hogy az egynemű anyag a Terjedelmesben folytatódik. Menü arra gondolt, hogy talán belőle ágazott ki, Namol azonban az anyagszerkezetek vizsgálati adatai után elvetette ezt a feltételezést. Az egynemű anyag egyik vége ékszerű szélesedés után hirtelen elkeskenyedett, majd tömör hengerként folytatódott, és a másik végén egy újabb, ismeretlen, de még a Terjedelmesnél is kisebb keménységű, hosszan húzódó anyaggal folytatódott.

A Terjedelmes még sokáig folytatta érthetetlen mozgását, majd el-elcsendesedve, szinte megnyugodva arrafelé mozgott, amerre a kemény, egynemű anyag végén levő meg-megfeszülő, majd időnként elernyedő, hosszan húzódó anyag mutatta az irányt. A Terjedelmes időnként megelevenedett, nagy gyorsasággal az ellenkező irányba indult, aztán mintha meggondolta volna, hagyta magát befolyásolni. Mind e közben erősen szennyeződött körülötte a víz. Aztán elérkezett a pillanat, amikor már nem mozdult többé.

– Befejezte az élettevékenységet – állapította meg Menil.

– Vége a követőprogramnak – jelentette Yekit. Már csak annyi történt, hogy a Terjedelmes mintha sebesebben mozgott volna, és a víz alól felbukva a Vízgömb gázburkába került. Miután a követőprogram a víz alatti viszonyokra volt méretezve, csak halványan és meglehetősen rosszul mutatta, hogy valamilyen tevékenység kezdődik ott a gázburokban a Terjedelmes körül vagy vele kapcsolatban, egy, a víz felszínén elhelyezkedő nagy méretű tárgyon. Yekit lekapcsolt, és magában azon mérgeződött, hogy a követőprogram, úgy látszik, megbolondult a végére: hihetetlen formájú és alakú mozgó tárgyakat vetített a belső gömbhéjra, melyek mintha valamilyen összehangolt tevékenységben lették volna az örömeiket. (De hogy tárgyak az örömeiket lelnék valamiben, hát ez egészen zavarodott dolognak tűnt. Yekit mérgében nekilátott egy másik követőprogram összeállításának.)

– Még mindig úgy érzem, hogy nem következetesen haladunk előre – elégedetlenkedett Gubor. – Hagyjuk, hogy a szándékunkon kívüli történések sodorjanak minket, és nem mi irányítjuk a dolgokat. A véletlenek megfigyelésével és megőrkítésével csak az adatmennyi séget növeljük; eredmény meg sehol.

– Végül is mit akarsz? Hová sietsz? – vitakozott vele Loian. – Ki sürget?

– Te már megfeledkeztél arról, hogy mi végre vagyunk a világon? – kérte számon rajta az alapprogramot Namol, és tudta, hogy ha Bowud most nem lép közbe, akkor neki magának kell félbeszakítania a munkájukat, bármilyen fontosnak ítéli is. Bowud azonban beavatkozott.

– Fejezzetek be mindent, amit csak végeztek! – utasította őket.

21.

Az alapprogram úgy szólt, hogy addig nem nyughatnak, amíg nem juttatják el megbízható körülmények közé az űrhajót és azt az értékes terhet, amelyet magában rejtett. Induláskor minden egysze-

rűnek látszott, Namol azonban tudta, hogy a Xtrykxekkel történt találkozás óta megváltozott minden, ami az alapprogramot visszaállíthatta volna. Különösen a hipertérugrás óta vesztették el kapcsolataikat az alapprogrammal, amelynek szellemét azonban mostanáig magukban hordozták. És mivel Namol volt megbízva azzal, hogy az alapprogramhoz való hűséget megtartsa és megtartassa mindenkivel, most világosan érezte, hogy válságos helyzetbe kerültek. Loiannál tapasztalta először, hogy már nemcsak a gyakorlatban, hanem elméletben is kikerült az alapprogram eredeti hatása alól. Így viszont nem folytathatták tovább a munkájukat, mert bármikor bekövetkezhetett a változás másokon is, ami beláthatatlan következményekkel járt volna. A végén még az Otthon kerül veszélybe. Bowudnak is tudnia kellett mint parancsnoknak. Namol úgy gondolta, hogy a parancsnok mintaszerűen viselkedett, és magában újból egyetértett azokkal, akik kiválasztották a posztjára.

– Nos, mi végre a világban? – tette fel újra a kérdést Namol.

– Az Otthon folytonosságaért – felelte Loian. Csakhogy ez a folytonosság már többszörös törést és sérülést szenvedeti, ezt mindannyian tudjuk. Vagy legalábbis tudnunk kell. Meg ha úgy teszünk is, mintha az alapprogram a legnagyobb szabályossággal és rendben folytatódna.

– Hogy érted ezt. – vágott közben éleseit Namol. – Úgy hogy nekünk már régen meg kellett volna jelennünk valahol, de ettől térben és időben elképzelhetetlenül messze vagyunk. Jószerével azt sem tudjuk, hogy hol. Vagy az első bizonytalanságunk után sikerült valamelyikünknek kiderítenie, hogy a világegyetemnek melyik térségbe kerültünk a hipertérugrás után?

Erre nem lehetett mit válaszolni. Namol is tudta Loian is tudta. De még kegyetlenebbül folytatta:

– Minket már réges-régen elfelejtettek, vagy legjobb esetben veszteséglistára tettek. Nem tudják, mi lett velünk, néni adtunk jelt magunkról, s ha nagy nehezen sikerülne is kapcsolatot találnunk a többiekkel: mennyi idő telik el addig? Hol lesznek ők, és hová tartunk mi? Emlékezzetek az RBD esetére.

Namol ez ellen sem tudott érvelni; a többiek sem. Gondolataik mélyén talán ugyanazok a fogalmak és kétségek kavargtak, amelyek most Loianból előtörték. Namol is tudta, hogy az elbizonytalanodáson csak úgy lehet úrrá lenni, ha kivetítik magukból a zavart okozó gondolati, érzelmi és akaratilag folyamatokat, s ha kétséget oszlatóan megvitatják mindet. Akár igazat adnak végül a reménytelenségnek, akár nem.

– És akkor most mi legyen? Adjunk fel mindent?

– kérdezte Gubor. – Essünk kétségbe, hogy elvesztettük kapcsolatainkat a többiekkel, és józan észszel végiggondolva sohasem fogunk újra kapcsolatba kerülni velük? Csak ennyit érnénk? Mert ez bizony nem sok.

– Namol örült, hogy segítséget kapott Gubortól, még ha félt is, hogy Gubor a heveskedésével megbántja Loiant. De hálás volt, és újból vonzódni kezdett Guborhoz. Csakhogy ennek most nem volt itt az ideje.

– Az Otthon mindig velünk van – figyelmeztette őket az alapelvek egyikére Namol. – Ahol mi vagyunk, ott van az Otthon is. Magunkkal visszük, mert magunkban visszük. Mi magunk vagyunk az Otthon, amíg azoknak a törvényeknek és szokásoknak engedelmeskedünk, amelyek Otthon is érvényben voltak, s azóta is érvényben vannak. Itt és most, köztünk is. És ezek töretlenül érvényesülnek az első kételyig, az első hitvesztésig. Mert akkor vége a folytonosságnak, az alapprogramnak, veszélybe sodorjuk az Otthont és saját magunkat.

– Úgy érted: kételyektől gyötörtén nem tudjuk teljesíteni az alapprogramot? – kérdezte Menil.

– Az alapprogram létét fenyegeti a kételkedés. Ha nem hiszünk benne, akkor nem dolgozhatunk a megvalósításán olyan erővel, ahogy kellene. Akkor az energiánk és akaratunk egy részét a kétely foglalja le. Ugyanazzal az erővel nem lehet egyszerre a megvalósításra törekedni és ugyanakkor nem hinni benne.

– Várjunk csak egy kicsit – vetette ellene Dozak. – Úgy vélem, hogy kételkedni és nem hinni: az nem ugyanaz.

– A kétely a hitelenség első foka – szögezte le Namol.

– És ami a legrosszabb: vészes gyorsasággal terjed – állapította meg Gubor.

– Még mielőtt tévútra kerülnénk – figyelmeztette őket Bowud –, nem ártana megállapítani, hogy mennyiben érvényes még az alapprogram.

– Az alapprogram mindig és mindenhol érvényes – vágott közbe Namol.

– Minden körülmények közt – helyeselt Gubor.

– Tértől és időtől függetlenül – tette hozzá Dozak. – Illetve függően.

– Folyamatosan, illetve szakaszosan – egészítette ki Menil. – Egyetlen, illetve többféle életlehetőséget feltételezve.

– Az alapprogram állandói változtathatatlanok – emlékeztetett Yekit –, és a változók nem állandósíthatók.

– Muris, te mit gondolsz? – fogta vállalóra Namol, de Muris (szinte várakozása ellenére, ugyanakkor nagy meglepedésére) így felelt, példát mutatva mindenkinek:

– Mintha nem tudnátok, hogy én vagyok az alapprogram letéteményese.

– És veled együtt Bowud – állapította meg Namol. Loian azonban nem elégedett meg ennyivel.

– Most már csak azt szeretném tudni – gondolkozott el –, hogy az alapprogram van miértünk, vagy mi vagyunk az alapprogramért.

Ennek a kérdésnek váratlanul nagy hatása volt. Egyszeriben olyan zavar támadt, hogy egymás gondolatait sem értették: a hirtelen felzúdulásban összekeveredtek és ide-oda szökkenő gömbbé váltak, a sokadik szökkenés után a gondolatgömb hirtelen szétesett. Korábbi helyén és bennük magukban is már csak üresség volt.

– Azt hiszem, újra vissza kell térnünk a kiindulóponthoz – javasolta végül Namol. – Az Otthon folytonossága az élet folytonosságát jelenti. Az életét, amelynek mindannyian részesei vagyunk. Amelynek programja belénk rögzült, hiszen az az életünk értelme, hogy létezzünk, érezzünk, gondolkozzunk, küldjünk, alkossunk, hogy örömünk legyen alkotásainkból és örömet szerezzünk vele másoknak is: egymásnak. S mindez visszahat az élet belénk rögzült programjára, amely így folytonosan erősödik. Ha másképp lenne, akkor talán az lehetne az életünk értelme, hogy elpusztuljunk, megsemmisüljünk. Az lehelne talán a végcél, hogy annyi öröm és küzdelem után eltűnjünk, esetleg nyomtalanul. De ha így volna, akkor miért szegültünk szembe a Xtrykxekkel? Mién nem engedtünk nekik? Miért nem hagytuk, hogy azt tegyek velünk, amit akarnak? Hogy az legyen a sorsunk, mini annyi másnak? Mint az RBD-nek?

– Úgy érted – kérdezte kissé habozva Loian –, hogy ha tudnánk a megsemmisülésünket is magába foglaló programunkról, akkor nem álltunk volna ellen a Xtrykxeknek?

– Hogy mi történt volna akkor, ha nem találkozunk a Xtrykxekkel. azt beprogramozhatjuk Murisba, és egy játékprogram könnyedségével végigfuthatunk rajta – vélte Bowud. Ezt a mostani helyzetünket azonban semmilyen (minket illető) program nem modellezte. Sem az alapprogram nem tud ilyesmiről, sem a kiegészítő programok nem tartalmazznak még csak halvány utalást sem a mienkéhez, hasonló helyzetre.

– Hajói figyeltem, akkor eszerint a mi helyzetünkre nem érvényes az alapprogram – gyanakodott Namol – Erre gondoltál, igaz? – kérdezte most már élesen. – Vagyis kétségbe vonod az alapprogram igazságát.

– Mégiscsak igaz, hogy egymást fertőzzük meg a kétellyel – vetette közbe Gubor, és Namol (noha magában teljesen igazat adott neki) mégsem örült, hogy Gubor ezt a gondolatát minden megfontolás nélkül közreadta. Namol jobban szerette volna, ha Gubor előbb vele közli a megfigyelését, kettesben megtanácskozzák és csak azután hozzák a többiek tudomására, ha már alaposan megvitatták a várható következményeket. Bowud azonban egyáltalán nem hagyott időt a megfontolt alaposságra.

Nem, Namol – felelte. – Tévedsz. Az alapprogram vonja kétségbe a saját örökérvényűségét. Az alapprogram az, amely lehetetlenné teszi önmagát és minket is, ha mindig és mindenhol változtatás nélkül ragaszkodunk az előírásaihoz, és ez eredetileg be volt programozva. Mert ha ragaszkodunk mindehhez, akkor már a Xtrykxekkel való találkozás során meg kellett volna semmisülnünk.

– Lehetséges, hogy ezt is tartalmazza az alapprogram – vetette közbe Yekit –, csak mi nem tudunk róla.

Lehetséges, noha nincs olyan része a programnak, amiről ne tudhatnánk – ellenkezett Bowud. – Legfeljebb azt nem tudjuk, hogyan lehet hozzáférni: milyen segédprogramok segítségével tehetjük fel azokat a kérdéseket, amelyekre megkaphatjuk a válaszokat. De meggyőződésem, hogy nem az alprogrammal van baj.

– Hanem mivel? – gúnyolódott Namol. – Hiszen az előbb azt állítottad, hogy maga az alapprogram a legnagyobb kételkedő!

– Nos, éppen ez bizonyítja, hogy nincs vele baj. Mert ha bele van programozva egy kételkedési együtttható, az arra mutat, hogy az alapprogram megváltoztatható. Hogy alkalmassá lehet és kell is tenni minden olyan helyzetre, amely az eredeti, elképzelések közt nem szerepelt. Vagyis akkor bennünk a hiba.

– Bennünk? – hitetlenkedett Namol.

– Még hogy bennünk?! – kérdezték a többiek is értetlenkedve.

– Bennünk – felelte Bowud –, akik rosszul értelmezzük az alprogramot.

– Vagyis mindaz, amit mostanáig csináltunk, rossz és elhibázott volt? – háborodott fel Gubor.

– Nem, de tehetetlenségből dolgoztunk, mert nem mertünk szembenézni az igazsággal. Teljesen elvesztő helyzet jött létre, mert az alprogram érvényességét ugyan senki sem vitatta, valójában mégis egészen mást és mindent egészen másképp csináltunk, mintha pontosan ragaszkodtunk volna az alprogram ránk vonatkozó törvényeihez. Egyszerűen nem vettünk tudorfiást arról a képtelen kettősségről, amelyben léteztünk. Mert vagy teljesítjük az alprogramot változtatás nélkül, és akkor megsemmisülünk, vagy elszakadunk az alprogramtól, és akkor eszeileg-erkölcsileg érvénytelenítjük.

– De hát most is ebben a feloldhatatlan ellentmondásban vagyunk! – rémüldözött Loian.

– Feloldhatatlan, ha nem tudunk alkalmazkodni, s ha nem merjük feltételezni, hogy az alprogram is alkalmazkodóképes. Dozak! Mit tartalmaz az alprogram a Xtrykxekkel való találkozással kapcsolatban?

– Hogy kerüljük el a találkozást.

– És ha nem tudjuk elkerülni?

– Akkor kerüljük ki őket.

– És ha utunkba állnak? Ha mindenütt beléjük ütközünk? Ha körbevettek?

Namol tudta, hogy Dozak erre nem válaszolhat, egyszerűen nincs mit felelnie. De azt is tudta, hogy Bowud nem hagyja ennyiben a dolgot. Sejtése bevált.

– Akkor az alapprogram szerint mit teszünk? Hagyjuk, hogy megsemmisítsenek minket? Mert ezzel vétünk ellene. Vagy semmisítsük meg őket? Mert ezzel is vétünk ellene, mi több: magunk ellen is. Hát akkor?

– Alkalmazzuk az alapprogramot – felelte Yekit. – Mert az mindig és mindenkor mindent...

– Ej, ne dühíts! – szakította félbe Bowud. – Hiszen mi éppen hogy nem az alapprogram szerint cselekedtünk, amikor egy harmadik megoldást választottunk: a hipertérugrást.

– Miért lett volna ez alapprogram-ellenes? – kérdezte Namol.

– Mert olyan, előre nem látható kockázati elemet tartalmazott, amely magában rejtette esetleges pusztulásunk lehetőségét is. És hová vetett minket a vakszerencse? A Vízgömb naprendszerébe, a Namol napjának térségébe. Egy olyan világba, amelyről az Össztár sem tudott. Hát akkor hogy tudhatt volna az Össztár lehetőségeinél sokkal szűkebben modellezett alapprogram?

– Vagyis? – türelmetlenkedett Yekit.

– Vagyis a hipertérugrás óta csupa olyan kérdésre kell választ adnunk, amelynek legfeljebb a tapogatózó kezdeményezései találhatók az alapprogramban.

– Tehát? – ismételte Yekit.

– Tehát meg kell keresnünk a mi mostani, valós helyzetünknek megfelelő jó kérdéseket, és azokat kell feltennünk. Ha az alapprogram tud válaszolni, akkor mégiscsak bennünk a hiba. De ha nem tud... akkor...

– Akkor?

–...akkor még mindig próbálkozhatunk más kérdésekkel – felelte bizonytalanul Bowud. Talán a határozatlansága miatt vágott közbe Namol olyan hirtelenül, hogy még őt magát is meglepte:

– Megtiltom!

Loian fölött azonban nem volt hatalma, hiszen az alapprogram eredeti beállása szerint Loian egyikük alá sem volt rendelve. Loian most ugyanolyan bizonytalanul és határozatlanul, ahogy az előbb Bowud, szokatlan lassúsággal és körülményeskedéssel keresgélte a fogalmakat.

– A hipertérugrás... előre nem látható kockázati eleme a... kibukkanási helyszín. Ez pedig: a Vízgömb... ez az Otthonhoz csak nagyon távolról hasonlító bolygó... ám mégis... életfeltételeket nyújt... nyújthat... nekünk is...

– Mit akarsz ezzel? – vágott közbe értetlenül Dozak, Loian azonban mintha egy másik világban lett volna, zavartalanul folytatta:

–...csak hogy van már rajta... kialakult élet... legnagyobb számban... és ezért bizonyára legmagasabb minőségben a legnagyobb kockázat... övezetében...

Ezt már nem lehetett tovább elviselni. Még az önmagát nagy tűrőképességűnek tudó Namol is ugyanolyan eszeveszetten viselkedett, mint a többiek. Csak Bowud és Loian volt nyugodt. Namol egy kicsit irigyelte őket, még ha sok mindenben nem értett is egyet velük.

22.

– Mi van? Megbolondultatok? – kérdezte szemtelenül Muris, de most senki sem vette zokon tőle szokásosnál is nagyobb pimaszságát.

– Mit tud az alapprogram a legnagyobb kockázati övről? – kérdezte Murist Namol.

– Semmit – jött a válasz azonnal.

– Ne haragudj, de rossz a kérdés – igyekezett helyesbíteni Bowud. – Az alapprogram semmit sem tudhat arról, ami nincs beléprogramozva. Tudom, néha nehezebb az igazán jó kérdést feltenni, mint kielégítő választ kapni, de korszakalkotó dolgok többnyire a leglényegesebb kérdésekre adott válaszokból születtek.

– És mi itt a lényeg? – sértődött meg Namol.

– Talán az, hogy itt akarunk-e élni – próbálkozott félénken Menü.

– Igen, azt hiszem, ez lényegbevágó kérdés – felelte Bowud.

– Szerintem is – csatlakozott Gubor.

Namol most kissé csalódott volt, hogy Gubor ilyen gyorsan elpártolt tőle. Dozakon már nem csodálkozott, hogy helyeselte Menü kérdését. Loiannak pedig nem volt véleménye.

– Egyetérték – csatlakozott végül Namol is, mert érezte, hogy valóban az a lényeg, amiről Menü tudakozódott.

– A kérdésről azonban nem Murisnak kell döntenie, hanem nekünk, magunknak – világosította fel őket Bowud.

– Akarhatunk tán máshol is élni? – vetette közbe Muris.

Namol először azt hitte, hogy Muris (szokása szerint) idétlenül viccelődik, de hogy Bowud, Gubor és Dozak is egyszerre elkomorult, megérezte, hogy itt valami buktató van.

– Akarni éppen akarhatnánk – felelt végül mindhárman helyett Dozak. – De kétlem, hogy lenne elég erőnk, vagyis energiánk hozzá.

– Tehát tekintsük úgy, hogy a végzet vetett ide minket? – kérdezte Namol.

– A végzet, amely ugyanakkor arról is gondoskodott, hogy kielégítő vagy többé-kevésbé megfelelő életfeltételeket találjunk a Vízgömbön.

– Amelyeket alkalmasint tovább alakíthatunk a magunk igényei szerint – ismerte fel a kínálkozó lehetőségét Menü, és Namolnak be kellett látnia, hogy a tevékenység őt is módfelett érdekli.

– Vagyis akár akarjuk, akár nem: itt kell élnünk? – kérdezte.

– Így valahogy – ismerte el Bowud.

– Habár – kereste a lehetetlen lehetőségét Dozak a jövőben – alkalmasint gyűjthetünk annyi energiát, hogy később elégséges alappal vitázhassunk a maradás vagy a továbbköltözés kérdésén.

– Akkor majd az lesz talán a lényegbevágó kérdés

– szögezte le Bowud. – Most azonban, úgy vélem, a Vízgömbhöz való alkalmazkodás a lényeg.

– Itt minden élőlény alkalmazkodott a Vízgömbhöz

– jelentette ki Menil.

– Vagyis a Vízgömbön csakis olyan élet lehetséges, amely alkalmas a Vízgömb körülményeinek elviseléséhez – fejtegette Namol. – Itt tehát csakis nekünk kell alkalmazkodnunk.

– Mint betolakodóknak. Ennyit igazán megtehetünk – vélte Bowud.

Ezt tréfának szánhatta, gondolta Namol, de senkinek sem volt kedve tréfálkozni.

– Értelmes élet után kellene kutatnunk – javasolta Menil. – Mégpedig a legnagyobb kockázati övezetben. Ezt most már mindannyian tudjuk. Én azonban nem tudom, hogyan haladjunk tovább.

– Kérdezzünk – javasolta Bowud, és rögtön előljárt a jó példával. – Mi az, amit egy értelmes élettevékenységet folytató lény vagy közösség tud, s amire a kapcsolatteremtésre képtelen életmegnyilvánulás nem képes?

– Túléli a katasztrófát – vélte Gubor.

– Vagy felkészül rá és védekezik ellene – így Dozak.

– Esetleg elkerüli a kiváltó okok felszámolásával – tette hozzá Yekit.

– Nos, Menil, melyiket választod? – kérdezte Bowud.

– Dozak válasza lényegében megegyezett az Otthon válaszlehetőségével. Yekit válasza nagyobb fejlettségű értelem létét feltételezi. Ha mi már ott tartanánk, talán nem kellett volna elhagynunk az Otthon. Én Gubor esetét választom. Eddigi tapasztalataink szerint a Vízgömbön legfeljebb olyan élettevékenység folyhat, amely túlélésre képes. Ha képes.

– Elfogadom – válaszolta Bowud. – Nincs ellenvetés? Akkor most arra kellene rákérdezni, hogy milyen katasztrófa jöhet szóba. Dozak?

– Ha külső kényszerítésre gondolsz, említhetem a tömegvonzási és perdületi egyensúly megbomlását: ez egyelőre a mi erőnket is felülmúló veszély. Szóba jöhetnek a Xtrykkek, ők azonban a mi színvonalunknak megfelelő ellenfelek. Itt a Vízgömbön katasztrófa lehet bizonyos sugármennyiség megnövekedése, ami kipusztíthatná az értelmes élet egyedeit, hacsak nem találják meg a védekezés módját.

Namol ezt logikusnak tartotta. Helyeselt Dozaknak. Bowud is elfogadta. Mindenkinek tetszett az okfejtés. Csak Loian nem értett egyet velük.

– Miért is keressük az értelmes életet hordozó egyedeket? – kérdezte. Ezzel csak azt érte el, hogy mindenki nekitámadt.

– Kapcsolatot vennénk fel velük – magyarázta meg végül Bowud.

– Értem. De miért?

– Mert kénytelenek vagyunk azt akarni, hogy itt éljünk.

– És ha tiltakoznának, akkor mit teszünk majd?

– Hogyhogy tiltakoznak? – hördült fel Gubor. – Már miért tiltakoznának?

– Például azért, mert hasonlítunk. Vagy azért, mert nem hasonlítunk; mert betolakodtunk ide, mert kisajátítunk valamit, ami eddig csak az övék volt... Végül is mindegy. De mi lesz, ha ellenkeznek?

– Eddig sem volt az övék... – próbált érvelni Gubor, de Namol érezte, hogy nincs igaza.

– Mit tettél volna, ha a Xtrykkek egyszer csak barátságosan bebocsáttatást kérnek az Otthonba? – kérdezett rá a lényegre (Namol szerint) Bowud.

– Akkor most... – Menil elbátortalanodott...most mi lesz?

– Namol lényeges és fontos kérdését szem előtt tartva folytatjuk a kutatást. Előbb találjuk meg azt, aki tiltakozna ellenünk. Később még ráérünk eldönteni, hogy miképp válaszoljunk – indítványozta Bowud. – Ki tudja, hol kell keresnünk?

– A legnagyobb kockázat övezetében – felelte mindenkit megelőzve Loian.

– És mit kell keresnünk?

– Azt az élőlényt, amely a legellenállóbb a leépítő vagy megsemmisítő sugárzásokkal szemben – felelte Menil.

– Hatalmas léptekkel kerülünk közelebb a megoldáshoz – tréfálkozott Bowud. – Muris, szerinted hányféle fajta élőlényt kellene megvizsgálnunk?

– Alig néhány tízmilliót. Egy-két tizezret tévedhetek – felelte Muris szerény szolgálatkészséggel.

Ettől kitörő jókedve lett mindenkinek.

23.

Tudták, hogy minden eddiginél nagyobb munkába fogtak. Valóban többmillió nagyságrendű, ölt a vizsgálatok száma. Minden vizsgálat a megörökítőbe és onnan az Össztárba került: kezdett lassanként összeállni a kép a Vízgömböt benépesítő élőlényekről. A sorrendiségtől függően kialakult egyfajta logikusan egymásra épülő rendszer, amelyben az élővilág fajtái, fajtái megmutatkoztak előttük szerveztükben, felépítésükben, egymáshoz való viszonyaikban és bonyolult kapcsolataikban, egymásrautaságukban, egymástól való függésükben és rászorultságukban. Többféle sorrendet állapítottak meg a Murisnak átadott megfigyelések alapján: hasonlósági és rokonsági fokozatokat, kiegészítő, kiegészítő, esetleges és törvényszerű láncolatokat, fejlődési fokozatokat, egymásból eredő és szétváló, széttartó útvonalakat felfedeztek továbbfejlődési lehetőségeket és nyilvánvaló zsákutcákat. Mindezt többkevesebb megértéssel fogadták, annak felismerésével, hogy a Vízgömb törvényszerűségei mások, mint az Otthoné. Egyvalamivel azonban egyszerűen nem tudtak mit kezdeni, és ez a megfigyelés mindannyiukból óriási ellenkezést váltott ki.

A Vízgömb élőlényeinek nagy része más élőlények elpusztításával, energiájának bekebelezésével tudta csak pótolni a maga energiavesztését, biztosítani önfenntartását. Gyakran másodlagos-harmadlagos módon, az ilyen bekebelezési lánc első, szenvedő tagja azonban szinte kivétel nélkül az otthoniakhoz hasonlóan közvetlen energiahasznosító élőlény volt.

Hiába állapították meg újra és újra, hogy a Vízgömbön más szabályok érvényesek, mint Otthon, nem voltak képesek legyőzni és visszaszorítani újra meg újra hevesen feltörő undorukat, ellenérzésüket, megvetésüket.

Yekit belevetette magát a munkába, ő talán kevesebbet törődött a megvetésükre sem méltó, felháborító dolgokkal, ezt azonban azzal magyarázta, hogy újabban megsokasodott munkájával nem tud ilyen, végül is másodlagos dolgokkal foglalkozni. Ismétlődően új és új programokat készített a beérkező vizsgálati eredmények alapján (egyébként a vizsgálatokból is kivette a részét, amivel mind Bowud, mind pedig Namol dicséretét kiérdemelte). Igyekezett, hogy a lehetőségek szerint minél pontosabban elkészüljenek a rendszerbesorolások, és az időközben befutó helyesbítésekkel állandóan kiegészítette a már rendszerformát öltő beosztásokat. Persze voltak olyan rendszerek is, amelyek a későbbi vagy a mindjobban finomodó, mind pontosabb és átfogóbb vizsgálatok eredményeképpen hibásnak, rosszul felépítettnek vagy csak helytelenül elkezdettnek bizonyultak; ezeket fel kellett bontani és újra rendezni.

Mindez a tevékenység azonban igazi örömmel töltötte el, mert hasznosnak és fontosnak érezte a munkáját, ebben a szakaszban talán a legfontosabbnak mindük közül; ezt tárgyilagosan megállapíthatta, anélkül hogy értelmetlenül túlbecsülte volna a saját jelentőségét. Mikor már csak apró változtatások és kiegészítések voltak hátra, Bowud úgy határozott, hogy Menilt és Dozakot más munkával bízta meg: nekik kellett kikeresniük a már rendszerezett élőlények közül azokat, amelyekről feltételezhető volt, hogy képesek az értelmes életre, a katasztrófatúlélésre.

Végül már csak Yekit dolgozott a rendszerbe foglaláson, a többiek mind a keresgéléssel törődtek. Muris természetesen mindkét munkában részt vett, noha teljesítőkéességének ez csak egy töredékét kötötte le. Yekit ezért mindig is irigyelte Murist, aki már többször ugratta azzal, hogy mennyivel többet tud és többre képes, mint ő. Egyszer, amikor Yekit már nem bírta elviselni Muris gúnyolódását, megvárta, hogy kettesben legyenek, s hogy Bowud is épp a pihenőjét töltse, és akkor nagyon kegyetlenül vágott vissza Murisnak.

– Tudod, Muris – adta az ártatlant –, elismerem, hogy mi mindenben vagy sokszorosan kiválóbb, mint én. Könnyedén fölém kerekedhetnél persze, ha nem otthoni volnál, hanem Xtrykx. De te otthoni vagy. Igaz?

– Igaz – egyezett bele fölénye tudatában engedékenyen és figyelmetlenül Muris.

– No, éppen azért, mert otthoni vagy, tudhatod, hogy soha semmikor senkivel sem kerülhetsz egy pontértinkezésbe, és ezért soha nem is hozhatsz létre önálló alkotást, kiemelkedő gondolatot – intézte el kegyetlenül Murist. – Te mindig csak arra leszel jó, hogy mások korszakos gondolatait igazold, bizonyítsd, cáfold, modellezd, programozd. És hogy nekem engedelmeskedj.

Muris semmit sem válaszolt, Yekit akkor arra gondolt, hogy talán sértődöttségében és megbántottságában. Muris azonban a tőle függetlenül kapcsolt és csatolt feladatokon kívül (mint amilyen az úrhajó irányítása, hőcserélése, oxigénellátása) semmi más munkára nem volt fogható. Dozak és Gubor hamarosan kiderítette, hogy fontos egységek mentek tönkre vagy kapcsolódtak szét Murisban, főként azok, amelyek a magasabb rendű feladatok megoldását végezték. Yekit nem titkolta, hogy mi történt Muris és közte, hiszen a megörökítő is tanúsíthatja, ha majd megjavították Murist, no meg az Otthon törvényei is kötelezővé tették, így hát nemcsak a szűkebben értelmezett feladat szerint, hanem a kár helyrehozataláról intézkedő otthoni szabály szerint is neki kellett megjavítani Muris tönkrement egységeit. Szörnyen nehéz, fárasztó, megerőltető munka volt. Yekit néha már arra gondolt, hogy Murisnak valójában semmi baja, csak tetteteli az állapotát, és szántszándékkal nehezíti az ő dolgát. Amíg a különböző egységeket javította, Yekit arra gondolt, hogy állításával szemben Muris nem köteles neki

engedelmeskedni, mert ha Namol, az ő főnöke utasítja Murist, hogy Yekitet ezentúl tekintse nemlétezőnek, akkor bizony vége a fölényének. Arra is gondolt, hogy fölöslegesen gúnyolta Murist, hiszen életében még csak kétszer lehetett abban a szerencsés helyzetben, hogy valaki viszontszerette, és egy pont érintkezésbe kerülhetett vele, de most már hiába szeretné: ezen a hosszú úton aligha talál valakit magának.

Yekit sokszor végiggondolta, hogy kit is választhatna. Legszívesebben Menüt választotta volna, aki csak egy hellyel volt fölötte, és tulajdonképpen jól összeillenek, Menil azonban Dozakkal került kapcsolatba, és Yekitnek végül is meg kellett állapítania, hogy Menil sohasem vette őt komolyan: nem érdekelték az ő mélységei, nagyobb magasságokba tört. Bowud vagy Gubor kellett volna neki, gondolta Yekit némi kárörömmel, amiért azonnal elszégyellte magát, de gondolatát végül is úgy fejezte be, hogy Menil mégiscsak Dozakot választotta, nem pedig őt. Namollal való kapcsolatát is végiggondolta már sokadszor, és mindannyiszor reménytelenül. Namol először is jóval fölötte állt: négy hellyel, ami akkora különbség, hogy csak valamilyen egészen rendkívüli dologtól remélhetett egy csöppnyi szerencsét. Namol ezenkívül az ő közvetlen fölöttese is, ami újból, de más szempontból tette lehetetlenné kettejük közelebbi kapcsolatát. Azt most nem említve, hogy Namol mindig is úgy bánt vele, mintha nem négy, de negyven hely lenne köztük. Yekit sokszor elgondolta, hogy ha ő lenne Namol helyében, és egy véletlen folytán Namol az övé, akkor milyen megkülönböztetett udvariassággal bánná vele, egyáltalán nem éreztetné a köztük levő hely- és tudáskülönbséget, sohasem hozná olyan kellemetlen és hátrányos helyzetbe, hogy annak a szerencsétlennek még azért is szégyenkeznie kelljen, hogy egyáltalán a világon van.

És mégis, bármilyen szörnyen bánt vele Namol, Yekit mindig igyekezett közvetlen főnökének a kedvében járni, a gondolatát is kitalálni, a vélt vagy sejtett szándékainak is elébe menni, a vitás kérdésekben szinte minden megfontolás vagy meggondolás nélkül az ő pártjára állni; röviden: úgy viselkedni, hogy Namol érezze, Yekitre mindig számíthat. És erre mi történik? Namol egyre nyilvánvalóbban keresi Guborral a kapcsolatot, néha már-már minden tartását és büszkeségét feladva; őrá, Yekitre pedig még annyi érzellemmel sem gondol, mint valamelyik bonyolult kísérletére. Pedig hát egy nyavalyás kísérlet mit tud viszonzni? És hogy ő, mármint Yekit mit és hogyan tudna viszonzni Namol érzelmeiből, arra jobb nem gondolni. Abban biztos volt, hogy ha Namol csak egyszer, csak egyetlenegyszer kerülne valami csodálatos véletlen folytán egy pont-kapcsolatba vele, hát akkor soha többé nem törődne a kimért, beszűkült szellemiségű, szögletes gondolkodású Guborral. De hát Namolnak még csak véletlenül sem jut eszébe Yekit, nemhogy a vele való kapcsolat. Persze, ittvan még Loian, aki ugyan már egy pont-kapcsolatba került Bowuddal, de miután nincs senkinek alárendelve, nem befolyásolják a többiekre érvényes kötöttségek, még azt is megengedhetné magának, hogy Bowuddal és vele is egy pont-kapcsolatba kerüljön, akkor sem tehetnének ellene semmit. És ha Loian akarná, még Bowudnak sem lehetne kifogása. Csak hát miért akarna ilyesmit Loian, ha Bowudot is akarhatja? Ki az az eszeveszett, aki Yekitet választaná, amikor Bowudot is választhatja, merthogy Bowud meg őt választja? Aztán volt itt még valami, ami Yekitet egy kissé távol tartotta Loiantól (de jó szerével magának sem vallotta be), mégpedig az, hogy időnként olyan furcsán és érthetetlenül viselkedett, mintha nem is otthoni lenne. Túlzás lenne azt állítani, hogy ő, mármint Yekit, megijedt volna Loiantól (hiszen nagyobb dolognak kellene ahhoz történnie, hogy ő megijedjen), ám amikor elképzelte, hogy mit tenne, ha éppen az áhított egy pont-kapcsolódás közben jönne rá Loianra az a megmagyarázhatatlan viselkedés, akkor bizony úgy érezte, hogy okosabb, ha felhagy a próbálkozással. Pedig – ezt el kell ismernie – mindük közül Loian a legvonzóbb.

– Yekit, te pihenőben vagy? – zuhant rá a kiábrándító valóság, Namol kérdésének alakjában.

– Már hogy lennék? – védekezett, pedig még senki sem támadta.

– Akkor miért nem válaszolsz a keresőjelre? Kikapcsoltál? Vagy itt töltöd a pihenődet? Vagy mi a baj?

– Kissé elmerültem a munkámban – jelentette Yekit nagyon sértetten, és teljesen igazat adott magában annak a korábbi gondolatának, hogy Namol egyáltalán nem veszi őt komolyan; rosszabbul bánnik vele, mint Murissal (aki persze ugyancsak mindig megkapja tőle a magáét).

– Túlságosan is belemerültél – felelte Namol, és Yekit nem tudta megállapítani, hogy komolyan gondolja, vagy gúnyolódik. – Egy programra lenne szükségem annak megállapítására, hogy a sugárzások melyik fajtája képes az elemi kötések szétoldani az ingervezetőkben és a folyadékáramban.

– Nincs kidolgozott, kész program, de hamarosan szerkeszték egyet.

– Sürgős szükségem lenne rá.

– Igyekszem – próbálta túltenni magát az előbbi sérelmén, de ekkor meg Menil jelentkezett nála.

– Bocsánat – mentegetőzött. – Nem akartam zavarni.

– Nem zavarasz – jött zavarba Namol. – Én már amúgy is végeztem.

– Egy pillanat – tartóztatta Yekit. – Szeretném, ha legalább az állandók és a változók arányát meghatároznád a programban.

– Mi az, hogy „legalább”?! – ment át támadásba Namol.

– Veled kivételezek – felelte Yekit, aki most, hogy Menil is ott volt, egyszeriben felbátorodott. – Másoktól az összes állandót és változót is szigorúan megkérem, nemcsak az arányukat.

– Nem is tudom... miről győzködsz itt engem... – Yekit talán még sohasem látta Namolt ilyen határozatlannak és bizonytalanulnak. Ez Menünek is feltűnt, s amikor kettesben maradtak, megkérdezte:

– Ilyen hatással vagy rá? Nem is tudtam.

– Rád is – fölényeskedett Yekit. – Csak Dozak meg ne tudja.

– Légy ügyes – felelte kiismerhetetlenül Menil. – És akkor nem tudja meg.

Menil már rég ki tudja, hol volt, Yekit már rég azon a programon dolgozott, amit Namol kért tőle, és előkészítette azt a másikat, amiért Menil jött, amikor végre meg merte kérdezni Murist:

– Mondd: te érted ezt?

– Én csak annyit tudok, hogy *ez a társaság* mindig is kiismerhetetlen volt, és sokszor éppen az ellenkezőjét gondolták annak, amire józan ésszel következtetni lehetett.

Annak a réges-régi összezőrdülésüknek már a nyomára sem emlékeztek; Bowud után közvetlenül vele, Yekittel volt a legjobb kapcsolata Murisnak. Murissal legalább őszintén és baráttan lehetett megvitatni néhány dolgot, amit másokkal nem mert vagy szégyellt volna. Noha arra gyanakodott, hogy sok kéjében Murisnak még az övéénél is kevesebb a tapasztalata, csak úgy tesz, mintha ezekben is mindentudó volna.

Ahogy a két programot (elkészülésük után) végigfuttatta, Yekitnek feltűnt a hasonlóságuk. Habár mindketten a maguk sajátos szakterületének a törvényszerűségei szerint kérték a kísérleti vizsgálóprogramot, Yekit minden különösebb megerőltetés nélkül rájött, hogy most olyan élőlényt keresnek, amely túléli a Vízgömb kockázati életterében feltételezetten nagy pusztítást végző neutronsugárzást, akár a világegyetemnek egy nem meghatározott térségéből, akár a Namol napjából érkezik. Dozagnak nem volt szüksége külön programra, hiszen a sugárzások fajtái a világegyetemben mindenütt egyformák, vagy legalábbis nagyon hasonlóak, legfeljebb az erősségüket kellett modelleznie, de hát ezzel könnyedén megbirkózott. Végül Namol, Dozak és Menü együttes, összehangolt munkájának az eredményeképpen megtalálták a kérdéses élőlényt.

24.

Furcsa szerzet volt, az biztos. Miután megállapították a jellemzőit, és kikeresték a besorolásból, kiderült, hogy a szilárd burok meghatározott térségeiben él, általában nagyobb számú csoportban, de bizonyos fokú önállóságban. Yekit elindított egy keresőprogramot, és csakhamar meglelték ezeket az élőlényeket.

– Próbáljunk kapcsolatba lépni velük – indítványozta Bowud. Ez azonban csak részleges sikerrel járt. Gondolatot egyáltalán nem találtak náluk, érzéseket sem, csak érzeteket. Félelmet, életösztönt, szaporodási késztetést és ehhez hasonlókat.

– Hát ez nem sok – állapította meg csalódottan Menü. – Hibalehetőségünk mekkora lehet?

– Elenyészően kicsi – válaszolt Muris. – Elvégezzük az ellenőrző kísérletet?

– Robotalannyal – felelte Bowud.

Beprogramoztak egy, a megfigyelt élőlényhez hasonló méretű robotot a Vízgömb élőlényeinek átlagos sugárzástűrő képességével, és elhelyezték a megfigyelt élőlények csoportjában. Először bizalmatlanul visszahúzódtak tőle, aztán csoportosan megrohmozták, elborították, befedték, ellepték. Ekkor Muris ráadta a sugárzási adagot. A robot jelezte, hogy élettévékenysége megszűnt, sejtjei, szervei olyan nagy mértékben károsultak és sérültek, hogy a benne elindult folyamat visszafordíthatatlan, és ezért tekintsék megsemmisítettnek. A megfigyelt élőlények közben a lehető legtermészetesebben viselkedtek; sőt, ha Yekit jól megfigyelte, talán még elevebb élettévékenységet folytattak, mint azelőtt. A robotalanyt természetesen visszajuttatták, és sugárzóvá vált anyagát az energiaképző üzemanyagba helyezték, a megfigyelt élőlényekkel kapcsolatos kísérleteket pedig megkezdték.

Kiválasztottak egy élőlényt, és aprólékosan megfigyelték összes külső és belső tulajdonságát, hogy megfelelően modellezhessék, mielőtt elhelyeznék a gyorsítóban. Közepes méretű példány volt, nem tűnt ki semmivel, de nem maradt az átlag alatt sem. Jó választásnak tűnt. Yekit megpróbálkozott azazal, hogy az Össztár számára használhatóvá és hiteles képet adjon róla, de már színének a meghatározásakor megállt, és csak úgy haladhatott tovább, hogy kénytelen volt viszonyításokba bocsátkozni. Ezért a formájával kezdte. Az élőlény – szokás szerint – Muristól kapta a nevét: Sugaras lett, kiválasztása alapjául szolgáló tulajdonságára utalva. Sugaras annyival volt kisebb a Nagyfogyasztónál, amennyivel a Nagyfogyasztó a Terjedelmesnél, ám egyikre sem hasonlított. Mégis volt valami hihetetlenül közös bennük. A legkorábban megfigyelt, a Vízgömb gázburkában élő furcsa lény is ilyen volt (mint később megfigyelték), a Sugarashoz, de legalábbis felépítéséhez, színéhez, életmódjához, belső kialakításához, helyváltoztatási módszeréhez hasonló élőlényeket gyűjtött és raktározott az előreálló, időnként felhasadó, kúpszerű szerve segítségével. Ami a Sugaras alakját illeti (minden eddig megfigyelt élőlényvel szemben), felülről lefelé ható erő következtében látszott lapítottnak, de testének széleitől a közép felé haladva határozottan dombornak látszott. A haladási irányában mintegy három-négyszer lehetett akkora, mint keresztben. Kissé eltúlozva a dolgot, mindkét végén kúpszerűen elkeskenyedett. A hossz tengelyt állandó jellemzőnek felfogva meg lehetett állapítani, hogy két, egymásnak nagyjából jól megfelelő, egymásra hasonlító részből áll, elhanyagolható eltérésekkel.

Mindkét oldalon három-három, támasztó feladatra szerkesztett, de az aránylag erőteljes és vaskos testhez képest feltűnően finom és mozgékony csápja volt. Könnyedén támaszkodtak a mindenkori alapra, amely ebből a szempontból bármilyen lehetett.

Hihetetlennek tűnt, de minden megerőltetés nélkül hordták a hozzájuk képest nagy tömegű test súlyát.

Az még érdekesebbnek tűnt, amikor a támasztócsápok elkezdtek a Sugarast a menetirány szerint előre továbbítani. Ez úgy történt, hogy beszabályozottan, egymástól eltérő időben felemelkedtek az alapról és valamivel előrébb újra megérintették. Mindkét oldalon mindhárom csáp megtette ezt, s mire az utolsó is végzett, a Sugaras teste érzékelhetően előbbre került. Oldalirányú mozgásra nem voltak modellezve ezek a csápok; ám az egyenestől eltérő irányban rendkívül egyéni módon lehetett elmozdulni a segítségükkel: azon az oldalon, amerre el akart fordulni a Sugaras, menetközben kisebb távolságokat tettek meg a csápjai, mint a másik oldalon, ezáltal a hossz tengelye elfordult. A Sugaras egyébként a legritkább esetben haladt egyenes irányban, többnyire meglehetősen tekervényes úton érte el célját. A legérdekesebb azonban az volt, hogy a felsorolt csápokon kívül volt még két, az eddiginél is vékonyabb, törékenyebb és mozgékonyabb csápja, amelyeket azonban nem a helyváltoztatásra használt, noha ilyenkor ezek is erőteljesebben mozogtak, feladatuk azonban nem a támasztás volt.

Ami a Sugaras színét illette, Yekit egy meghatározott viszonyrendszerbe sorolta. Amennyiben a Namol napja kéktörpe-besorolást kaphatott, a Vízgömb távolról feltűnő, sárgás színben tündökölt. Mint később kiderült, ez a gázburok és a vízburok közös hatásának volt tulajdonítható. Azok az élőlények, amelyek közvetlenül hasznosították a Namol napjának energiáját, a sugárzást elraktározván magukban, energiafelvevő részükön vörösek, támasztó részükön majdnem színtelen világosak voltak. A Terjedelmes és a Nagyfogasztó halványsárgás, színtelen árnyalatokban tündökölt, de néhol egészen sötét visszaverődéseket mutatott, a Sugaras azonban egyértelműen és érdesen törtfehérnek, egyenetlen világosnak látszott. Némi, nagyon halvány zöldes árnyék felfedezhető volt helyenként. Yekit kicsit elégedetlen volt ezzel a színviszonylattal, és többféle rendszerrel próbálkozott. Dozak figyelemreméltónak nevezte azt a modelljét, amelyben a Namol napja sárga volt, a Vízgömb gázburka pedig kékes árnyalatú, de ebben a színrendszerben a Sugaras egészen sötét vörösesbarnás, majdnem fekete lett, ami olyan hihetetlen és valószínűtlen volt, hogy Yekit kénytelen volt továbblépni a programmal, habár Loian megjegyezte, hogy a Vízgömb esetenként a leghihetlenebb helyzetek elé állítja őket. Menil vizsgálatai szerint a Sugaras ingerületvezetői a test hosszirányában elhelyezhető központból ágaztak ki, és többféle, bonyolult feladat elvégzésére alkalmasak, noha a bennük levő központok, alközpontok és ingerületvezető alapelemek száma, valamint a sugaras össztömegéhez mért súlyának aránya messze elmaradt más élőlények hasonló adataitól, ez utóbbiaknak azonban – a kipróbált modellek szerint – az utolsó egyedei is elpusztultak volna olyan mértékű sugárzástól, amelynél a Sugaras még a szokásosnál is nagyobb kedvvel szaporodott. Így hát a végére kellett járni az ő lehetőségének. Belehelyezték a gyorsítóba, és elindították a folyamatot, amelynek során rövid idő alatt lejátszhattak mindazt, aminek a lehetősége benne volt a Sugaras építőelemeiben, csak a körülmények megváltozása kellett, hogy elindítsa benne a várt változást. Mindannyian feszülten figyelték a kísérlet körülményeit pontosan mutató műszereket, amelyek azonban semmilyen változást nem mutattak.

– Elromlott a műszer – jegyezte meg kételkedve Gubor.

– Micsoda gyanúsítás?! – háborodott fel Muris, és bizonyítékképpen megállította egy pillanatra a gyorsítót, hogy lehessen látni az üres helyzet és a Sugaras változatlan alaphelyzete közti különbséget.

– Jó, jó – vonult vissza Gubor, – De akkor mit jelent ez a mozdulatlanság?

– Talán azt, hogy a Sugaras elérte a saját tökéletességét – találgatott Namol. – Hogy neki már nincs tovább.

– Talán csak a valóban rázúduló sugárözönben – fűzte tovább a gondolatot Dozak.

– Ennek azonban eddig semmi nyoma – figyelmeztette őket Menil.

Ekkor azonban hirtelen nekibuzdultak a műszerek, és nyilvánvalóvá tették, hogy valamilyen változás történt. Itt megálltak a gyorsítóval, és a megörökítőből visszahívták az ismétlést. Sugárzásnak azonban nyoma sem volt. A sugárzásmérő egyáltalán nem mutatta, hogy a sugárviszonyok akár a legcsekélyebb mértékben is megváltoztak volna.

– Nahát ezt nem értem! – mérgelődött Dozak. – Akkor ez mi volt?

– Változásnak változás – felelte Bowud. – Csak még nem tudni, milyen.

– Én már tudom – jelentette ki Menil. – Megváltozott az élettevékenységük.

– Hogyhogy? – kérdezték szinte egyszerre mindannyian.

– Majdnem teljesen megszűnt a Namol napjának fényében.

– Lehetséges, hogy a Namol napja kiégett volna? – csodálkozott Yekit.

– Nem. Nagyobbak az energiatartalékai – magyarázta Dozak.

– Akkor hát mit jelent a Sugarasok megváltozott élettevékenysége? Eddig a fényben éltek. Most pedig...

– Most pedig sötétségben élnek – szögezte le Dozak. – Nem tudom, miért vagytok így megakadva ezen...

– Várj csak, Dozak – nyugtatgatta Bowud. – Te is meg lennél akadva, ha a Vízgömb egyszer csak megváltoztatná a Namol napja körüli pályáját. Vagy ha úgy alakítaná a tengelyforgását, hogy mindig ugyanaz az oldala fordulna a csillaga felé.

– Ami azt illeti, eléggé meg vagyok akadva a Vízgömb bolygójával, amely valóban így tesz, és rá-

adásul arányosan a legnagyobb a hozzá hasonló osztályba sorolhatók közül. Elég bajom van azzal, hogy rájöjjenek a titok nyitjára.

– No látod – kapcsolódott bele Loian. – Hiszen te is tudod, hogy a világegyetemben semmi sincs véletlenül. Ezért vagyunk megakadva a Sugaras megváltozott életével. Ilyen begyakorolt szokást egyetlen élőlény sem változtat meg ok nélkül.

– Menjünk vissza még egyszer a változás elejére – kérte Menil Yekitet –, és finomítsuk az előrehaladást a lehető legkisebb egységekre.

– Azonnal indítom.

Yekit visszaállt a folyamatnak arra a pontjára, amikor a műszerek még nyugalomban voltak. Korábban megjelölte azt a részt, ahol a változás bekövetkezett, és most, mielőtt odaért volna a gyorsítóból visszalassított időponthoz, már majdnem a megszokott sebességű időhaladványban voltak. A várható eseményeket kivetítette a belső gömbhéjra. Először Loian vett észre valamit.

– Megváltoztak az élettevékenység helyszínei – fedezte fel.

És valóban: a lassított előrehaladás lehetővé tette, hogy aprólékosan megfigyelhessék a környezet változását. Mintha már nem természetes közegben zajlott volna a Sugarasok élete. Hiányoztak a széles és messzi távlatok, és kevesebb volt a Namol napjából eredő természetes fény, szűk és zord volt a közvetlen környezet, noha az életfeltétel-mérő megmagyarázhatatlanul olyan értékeket mutatott, amelyek a Sugarasok számára egyre kedvezőbbek lettek.

– Mit tudunk a Sugarasok energiafelvételéről? – tapintott rá a lényegre Bowud.

Menil azonnal válaszolt:

– Közvetett energiahasznosítók. A haladási irányukban először kúpos végükön testnyílás van, ebbe helyezik a többnyire elsődleges energiahasznosítók törmelékeit, melyeket aztán a bennük végigfutó csöves üreg dolgoz fel (a számukra hasznosítható energiát kémiai úton kivonva az elsődleges energiahasznosítókól), aztán saját energiává alakul át, a megmaradó, hasznosíthatatlan anyag pedig egy másik testnyíláson át távozik. Ez azonban még mindig tartalmaz hasznosítható energiát egy másik fajta élőlény számára, amely...

– Ez már nem érdekes – vágott közbe Bowud. – A mostani, megváltozott vagy változófélben levő életkörülményeik hogyan hatnak az energiafelvételükre?

– Máris modellezem – jelentette Yekit, és kivetített egy történetet a gömbhéjra. – Egyenes, torzítatlan időhaladvány – tette hozzá, hogy értelmezni lehessen a történeteket. Egy csoport Sugarast figyelhettek meg, valamilyen homályos fényű vagy majdnem teljesen sötét helyen, amelynek kiterjedése a Sugarasok kiterjedéséhez képest kilenc nagyságrenddel volt nagyobb. Az alapszinten zsúfoltan álltak egymásra dobálva mindenféle tárgyak, körülbelül a minden oldalról zárt hely alsó ötödéig-negyedéig. Főként a zárt hely szilárd határainak közelében. A középső térség alapszintje és egy oda vezető hosszúság, keskeny térség üres volt. A Sugarasok a középső üres kiterjedés egyik szélén gyülekeztek, mintha vonzotta volna őket valami.

– Közelíts rá – kérte Bowud Yekitet.

A nagyításban jól ki lehetett venni, hogy az egymásra zsúfolt tárgyak egyikéből valami kiszórodott, vagy kiömlött az alapszintre, és ezt lepték el a Sugarasok.

– Mi bajuk van ezeknek? – kérdezte szinte ingerülten Gubor. – Mit csinálnak?

– Talán valamilyen energiahordozóra akad – taktalálgatta Menil.

– Mindjárt megbizonyosodhatunk róla – növelte a nagyítást Yekit. Kiderült, hogy a Sugarasok valóban a kiszórodott anyag miatt tülekednek. Miután ennek nagysága darabonként majdnem feleakkora volt, mint egy-egy Sugaras, apróbb részekre tépték, és így tüntették el magukba. Yekit egészen ráközelített egy Sugarasra, hihetetlenül érdekes volt megfigyelni, hogy miképp szakít le óriási erőfeszítéssel egy-egy részecskét az energiahordozóról, és hogyan tünteti el, s aztán milyen hévvel lát neki újból és újból a műveletnek.

– Micsoda pazarlás! – álmélkodott Dozak. – Majdnem annyi energiát áldoz fel, mint amennyit megszerez általa. Ezek lennének a legtökéletesebb lények? Érdemes volt ezeket választani?

– Bizonyos szempontból ezek a legtökéletesebbek – nyugtatta meg Bowud. – Éppen a te vizsgálataid segítségével választottuk ki őket.

– Máris úgy vélem, hogy tévedtem.

Ebben a pillanatban hirtelen megváltoztak a fényviszonyok, a Sugarasok mintha mozdulatlanra merevedtek volna, de ennél többet nem lehetett látni, mert a megörökítő nem tudta ellensúlyozni a fényviszony-változást. Kivilágosodott és eltűnt minden.

– Na, már csak ez hiányzott! – szitkozódott Bowud. – És most mi lesz?

– Visszaállok, és helyesbíték a fényviszonyokon – ajánlotta Yekit.

– Kezdjük.

Semmit sem lehetett látni.

– A számláló szerint most közelítettem rá arra a Sugarasra, amelyiknél Dozak a főleges energia-pazarlást említette – magyarázta Yekit.

– Ennek a résznek nincs hangja?

– De van, beadhatom.

Különös, sustorgásszerű zöreje volt a sötétben. Távolról beszüremlett Dozak ingerült álmélkodása, majd Bowud megnyugtató hanghulláma. Aztán hirtelen kivilágosodott a gömbhéj, ahogy megváltoztak a fényviszonyok, Yekit széthúzta és lassította az időt, hogy még folyamatos és értelmezhető legyen minden, de azért ne maradjon le semmi, ami fontos. Még utolérték azt a Sugarast, amelyikre Yekit ráközelített: letépett egy kis darabka energiahordozót, és úgy maradt, mozdulatlanra merevedve. A gömbhéj felső pereméről hirtelen ráereszkedett valami és eltűntette maga alatt.

– Muris! Mit szórakozol? – korholta Yekit.

– Nem tudom, mit akarsz tőlem – sértődött meg Muris. – Éppúgy nem értek semmit, mint te. Ezt nem én csinálom.

Eközben az a tárgy, amely a Sugarasra ereszkedett, most valamivel lassabban emelkedett róla. Újból ott volt a Sugaras, csak mintha formátlanabb lett volna, és a kétszer három csápja is valahogy szokatlan helyzetben állt. Yekit biztos volt benne, hogy korábban egyszer sem helyezkedtek el ilyen elképesztően furcsa összeviszszaságban. Most ugyanaz a tárgy, amelyik ráereszkedett a Sugarasra, újból megjelent, de már oldalirányból közeledett hozzá, és a még mindig mozdulatlan Sugarast egyetlen, óvatos lendülettel eljuttatta egy lapos, keménynek látszó felületre, majd minden eltűnt a gömbhéjről.

– Állj! Mi ez?! – dühöngött Bowud. – Mi folyik itt?! Erre senki sem tudott válaszolni.

– Talán álljunk vissza az elejére – javasolta bátortalanul Yekit.

– Helyes. De szélesítsd a látószöveget!

Újból végigkövethették az egészet. Sötétség, kivilágosodás, a Sugarasok megmerevednek, közeledik a (most már meg lehetett állapítani) valamilyen egynemű, egymás melletti anyagszálakból álló tárgy, ráereszkedik óvatosan a Sugarasra, emelkedik róla, szünet, oldalról közelít, gyöngéden továbbítja a lapos felületre, amelyen legalább ötven-száz Sugaras helyezkedhetne el, szorosan, egymás mellett, aztán minden eltűnt a gömbhéjről újra.

– Valami nincs itt rendben – tanácsalankodott Gubor. – Valami nincs a helyén. Valami nem úgy játszódik le, ahogy érzésem szerint kellene.

– Persze – emlékeztette Dozak. – Hiszen megváltoztattuk a fényviszonyokat és a sebességet is.

– Yekit, maradjon a fény – kérte Bowud. – A sebességet azonban állítsd vissza a rendes, torzítatlan időhaladványba.

– Azonnal – intézkedett Yekit, és újból látni lehetett a sötétet.

– Az előbbinél is szélesebb látószöveget kérek – utasította Bowud.

Yekit teljesítette. Hirtelen villant a világosság a sötétségbe, a Sugarasok megdermedtek, most már csak egészen apróknak látszottak a gömbhéjon, feltűnt a már jól ismert tárgy, hirtelen lecsapott a Sugarasra, most hallották a tompa puffanást, most látták, hogy a tárgy vége folytatódik valamilyen másik tárgyban, most kiderült, hogy az egymás melletti anyagszálakból álló tárgy minden kímélet nélkül rálöki a Sugarast a lapos felületre, amely ugyancsak egy eddig még sohasem látott tárgyban folytatódik, s aztán az egész jelenség, mint valami rémálom, eltűnik. Yekit érezte, hogy szinte árad feléje az értetlen, tanácstalan, tehetetlen ingerültség.

– Ha nem tudnám, hogy itt komoly munka folyik – jelentette ki végül Namol –, azt hinném, hogy valaki viccelődik velünk. Minél többször tanulmányozom ezt az átkozott jelenetet, annál kevésbé értem.

– Így vagyok vele én is – csatlakozott Gubor. A többiek is így gondolták.

– Ilyenkor az a legokosabb, ha nem állunk meg ott, ahol elakadtunk, hanem egy másik területen folytatjuk a munkát – javasolta Loian, és most mindenki egyetértett vele.

Tanulmányozni kezdték a Sugarasok életfolyamatának általános kihatását az innen számított további jövőben, de Yekit érezte, hogy magában mindenki az érthetetlen őrülségnek látszó történésen töpreng.

– Figyeljetek csak! – jelezte a változást Menil. – A Sugarasok száma hosszú időn át lassan növekedett. Most meg csökkenni kezd.

– Nem függhet ez össze az életkörülményeik korábbi megváltozásával? – kérdezte Namol.

– Biztos, hogy köze van hozzá.

Amíg ők kettesben elvitatkoztak, Yekit azon töprengett, hogy mi volt az az ismerős érzés, amit akkor érzett, amikor felfedezte, hogy a Sugarast a lapos felületű tárgyra továbbító másik tárgy hogyan folytatódik. De hiába erőltette az emlékezetét, semmit sem sikerült felidéznie.

– Már megint túlságosan belemerültél a munkádba? – kérdezte Namol, de Yekit most semmi nyomát nem fedezte fel a gúnynak. És Namol valahogy másképp érkezett, valahogy meglepte, vagy talán túl közel volt.

– Hogyhogy túlságosan?

– Nem figyelsz rám eléggé. – Nem annyira számonkérés, mint inkább szemrehányás volt.

– Elnézést. Újfajta programra lenne szükséged?

– Nem egészen. De közel jársz hozzá. Amikor így belemerülsz a munkádba, akkor magadra legalább szoktál figyelni?

– Hogy hát... miért... hogyhogy... Nem értem, miért kérdezed...

– Azt hiszed, titkolhatod előttem, hogy mit érzel? Most, hogy újból kettesben voltak, Yekit megint

ugyanazt a bénultságot érezte Namollal szemben, mint korábban. Hirtelen nagyon szerette volna, ha megint felbukkanna Menil, mint legutóbb, mert emlékezett, hogy akkor milyen váratlanul csúszott át hozzá az irányítás. De most híre-hamva sem volt Menünek, így hát kénytelen volt bátorságot meríteni az emlékeiből.

– Nem titkolok semmit – emlékeztette. – Menil a tanúm rá, hogy a tudodra adtam: kivételezek veled.

– Ez nem érzés, csak annak a következménye.

– Vagy az előzménye. Te például mit érzel, amikor ilyen közel vagy hozzám?

– Ezt – tapadt hozzá Namol egy pontban olyan váratlanul, hogy Yekit kis híján elvesztette minden energiáját. Aztán lazított görcsösségén, és elengedte magát. Hosszan, önfeledten élvezte Namol szerelmét, aminek gyönyörűségét csak fokozta, hogy tudta: Namol is az önkívületig élvezi az övét.

– Tudsz titkot tartani? – kérdezte végül Namol.

– Ameddig akarod – biztosította készségesen, szerelmesen.

– Akkor ígérd meg, hogy soha senkinek semmit...

– Megígérem, szerelmem! – Yekit átszellemült, lelkes és boldog volt. – Egészen a legközelebbi alkalomig, amikor is neked majd mindent, amit éri érzek, amit éreztem, amit szeretnék...

– No, akkor most mielőbb térj vissza a munkához, mert három lehetőségmodell is programozásra vár. – váltott át hivatalosba Namol, és érezni lehetett, hogy nincs kedve a tréfához. – Hacsak nem akarod, hogy munkaköri mulasztásodért bajod legyen.

25.

Erre csak Namol képes – gondolta Yekit szomorúan –, az ilyen hidegen, gépiesen, robotszerűen ki számított...

Robotszerűen – visszhangzóit a tudatában.

Robot.

– Robot!!! – tudatta mindenkivel, de olyan hevesen, hogy a hozzá még mindig legközelebb (de már távolodófélben) levő Namol összeresztette. – A robot! És a Terjedelmes! Meg a Sugaras!

– Micsoda? Hogy? Mi történt? – figyelt fel rá mindenki.

– Te szerencsétlen! – zuhant szinte rá Namol. – Még csak az hiányzik, hogy pont most törjön ki belőled egy elvetélt ötlet!

– Ki törődik veled? – kerekedett fölébe most már szilárd nyugalommal Yekit, hiszen tudta, hogy ez az ő pillanata: az ő zseniális felfedezésének az ideje. Mit számít az már, hogy Namol segítette hozzá, ha Namol ennyire szégyelli mindenki előtt! Igaz, a többiek nem törődtek vele. Vagy legalábbis nem mutatták. Vagy eszükbe sem jutott ilyesmit feltételezni róluk. De végül is így lett az egész igazságos. Namol titkolni szerette volna, hogy ő és Yekit: tehát az ő felfedezésrésze is Yekité lett. Most már megosztja mindenkivel.

– Emlékeztek, amikor a Terjedelmessel nem tudtunk mit kezdeni? – kérdezte.

Persze hogy emlékeztek, mindenki emlékezett rá.

– Most meg a Sugarassal nem – tudunk mit kezdeni. No akkor most ide figyeljete! – vetítette ki egy gömbhéjnegyedre azt a Sugarassal kapcsolatos, utolsó jelenetet, amelynél megakadtak. Lefuttatta, és abban a pillanatban merevítette ki, amikor a sok egyforma szálból való tárgy elemelkedett róla. Közben Muris segítségével kikereste és visszapörgette a Terjedelmes elvesztésének utolsó pillanatait. Azt a jelenetet, amikor váratlanul kikerült a vízburokból a gázburokba. Ezt is kimerevítette. Most két, egymással semmiféle kapcsolatban nem levő állókép foglalta el a belső gömbhéj egy-egy negyedét. Noha mindenkit kétségtelenül óriási kíváncsiság bizsergetett, senki sem siettetett, senki sem sürgette Yekitet. Tudták: ez az ő nagy pillanata. Yekit magyarázni kezdett:

– Azt hittük, hogy a Terjedelmes követőprogramja túlrégezte magát és szétesett – emlékeztette őket, és elindította az ismétlést. A Terjedelmes – az oldalából kiálló nagyobb szilárdságú tárgygal és az annak folytatásaként húzódó kisebb szilárdságú, bár a feszültségváltozásokat meglepően jól tűrő, hosszan húzódó, keskeny anyaggal – mozdult még egyet-egyet, aztán elcsendesedett. Ekkor azonban a Terjedelmes újra irányt változtatott, és a hosszan húzódó, keskeny anyag ellenkező vége felé mozdult, előbb lassan, majd egyre gyorsabban. Végül a vízburokból a gázburokba került. Miután a követőprogram víz alatti viszonyokhoz volt modellezve, csak halványan és rosszul mutatta, hogy valamilyen összehangolt tevékenység kezdődik a Terjedelmes körül egy, a víz felszínén elhelyezkedő, nagyméretű tárgyon. Yekit ennek a tevékenységnek is kimerevítette az egyik jelenetét.

– Most állítok a víz alatti programunkon – magyarázta, és lassan elkezdtek változni a színek, a formák, tisztább, világosabb lett az egyik gömbhéjnegyedre vetülő kép. Hat-nyolc, egymáshoz hasonló, csillogó felületű tárgy mozgott a Terjedelmes körül. Egy hengerforma központi dobozból öt csáp mozdult ki, közülük kettő-kettő felében megtört újabb, sokkal szűkebb hengerformákban folytatódott, az ötödik pedig, amely a nagy henger tetején volt, egészen különleges formájával tűnt ki. Ezt is ugyanaz a csillogó felület borította, felülről lefelé haladva tompaszögű háromszög alakban, azonban egyik csúcsa túlnyúlt a henger kiterjedésén. A másik két csúcs közti teret domború ívben fogta össze a csillogó felület, alatta nem csillogott egy darabon semmi, itt kivehetetlen anyag és forma foglalta el a teret az alatta következő újabb csillogó felületig.

– Egy robot – magyarázta Yekit.

– Robot! Tényleg! Egy robot! Hiszen ez robot! – csodálkoztak, álmélkodtak a többiek is.

– Hogy én ezt miért nem vettem észre korábban! – korholta magát, szinte mindegyikük helyett Muris.

– Egy robot, amely meglehetősen kezdetleges tervezésű és kivitelezésű – folytatta Yekit, – Nézzétek meg, milyen esetlen a mozgása, összerendezetlen és ügyetlen a tevékenységre való ráhangolódása. Vagy alacsony intelligenciájú tervező alkothatta, vagy csak erre a feladatra készítették. Felhívom a figyelmeteket az ötös osztásra.

– Hogyhogy ötös osztás? – kérdezte Menil.

– Öt csápja van – válaszolta Yekit. – És most nézzétek az egyik csápját.

Ráközelített. Döbbsen vették észre, hogy az öt csáp egyike öt újabb, kisebb, hengeres csápban folytatódik, melyek felükben-harmadukban törtek meg.

Yakit most ezt a képet merevítette ki az egyik gömbnegyedben. Azután elindította a másikat. Megelevenedett a már többször ismétlődött képsor a Sugaras továbbításáról a lapos tárgyra, ekkor azonban Yekit hirtelen tágitott egyet a kép kivágat szögértékét növelve, és legnagyobb megdöbbenésükre felfedezték, hogy a Sugarassal ugyanaz a fajta robot bánt el, mint a Terjedelmessel. Vagy legalábbis nagyon hasonló. A nagy hengerből itt is öt csáp ágazott ki, négy hengeres, középtájt töréssel, az ötödik tömzsibb, oválgömbszerű, és a hengeres csápok ennél a robotnál is öt-öt újabb hengertestben folytatódtak.

Akárcsak az előbbi, Yekit ezt a képet is kimerevítette a másik gömbhégynegyedben. Most egymás mellékerült a két robot. Bámulatosán nyilvánvaló volt a hasonlatosságuk. – És a tevékenységük is hasonló – figyelmeztette őket Yekit. – Mert lehetnek eltérések a csillogó felületű meg a másik között, a feladatuk azonban lényegében ugyanaz: élőlények elpusztítása.

Yekit úgy érezte, oldódik benne a feszültség: tudatta a többiekkel felismerését, a lényeges és lényegtelen dolgok közt felfedezett összefüggéseket, s ezzel közelebb jutottak a megoldáshoz. Azám – gondolta, de mi a megoldás? Egyáltalán: van-e megoldás?

– Ne feledjétek: a Vízgömb törvényei mások, mint az Otthonéi – emlékeztette őket Bowud.

– Talán itt a megoldás – folytatta az, előbbi gondolatát Yekit.

– Miféle megoldás?

Yekit nem tudta kifejezni, amit gondolt. Loian jött a segítségére.

– Ami az Otthon törvényei szerint a legnagyobb bűnnek számít, az a Vízgömb törvényei szerint hozzátartozik az élet szokványos menetéhez. A másik élőlény elpusztítása itt szervesen beleillik az élettevékenység folyamatos megújításába, mert ha jól értelmezem az anyagátalakítási törekvéseket, csak a másik élőlényben felhalmozott energia megszerzésével folytatható az élet. Ha jól értelmezem mindazt, ami a Vízgömbön zajlik, akkor ez egyfajta sorozattevékenység, melynek első helyén a hozzánk hasonló közvetlen energiaátalakítók állnak, őket követik azok az élőlények, melyek az elsődleges energiaátalakítókat pusztítják, majd az őbennük felhalmozódott energiát már a harmadik hasznosító kaphatja meg és így tovább. Mindez létrejöhet öntörvényűen és irányítottan egyaránt, erről még semmit sem tudunk. De azt kötelességünk tudomásul venni, hogy a Vízgömb törvényei nem tekintik az ilyen tevékenységet tilalmasnak. Akár természetes, akár tudatos törvények ezek.

– És a robotok? – szólt közbe Yekit.

– Nem állítom, hogy a világegyetemben én ismerem ezt a témát a legjobban – szerénykedett Bowud –, de az biztos, hogy a robotok megjelenését általában megelőzi az a tudatos élettevékenység, amely valamilyen céllal létrehozza a robotokat.

– Jelen esetben a pusztítás céljával – jegyezte meg szigorúan Namol.

– Ezért az a véleményem – Bowud nem hagyta magát megzavarni –, hogy most már minden erőnkkel azt az értelmes, tudatos élőlényt kellene megkeresnünk, amelyik a robotokat létrehozta...

–...a jövőben – egészítette ki Loian.

A BESOROLHATATLAN

26.

Újabb vizsgálat- és kísérletsorozat kezdődött. Felosztották egymás közt az élővilágot, mindenkinek meghatározott feladata volt, csak Loianak nem; ő mindannyiuk munkájában részt vett megfigyelőként, tanácsadóként, segítőként, ellenőrként. A legtöbbjük számára csak most vált világossá, hogy Loian miért nem kapott meghatározott besorolást, mint ők: mert Loian besorolhatatlan volt bármely aláfölrendeltségi viszonyba, mert mindegyikük szakterületéből tudott valamennyit (annyit, amennyi elégséges a területen való biztonságos mozgáshoz), ezenkívül más és különleges dolgokat is, melyekhez egyikük sem értett, Bowudot, Yekitet és Murist is beszámítva (akik a maguk módján ugyancsak többet tudtak egy adott szakterület jó ismereténél, hiszen a munkájuk szélesebb rálátást kívánt). Ezért a most kezdődött vizsgálat- és kísérletsorozat tapasztalatairól és eredményeiről Loian jószerével annyit tudott, mint az Össztár. Ami csak kevés otthoninak adatott meg az Otthon végtelen történelme során.

Keresd a társad! – ezt a jó benyomást keltő címet adta a találékonny Muris igazán nem könnyűnek ígérkező feladatuknak, talán azért is, hogy a vonzó célkitűzéssel tegye elviselhetőbbé a nehézségeket.

Mintha előre látta volna, hogy mennyi kudarc, mennyi csalódás fogja kísérni a nagy kedvvel és neki-buzdulással kezdett kutatást. Pedig eleinte úgy látszott, hogy aligha akad ennél simább célbaérés.

Loian hálás volt Murisnak, hogy ilyen jó címet talált: azt a titkos óhaját fejezte ki, hogy az otthoniak, ha majd megtalálják, tekintsék a társuknak a Vízgömb értelmes, tudatos lényeit. Tekintsék a társuknak abban, hogy önmagukkal egyenlő értékűnek ismerik el, noha az otthoniak bizonyára jóval előbbre járnak mindenben, mint a Vízgömb értelmes, tudatos lényei. Hiszen, ha nem így lenne, akkor ők még mindig Otthon élnének, és a Vízgömből érkezett látogatók keresnék fel őket, hogy társat keressenek maguknak a világmindenség elviselhetetlen magányában. Egyelőre azonban ez a társ még rejtőzködött valahol a térben és az időben. Pedig minduntalan beleütköztek a jelenvalóságába, hiszen a robotjai mindenütt megtalálhatók voltak.

– Aligha lehet valakinek unalmasabb feladata, mint az enyém – fogadta Loiant Bowud, amikor megérkezett *hozzá*, hogy segítsen. Bowud egy kihelyezett kísérleti telepen volt, amelynek helyét úgy választották meg, hogy közel legyen a tanulmányozásra váró élőlényekhez. Néhány tízezer nagyobb és megszámlálhatatlanul sok kisebb egyedből álló sűrűsödés közepe tájára települt, s egymás után választotta ki az egyedeket, melyek a gyorsítóba kerültek, és attól kezdve már csak a műszerek változását kellett figyelni. – Azt hiszem, sikerült rájönnöm, hogy miért pont engem bízotok meg ezzel a feladattal – folytatta Bowud. – Gondolom, egyfajta büntetés azért, mert valamikor a kezdet kezdetén, azt hittem, hogy ezek az élőlények a Vízgömb értelmes lényei, és titeket is megtevesztettelek. Most aztán sokszorosan jóvátehetem a tévedésemet.

– Unalmasnak unalmas, amit csinálsz – ismerte el Loian –, ám az túlzás, hogy büntetésfeladat lenne. Én inkább érdekesnek gondolnám, hiszen közülünk senki másnak sincs ilyen rendkívül változatos társasággal, ennyiféle fajta élőlénnel dolga.

– Igen-igen – helyeselt nem sok meggyőződéssel Bowud. – Csak hát ennek a társaságnak nincs ingerületvezetése, ezért helyváltoztató képessége sem, egész életükben a lassúság és a helyhez kötöttség határozza meg a tevékenységi körüket. Nézd például ezt – vetítette ki a kis gömbhéjra.

Az Egytámasztók fajtájából való volt, az időgyorsítóba téve jól meg lehetett figyelni lassú növekedését, miközben a műszerek mutatták, hogy semmilyen lényeges változáson nem megy át, csak egy meghatározott körforgás részeként – ugyanazoknak a törvényeknek engedelmeskedve – ismétlődik vele minden. Amikor elérte kiterjedésének a határát, szinte máris elkezdődött egy ugyanolyan lassú visszaállási életszakasz, látszólag semmit sem veszített terebélyességéből, de a műszerek figyelmeztetően mutatták az életfolyamat meg-megakadását, egyre-másra jelentkeztek hibák a korábban jól összehangolt életműködésben, végül a támasztóban beállt nagymértékű anyagritkulás következményeképp azt vették észre, hogy az Egytámasztó már nem áll függőlegesen, hanem vízszintes helyzetet foglal el. A műszerek azt jelezték, hogy az életfolyamatok megszűntek.

– És ez így megy a végtelenségig – magyarázta Bowud, miközben újból felgyorsította a folyamatot. A gyorsítás következményeképp már nem lehetett az egyedek élettörténetét nyomon követni, csak a sűrűsödését, amelynek az imént megfigyelt egyed is tagja volt. Kétségtelen, ha valaki a sűrűsödés életét, törvényszerűségeit kutatja, sok érdekességet fedezhetett volna fel a vizsgálatok során. A sűrűsödés hol terjedelmesebb lett, hol kisebb, néha úgy tűnt, hogy szinte a helyét változtatja, olyan mértékben változtak a határai. Időnként feljebb kúszott a közeli dombtető felé, máskor a völgyben kanyargó vízfolyás ragadott el belőle, egy alkalommal a vízfolyás közelében levő keskeny sáv kivételével az egész sűrűsödést tűz pusztította el, de a víz menti keskeny sávból kiindulva hamarosan újból visszahódította az eredeti területet, talán még sűrűbben borítva be a szilárd buroknak azt a részét, amelyen élt. Aztán egyszer csak új jelet mutattak a műszerek, és amikor Bowud lelassította az időben előre vágató folyamatot, kiderült, hogy a sűrűsödés szélein bemélyedések keletkeztek, amelyeknek a területe alig változott, legfeljebb kismértékben nőtt. Ugyanakkor (az egyik pillanatnyi leállásnál ezt jól meg lehetett figyelni) a sűrűsödés szélein levő bemélyedések, ritkulások felől vékony, enyhén kanyargó, de végül is egymás felé tartó sűrűsödésűrességek alakultak ki. Ezeken a fonálszerű egymás felé tartó nyúlványokon nem éltek már Egytámasztók.

– Vajon mire valók ezek a furcsa alakzatok? – kérdezte szinte önmagától Bowud. – Lehetséges, hogy valamilyen elv szerint felosztják velük a sűrűsödést?

– Nézzük meg lassítva – ajánlotta Loian. Bowud lelassította az iramot, most torzításmentesen haladt újra az idő, persze az övékéhez képest egy másik korszakban. Bowud ráközelített térben is egy ilyen hosszan kanyargó, keskeny ürességnyúlványra. Egy kanyarulatnál feltűnt három robot. Loian érezte, hogy egyre izgatottabb lesz, Bowudon azonban semmilyen változást nem figyelt meg: csak a feladatra összpontosított. A három robot közül a legelsőnek a mozgását figyelte, amelyik két csápjára támaszkodva igyekezett legyőzni az előtte levő távolságot, eléggé gazdaságtalanul és bizonytalanul. Mivel két másik csápját valamilyen kielemezhetetlen feladattal foglalta le, az ötödiknek meg mintha teherhordó munkát adott volna, mozgás közben megesett, hogy rendszeresen csak egyetlen csápjára támaszkodott. Ilyenkor ezen egyensúlyozta a teljes terhét.

– Micsoda rosszul tervezett, önveszélyes, gazdaságtalan robotok ezek! – álmélkodott Loian, miközben megfigyelte, hogy a másik robot is hasonlóképpen mozog. – Esetlenebbek, mintha az Egytámasztó próbálna elindulni.

A robotok most megálltak. Loiannak az a benyomása támadt, hogy értesüléseket cserélnek egymással:

– Mekkora lehet a rezgésszámuk? – kérdezte Bowudtól.

– Rögtön meglátjuk – felelte a parancsnok, és beindította a megállapítót. Az végigfutott a hullámhosszokon, letapogatta a robotok közléseinek hullámhosszát is, és összehasonlította a Vízgömbön korábban tapasztalt hangjelzések rezgésszámaival. Mert a hullámhosszak értékeléséből hamar kiderült a tartományok közt elfoglalt helyük.

– Elégge alacsony – állapította meg Loian.

– Nem elektromágneses. Tehát a sebességük is kicsi – tette hozzá Bowud. – Jó lenne tudni, hogy mi a jelentéstartalmuk.

– Kevés a mintavételi anyag a megnyugtató modellezéshez.

A robotok közben megálltak. Nyilvánvalóan valamilyen összehangolt tevékenységbe fogtak a csápjaikból kiálló tárgyak segítségével. Loian érdeklődve figyelte, amint a három robot közül kettőnek megszűnik a kapcsolata e tárgyakkal, a harmadik pedig két csápját is kapcsolatba hozta egy ilyen, elképesztő formájú és anyagú tárggyal. Ez a tárgy két részből állt. A robot csápjától messzebb levő vége kisebb térfogatú, de nagyobb fajsúlyú anyagból volt, míg az a része, amelynek vége a robot csápjához ért, hosszabban elnyúló, könnyebb fajsúlyú anyagból lehetett, megközelítőleg azonos az Egytámasztó támasztórészeivel. Ez a robot most gyors mozdulatot tett, aminek a végén a két csápjával kapcsolatot tartó kétféle jellemzőjű tárgy elég nagy sebességgel találkozott a hozzá legközelebb levő Egytámasztó támasztórészeinek alsó szakaszával. A robot ezt a mozdulatot többször megismételte; az egész műveletet újabb, alacsony rezgésszámú hullámok kísérték, ütemesen és mindig akkor, amikor a tárgy találkozott az Egytámasztóval; hamarosan ék alakú bemélyedés képződött rajta.

A robot most befejezte ezt a műveletet, ekkor a másik kettő fogott egy újabb, magával hozott tárgyat, amelynek vastagsága és szélessége jóval kisebb volt a hosszához képest, ezt beleillesztették az ék alakú részbe, és egymás felé kezdték mozgatni. Mivel a tárgy szilárdsága sokszorosan meghaladta az Egytámasztó támasztórészeinek az összetartóerejét, hamarosan előrehaladt benne, keresztben. A robotok kitartóan dolgoztak, aminek eredményeképp nemsokára kihúzhatták az Egytámasztóba mélyített tárgyat. Ekkor azonban rendkívül nagy erősségű, bár ugyancsak alacsony rezgésszámú hullámok kíséretében az Egytámasztó lassan kezdte megváltoztatni függőleges helyzetét, és végül egy negyedkört megtéve vízszintes helyzetbe került. A robotok ekkor eddig sohasem látott helyzeteket vettek fel: hárman háromfelét. Az egyik az Egytámasztóhoz hasonlóan vízszintesbe került, a másik ösz-szehajtogatta magát, és súlypontját az Egytámasztóra helyezte, mindkettő mozdulatlanra merevedett. A harmadik ugyancsak összehajtogatta magát, de egyik csápjának segítségével ovális csápjának alsó részébe apróbb tárgyakat helyezett el, amelyek eltűntek benne, miközben e csáp alsó ötöde, a meg-megnyíló rés alatti része ütemesen mozgott. Ez a tevékenység azonban nem járt semmilyen rezgésszámú hullámmal.

– Megszűnt az Egytámasztó minden életjelensége – figyelmeztette Bowud az elmélázó Loiant.

– Miért kellett elpusztítaniuk? – kérdezte Loian, a robotok tevékenységének értelmét keresve. – Kinek mi a haszna belőle?

– Kövessük az Egytámasztó sorsát – ajánlotta Bowud. – Talán elvezet, ahhoz, akit keresünk; aki a robotoknak ezt a parancsot adta. Tőle majd megkérdezhetjük, hogy mire való ez az egész.

– Egész? – csodálkozott Loian.

– A jelzések szerint egy folyamat részét figyelhettük csak meg: itt nagyarányú Egytámasztó-pusztítás folyik – magyarázta Bowud, és összenyomta az időtényezőt. Ebben a vetületben derült ki, hogy igaza van. Az Egytámasztó-sűrűsödés szabálytalan időközökben, szabálytalan mértékben, szabálytalan formában, de nyilvánvaló irányultsággal fogyott. Talán nem is ez volt a legnagyobb meglepetésük, hanem az, hogy az elpusztított Egytámasztókat alacsonyabb minőségű anyaggá változtatták vissza, különféle egyszerű fizikai és kémiai folyamatok segítségével.

– Mintha egy őrült értelem azért hozta volna létre a robotokat, hogy valamilyen rendkívül bonyolult módszerrel rendkívül egyszerű dolgokat végeztesen velük – állapította meg Loian. – És ennek az egésznek nincs semmi értelme. Követhetetlen, hogy mit miért csinálnak.

– Válasszunk egy másik egyedet a közvetlen energiahasznosítók közül – ajánlotta Bowud. – Hátha több sikerrel járunk.

– Válasszunk – egyezett bele Loian.

Bowud most is mintaszerű munkát végzett. Aprólékos gonddal kiválasztott egy újabb egyedet, végigfuttatta a fejlődési programon, évmilliókon száguldottak át anélkül, hogy a műszerek bármi érdekeset jeleztek volna, míg egyszer csak bekövetkezett a változás. Bowud lelassította a folyamatot, visszaállt a torzításmentes, szabályos menetű idő, és kitárulkozott előttük egy hatalmas térség, melyen sok száz millió, ha nem több milliárd egyede sokasodott a kiválasztott közvetlen energiahasznosító élőlénynek, amely ugyancsak Egytámasztó volt, de felső része nem terebélyesedett szét, hanem egymással párhuzamosan, tömött sorokban tartalmazta e kissé vastagabb részében sokasodásának lehetőségét.

– Sokasodó – nevezte el Bowud. – Ha ilyen mértékben szaporodik tovább, hamarosan ő lesz a Vízgömb uralkodó élőlénye.

Bowud ezúttal tévedett. A hatalmas térség egyik oldala felől nagy erősségű rezgéshullámok kíséretében valamilyen szörnymonstrumok közeledtek, amelyek nyomán eltűntek a Sokasodok: csak támasztóik alsó része maradt meg. Loian ezt a pusztítást már nem tudta elviselni. Otthagytta Bowudot az új feladvánnyal, ő pedig elmenekült Dozakhoz.

27.

– Keresd a társad! – fogadta Dozak ingerülten Loiant. – Ha kibírod, hogy ne bolondulj bele – tette hozzá kiegészítésül. – Nem tudom, a többiek mire viszik, én azonban úgy érzem, hogy újból és újból nekiszaladok valaminek, ami megakaszt, és amiről sohasem tudom, hogy hol van. De akárhonnán indulok, mindig a cél és közém kerül. Figyelj csak!

Felgyorsított egy élőlényt, és közben magyarázott.

– Először azt hittem, hogy ő lesz a mi társunk. Nagy biztonsággal mozog, a szilárd burkok felszínén és a Vízgömb gázburkában, persze a kockázati sávban. Társulási csoportozatokban él, mégpedig rendkívül szabályos körülmények közt. Ismeri a matematikát és a térmértant. Otthona van, ahová mindenhol visszatalál. Komoly munkát végez, mert nem ismeri a közvetlen energiafelvétel módozatait, ezért aztán nagyon meg kell dolgoznia a számára nélkülözhetetlen energiáért. És ami a legfontosabb: nem a közvetlen energiahasznosítók elpusztításával, a benne felhalmozott energia megszerzésével tartja fenn az életét. Tehát magasabb rendű élettevékenységet folytat, mint a Vízgömb élőlényei...

– A mi fogalmaink szerint – vágott közbe Loian. – De nem a Vízgömb törvényei szerint.

– Vannak törvények, amelyek a világegyetem minden pontján ugyanúgy hatnak és működnek: mindenütt egyformák. Hadd ne hozzak most a saját szakterületemről példákat. De ilyen törvényszerűség az, hogy a magányosan vagy alkalmi csoportosulásokban folytatott élettevékenység nem olyan magasrendű, mint a társulásokba tömörült fajtája. Azok az élőlények, amelyek ilyen élettevékenységet alakítanak ki, lehetőséget kaptak arra, hogy értelmes, tudatos élőlényként élhessenek. A társulás: állandó kapcsolat lehetősége, oda-vissza áramló értesülések szükségszerű kerete; a munkafolyamatok értelem-szerű felbontása és megosztása; az egyes élőlények tevékenysége megváltozhat, mert ekként felszabadulnak a teljes életfolyamat során végzendő energiaszerzés alól, tehát más, tudatos és értelmes élettevékenységet folytathatnak.

– Ez is csak a mi gondolkodásunk szerint van így próbálta kijózanítani Dozakot. – A Vízgömb...

– Tudom – vágott közbe illetlenül. – A Vízgömbön más törvények másként hatnak, mint Otthon. De hát azért ez mégis több a soknál! – tört ki mérgesen. – Ezt figyeld!

A gömbhéjon feltűnt egy élőlény.

– A Társult – mutatta be Dozak. Lelassította az időfolyamatot, hogy jól meg lehessen figyelni. A menetiránya szerinti elülső része olyasforma volt, mintha gömbnek készült "volna, persze szabálytalan gömb volt. Ezt egy elől-hátul kúposán elkeskenyedő hengerforma követte, amelyhez egy újabb hengerféle csatlakozott, ellipszis térforgásban elkeskenyedő véggel.

A gömbféléből és az első hengerből csápok álltak ki. A gömbből két hosszabb és egy rövidebb, erősebb. Az első hengerből oldalt kétszer három, ezek lefelé támasztottak, aztán oldalt felfelé valamivel nagyobb terjedelműek, de ezek tömege semmivel sem volt nagyobb a lefelé állókénál, csak rendkívül vékonyak, lapítottak és nagy felületűek voltak. A gömbféleségen ezenkívül két kisebb félgömb is volt, sok apró egységből.

– Most figyelj – gyorsított egy apró szakaszt Dozak. A Társult az alsó csápsorok segítségével folytatta a nyilván már korábban megkezdett helyváltoztatást, majd hirtelen eltartotta a második hengerére simuló felső csápjait, és elhagyta a szilárd burkot. A gázburkokba került. – Lassítok – jelentette Dozak, és ekkor feltűnt, hogy a Társult ennek a csápjának a sűrű mozgatásával tartja fenn magát a gázburokban. Most Dozak visszaállt a torzítatlan időbe. Követték a Társultat. Egyenesen egy közvetlen energiahasznosítóhoz vitte őket. Mégpedig egy olyanhoz, amely gyönyörű, színpompás függelékével nyilvánvalóan már messziről vonzotta.

– Már megtanácskoztam a többiekkel – magyarázta Dozak. – Namol szerint nemcsak a színingerek vezetnek ide a Társultat, hanem ez a gyönyörű függelék valamilyen anyagot választ ki, amelynek vegyülete a gázburkokba jutva oldódik annak anyagában, és a Társult érzékelőjébe jutva hívóingert vált ki, s egyúttal rávezeti a helyes irányra.

A Társult most megérkezett a függelékhez. Alsó csápjaira támaszkodva elhelyezkedett rajta, a súlya egy kissé lehúzta, amitől a függelék belseje hirtelen kinyílt, egy csáp vágódott ki belőle, egyenesen a Társultra, aki azonban egyáltalán nem törődött vele, hanem bement a függelék belsejébe, és ott magába gyűjtött valamit.

– Elvesz ugyan a másik élőlényből valamennyit – magyarázta Dozak –, de nem semmisíti meg. És most azt figyeld, hogy ezután mit csinál – figyelmeztette. A Társult még kétszer megismételte korábbi tevékenységét, azután a felső, nagy felületű csápjai segítségével a gázburkokba emelkedett, és határozottan elindult egy irányba. Mégpedig a legközelebbi Egytámasztó-sűrűsödés felé. Mintha valamilyen pontosan betájolt, számtalanszor bejárt úton lenne, a Társult rendkívül magabiztosan kanyargott jobbra-balra, míg végül megérkezett ahhoz az Egytámasztóhoz, amely haladásának a célja volt. Itt aztán számtalan (hozzá nagymértékben hasonlító) Társulttal együtt eltűnt abban a forgatagban, amely az Egytámasztó alsó-középső része körül zajlott.

- Ez az otthonuk – magyarázta Dozak. – Ott a bejárati nyílás – nagyította ki a belső gömbhéjra vetítve.
- Menjünk beljebb – ajánlotta Loian.
- Előkészítettem egy felderítőrobotot – felelte Dozak, és hogy Loian helyeselt, elindította a programot.

Amint bekerültek, azonnal megváltoztak a fényviszonyok. Amíg ezen állítottak, kiderült, hogy a robot megbénult. Belesüppedt valamibe. Aztán már semmi mást nem lehetett látni, csak rengeteg, feldühödött Társultat, amint körülötte nyüzsögnek, és valamit akarnak, de nem tudni, hogy mit.

– Te érted ezt? – kérdezte Dozak. – Már a harmadik robotomat teszik ugyanígy tönkre. Mi bajuk lett egyszerre?

- Beleavatkoztunk az életükbe.
- Tudod, mi következik most? Mivel nem képesek elbánni a robottal, belesüllyeszti ebbe az anyagba.
- És nem tudod kiszabadítani belőle?

– Csak úgy, ha szétrombolnám az egész társulási építményt. De csak figyelj, amíg a robot közvetítő képe el nem tűnik.

Amennyire a dühödten ismétlődő rohamok közben ki lehetett venni, a tevékenység egy szabályos, hatoldalú idomokból álló felületen folyt. Ide hordták mindazt, amit meg- vagy feldolgoztak, ezekbe gyűjtötték, raktározták. Végül Dozak harmadik robotja is egy ilyen idomba került, belesüllyesztették, és a tetejét lezárták egy másik anyaggal, s ekkor megszűnt a képtovábbítás.

– Nem pusztítják el a betolakodót – magyarázta Dozak –, csak ártalmatlanná teszik. Szerintem egyenes összefüggés van az energiaszerzésük, a védekezésük és az idomok közt. Mert ha megfigyelted, ezek szögletesek ugyan, de szorosan bezárják azt a teret; amelybe gömb foglalható. Vagy hogy Gubor módjára fogalmazzak: ez a legkevesebb oldalú téridommal lezárható gömbvédő.

– Ha jól értem – gondolkozott el Loian –, ebből az jön ki, hogy a Vízgömb életfeltételei közt kialakult élet eltér ugyan az otthoni élettől, de a Társult (az adott lehetőségeken belül) hasonlít ahhoz, amit nagyon *figyelmet érdemlőnek* kell neveznünk. Alapvető eltérés, hogy alkotásuk szögletes, azonban alapvető hasonlóságot is felfedezhetünk.

- Igen ám, de kapcsolatot nem tudok találni velük. Akármivel próbálkoztam, semmire sem mentem.

Miközben elterelődött a figyelmük az Egytámasztóban otthont talált Társultakról, nagy nyüzsgés kezdődött. Egy, a Társultakhoz képest óriási méretű élőlény közeledett az Egytámasztón feléjük, minduntalan begyűrődő hullámmozgással. A Társultak nyugtalanul keringtek otthonuk bejárata előtt, szinte érezni lehetett a feszültséget. Minthogy a Gyűrthullám tovább folytatta útját, a Társultak rajokban lepték el, és az elülső, gömb formájú testvérgükből kiálló, harmadik rövid csápjukkal erőteljesen érintették a Gyűrthullám védőborítását, talán be is hatoltak a védőborítás alá, ezt nem lehetett biztosan megítélni. Ahány Társult hozzáért a Gyűrthullámhoz, hamarosan élettelené vált, és lehullott az Egytámasztó melletti szilárd burokra, a Gyűrthullám pedig (talán hogy szabaduljon a Társultaktól) ugyancsak levetette magát. A Társultak dühöd rohamra azonban oda is elkísérte, hiába vergődött, hiába dobálta magát, hiába lapított szét a súlyával számtalan Társultat. Végül szörnyűséges rángatózások után olyan élettelenül terült el, mint a körülötte levő rengeteg Társult. Már rég nem mozdult, de a Társultak izgatott csapata keringett még mindig fölötte-körülötte.

- No, mi a véleményed a szögletességükről? – tért magához előbb Loian.

– Mintha sejtettem volna... – Dozak nem akart hinni a tényeknek.

– Hogyhogy sejtetted?

– Magam sem tudom, de még fel sem tűnt a Gyűrthullám, én már önkéntelenül beadtam a megörökítőbe.

– Ami azt illeti, senki sem hinné, hogy így történt. Hogy elpusztították a Gyűrthullámot és egyben önmagukat is.

– De miért?

– Nem tudom. Keressünk egy másik, hasonló esetet – javasolta Loian.

Elindították a gyorsítót, nézték a műszereket, az első jelzésnél megálltak. Ugyanaz (vagy hasonló) az Egytámasztó, ugyanaz (vagy hasonló) a Társult otthon, szűk bejárattal körülötte kavargó Társultakkal. És ugyanaz (vagy nagyon hasonló) az izgatott nyüzsgés. Dozak most szélesítette a látóteret.

Egy élőlény közeledett a Társultak otthona felé. Hol négy, hol két támasztóját használta a közlekedésre. Első benyomásuk az volt, hogy ez az élőlény mindenütt bolyhos. Ezért így, ezzel a megkülönböztetéssel került be az Össztárba. Kúpos, nyújtott ellipszis idommal kezdődött, ezt egy hengerforma követte, amelyből kiágaztak a támasztok, a végükön lefelé görbülő rögzítőkkel.

– Egyenesen oda igyekszik – ámuldozott Dozak.

– Tudatos cselekvés – magyarázta Loian.

A Bolyhos valóban a Társultak otthona felé tartott, és mit sem törődött az egyre dühödtebb Társultfelhőkkel. Odament, egyik támasztóját felemelte, végén a rögzítővel, és némi rombolást végezvén, bedugta a Társultak otthonába. Mikor kihúzta a támasztóját, akkor a rögzítőkön és a támasztó végén levő nyúlós anyagot az ellipszis idom kúpos végén levő részhez közelítette, ez kihasadt, hirtelen belehelyezte, és mikor nem sokkal később kihúzta belőle, már nem volt rajta semmi. A művelet többször megismételte, miközben a Társultak mindenáron meg akarták akadályozni benne. De nem sok sikerrel, mert a Bolyhos védőborítása miatt képtelenek voltak használni rövid, végzetes célú csáp-

jaikat. Mindössze egy-kettőnek sikerült olyan helyre eljutni, ahol érintkezhetett a Bolyhos védtelen felületével, de természetesen ez is önpusztítással járt, míg a Bolyhosban nem tettek lényeges kárt, hiszen annyival volt nagyobb terjedelmű náluk, hogy fel sem vette ezt az apró kényelmetlenséget. Nem zavartatta magát túlságosan, és csak akkor hagyta ott a Társultak otthonát, amikor ő akarta, nem pedig akkor, amikor a Társultak.

– Nyilvánvalóan az otthonukat akarták védeni, akárcsak a Gyürthullám ellenében – következtette ki Loian: – De a Bolyhossal szemben tehetetlenek voltak.

– És most mihez fognak? – szűkítette a képet az otthonuk bejáratáig Dozak.

A Társultak már megnyugodtak, szokásuk szerint ki-be közlekedtek, és a szokásos munkájukat végezték. Dozak nem akarta egy újabb robotját feláldozni, ezért úgy döntöttek, hogy ennek a Társultotthonnak az idejét gyorsítják fel a következő rendellenességig. Így bukkantak rá a robotokra. Többen is voltak. Némiképp elütöttek az eddigiektől, de működésükben és felépítésükben több volt a hasonlóság, mint a különbség. Két nagyobb csápjukra támaszkodtak, két rövidebb csápjukat pedig ügyesen használták. Ketten valamilyen tárggyal hosszabbították meg a csápjukat, s ezt a tárgyat, amelyből fölfelé szállt ki valamilyen gáznemű anyag, közel vitték a Társultak otthonához. Annyira közel, hogy a Társultak, akiket nyilvánvalóan nagyon zavart ez a gázféleség, sem az otthonukhoz, sem a robotokhoz nem értek hozzá, hanem dühödt rajokban keringtek fölöttük. Közben két másik robot igen összehangolt tevékenységgel kiürítette a Társultak otthonát, valamilyen magukkal hozott, üreges tárgyba téve mindazt, amit itt találtak. Végül a gázeregető tárgyak védelmében igyekeztek gyorsan elkerülni a Társultak otthonának a közeléből.

– Követem a robotokat – határozott Dozak. – Így talán eljutunk a létrehozóikhoz.

A robotok azonban csak egy robotársuláshoz vezették el őket. Ötven-száz robot volt összeverődve egy csoportban. Loiannak feltűnt, hogy akadnak köztük egészen kicsiny, a nagy robotokhoz képest tizedhuszadnyi tömegűek is. Talán az újabb típusok, gondolta, amelyek ügyesebbek, és kevesebb energiát fogyasztanak. Dozaknak közben merész ötlete támadt.

Megpróbált kapcsolatot keresni a robotokkal. Mégpedig ugyanazon a rezgésszámú hullámhosszon, amelyen egymással tartották a kapcsolatot. Ekkor azonban a robotközösség tevékenysége hirtelen abbamaradt. Többen váratlan gyorsasággal eltávoztak a környékről, mások vízszintes helyzetben a szilárd burokhöz tapadtak, és semmilyen válaszra, semmilyen kapcsolatfelvételre nem mutattak hajlandóságot.

– Talán védekeznek a kapcsolatkeresésed ellen – vélte Loian.

– Ha arra gondolok, hogy elhagyhatták a létrehozóikat, és most azt hiszik, hogy rajtam keresztül az alkotójuk lépett velük kapcsolatba, akkor még érteném is.

– Ezt figyeld!

A Társultak közben, úgy látszik, követhették a robotokat, mert csapatostul tűntek fel a tőlük elhozott nyúlós anyagot tartalmazó üreges tárgy körül. Loian világosan érzékelte, hogy egyetlen, nagyobb testű Társult vezeti őket, a többiek felhőben követik. Útjának során egy másik Társulttal került olyasféle kapcsolatba, mint az ő egy pont-érintkezésük, egy ideig így, összetapadva folytatták útjukat a gázburokban, mintegy három robotmagasságnyra a szilárd buroktól. Majd a kisebb testű Társult levált a nagyobbbról, lehullt, s ekkor a Társultak nagyobb hányada ellenséges szándékkal rátámadt a kisebb részre: kit elűztek, kit csak megérintettek rövid, vastagabb elűző csápjukkal, amire természetesen ugyancsak élettelenül hullottak le párosával. Mind e közben azonban a legnagyobb testű Társult egyenesen a nyúlós anyagot tartalmazó üreges tárgy felé vette az útját, odarepült és eltűnt benne. Az életben maradt Társultak felhőkben követték. Mire a robotok folytatni merték megszokott tevékenységüket, már épült az újabb Társultotthon.

– Hát akkor most ki hozta létre a robotokat? – dühöngött Dozak. – A Társultak?

– Egy valamiben biztos lehetsz – tért ki a válasz elől Loian. – A robotok vették a kapcsolatkeresési próbálkozásodat. És minden eddigi próbálkozásunk közül a robotok válasza volt a leghevesebb – emlékeztette.

– Talán a legérzékenyebb pontjukra tévedtünk. Fényjeleket is adhatnánk. Abban a hullámtartományban is elérhetők.

– És mi lesz a Társultakkal?

– Teszek még egy próbát velük.

28.

Namolra régi, kedvenc közegében, a vízben akadt rá.

– Egyszer még ráfizetsz a vakmerőségedre – figyelmeztette. – Miért magadon próbálsz ki azt, amire a vizsgálórobotot már kitalálták?

– Te is tudod, hogy egészen más élmény ez így. Figyeld csak ezt a kísérletemet – előzte meg Loian rosszallását. – Széles sávú hullámrezgést keltek, és várom a visszajelzést. Csak egy kicsit kell várni.

– Még az energiapajzsodat sem hoztad magaddal.

– Itt nincs, ami árthatna nekünk.

A Namol keltette hullámrezgésre gyülekezni kezdtek köréjük a legkülönbözőbb, élőlények. De ez nyilvánvalóan csak kíváncsiság volt. A kapcsolatkeresésre egyikük sem tudott válaszolni. Ekkor azon-

ban hirtelen egy hatalmas test vágódott középük, az élőlények egy része menekülni kezdett, más részük azonban eltűnt a hatalmas élőlény első felhasadásában. Loian hirtelen kinyitotta az energiapajzsát, és félgömbhéjféleséget képzett belőle, hogy Namolnak is védelmet nyújthasson vele, noha tudta, hogy nem igazi védelem, és a nyitottság miatt óriási az energiaveszteség is.

Amire azonban nem gondolt: az energiakisugárzás elriasztotta a nagy pusztítást végző, hatalmas vízi élőlényt. Loian közben kiragadta Namolt a vízből, és a gázburokban újból összezsukhatta az energiapajzsát, mert már nagyon a vége felé járt a tartalékának.

– Nincs, ami árthatna – ismételte gúnyosan Namol előbbi állítását.

– Miért? Talán van? – kérdezte Namol, hangsúlyozott ártatlansággal.

– Mindig is az volt az érzésem, hogy hajlamos vagy a fölösleges kockázatokra. – Loiannak semmi kedve sem volt tréfálni. – Csak arra nem tudtam soha rájönni, hogy miért. Azt hiszem, most valahogy úgy érezheted, hogy a Vízgömbnek a legnagyobb kockázati térségben kialakult élete nagyon is megfelelő a számodra, és további kockázatos helyzeteket keresel.

– Ha jól tudom, most nem az én elemzésem a vizsgálatok célja – vette fel Namol régi, jól ismert modorát. – Ezért kár is erőltetned ezt a kutatási mellékirányt. Inkább *keresd a társad* – fejezte be kétértelműen. Loian azonban nem volt a beosztottja; ilyen könnyen nem lehetett lerázni.

– Ezért vagyok itt, hogy a segítségedre legyek a kutatási főirányban. Ha végül nagy nehezen bele találsz. Most arra kérlek tehát, hogy számolj be az eddigi munkádról.

– Te nem számoltathatsz el engem semmiről.

– Kivéve ezt az egyet. Teljesen fölösleges most hatásköri vitákba bonyolódunk. Mindketten tudjuk, hogy nekem van igazam. Csak a magad dolgát nehezíted az ilyen csökönyösséggel, hiszen tudod, hogy ez a vita is a megörökítőbe megy, mint minden nézeteltérés.

– Nos, hát akkor – adta meg magát Namol az ő sajátos módján. – Miért is vagy itt?

– Hogy segítsek. – Loian elhatározta, hogy nem engedi magát kibillenteni a nyugalmából. – Lássuk az eddigi eredményeidet.

– Nincs eredményem.

– Hogyhogy?

– Magad is tanúja voltál a legutóbbi kísérletnek. A vízburokban eddig egyáltalán nem találkoztam robotokkal, ennél fogva az előállítójukkal sem.

– Igazság szerint minden élőlényt végig kellene futtatni a gyorsítóprogramon, én azonban úgy gondolom, hogy elég azt az egyet, amely biztosan felhívja magára a robotok figyelmét.

– Na és melyik lenne az? – gúnyolódott Namol.

– Természetesen csakis az, amelyiktől olyan nagy biztonságban lettél volna – válaszolt ugyanúgy Loian.

– Tőlem aztán... – egyezett bele kelletlenül. – Még a nevét sem tudom.

Loian ráállt a követővel. Hamarosan behozta és kivetítette egy negyed gömbhéjra.

– Muris, légy szíves.

– Igen – jelentkezett be Muris.

– Kérjük az adatait.

– Azonnal. Belső vázas, fejlett idegrendszerű, jó mozgásképeségű élőlény, bizonyos jelek szerint kényszerítő körülmények hatására lesz ötven-hetven millió év múlva a vízburok lakója. Besorolási neve: Kúposgömb. Jelenleg még ilyen. – És mutatta. Sokkal kisebb volt, talán a negyede-ötöde. A szilárd burok felszínén élt, négy támasztóján közlekedett. A gyorsítóba téve kiderült, hogy kényszerűségből költözött a vízburokba. Ott nőtt össze a két hátsó támasztója, ott lett nagyobb, ott változott meg kívül-belül.

– Most mit csinálunk vele? – tanácstalankodott Namol.

Loian elhatározta, hogy kipróbálja a Dozaktól ellesett kapcsolatkeresési módot. Különböző hullámhosszokon sugározta a Kúposgömb, felé rezgéseket.

– Na, erről mi a véleményed? – kérdezte, mert ahogy fokozta a rezgésszámot, a Kúposgömb egyszer csak hirtelen összerezsent, abbahagyta békés, lassú, céltalan haladását a vízburokban, aztán körbefordult. Loian megszakította a sugárzást, majd rövid időközönként újrakezdte. A Kúposgömb újra körbeperdült, aztán legnagyobb csodálkozásukra megismételte Loian jelzését, pontosan a legutóbbi sorrendben.

– Mit közöltél vele? – kapta el az izgalom Namolt.

– Semmit. Csak különböző rezgésszámokat sugároztam különböző hullámhosszokon.

– Válaszolt rá! Ez egy értelmes élőlény! Megtaláltuk a társunkat!

Loian elhatározta, hogy gyorsan lehűti Namol lelkesedését.

– Értelmetlen jelekre válaszolt ugyanolyan értelmetlen jeleket.

– De hát válaszolt!!! Pontosan megismételte az értelmetlen jelsorozatot!

– Igen – válaszolta kevésbé élesen, elgondolkozva Loian. – Lehet, hogy a jelsor, amit én értelmetlennek gondolok, valamilyen jelentést hordoz az ő számára.

Megismételt egy másik, ugyancsak értelem nélküli, nagy rezgésszámú sort. A Kúposgömb úgy adta vissza, mintha értené.

– Nem lehet, hogy valamilyen visszaverő felület van a Kúposgömb testében? – kezdett gyanakodni Namol.

– Várj csak. – Loian most értelmes jelsorozatot küldött a Kúposgömb felé. Ez volt a jelentése: “Üdvözlünk, Kúposgömb, kapcsolatban vagyunk veled.” Erre azonban semmilyen válasz sem jött. Most aztán újból csodálkoztak és értetlenkedtek..

– Vajon mit gondolhat ilyenkor?

– Vizsgáljuk meg az ingerületvezetőit. Hamarosan eljutottak az ingerületvezetők központjáig.

– Érzelmek, gondolatok, tudatos és tudatalatti cselekedetek irányítása – sorolta Namol. – Egészen biztos, hogy képes a kapcsolatfelvételre. A központ milliárdos nagyságrendű alapelemből épül fel: ez már az értelmes élet, a tudatos lét minőségi ugráshatárán túl van.

– Akkor hát? – mérgelődött Loian. Dühös és tanácstalan volt. A Vízgömb már nem először játszik ilyen kegyetlen játékot velük. Mikor már úgy éreznék, hogy célba értek, kiderül, hogy a Vízgömbön minden másképp van, mint lennie kellene, és az utolsó pillanatban kiderül, hogy minden munkájuk kárba veszett, semmit sem ér. Kezdek máshonnan, előlről.

– Talán titkol valamit – vélte Namol.

Loian ezt lehetetlen örütségnek tartotta, de ha arra gondolt, hogy amennyiben a Kúposgömb a Vízgömb értelmes élőlénye, akkor biztos, hogy megvan a magához való esze, és akkor az a legkevesebb, hogy nem tárulkozik ki feltétlen bizalommal egy idegen és ismeretlen beható előtt. Talán fél, gondolta.

De félelmet nem találtak benne, csak egy kevés kíváncsiságot.

– Az jó – vélte Loian. – Kezdeményezésre sarkallja. Most a legváratlanabb pillanatban jelzés érkezett a Kúposgömről. Ugyanazon a hullámhosszon, váltakozó számú, meg-megszakított rezgéseket bocsátott ki. Természetesen azonnal a megörökítőbe került. De képtelenek voltak a megfejtésére. Egészen másféle jelek voltak, mint amelyeket Loian küldött neki. Ekkor azonban egy másik Kúposgömb tűnt fel, és ez is jelsorozatot küldött az elsőnek. Az pedig válaszolt.

– Ez a két Kúposgömb értesüléseket cserél – jött rá Namol.

– Most már biztosan meg kell tudnunk fejteni. Nemsokára megkapták a fordítóprogramot. Muris sokat segített benne. De a várt diadal helyett kevéske kis eredményre jutottak csak. A kisebbik Kúposgömb azt tudatta a nagyobbbal, hogy egy élőlényféleség bizonyos nagyszámú csoportja merre található a vízburoknak egy meghatározott, hozzájuk közeli részében. Ahogy követték őket, bebizonyosodott a program helyessége. A két Kúposgömbbel egyszerre találták meg ezeket az élőlényeket. Néhány további jelsorozatsere volt, de a segítségükkel kifejezett gondolatok rendkívül egyszerűnek tűntek.

Ezek lennének a Vízgömb értelmes élőlényei? – gondolkozott el Loian. Hiszen most, hogy felfedezték őket, vészjelzést is adhatnának, ha valami rosszat feltételeznének róluk. Eszébe jutott, hogy mi lenne, ha nem ők lennének itt, hanem a Xtrykxek, akik bizonyára ártó szándékkal közelednének a Vízgömbhöz és a Kúposgömbökhöz. Az is eszébe jutott, hogy vajon mit tennének ők, ha a Xtrykxek meglepnék őket és egyelőre csak kapcsolatba akarnának lépni velük. Vajon nyíltak lennének-e vagy igyekeznének úgy tenni, mintha semmit sem vettek volna észre, esetleg ellenségesen válaszolnának az ismeretlen élőlény közeledésére, kapcsolatkeresésére? Mert itt, a Vízgömbön, ahol az egymás mellett létező élőlények egyáltalán nincsenek biztonságban egymástól, bizonyára kifejlődött bennük az elhárításnak és a védekezésnek számtalan formája.

– Figyeld csak! – jelezte Namol. Egy egész csoport Kúposgömb közeledett az általuk megfigyelt kettőhöz. Összeverődtek, és együtt folytatták az útjukat. Egyszer csak élénkebbek lettek, gyorsabban, célirányosabban mozogtak. A távolban bizonyára feltűntek azok az élőlényféleségek, amelyekre korábban figyelmeztették egymást, gondolta Loian. Muris megerősítette ebbéli vélekedésében. Hanem ugyanekkor feltűnt egy nagyalakú, a vízburokból messziről észrevehetően kimagasló élőlény is. Muris jelezte, hogy ekörül találhatók azok a kisebb élőlényféleségek, melyek a Kúposgömböket érdeklik. Hanem amikor megvizsgálta, Muris váratlanul azt jelentette, hogy a hatalmas élőlény: élettelen tárgy, noha életjelenség tapasztalható rajta és benne egyaránt. A Kúposgömbök folytatták feléje az útjukat. Az élőlénynek gondolt tárgy sok száz vagy sok ezer Kúposgömb-tömegű volt. És egyszer csak felfedezték, hogy robotok vannak rajta.

– Nem lehet, hogy a Kúposgömbök szolgálatában állnak a robotok? – találgatott Namol. – A robotok gyűjtik össze azokat az élőlényféleségeket a vízburokban, amelyek a Kúposgömbök energiaellátását szolgálják.

– Kiderül, ha megfigyeljük, hogy mikor lépnek kapcsolatba egymással, és milyen értesüléseket cserélnek.

– Csak a Kúposgömbök adnak jelzéseket – állapította meg hamarosan Namol. Még folytatta a megfigyelést, de már készen állt a következtetéssel.

– Úgy gondolom, csak utasításokat küldenek a robotoknak.

Valóban, a robotok mintha a Kúposgömbök utasítására cselekedtek volna. Miután ők a gázburokban voltak, a vízburokba engedtek egy hosszan elnyúló, de a vízburok mélységét is jól kihasználó szerkezetet, s ez mintegy védelmezően körbekerítette a kis élőlényféleségeket és a Kúposgömböket egyaránt. A Kúposgömbök valóban megkezdték az energiaellátásukat szolgáló élőlényféleségek begyűjtését, a robotok pedig a vízburokba engedett szerkezettel foglalkoztak. Eleinte szinte észre sem

lehetett venni, később aztán egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a szerkezet mind kisebb és kisebb helyre zsúfolja össze a Kúposgömböket és minden más élőlényt a környezetükben.

– Mire jó ez? – értetlenkedett Namol. Közben a szerkezetet a nagy, élettelen testtel összekötő nyúlványok egy szűk területre húzták össze, majd némiképp a gázburokba emelték ki. A robotok összegyűltek az élettelen test egyik oldalán, ott, ahol a szerkezet kiemelkedett a vízburokból; és a gázburokban a test felső részéhez közeledett. A robotok egyik vagy mindkét csápjukat meghosszabbították valamilyen csillogó tárggyal, amely a csápjaik fél- és negyedhossza közti nagyságú volt. A Kúposgömbök már nem törődtek a kisebb élőlényféleségekkel, melyek körülöttük nyüzsögtek, hanem mintha örömben tennék, fel-felugrottak a szerkezetből, majd visszahullottak beléje, de semmi bajuk sem történt, mert a szerkezet rugalmasan megtartotta a súlyukat. Mikor már egészen közel voltak a robotokhoz, azok a csáphosszabbítót érintkezésbe hozták a Kúposgömbökkel, de úgy, hogy minden egyes esetben behatoljon a Kúposgömbök felülete alá.

– Náluk ilyen az egy pont-érintkezés? – csodálkozott Loian. – De vajon mi keletkezhet a Kúposgömbök és a robotok egy pont-érintkezéséből? Muris! A megörökítőbe! – figyelmeztette.

– A robotok feltűnése óta megy – nyugtatta meg Muris. – De ha szabad felhívnom a figyelmezteteket: az érzékelőim szerint egyre több Kúposgömb pusztul el a szerkezetben.

– Nem tévedsz? – Namol túlzott szigorúsága bizonyára nem Murisnak, hanem a képtelen helyzetnek szólt.

– Győződjetek meg róla magatok. Közelítsetek a szerkezetre – javasolta Muris. Úgy tettek, és kiderült, hogy igaza van. A Kúposgömbök, amelyek érintkeztek a robotok csáphosszabbítójával, valamilyen, fémsókkal enyhén dúsított folyadékot eresztettek az érintkezés hosszúkás, kihasadt helyén. E folyadék színe (amennyiben a meghatározó Namol napja kék törpe volt) a zöldnek megfelelő színhullámhosszon festette meg az alattuk levő vízburok enyhe sárgásrózsa színjét. Loiannak eszébe jutottak a Társultak, akik valamilyen hasonló módon jutottak érintkezésbe a Gyűrthullámmal és a Bolyhossal, csak hogy a Társultakkal ellentétben a robotoknak semmi bajuk. De hát akkor mégsem a Kúposgömbök kiszolgálására vannak a robotok, gondolta. Vagyis nem a Kúposgömbök alkották a robotokat, ismerte fel. Különböznem pusztíthatnák el őket. Vagy talán aki a robotokat létrehozta, az adott ilyen parancsot nekik? Hogy pusztítsanak el ennyi meg ennyi Kúposgömböt? De miért? Csak nem azért, hogy felhasználhassa a Kúposgömbökben felgyülemlett energiát? És akinek ennyi energiára van szüksége, az mekkora lehet? Mint ez a hatalmas, élettelen tárgy? Hiszen a robotok ebben helyezik el a már élettelen Kúposgömböket! Lehet, hogy Muris tévedett? És ez a hatalmas tárgy nem tárgy, hanem élőlény?! Ellenőrizte, de be kellett látnia, hogy Murisnak van igaza.

Namollal megtanácskozta a kutatás további menetét. Párhuzamosan követi a Kúposgömbök lehetőségeit, valamint a Kúposgömb-robot együttműködés lehetséges változatait. Úgy érezte, hogy nem képes tovább maradni, annyira megviselték a történetek.

29.

– Elhiszed, hogy a Vízgömbön van fejlődés? – fogadta Gubor a hozzá látogató Loiant.

– Már miért ne hinném? – felelt kérdéssel a kérdésre.

– Akkor nem fogsz azzal vádolni, hogy rossz irányba viszem a kutatást, vagy hibázok, és nem figyelek fel rá idejében, vagy hagyom magam megtéveszteni a látszattól.

– Hát te meg milyen hihetlenségbe futottál bele? – gyanakodott joggal Loian.

– Honnan tudod? – kérdezte már-már ellenségesen Gubor.

– Mit?

– Hogy hihetetlen, mekkorát képesek fejlődni ezek a Fürgék.

– Fürgék??? Miről beszélsz?

– Ne add az ártatlant – bosszankodott Gubor.

– Most hallok róluk először.

– Akkor honnan tudad, hogy hihetetlen, ami velük történt?

Loian nem akart fölösleges magyarázkodásba bonyolódni.

– Azt hajlandó vagy elhinni, hogy csak ráhibáztam?

– Nem feltétlenül, de most semmi kedvem veled vitába bonyolódni. Inkább figyelj.

És Gubor elindította a gyorsítót, benne a Fürgékkel, akik (engedelmeskedve a természet törvényszerűségeit felhasználó és azokkal értelmesen élő otthoni értelemnek) most megmutatkoztak nekik abban az állapotukban, amelyet a környezetük kölcsönhatásában elértek, illetve újra és újra megváltak.

– Évmilliókon át alig változott a környezetük, alig változtak a jellemzőik – magyarázta Gubor. – Kihagadok egy példát – állította le a gyorsítót. – Az a Fürgé, akit nyomon követtük, többedmagával igyekezett valamilyen Belőttünk még nem ismert) cél felé. Testük (elülső részén) szabálytalan kúpban kezdődött, amely kiszélesedve hengerformában folytatódott, végül elkeskenyedve még majdnem egy teljes fürgényi hosszúságban húzódott a szilárd burkon. A hengerszerű középrészéből négy rövid csáp indult ki a henger két oldalsó, alsó részén; ezek segítségével mozgott előre felé. A kezdeti kúp elülső-alsó részén időnként kihasadt, ebben a Sugarashoz hasonló élőlények tűntek el.

– Energia-utánpótlás – vágott Loian várható kérdése elé készségesen Gubor. – Itt a Vízgömbön ezt a legtöbb mozgó élőlény így végzi, másod-harmadlagosan. Az eleje az esetek nagy részében az Egytámasztó vagy valamelyik hozzá hasonló élőlény, a vége az esetek nagy részében felderíthetetlen. Legalábbis az én kísérleti feladatom megfigyelőpontjáról. De kiszámítottam, hogy már nyolc hasonló program eredményeinek figyelembevételével meghatározható az energia végcélja.

– Egy közbevető kérdés – sürgette továbbhaladásra Loian. – Biztos vagy abban, hogy minden összetevőt jól határozta meg a gyorsítóprogram beindítása előtt?

– Azt hiszem, itt, a Vízgömbön semmiben sem lehetünk biztosak – tért ki az egyenes válasz elől Gubor. – Miért aggódsz?

– Valami bizonytalanságot érzek.

– Miben?

– Nem tudom. Talán a mozgásbeállításukban.

– Gyorsíthatom – ajánlotta Gubor, és egy kicsit felpörgette a mozgásegyeztetőt. A Fürgék egyszeriben szinte követhetetlenül cikázni kezdtek, a környezet fény- és színértéke ettől némiképp világosabb lett, ám ugyanakkor valószínűtlenebb is. Gubor belátta, hogy nem erre kell helyesbítene, hanem ellenkezőleg. Lassította az egyeztetőt. A Fürgék mozgása lebegőbb, követhetőbb lett, ennek azonban újból a fény- és színviszonyok estek áldozatul. Minden sokkal sötétebb és tompább lett, a formák egymásba mosódtak.

– Ez sem igazi, de tartsuk meg – javasolta Loian. Ezen az értéken folytatták a gyorsítást az időben, egészen az első jelzésig. A műszerek jól mutatták a változást. Gubor megállt, egy negyed gömbhéjra vetítette ki a képet. Aztán semmit sem lehetett látni.

– Mi van itt? – kérdezte egy idő múlva Loian.

– Sötét.

– Ezt nem értem.

– Én sem. De ha a műszerek változást jeleztek, annak összefüggésben kell lennie a sötétrel. Ha most megváltoztatom a fényviszonyokat, csak beleavatkozom a dolgok menetébe, és esetleg hamis következtetést vonunk le a történelemből – magyarázta Gubor.

– Kapcsoljuk be a hőérzékelő-látást – javasolta Loian.

– Már megvan.

Most végre megpillantottak egy Fürgét. Egészen óvatosan közeledett, mintha félne valamitől. Vagy mintha tudná, hogy ők ketten most kísérleteznek vele. Mögötte feltűnt egy másik Fürge hasonló óvatossággal. Majd még egy. Követni kezdték őket. Hosszasan haladtak előre egy henger formájú, nagy átmérőjű, végtelen hosszúságú tárgyban. Néhol a testük két oldalán kiálló csápokra támaszkodva, máskor a hengerben levő folyadékban csápjaikkal segítve az előrehaladást, annak felszínén mozogva. Bizonyára pontosan tudták, hová mennek, vagy már sokadszor tették meg az utat, mert nem tévedtek.

Egy kisebb átmérőjű hengerben folytatták az útjukat, majd ezt is elhagyták, és egy zárt térbe kerültek. Ez azonban nem zavarta őket, mert serény munkába fogtak. Az ő testméreteikhez képest nagy tömegű, szögletes tárgyak borításán igyekeztek keresztülhatolni és e tárgyak belsejébe jutni. Működésüket siker koronázta.

– Kövessük őket – kérte Loian.

– Küldök egy megfigyelőrobotot – ajánlotta Gubor, és máris a szögletes tárgyak belsejéből követhették a Fürgéket. Azok nem zavartatták magukat. Mint kiderült, a szögletes tárgyakban nagyszámú, két végükön csúcsos, ám ellipszis idom formájú kisebb tárgyak voltak, ezeket a Fürgék sebesen tüntették el az előlso testnyílásukban.

– Ezt is kövessem? – kérdezte Gubor.

– Szükségtelen. Ez a Fürgék másodlagos vagy harmadlagos energia begyűjtése.

– Akkor ez talán egy energiafelvevő hely – találgatott Gubor.

– Lehet, de valahogy túl kevesen töltökeznak fel.

– És ha minden három Fürgének van ilyen helye?

– Az mindenesetre nagy jelentőségű dolog volna. Vagy nagyon kevés lenne ekkorra már a Fürgék száma.

Most azonban (mintha a történés meg akarná cáfolni az ő találgatásukat) körülbelül száz Fürge tűnt fel a nagy, zárt térben, amint éppen előkerültek hosszú és kanyargós útjuk végén. A nagy, szögletes tárgyakban (a megfigyelőrobot tanúsága szerint) a három elsőhöz hasonlóan ők is megkezdték az energiabegyűjtést.

– Tévedtek volna a műszerek? – hitetlenkedett Gubor. – Mi itt a változás?

– Gondolom, az, hogy nem kell megküzdeniük az energiafelvétellel – igyekezett valamilyen értelmes magyarázatot találni Loian. – Itt ugyanis készen várja őket minden.

– Milyen változás ez? – értetlenkedett Gubor.

– Eddig a körülmények irányították és befolyásolták őket. Most ők uralják a körülményeiket.

– Valahogy nem érzem meggyőzőnek – kételkedett, és Loianak be kellett vallania magában, hogy ő sem mentes a kételyektől. – Haladjunk tovább az időben – javasolta. – Hátha megtaláljuk a dolgok nyitját.

Ekkor azonban hirtelen megváltoztak a fényviszonyok, minden elviselhetetlenül világos lett, mint ha egy fehér törpe csillag ontaná a fényét közvetlen közlőrl. Mire Gubor állított a fényviszonyokon, már csak azt lehetett megfigyelni, hogy egy robot áll a negyed gömbhéj közepe táján, és egy Fürgét emel fel a hátsó hosszú, vékony csápjánál fogva. A Fűrge élettelennek látszott, Gubor pedig őszinte undorral gyorsította fel az időt a következő változás jeléig.

– Talán meg kellett volna várunk, hogy mit tesz vele – vélte Loian.

– Eltűnteti magában, energiafelvétel céljából – jelentette ki Gubor.

– Na ne bolondozz! – Loian hirtelen azon kapta magát, hogy erre a lehetőségre még nem gondolt.

– Hogyhogy?! – bántódott meg Gubor. – A robotok tán nem élő szervezetek?

– De, azok – ismerte el Loian.

– És itt a Vízgömbön nem az az undorító törvény uralkodik, hogy egyik élőlény a másik energiáját használja fel úgy, hogy eltűnteti magában?!

– De igen – látta be Loian, és nagyon haragudott magára, hogy ezt a sort még nem gondolta végig.

– Csakhogy még sohasem tapasztaltuk, miként jutnak energiához a robotok. És tartok tőle, hogy nem is fogjuk addig, amíg meg nem találjuk a létrehozóikat.

A gyorsítóba kapcsolt műszerek újabb változást jeleztek. Gubor megállt. Két Fűrge tűnt fel a gömbhéjon. Valamilyen tiszta, átlátszó anyagból készült (de szögletes!) test űrtartalmában voltak, egymástól elválasztva. Mindenütt világos volt, minden fehér volt. A Fürgék is fehérek lettek.

– Nem értem – elégedetlenkedett magával Gubor. – Olyan, mintha valami hibás lenne, pedig minden jellemző jól van beállítva.

– De. miért fehérek? – próbált egy jónak gondolt kérdéssel segíteni Loian.

– Bizonyára ez, az a változás, amit a műszerek jeleztek. És ezt figyeld! – vette észre a még ennél is fontosabb változást. – Fényben élnek, nem pedig sötétben! És nem menekülnek a fénytől!

– Csinálj ellenpróbát – igyekezett lehűteni Loian. GuBor megváltoztatta a fényviszonyokat. Minden elsötétedett, a környezet színhőmérséklete lecsökkent, de a Fürgék és a fény aránya ugyanaz maradt, ezért visszaállt a korábbi valóságra. Kiderült, hogy ehhez a két Fürgéhez hasonlóan további nyolc-tíz található abban a szinte mindenütt fehér, nagyobb zárt térben, melyben azok a kisebb zárt terek voltak, amelyekben a Fürgékre leltek. Most három robot tűnt fel. A Fürgék mozgása megelevenedett. A robotok az egyik Fűrge-pár zárt (de átlátszó) életteréhez közeledtek. A Fürgék egyike elindult az élettere egyik végébe, és ott megkeresett valamilyen más anyagból való két kis négyzetet, majd meghatározott sorrendben megérintette első két csápjával. Ekkor a robotok közreműködésével energiahordozó jutott az életterébe. A Fűrge eltűntette magában, és még kétszer-háromszor megismétlődött a dolog. A vele együtt élő Fűrge észrevehetően feszülten figyelte, mi zajlik mellette, aztán ő is a kis négyzetekhez közeledett, és ugyanúgy jeleket adott a robotoknak, mint a társa, majd ugyanúgy energiahordozóhoz jutott. Az összes Fűrge sorra került, a robotok mindegyiküket készségesen kiszolgálták.

– Hát ez az a változás! – állapította meg elképedve Loian. – A Fürgék az uralmuk alá vonták a robotokat, és velük végeztetik el az energiaszerzés nehéz és fáradságos munkáját.

– A Fürgék építették volna a robotokat?

– Kétkedsz benne? Nézd meg, hogy a maguk szí. nehéz hasonló színűvé változtatták őket.

– Valóban – ismerte el Gubor.

A robotoknak majdnem a teljes felülete ugyanolyan fehér volt, mint a Fürgéké.

– Arra használják őket, hogy minél könnyebbé tegyék az életüket.

– Ennyi volna az egész? Ez az életük célja?

– A Xtrykxeké meg a pusztítás. Annál azért nemesebb cél. Még ha kevésbé nagyra törő is.

– Na jó – egyezett bele Gubor. – Akkor létesítsünk velük kapcsolatot. – De mielőtt nekilátott volna, hogy az egyezményes jeleket sugározza nekik széles sávon, a robotok egyike a nagy zárt tér oldalhatáránál működésbe hozott valamilyen egyszerű gépezetet, ez felemelte és feltekerte az oldalhatárt árnyékoló fehér színű anyagot, és külső fény árasztotta el a zárt teret, elhalványítva a belső fényt. Fel-tűnt a Namol napja, amint ereje teljében sárgásfehér fénnel árasztotta el a teret.

– Nemű! Ez lehetetlen!!! – szörnyűködött Loian.

– Vissza az egész! – dühöngött Gubor. – Minden rossz! Minden, az utolsó, a legkisebb összetevőig! Minden hibás! Minden fordítva igaz! Kezdhettük előlőrl az egészet!!!

Teljesen kétségbe volt esve, és Loian mélyen együttérzett vele. A vizsgálati gömbhéjon sárgásfehéren ragyogó Namol napja a lehető legteljesebb ellentmondásban volt az ellenőrző gömbhéjon látható valódi, kékesen fénylő Namol napjával: az igazival.

30.

Mintha a közeledtére Menil suhant volna el Yekit mellől. De Loian most nem törődött vele. Kisebb gondja is nagyobb volt. Tudta, hogy lassan-lassan mindenki a kísérletei és kutatásai vége felé jár, de még mindig nem sikerült ráakadni a Vízgömb értelmes, tudatos lényére. Pedig (ebben biztos volt) állandóan a közelében jártak. Még azt sem tudhatták teljes biztonsággal, hogy van-e ilyen, és ha van, akkor szándékosan rejtőzködik előlők, vagy az ő kísérleti-kutatási tervük rossz. Loian nagyon kedvetlenül és bosszankodva ellenőrizte Yekit munkájának eredményét, illetve nyilvánvaló eredménytelenség-

gét. Együttesen elevenítették fel a megörökítőből mindannak a nyomát, amire Yekit jutott. Nagyjából ugyanazt a fölösleges erőlködést tapasztalta, mint többi társánál. Látszólag pontosan és lelkiismeretesen megcsináltak, elvégeztek valamit, ami semmivel sem vitte előre az egészet. Csak az eredménytelenség eredményét rögzíthették, ha őszinték akartak lenni magukhoz. A Vízgömb és az ő átkozott titka ellenállt nekik.

– Tartozom egy vallomással – kezdte Yekit, de Loian ügyet sem vetett rá.

– Melyik élőlény volt a kísérleti megfigyelési alanyod? – kérdezte.

– Meg kell vallanom valamit...

– Ugyan, hagyd el – vágott közbe Loian, akit egyáltalán nem érdekelt, hogy Yekit milyen kapcsolatban van vagy volt Menillel. Legalábbis azt hitte, hogy Yekit erről akar vallomást tenni. Érzelmek most nem izgatták.

– De feltétlenül tudnod kell, hogy...

– Egyáltalán nem kell tudnom, mert nem tartozik a kutatási program körébe.

– Éppen hogy beletartozik.

– Micsoda tartozik bele? Menil?

– Menünek ehhez semmi köze – képedt el Yekit. – Azt akartam bevallani, hogy igen keveset törődtem a kísérleti megfigyelésre kiválasztott élőlénnel. Végigfutottam a jövőbeli útján lelkiismeretesen, rögzítettem a jelentősebb változásokat, megjelöltem azt a pontot, ahol felbukkan a jövőjében a robot, és kész. Nem volt érdekes a dolog, ezért a robottal kezdtem foglalkozni, noha nem volt rá sem engedélyem, sem pedig módszerem. Egyszerűen csak izgattam, hogy miként képes olyan hirtelen feltűnni: minden előzmény nélkül megjelenni.

– És mire jutottál? – kérdezte Loian várakozásteljesen, mert az összes általa ismert gyorsítási program azt mutatta, hogy a robotok a legváratlanabb időben és alkalmakkor bukkannak fel. A legkülönbözőbb feladatkörökben tevékenykednek, többnyire egyszerű és kezdetleges munkavégzésre alkalmasak, és csak segédfeladatok megoldására használhatóak; néha csak egy-egy, szorosan körülhatárolt és szűk tevékenységi körben.

– Nem sokra – felelte kedvetlenül Yekit. – Jóformán semmire. Először is tisztáztam, hogy ezek a robotok: élőlények.

– Nem volt nehéz.

– Nem – ismerte be Yekit. – De az különbözteti meg őket a többi élőlénytől, hogy mesterségesen keletkeztek, nem természetesen. Ugyanolyan alapelemekből állították össze őket, mint a többi élőlényt, nyilván, hogy minél tökéletesebben beilleszkedhessenek az élőlények világába; hogy ne üssenek el tőlük, nehogy kilökjék őket maguk közül. A létrehozóiknak bizonyára olyan céljaik voltak velük, amelyek szükségessé tették ezt a fajta hasonlatosságot. Sajnos e célok közül egyet sem voltam képes meghatározni. Legfeljebb közelíteni vagy találgatni tudnék, de nem teszem.

Loiannak tagadhatatlanul tetszett Yekit őszintesége, határozottsága és nyilvánvaló önbizalma. Azt latolgatta magában, hogy mennyit köszönhet Yekit Menünek, s hogy Menil vajon mennyivel lett több, mire találhatott rá ő. Milyen érdekes, gondolta, ez a sor végén levő, mindenkitől kicsit lenézett, nem egészen komolyan vett programozó, akit az útjuk elején majdnem annyira lekezeltek, mint Murist, mostanra mennyire megváltozott. Találgatni tudnék, idézte fel Yekit kijelentését, de nem teszem. Nem teszi, gondolkodott el Loian, mert bizonyára lealacsonyítóan érzi a találgatást. Nem akárci ő, hogy próbálkozzasson, hanem olyasvalaki, aki a tények felfedése után megfelelő sorrendbe tudja rendezni azokat, következtetéseket képes levonni, melyeknek halmaza elméletté áll össze. Mindez mérhetetlen messzeségben van a nevetséges találgatásoktól: ugyanolyan messze, mint az a sor végi programozó a mostani Yekittől. Kétségtelen, az adottságok benne kellett hogy szunnyadjanak; de hogy előkerüljenek, ahhoz szükséges volt a hosszú út megannyi megpróbáltatása, no és... igen... tagadhatatlan: Namol és Menil közreműködése is. Persze, ők is gazdagodtak az egy pont-érintkezés után; Namol túlérzékeny egyensúlya helyreállt, Menil pedig... nos, ezt még nem lehet tudni, de minden bizonnyal valamilyen nagy jelentőségű felfedezésen dolgozik. Loian megpróbálta Yekit iránti csodálatát visszaszorítani, és talán a kelleténél szigorúbban vonta felelősségre társát.

– Ha sem a rád bízott munkát nem végezted el, sem pedig az aprólékos közelítésekre nem vagy kapotó, akkor legalább a robotokat bepakolhattad volna az idő gyorsítóba. De ennek semmi jele, még csak eszedbe sem jutott. Megtudhatnám, miért? Mi volt az oka?

– Valóban – egyezett bele gyanús gyorsasággal. – Nem gyorsítottam a robotot. Mert nem is lehet gyorsítani. A robot ugyanis most, a mi jelenlegi időnkben nincs. Nem létezik. Csak valamikor később kerül elő, és mindig váratlanul, de évmilliók múlva. Már a Namol napjához képest. Nekünk tehát csak képen van meg, nem pedig az élő valóságban. Képet, képzetet nem gyorsíthatsz önállóan tovább. Amivel viszont megtehetnéd, az nincs. Máris benne vagyunk a csapdában. A zsákutcában.

Loiannak nem attól támadt megmagyarázhatatlan veszélyérzete, hogy Yekit pontosan rámutatott a mindannyiuk vizsgálatában közös, kibékíthetetlen és feloldhatatlan ellentmondásra; ez még belefért a gondolkodási rendszerébe. Hanem attól érezte magát olyan furcsán, hogy Yekit nem *általában* említette a robotokat; ehelyett határozottan *egy bizonyos* robotról tett említést, vagyis benne személyesítette meg az összesét. Úgy kezelte a robotot, mintha önmagukról lett volna szó. Na tessék, gondolta bossz-

szúsan Loian, már én is kezdem. Már én is úgy gondolok rá, mint Yekit. De hátha igaza van? Hátha valóban *rá* kell gondolni és nem *rájuk*? Hátha a robotok sem egyszerűen csak robotok, hanem ő a Robot?! Bárhogy titkolja is, gondolta, egyre nehezebb palástolnia, hogy mennyire rokonszenves neki Yekit, hogy mennyire tetszik az értelmes gondolkodása, a lényegre törő következtetése, az előrevívó kételkedése. Kérdés, hogy ő, mármint Loian, ki tudja-e vívni valamivel Yekit tetszését.

– Ez az eredményünk? – kérdezte mégis élesen. – Ez a zsákutca?

– Igen – válaszolta Yekit magától értetődően. – Ez a legnagyobb eredmény: hogy akármerre fordulunk a robottal kapcsolatban, mindig *nem* a válasz. Csupa nemet válaszolnak a körülmények, a kísérletek, a kutatások. Vagyis valahol, a dolgok mélyén, a lényeg hatásterében ott kell lennie a mindennél súlyosabb és erőteljesebb *igennek*, amelyet még mindig eltakar előlünk a jelenségek halmaza. Vagy a mi gondolkodásunk helytelensége, rossz irányultsága:

– Van valami ötleted? Vagy javaslatod? – kérdezte óvatosan Loian.

– Több is, de nem tudom, előállhatok-e velük.

– Ha meg sem kísérléd, sohasem fogod megtudni.

– Igen ám, de biztos vagyok benne: akármelyik javaslatomat nyújtanám be, ti hevesen fogjátok ellenezni.

– Nem tudom, mit képzelsz rólunk, mindenesetre szívesen pártolok minden értelmes, előrevívó kezdeményezést.

– Ezt már ismerem: Értelmes! Előrevívó! Kezdeményezés! Ezek a ti szokásos látszatfogalmaitok, amelyek éppolyan üresek, mint amilyen szépen hangzóak.

– Attól tartok – igyekezett Loian türtőztetni a felháborodását –, hogy felelőtlenül vádaskodsz. Azt sem tudod, kire haragudj, és ezért éppen hogy te dobálózol hangzatos ürességekkel. Én még semmit sem tudok arról, hogy mit szeretnél javasolni, de jószerével máris beleegyezésemet adtam a javaslatodhoz. Sejtelmem sincs arról, hogy fordított helyzetben mit tennél, de bizonyára nem volnál olyan szelíd, mint amilyen én vagyok most hozzád.

– Ez igaz – ismerte be Yekit. És úgy folytatta, mintha közben egy kicsit elszégyellte volna magát. – Most akkor tehetek javaslatot?

– Persze – bátorította Loian. – Alig bírok a kíváncsiságommal.

– Hát, ha így van... akkor... akkor most... Ezt figyeld meg! – kezdett lelkesedni.

Kivetített egy negyed gömbhéjat, a megörökítőből elővette a Sugaras anyagát, egészen addig gyorsította, amíg fel nem tűnt benne a robot. Most azonban nem a Sugarasra összpontosított, hanem a robotra. Megvárta, amíg a robot elvégzi a Sugaras elpusztítására beléje táplált programot, s ekkor kimerevítette a jelenetet. – Gyorsítani nem tudom, mert nem találok a mostani alaptípusát – magyarázta Loiannak. – A Sugaras gyorsításából sem vehetem ki, mert képet, képzetet nem gyorsíthatunk: ezt már leszögeztük. De arra még senki sem gondolt, hogy a robottal kapcsolatba lépjen; csak én – jelentette ki diadalmasan. – No akkor figyelj.

Elindította a jelenetet. A robot éppen a Sugaras maradványaival szöszmötölt, amikor Yekit kapcsolatba lépett vele.

– Ki vagy és ki hozott létre? – kérdezte azon a hullámhosszon, amelyről korábban már megállapította, hogy a robot kapcsolattartásra használja.

A robot hirtelen megmerevedett. Felső, gömbszerű csápját egy idő múlva furcsán tekergetni kezdte körbe-körbe, fel-le, oldalra. Ellenállhatatlanul mulatságos volt. De válasz semmilyen hullámhosszon sem érkezett. Miután kellőképpen kimulatták magukat, Yekit újra feltette az előbbi kérdést az előbbi hullámhosszon. Ekkor azonban a robot összehúzta magát, és a korábbihoz képest nagyon gyors iramban távozott.

Loiannak eszébe jutott egy hasonló jelenet, s a megörökítőből elővette azt a részletet, amikor a Tár-sultak és a robotok találkoztak. Lejátszotta Yekitnek, aki nagy elmélyüléssel tanulmányozta.

– Na, mi a véleményed? – kérdezte Loian, mikor véget ért.

– Te végeztél már ilyen kísérleteket? – kérdezett vissza mélyszégyen csodálattal és érezhető rokonszenvárammal dúsítva.

– Nem az én kísérleteim voltak – szabadkozott Loian. – Csak éppen ott voltam, és részt vettem benne.

– Akkor te sokkal többet tudsz, mint én.

– Talán igen, talán nem; de a gondolkodásunk egyfelé halad, más-más úton. Te egyetlen esetből kiindulva általánosítottál, én több esetből vontam le következtetést.

– Azt hiszem, eddig nem figyeltem rád kellőképpen – állapította meg Yekit.

– Én is erre a megállapításra jutottam.

– Még ilyenkor is ennyire hivatalos tudsz lenni? – közelített Loiannak óvatosan Yekit, mintegy felkínálva az elhúzódnak lehetőségét. De Loiannak esze ágában sem volt odébb húzódnia. Inkább még közelebb mesterkedte magát Yekithez, aki tovább lassított.

– Csak azért, nehogy idejekorán leleplezzem magam.

– Mi az, amit még leplezel?

– Mindjárt megtudod.

– Aligha van a világegyetemben valami, amit ennél jobban kívánok.

Ami azt illeti, Loian is pontosan ezt érezte.

Meg azt a mérhetetlen gyönyörűséget, amit Yekit szerelmének az élvezete szerzett.

Az idő ilyenkor végtelen és pillanatnyi; ki tud figyelni rá? Ki érzékeli a múlását? Ki merészné állítani, hogy van egyáltalán? Hogy van egyáltalán idő vagy bármi a világon?

Valaminek mégis kellett lennie, mert világosan és érezhetően zavaró hullámok kerülgették. Ami hihetetlen volt, mert az Otthon alaptörvényei közé tartozott az egy pont-érintkezők háboríthatatlansága. No persze, ki más lehetne, gondolta Loian bosszúsan, mint Menil, a kis féltékeny. Pedig az Otthon a féltékenységet sem ismerte. De hamarosan rá kellett jönnie, hogy tévedett: Menil valóban felfedezett valamit.

31.

Mindannyian a nagy, központi gömbhøjban voltak, Menil azt kérte, hogy most kivételesen igénybe vehesse, mert állítása szerint jóval nagyobb jelentőségű dologra bukkant, mint amit egy szokásos, egyedi kísérlet ígért volna. Elkezdte a program lejátszását, és közben csak annyi magyarázatot fűzött hozzá, hogy a kiválasztott élőlény gyorsítása során véletlenül bukkant a következőkre. Az élőlény a gázburok és a szilárd burok határán élt, rendkívül kiegyensúlyozatlanul volt kiegyensúlyozva, a szerkezete és felépítése alapján szinte hihetetlennek tűnt, hogy miként tud a gázburokba emelkedni és bizonyos időn át ott tartózkodni. Menil egy sűrűsödési pontra figyelt fel, majd annak okát kutatva visszajátszotta az előzményeket. (Muris névtára szerint Ügyetlen lett a megfigyelt élőlény neve.) Sikertült ugyanabban a térségben ismétlődő törvényszerűséget kimutatnia az Ügyetlenek számának hirtelen növekedése és nagyszámú robot megjelenése közt. A kapcsolat nyilvánvalónak látszott, még ha nélkülözött is minden logikát és értelmet. Menil bemutatott egy óriási robottömörülést. Illetve a tömörülés két részre oszlott. Mindkét rész hasonlított némiképp a másikhoz, bár eltérések is megfigyelhetők voltak. A robotok egymás felé tartottak hatalmas tömegekben. Az egyik oldalon a robotok tízes sorokban vonultak, középső csoportjuk valamilyen szerkezeten helyezkedett el, amelynek négy támasztója volt, és ezek emelésével és előbbre helyezésével haladt a kívánt irányba. Az elemzések során Muris megállapította, hogy a szerkezetek is élőlények, a teljes feldolgozásból pedig az Össztár segítségével kiderült, hogy már korábban besorolták, de a felvételi állapothoz képest alaposan megváltoztak. Igaz, a közben eltelt idő is hosszú volt.

Az egymás felé haladó két robottömeg másik oldalán a széthúzódo csoportosulás szélei felé voltak sűrűbben ilyen érintkezési kapcsolatok a robotok és az őket hordozó élőlények közt. Ennek az utóbbi oldalnak a két szélén az élőlények hirtelen nagyobb sebességre kapcsolnak (Muris közölte a nevüket: Száguldó) a rajtuk levő robotokkal együtt. Hamarosan a szemből közelgő robottömeg mellé, majd mögé kerültek, és ekkor valami érthetetlen dolog kezdődött. A robotok pusztítani kezdték egymást. Amint a két tömeg egyedei egymás közelébe értek, a felső csápjukban levő eszközök segítségével a másik elpusztítására törekedtek. Ez természetesen csak a következményekből derülhetett ki, ugyanis az a robot, amelynek a testébe egy-egy ilyen eszköz belekerült vagy belemélyedt, hamarosan elvesztette az élőlényekre oly jellegzetes rezgésszámot, és két alsó csápjáról lerogyva a szilárd burokra hullott. Mindkét oldalon nagy hevességgel folyt ez a művelet, világosan lehetett érzékelt a felcsapó gyűlölet és fájdalomhullámokat.

Ez az egész érthetetlen és szörnyűséges jelenet rengeteg kérdést támasztott bennük, de egyszerűen nem lehetett választ kapni rájuk. Hogy ki vagy mi irányítja ilyen értelmetlen cselekedetre a robotokat, hogy mi a céljuk ezzel a teljesen Xtrykx-szerű dologgal, hogy ha nem energiaszerzés céljából pusztítják egymást, akkor miért és így tovább. Még Gubor tette fel aránylag a legjobb kérdést, amikor arra gondolt, hogy talán a fölöslegessé vált vagy elavult robotoknak adnak így egy utolsó esélyt valamilyen cselekedetre, amit még el tudnak végezni, mielőtt teljesen hasznavehetetlenné válnak, vagy kimerülnek az energiatartalékaik. Közben a jelenet véget ért. A második robottömeg támadó szorításában az első maradékai a középső Száguldókon levők körül csoportosulva még megpróbálták valamilyen ellenállást kifejteni, de mind többen támadtak rájuk, vesztéseik egyre nagyobbak lettek, végül maradékuk egyik része menekélsszerű távozásba kezdett, másik részük pedig a végsőkig kitartva elpusztult a túlerővel vívott egyenlőtlen küzdelemben. Közben kezdtek megjelenni az Ügyetlenek első csapatai, de már nem foglalkoztak velük.

– Gyorsítsunk innen máshová – kérte undorodva Bowud, de Loian is úgy érezte, hogy ha még egy kis ideig tanúskodnia kell ehhez a szörnyűséghez, akkor inkább hosszú pihenőbe kéri magát.

– Sok hasonló eseményt tudnék még lejátszani, többé-kevésbé a mostanihoz hasonló lefolyással és végeredménnyel – magyarázta Menil.

– Sokat?! – kérdezte felháborodva Namol. – Én már egyetlenegy sem bírnék elviselni.

– Azért jó lenne tudni, hogy miért csinálják – vélte Yekit.

– Hogyan fognál hozzá? – gúnyolódott Dozak.

– Megkérdezném tőlük. Tudtommal már próbálkoztunk a kapcsolatfelvétellel.

– Igen, de sikertelenül – felelte Bowud.

– Talán nem volt jó a fordítóprogram. Keressünk egy ilyen, az előbbihez hasonló helyzetet, és programozzuk be a robotok értesüléscseréjének a módját.

– Kezdjük – adta meg az engedélyt Bowud. Talán még maga sincs tisztában vele, gondolta

Loian, de most már ő lett a végrehajtója mindannak, amit Yekit talál ki, tervez meg, gondol végig. Pontosan fordítva, mint azelőtt. Menil ráállt a gyorsítóval egy megfelelő helyzetre. Hamarosan megtalálták a két, egymással szemben álló robotcsoporthoz tartozó helyet, és mintát vettek az értesüléscseréből. Gubor hamarosan elkészült az elemzéssel. Megállapítása szerint két, egymáshoz több jellemzőjében hasonló, de megjelenési formájának végső hatásában eltérő jelrendszert lehet megkülönböztetni. Véletlenszerű egybeesésnek gondolta, hogy a két, egymással szemben álló robotcsoport a kétféle jelrendszert illetően is különbözik egymástól. Yekit úgy vélte, hogy ez is oka lehet a szembenállásnak. Gubor előbb nevetségesnek gondolta ezt a feltételezést, majd kénytelen volt belátni valószínűségét.

De végül is dönteniük kellett, hogy melyik fordítóprogramot használják. Bowud megszavaztatta őket, és végül azt a robotcsoportot részesítették előnyben, amelyik nyilvánvalóan kevesebb számú egyedből állt. A másik csoport közel a kétszerese volt ennek, mintegy tízezres nagyságrendben tartalmazott különféle robotokat. A két, nagyszámú csoport már eléggé közel került egymáshoz, Loian jól meg tudta különböztetni, hogy melyek az egyszerű robotok, melyek azok, amelyek egy-egy kisebb robotcsoportot vezetnek, és végül melyek a magasabb parancsnokok, a legfelsőbb irányítók. Yekit közben magához ragadta a kezdeményezést és azt a jogot, hogy ő teremthessen kapcsolatot a robotokkal. Kivárta a megfelelő pillanatot, és azt kérdezte a kisebbik csoportba tömörült robotoktól:

– Kik vagytok? Ki alkotott titeket?

A kérdés messze hangzóan hömpölygött végig a hatalmas síkságon, melyen ezer és ezer robot merevedett meg a döbbenettől és a csodálkozástól. Yekit most még nagyobb erővel ismételte meg a kérdést:

– Kik vagytok? Ki alkotott titeket?

De nem kapott választ. Annak a csoportnak az egyik (ha nem az első) parancsnoka, amelynek a jelrendszerét kiválasztották, egy kicsit tekergette ugyan a felső gömbcsápját, majd ugyanazon a jelrendszeren, ugyanazon a hullámhosszon, mint amelyen Yekit kapcsolatba lépett vele, maga is követte Yekitet, de a robotjaihoz keresett kapcsolatot.

– Kapcsold át a fordítót! – sürgette Yekit Murist.

Amint megtörtént, érteni kezdték a robotparancsnok gondolatait. Miközben kibocsátotta a csak rájuk jellemző jelrendszer rezgéshullámait, a két felső csápjával olyan mulatságosan hadonászott, hogy mindannyiuknak kitörő jókedve lett, még a nem túlságosan gusztusos, korábbi jelenet leverő hatása ellenére is. Közben Muris átkapcsolta a fordítóprogramot ellenkező irányúra, és így már ők is értették a robotparancsnokot.

– Íme, az isteni igazságosság minket támogat! Mi másért szolt volna az Úr a mi nyelvünkön a mi szavainkkal?! Mi másért emlékeztetett volna minket arra, hogy kik vagyunk és ki alkotott minket?! Mi másért, ha nem azért, hogy győzelmünkkel a maga dicsőségét növelje általunk! Előre, vitézeim! Előre a hitetlen, istentagadó ellenségre! Üssétek, vágjátok, aprítsátok őket! Írmagjuk se maradjon!!!

És ezzel nekiveselkedett, maga elé tartván mindkét felső csápjában azt a hosszú, széles és lapos eszközt, amellyel nem sokkal később az egyik legközelebb levő (még mindig dermedt, mozdulatlan) robotra lesújtott felülről lefelé haladó mozgást végezve, s ennek eredményeképp a robot két majdnem egyenlő részre esett szét. Az őt követő robotok hamarosan utánozni kezdték előljárójukat, a szemben levő, jóval nagyobb tömegű robotcsoporthoz tartozó eleinte mozdulatlan rémülettel túrt, majd menekülésre fogta a dolgot. Loian elképedve figyelte a fejleményeket, egyszerűen nem értett semmit, talán csak azért, mert minden erejét arra használta, hogy egy furcsa, idegen érzést igyekezzen elnyomni magában, amely minden erőlködése ellenére mind jobban és jobban tört fel benne.

Yekit most ráközelített egy olyan, egymással küzdő párra, amilyen csak kevés volt a környéken, de nem a mozdulatok elemzése céljából, hanem az érzéseikhez akart hozzáférközni. Hamarosan megvolt az eredménnyel.

– Gyűlölet, félelem, harag, megvetés.

– Pontosan ugyanazok, mint az én érzéseim irántuk – jelezte Loian.

– Hasonló hullámhosszon vagy, mint ők – értékelte Yekit.

– Ettől félted, ez birkózik bennem, mióta te meg én...

– Tudom... De hát mit tegyünk? Minden következtetés ide mutat, rájuk és miránk: ők a Vízgömb értelmes, tudatos lényei.

Az elszörnyedt csodálkozásnál csak a felháborodott tiltakozás volt nagyobb. És ők ketten, Yekit meg ő, nekiálltak, hogy a többiek értelmét is a helyes irányba fordítsák. Nagyon messziről kellett kezdeni. Onnan, amikor a Nagybolygó távolságából először figyeltek fel a Namol napjára, s újra kellett gondolni az Otthon egyik alaptörvényét, hogy azon a távolságon belül már nem létezhet kísérő bolygó, vagy ha igen, akkor a Namol napjának kék törpének kell lennie. A Namol napja azonban sárga, a Vízgömb kék, és ettől kezdve minden ugyanígy fordul vissza a Namol napja térségében uralkodó törvények szerint, egészen addig, hogy a robotok – nem robotok.

– Hanem? – gondolta Loian.

Mik? Vagy kik?

És én?!

KÖZPONTI MEGFIGYELŐ A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

Összesítettem a kihelyezett megfigyelőpontok észrevételeit. Az eltelt szakaszban semmiféle említésre méltó, rendkívüli esemény nem történt. Minden megfigyelés az előre számított értékek közt maradt. Rendkívüli jelentkezésre nem volt szükség. Vége.

KÖZPONTI RÖGZÍTŐ A KÖZPONTI AGYNAK:

Az eltelt szakaszban minden esemény az előre számított értékhatárok közt maradt... Mellékelem az összes KÖZPONTI MEGFIGYELŐ adatait. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI TÁROLÓNAK:

Javaslom a KÖZPONTI RÖGZÍTŐ legutóbbi jelentését a korábbiak mellé elhelyezni, bármikor előhívhatóan. Vége.

KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓ A KÖZPONTI AGYNAK!

A legutóbbi szakaszban megfigyelt jelenségek nyolcvonásnyival tértek el a lehetséges középérték megengedett ingadozásától. A korábbi szakaszok ismeretében számított változatok közül az alulról kezdett negyedikben a 2/B-17ER-45-S-629 számú program 72. számú altervének megfelelő helyet foglalja el a teljes összmozgás. Irányultsága a 632. program egyik alterve. A 30 fokú mérőn elfoglalt legnagyobb veszélyességi együtthatója 0 és 1 között áll. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

A KÖZPONTI MEGFIGYELŐK folytassák munkájukat a kihelyezett megfigyelőpontokkal egyetértésben. Jelentkezés a szakasz végén. Rendkívüli eseményt azonnal jelenteni kell. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓNAK:

A veszélyességi együttható 0 és 1 közötti értékének összevetése a korábbi szakasz hasonló értékével a tizedespont utáni első ötvenmillió szám nagyságrendjéig szükséges. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI BEAVATKOZÁSIRÁNYÍTÓNAK:

Egyes számú alapügyleti készenlét. Vége.

A ROBOT

32.

Amikor kezdett feltisztulni minden, első gondolata a köröké volt. Néznek a körök, gondolta, aztán rájött, hogy nem körök, hanem gömbök. És biztosan érezte, tudta, hogy nézik, pedig nem volt szemük. De esküdni mert volna, hogy látnak. Látják. Figyelik. Azt is pontosan tudta, hogy még sohasem találkozott olyan élőlényekkel, amelyek ennyire idegenek és tőle különbözőek lettek volna. Most kezdődik az igazi úrkorszak, gondolta, most, hogy eljutottak hozzánk. Valahogy közölnie kellene velük, hogy tud róluk; még ha nincs is egészen tisztában a hellyel és a helyzetével. De hogyan? Szóljon? Mutogasson? Rajzoljon? Énekeljen? *Elég, ha gondolkodsz* – üzenté neki az egyik gömb. Ez váratlan volt. Megperdült, és önkéntelenül beszélni kezdett:

– Hát ezt hogy csinálta?! – Aztán elszégyellte magát. – *Micsoda számár vagyok* – gondolta –, *hiszen a beszédemet nem biztos, hogy értik. Ezt viszont értették* – gondolta.

A beszédet is értették – gondolta az előbbi gömb. *Én is értem a maga gondolatait, igaz? Természetesen.*

Érzem, hogy kérdezni szeretnének. De én is. – És önkéntelenül beszélni kezdett újból:

– Kicsodák maguk? És ki vagyok én? Hogy kerülnek ide? És én miképp?

– Menjünk sorjában – mondta az előbbi gömb. Illetve most máshonnan jött a hang, mint a gondolat, talán valamilyen közvetítő közegből. – Egyet kérdezel te, egyet mi. Beleegyezel?

– Tehetek mást?

– Ez volt az első kérdés?

– Így is felfoghatjuk. Magának is ez volt az első kérdése.

Ha létezhett volna ilyesmi, azt kellett gondolnia, hogy a gömbök összesúgtak. Megszámolta őket. Hetet látott. *De ki tudja, mennyi volt még belőlük?*

Több, mint ameddig el tudnál számolni. Most mi kérdezzünk. Ki vagy te?

– Micsoda kérdés! – méltatlankodott hangosan. – *Ember vagyok. Egy ember.*

Talán nem zárták el a gondolatáramlásukat, mert csodálkozást, méltatlankodást, felháborodást és haragot érzett.

– Ez valami rossz tréfa. – Most harag csengett az előbb barátságos hangból.

– Már miért tréfálnék? – Most ő is méltatlankodott.

– Mert *mi* vagyunk az emberek. Te *robot* vagy. *Most megcsípem magam* – gondolta –, *és nem fog fájni, vagyis csak álmodom ezt az egész hülyeséget. De mikor majd felébredek, nem mondom el senkinek, mert még kinevetnek, hogy egy ilyen komoly ember, mint én, miket álmodik.*

– Mi az, hogy „álmodom”, és mi az, hogy „hülyeség”? – kérdezte az előbbi hang, és már semmiféle harag nem volt benne.

– Mi az, hogy maguk az emberek, és én robot vagyok? Én ember vagyok, maguk pedig gömbök. Na jó, mondjuk, beszélő gömbök.

– Kérjük a felvilágosítást.

– Hát nem! Ebből elég. Most már tényleg fel akarok ébredni.

Most mintha újból összesúgtak volna az eddig csendben és nyugton levő gömbök, és valahogy idegesen mocorogtak. *Talán rosszul választottunk, mintha Xtrykxbe ütköztünk volna, de nincs több energiánk, nem alakíthatunk át egy másikat, most mit csináljunk vele:* efféléket vélt felfedezni a saját gondolatai közt, de hát ezek nem az ő gondolatai voltak; vagyis csak a gömbök gondolhatták mindezt. Gondolkodó gömbök... és embernek mondják magukat... tényleg nem hülyéskedik vele senki?... és nem is álmodik? Hát akkor ez... ez!!! MICSODA?!

– Jóságos ég! – nyögte ki végül. – Maguk tényleg a Mars-lakók. Vagy kicsodák.

– Említettem már, hogy emberek vagyunk.

– Én is úgy értettem!

– Az előbb egészen mást állítottál.

– Hát persze! Azt hittem, hogy csak álmodom az egészet. Vagy valaki hülyéskedik velem...

– Már kértem, hogy magyarázd meg, mi az az...

– Jó, jó! Azonnal! Csak hadd térjek magamhoz egy pillanatra ebből a hihetetlen... nem! Ez nem lehetséges! Maguk tényleg engem szemeltek ki arra, hogy én legyek az első földi ember, aki... Mondják, hogy igen! Mondják, még akkor is, ha nem így van! Hadd legyen az enyém a dicsőség, ha csak egy pillanatra is! De hogyan jutottak el hozzám? És miért engem választottak ki? És hogy jutottak el ide? Nem, ne válaszoljanak, le kell higgadnom egy kicsit. – Amint elhallgatott, rögtön elszégyellte magát. *Az anyja – gondolta –, most aztán jól bemutatkoztam! Ha rólam ítélnék meg az emberiséget, bizonyára azt hinnék, hogy mindannyian mindig ilyen lököttek vagyunk. De hát az ember életében nem sokszor esik meg, hogy ilyen... izékkal... találkozzék, akik beszélő és gondolkodó gömbök, de embernek mondják magukat. Hoppá! Mondják magukat. De minek gondolják?*

Telitalát! – gondolta neki most valaki más. *Hogy értette?* – gondolta vissza.

Úgy, hogy más a lényeg és más a jelenség – gondolta neki újból az előbbi gömb, érezhetően más rezgéssel. – *A kifejezés elfedi a gondolatot. Összpontosítsunk mindketten erősen arra a gondolatra, hogy ember. Kezddetjük?*

Benne vagyok – gondolta vissza ennek a másik gömbnek. Behunyta a szemét, erősen igyekezett felidézni magában egy meztelen embert... vagyis kettőt. Egy emberpárt. Mikor kinyitotta a szemét, egy átlátszó gömböt látott maga előtt, benne azzal az emberpárral, amelyet elképzelt. Mellette egy másik átlátszó gömb lebegett, benne egy olyan gömbbel, mint amelyek ott fent csücsültek... illetve... miért csücsültek volna, ha se kezük, se lábuk? De valahogy úgy gubbasztottak, mint a galambok egy párkányon.

Nohát, erről van szó! – gondolta neki a gömb, és igazat kellett adnia neki.

Persze – gondolta vissza –, *hiszen a világon mindenkinek csak őnmaga ember; mindenki más: idegen, szörnyeteg, ellenség.*

– Mintha azt mondtad volna az előbb, hogy földi ember – emlékeztette az első gömb. – Ez fontos különbség. Mi otthoniak vagyunk.

– És hol ez az Otthon?

– Megtiltom! – hangzott egy harmadik, nagyon határozott hang.

– De Namol, mit tud ártani nekünk? Hiszen egyedül van, semmije sincs, és csak a mi energiánkból táplálkozik. – Ez a második gömb volt.

– Loian, te is tudod, hogy az Otthon törvényei szerint minden létfontosságú adat titkosnak minősül, és szándékos vagy véletlen kiszolgáltatása...

– Bowud, légy szíves, védj meg! – Ez a második, vagyis Loian volt. – Azt sem tudjuk, hogy merre van már az Otthon, azt sem tudjuk, hogy nem lett-e azóta a Xtrykxek martaléka, és mi mégis...

– Függesszék már fel ezt a meddő vitát. – Ez új hang volt. – Jól bemutatkoztok ennek a földi embernek, mondhatom.

– Bowud! Szerinted nem függelemsértés az, amikor egy programozó utasítja rendre a helyettesedet?!

– Csak folytassák – szolt most közbe. – Biz isten, nagyon élvezem. Máris sokkal közelebb érzem hozzá magukat. – És elnevette magát. Valamilyen hang érkezett hozzá a gömbök felől, ami ugyan nem volt éppen kacagásnak nevezhető, de bizonyára a gömbök jókedvre derülését volt hivatott jelezni.

– Ha szabad egy kérdést – mondta Bowud. – Miért gondoltál két emberre?

– Mert csak a kettő ér egyet: egy harmadikat. Maguknál nem így van?

Micsodának kellene így lennie? Hogy van? Mi van? Milyen harmadik? Ilyen gondolatok érkeztek hozzá, mielőtt meghallotta volna Bowud hangját.

– Megmagyaráznád, hogy gondolsz?

– A szaporodás. A fajfenntartás. Az utódok. Vagyis a jövő biztosítása. Ez nem érthető?

– Bevallom, nem. Miért kell szaporodni?

– Nem kötelező. De ha én meghalok, ki áll a helyembe? Ha van utódom, akkor az egyén elpusztulhat, az élet azonban fennmarad.

– Értem. Nálunk ez másképp van: mi nem halunk meg.

– Örökéletűek?

– Biológiai értelemben igen; noha elpusztíthatok vagyunk.

- A maguk fejlettségi szintjén ez szinte hihetetlen. Az örök élet titkát megtalálták, viszont a véletlen balesetet nem tudják kizárni: lehetséges volna?
- Bizonyos biológiai kérdések könnyebben megoldhatók, mint a fizika és a kémia törvényeinek legyőzése. A nagyobb tömegű anyagnak mindenütt nagyobb a vonzása, mint a kisebbé. Ugyanaz az erő a kisebb tömeget gyorsabb mozgásra készíti, mint a nagyobbat. A vonzás és a taszítás ellentétpárja kibékíthetetlen egymással...
- Két anyag egyesüléséből egy harmadik jön létre. No látják, most visszaértünk a kiindulópontunkhoz. Két ember egyesüléséből egy harmadik keletkezik. Maguknál nincs ilyen?
- Ha a szerelemre gondolsz, akkor van. De nálunk nem... hogy is mondtad?... Utódok... tehát nem utódok keletkeznek, hanem újszerű gondolatok születnek, zseniális ötletek, felfedezések.
- Ezen el kellett gondolkoznia. De azonnal eszébe jutott, hogy *teljesen mindegy, hiszen belelátanak egymásba, nem lehet titkuk. Hacsak nem tudják leárnyékolni magukat.*
- Nem tudjuk* – gondolta neki Bowud –, *a gondolat mindenén átjut.*
- Az az érzésem – mondta –, hogy nem ezekről a mellékes dolgokról akarunk fecsegni.
- Így igaz.
- Hanem miről?
- A Vízgömbről, a rajta lelhető élőlényekről és mindenekfölött a robo... illetve a földi emberről.
- Szóval Vízgömb lett a vén Föld. Találó. És mindez a sok minden mire kell maguknak?
- Egyszerűen csak tudni szeretnénk. Ismerni szeretnénk.
- De mi a céljuk vele?
- A letelepedés. i
- És mi lesz velünk?
- Ki az a “velünk”?
- Velünk, emberekkel.
- Ez az, amit még mi sem tudunk. Illetve nem is értünk.
- Mondja: nem hazudoznak itt nekem véletlenül?
- Mi az, hogy “hazudoznak”?
- Hazudni. Hazugság. Most nehogy azt mondja, hogy maguknál nincs ilyen.
- Mindjárt meglátjuk. Beprogramozom az Összesített Ismerettárba: ebben minden megtalálható, amit az otthoniak a világegyetemről tudnak. Tessék: üres rekesz. Ilyen fogalom nincs. Megmagyaráznád, mit jelent? Akkor mostantól fogva mi is tudjuk majd.
- Hát hogy is mondjam?... A hazugság... a hazugság, az... az olyasmi, szóval az nem az igazság. Az igazság tagadása. Elferdítése. Titkolása.
- Ez eléggé megfoghatatlan. A hazugság olyasvalaminek az állítása, ami tagadás?
- Hogy egy szemléletes példával mutassam be, hazugság az, amikor azt állítom magamról, hogy én nem vagyok... mondjuk nem vagyok itt... vagy hogy ez nem én vagyok, hanem valaki más.
- De minek kell a tényeket ferdíteni, titkolni? Hiszen azzal csak magamnak ártok! A tények igazságát úgy kell tudomásul venni, ahogy van, különben beláthatatlan következményű hibákat követek el a hazugsággal.
- Lehet, hogy aki örök életű, annak nincs szüksége a hazugságra. De akinek véges az élete, és tudja, hogy meg fog halni, az nem tehet mást: rá van kényszerítve. Én akkor sem hiszem, hogy nem tudnak mindent rólunk, vagy hogy ne értenének mindent. Maguk annyival előttünk járnak, hogy büntetlenül tehetnek, amit akarnak.
- Azt hiszem, még mindig nem értjük egymást. Mi egyáltalán nem akarjuk, hogy bárki vagy bármi sérülést szenvedjen vagy elpusztuljon a mi idejövételünk következtében. Mi nem pusztítunk: nem pusztítunk. Ez a mi első alaptörvényünk. A Vízgömb azonban a pusztulásra és a pusztításra épül fel.
- Ezt most én nem értem:
- Az élőlények egymást pusztítják, és minden élőlény pusztításának végén ott vannak a robo... bo-csánat... tehát ott a földi ember, a pusztítás értelmetlenségének az összes élőlényt felülmúló nagyságrendjével.
- Mint említettem, nem vagyunk örök életűek. Meghatározott ideig élünk, utódainkban megújulunk, aztán meghalunk, elpusztulunk. Az élet azonban nem hal ki, a pusztulást megújulás követi, örök körforgásban. Hajói nézem: ez meg a mi első alaptörvényünk. Elismerem: rossz hatásfokú, kémiai energiát hasznosító, belső égésű motorok vagyunk. Maguk biztosan ebben is felülmúlnak minket. Tényleg: hogyan jutnak energiához?
- Közvetlenül az elsődleges sugárforrásból.
- Azt is mondhatnám, hogy így könnyű hazugság- és gyilkosságellenesnek lenni. Csak hát az a tré-fás, hogy nálunk minden megszállott erkölcsnemesítő ugyanezt tűzte ki végső célul. És sokan úgy gondolják, köztük én is, hogy ezt még a mi körülményeink közt is el lehetne érni.
- Úgy érezte, hogy az előbbi fagyos hangulat egy kissé felenged.
- Akkor segítesz? – kérdezte Bowud.
- Miben?
- Hogy megérthessük a Vízgömb törvényeit. Különben nem vállalhatjuk a letelepedés felelősségét.

– És mi lesz velünk, emberekkel? És mi lesz az egész Földdel? Hiszen végső soron mi is a napból kapjuk az energiánkat!

– A mi szükségletünk kielégítése nem rövidít meg titeket.

Újból arra kellett gondolnia, de szinte erőszakosan kényszerítve magát, hogy *a gömbök nem tudnak hazudni*.

Semmi szükségünk rá – gondolta neki Loian.

– Azt hiszik, hogy együtt élhetünk mindannyian? Mi, akik itt lakunk, és maguk, akik ide költöznek? Nem leszünk egy kicsit sokan?

– Rajtunk kívül csak az Otthon lakosságának körülbelül az egytizede költözne ide. De természetesen csakis akkor, ha megbizonyosodtunk arról, hogy senkinek sem lesz hátránya belőle, és ha tudjuk, hogy nem leszünk okozói élőlények pusztulásának.

– De hát itt a Földön minden a pusztulással, a gyilkolással kapcsolatos: ezt hogy számolják el magukkal? Lesz egy szint, ahol a földi törvények érvényesek, és egy másik, ahol az Otthon törvényei? Vagy összekeveredünk?

– Nem tudunk keveredni. Majdnem olyan távol vagyunk egymástól, mintha más időben élnénk. Zavartalanul el tudjuk foglalni ugyanazt a teret, hiszen máskor töltjük ki.

– Nem lenne sokkal egyszerűbb, ha elpusztítanának minket? Azonnal minden a maguké lenne.

– Erre még gondolnunk sem szabad, olyan törvényellenes.

– No de ha mégis... csak a kísérlet kedvéért.

– Nem lehet.

– Maguknak nem lehet, de én elvégezhetem. Rám nem vonatkoznak az Otthon törvényei.

– Ahol mi vagyunk, ott érvényesek az Otthon törvényei – figyelmeztette Namol szigorúan; őt már megismerte a hangjáról és a keménységéről.

– Maguk azonban a Földön vannak, és itt mégiscsak a Föld törvényei a mértékadóak. Vagy nem? És rám is azok érvényesek.

– Tehát azt mondod, hogy *kísérlet*? – kérdezte Bowud. – És hogy gondolod?

– Maguknak bizonyára van fedélzeti számítógépük.

– De mennyire hogy van! – Ez most új hang volt. – Muris a nevem.

– Örülök, hogy hallok a hangod. Van játékprogram-lehetőséged?

– Van; rengeteg változattal.

– Ha jól figyeltem, akkor maga a parancsnok, Bowud. Engedélyezi a játékprogramot?

– Én nem engedélyezem – tiltakozott megint Namol. – Muris nem játszhat le olyan programot, amelyben élőlények elpusztítása a tét.

– Már miért ne játszhatna? – Ez a programozó hangja volt.

– Mert tönkremenne az erkölcsi és logikai ellentmondások feloldhatatlansága miatt.

– Ez sajnos igaz – mondta a programozó.

– Valóban – egyezett bele Bowud. Mintha megkönnyebbültek volna.

– Nem mennék tönkre – szólt közbe Muris. – Van egy kiküszöbölő kulcsom.

– Micsoda?! – háborodott fel Namol, de a többiek is elképedten csodálkoztak. – Te ölni is tudnál?!

– Azt nem állítottam.

– És mióta tudsz erről a kulcsról?

– Azóta, hogy utoljára összeakadtunk a Xtrykxekkel. Akkor kellett keresnem egy olyan programot, amely megszabadít minket tőlük. Ha nem vállalkoztatok volna a hipertérugrásra, bizonyára ki kellett volna próbálnom. De így csak kikerestem, és készenlétben álltam vele.

– És miért nem szóltál róla?! Miért nem jelezted, hogy mire akadtál?!

– Nem volt rá szükség – zárta le a vitát röviden Muris. – De most kipróbálhatjuk. Kérem a kiinduló adatokat.

– Hogy kell téged programozni?

– Tulajdonképpen nem kell. Csak megmondod, hogy mit akarsz, a többi az én dolgom.

– Gondolatátvitellel – vágott közbe a programozó.

– Yekit, most az egyszer tanulmányozhatnád, hogy milyen egyedülálló alkotás vagyok. Ne segíts. Inkább figyelj és ámulj, hogyan tudok együtt dolgozni egy egészen másféle élőlénnel – kérte Muris.

– Nem biztos, hogy egészen másféle, de lásd, kivel van dolgod: tessék.

– Kösz. Még meghálálom. Nos, akkor, földi ember, indulhatunk.

– Fel kellene venni az alapadatokat a Föld életlehetőségeiről... vagy hogy is mondtatok? A Vízgömb teljes élővilágáról.

– Ha jól értem, hogy mit szeretnél, akkor ez már megvan.

– Kiváló. Akkor most rakjunk össze az adatokból egy működőképes modellt. Éppen olyannak kell lennie, mint az igazinak. Mindenki azt csinálja benne, amit valójában. A növények, az állatok, a szárazföldiek, a víziek, a víz alattiak, a levegőben élők az egysejtűektől a legbonyolultabbakig.

– Meglesz.

– Hosszú időbe kerül beindítani? Bocsánat, rosszul kérdeztem; hiszen milyen lehet a rövid idő vagy a hosszú idő annak, aki örök életű? Szóval: mikor működik a modell?

– Máris.

– A világegyetemnek azon a részén, amit mi ismerünk, Muris a leggyorsabb és a legmegbízhatóbb a maga műfajában. Számítalan, bonyolult feladatot képes egyszerre, egy időben elvégezni – magyarázta Yekit.

– Kész a modell. Működik a program, ahogy kérted – jelentette Muris.

– Van-e valami általánosítható, elvonatkoztatott kifejezőmód, amivel ez a modell meghatározható? Tudnak-e ilyenről? Próbálkoztak-e vele már?

– Csak nagyon bonyolult matematikai-fizikai kémiai-biológiai számításokkal lehet a meghatározást közelítem – felelte Yekit.

– És mindezek együttesének összegével? Vagy mondjuk: filozófiai közelítéssel? Csak a lényegét megfogva?

– Többször próbáltuk már – felelte most Bowud. – De úgy látszik, a mi gondolkodásunknak nem engedelmeskedik.

– Azt hiszem, én meg merném próbálni az összefoglalást – ajánlkozott Loian.

– Próbáld – engedélyezte Bowud.

– Arra gondolok, hogy ez az egész, amit itt tapasztalunk a Vízgömbön, egy *önfenntartó rendszer*. Mit szólsz ehhez, földi ember?

– Gratulálok, így igaz. Nálunk mindennek van eleje és vége, minden élőlény élete elindul valahonnan és végződik valahol, az életvég azonban szorosan kapcsolódik más élőlények életfeltételeinek alakulásához, fennmaradásához. Mindaz, ami anyagból lesz, életre képes kelni, még értelmes életté is, de a pusztulással, az elhalással az értelem kihuny, az anyag lebomlik (élőből élettelené) és visszatér ősi formájába.

– Ennyi az egész? – csodálkozott Loian.

– Csak ennyi. De aki örökké él, az nem képes megérteni, hogy minek ez az egész óriási körforgás a maga sok kisebb, belső körforgásával együtt, amiből a nagy is összetevődik. Ezért tartom nagyra, hogy ilyen pontosan beletalált. Annyira hihetetlen, hogy arra kell gondolnom: szerelmi egyesülésnek kellett megelőznie.

– Nálunk nem egészen úgy van ez. – Az ember úgy érezte, hogy ha változtathatnák a színüket, akkor Loian elpirulna. – Az egy pont-érintkezést többnyire csak jóval később követi az újszerű gondolat. Idő kell, amíg kellően megérlelődik. De most mi lesz ezzel a modellel?

– Kivesszük belőle... mondjuk a növényeket. Muris, légy szíves – kérte.

– Azonnal. Ide kivetítem nektek.

Egy nagy, belső gömbhéjon lehetett követni az eseményeket. Mindenhol eltűnt a zöld növénytakaró. Egy ideig semmi sem történt. Aztán a program jelezte, hogy rohamosan fogy az oxigénutánpótlás, és növekszik a szén-dioxid mennyisége. Először a légkör felső rétegeiben és a magas hegységekben élő állatok kezdtek pusztulni. Egyre vékonyabb rétegekben vette körül a Földet az oxigén, egyre jobban fogyott a légkörből. Amikor már a tengerszinten is kifogyott, valamennyi élőlény meghalt. Már csak a tengerek lakói bírták magukat. De a vízben oldott oxigén is lassú fogyásnak indult, megbomlott a világóceán egyensúlya, és a vízi élőlények is kipusztulásra voltak ítélve.

– Most aztán vége mindennek? – kérdezte egy új hang.

– Maga itt a biológus, igaz?

– Honnan tudod?

– Új hang, új érzékenység a történetekkel kapcsolatban. Bevallom, nem tudok a kérdésre válaszolni. Amennyit én értek az egészhez, aszerint már csak az anaerob baktériumok élhetnek: tehát azok, amelyek oxigénmentes környezetben működőképesek; igen alacsony szervezetszerű, bár nagy ellenállású életforma.

– És most mi lesz?

– Most már nincs olyan élőlény, amely megakadályozhatja a maguk betelepülését. Persze oxigén sincs, ami a maguk életéhez szükséges.

– Akkor ez zsákutca. De mi lesz a megmaradt, kezdetleges élőlényekkel?

– Talán ők lesznek a Föld urai. Nézzünk egy másik változatot?

A gömbök egy kicsit tanácsalankodtak. Aztán Bowud szólalt meg a nevükben:

– Nem szükséges. Inkább azt szeretnénk tudni, hogy miért nem voltunk képesek veletek találkozni.

– Ha jól megfigyeltem, elég sokszor találkoztak az emberekkel. Úgyhogy ezt most nem értem.

– Yekit, légy szíves, add be a megörökítőből a Társultakkal való találkozásunk végét. – Míg a programot előkészítették, Bowud magyarázott: – Azt hiszem, így tudjuk veled a legjobban megértetni.

– Indíthatom? – kérdezte Yekit.

– Kezdjük.

A belső gömbhéjon feltűnt egy megbolygatott méhcsalád, amely éppen rajzás előtt állt, a méhkirálynő hosszú útra indult, mögötte a herék, majd a dolgozók húztak hosszú fátlyat a levegőben. A királynő, mintha pontosan tudná, hogy merre tartson, egy putrikból álló kis falu felé vette az útját, melyet rongyokba, bőrökbe burkolózott, torzonborz, piszkos emberek népesítettek be. A méhkirálynőt nyilván erősen vonzotta az a méz, amelyet ezek az emberek (talán éppen tőlük, az ő erdei kaptárukból)

gyűjtöttek be. De mielőtt még a lépes mézet tartalmazó, durván megmunkált faedényhez ért volna, utolérte egy here, és hosszú összetapadással megtermékenyítette. Hamarosan élettelenül hullott le, a többi herét a harcias dolgozó nőtények intézték el. Végül a méhkirálynő megtelepedett a faedényben, és a raj, a méhcsalád birtokba vette új otthonát.

– Ezeket a Társultakat vizsgáltuk – magyarázta Bowud –, és így futottunk bele a robo... illetve az emberekbe. Számítalan más esetben történt ez ugyanígy.

– Hogy jutottak a ménékhez?... Illetve a Társultakhoz? És miért nem képesek az emberi életet követni?

– Megmutatom. Tanulmányozzuk most egy kicsit az igazi Vízgömböt. Muris, légy szíves.

– Máris adom.

A belső gömbhéjra most felkerült a Föld képe. Az ezerszer látott, ismert kép volt, de valahogy... valahogy mintha... más lett volna. Dél-Amerika és Afrika túl közel volt egymáshoz, India szigetként úszott Ázsia tömbje előtt, Európa finom csipkevonalai elnagyoltan húzódtak: mintha egy ügyetlen rajzoló sietve összecsapott vázlata lett volna.

– Ez a Vízgömb a mi ideérkezésünkkel – magyarázta Bowud.

– Mondjuk nyolcvan-százmillió éve – jegyezte meg könnyedén, de büszkén, hogy tudja.

– Hogy mondd?

– Néhány tíz- vagy százezer év belefér a tévedésbe, ide vagy oda. De hát végül is, akik örök életűek, azoknak mindegy.

– Bocsánat, de nem értem.

– Szóval így nézett ki a Föld, amikor maguk ideértek. És most hogy néz ki?

– Muris – szólította Bowud. – Légy szíves, add be.

– Nincs mit – válaszolta Muris. – Ez a mostani kép.

– Megnézhetnének közelről? – próbált csevegő hangnemben kérdezősködni, de közben úgy érezte, hogy a torka körül lassan, kegyetlenül összeszorul egy vasmarok.

– Persze, nézzük meg – helyeselt Bowud. Mintha közelednének hozzá, a Föld elkezdett nőni.

A gömbhéjról lassan eltűnt az egész földgolyó, már csak a fele volt, a negyede, éppen Amerika felé közeledtek, átvette az irányítást, a keleti part felé vezette a felvevőt, arra a hosszan húzódó szakaszra Florida és a Szent Lőrinc-öböl közt, amely nagyjából délnyugat-északkeleti irányban húzódik, a felső harmad felé, vezette a keresőt, arra, amerre a Hudson eléri az Atlanti-óceánt, Long Island nem volt sehol, Manhattan jellegzetes vonalát kereste a Hudson és az East River közt; a sziget megvolt, de csak a kopár szikla, kevés növénytakaróval: se a hidak, se a jellegzetes *skyline*, ami már háromszáz kilométer magasságból látszik, és sehol semmi jele annak, hogy itt húzódna a Washingtonból Bostonig terjedő, hetvenmillió, összefüggő földi megalopolisz, csak sűrűbb-ritkább növényzet, folyók, kiöntések, mocsarak. Nem akart közelebb menni. Már más érdekelte. Amerika benépesülését mégiscsak ezer évekkel előzte meg az európai kultúra kialakulása. Már észre sem vette, hogy ő irányítja gondolatátvitellel a földi vizsgálati kirándulást. Átlendültek az Atlanti-óceánon, Angliát kereste, de valahogy nem a szokásos helyén volt, hanem Afrika magasságában, és tengelye nem észak felé mutatott, hanem Kanada irányába. Londonnak persze se híre, se hamva. De talán Afrika, talán Egyiptom! Már messziről felfedezte a Nílust... illetve... ez nem lehet az: hiszen ez a Vörös-tenger! Mint folyó választja el Afrikától Arábiát. De akkor hol a Nílus? Hol vannak a piramisok? Nem volt ott se a Szahara, se folyó, csak összefüggő, szavannából őserdőbe váltó, sűrű növényzet. És tovább, keletebbre Ázsia véget ért Tibetnél, lankásan ereszkedett az Indiai-óceánba, melyben néhány ezer kilométerre úszott még India, szigetként, Hátsó-Indiából viszont hosszú, kanyargós több száz kilométer széles földnyelv vonult dél-délkeletre, beltengerekre osztva az Indiai- és a Csendes-óceán közti vizeket, és talán a főemlősök sem voltak sehol, nemhogy az emberek.

– Százmillió évnyre földön-égen én vagyok az egyetlen ember – állapította meg végül hűvös tárgy-szerűséggel, de olyan ürességet érzett, olyan hideget, mintha a világűrben lenne. – Most már eláruhathnák, hogy kerültem ide, és mi a céljuk velem.

– Még nem tartunk ott. – Bowud nyugodt, rábeszélő hangja egyáltalán nem csillapította a benne dúló vihart. – Feldolgoztuk a Vízgömb mostani élővilágát.

Mindazokat az élőlényeket rögzítettük, amelyek jelenleg megtalálhatók. És mindazokat az élőlényeket, amelyekről feltételezhattuk, hogy az értelmes, tudatos élet hordozóivá lehetnek, vagy már most is azok. Így bukkantunk rá például a Társultakra: akik közösségben élnek, rendszert szerveztek maguk köré. Így jutottunk el a Kúposgömbökhöz – a belső gömbhéjra kivetítette a delfin képét –, akik nagy rezgésszámú hullámokkal tudnak értesüléseket váltani társaikkal, hetvenmillió év múlva már a vízburokban élnek, tehát jó védettségben az esetleges váratlan szerencsétlenségek túlélésére, így kerültünk el a Fürgékhez – előbb egy szürkésfekete, gusztustalan csatornapatkány tűnt fel, majd ugyanennek egy laboratóriumi, tenyésztett, fehér változata –, amelyek önkéntes csoportosulásokban élnek, és értelmi-felfogó-alkalmazkodó képességüket ígéretesnek ítéltük. De – most nagyon hangsúlyos lett a mondandó – mielőtt elérhették volna az általunk értelmes, tudatos életnek tartott szintet, mindig és mindenütt beleütköztek egy olyan élőlénybe, amely megghiúsította céljukat, amely elpusztította őket. És ezek ti vagytok, földi emberek.

– Most vádaskodik vagy megállapít?

– Azt állapítottuk meg, hogy ti vagytok az értelmes, tudatos élet hordozói. De ez elborzasztott minket, és szörnyűnek éreztük. És még mindig nincs válasz a legfontosabb kérdésre: honnan kerültek elő, hogy a mostani népeiségben még nyomotok sincs, később pedig minden baj és szerencsétlenség forrása lesztek?

– Hogy jutottak el hozzánk?

– A kiszemelt élőlényeket behelyeztük a gyorsítóba – amit mondott, megelevenedett a gömbhéjon –, és addig futtattuk a programot, amíg valamilyen változásra nem akadtunk. A változások nagy része a ti megjelenéseitekkel kapcsolatos. És mindig a pusztulással, a pusztítással.

– Már tisztáztuk, hogy a mi szegényes és alacsonyrendű energiafelvételünkhöz el kell pusztítani egy másik élőlényt.

– Mi már a megjelenésed előtt tisztáztuk. Még csak nem is kifogásoljuk, ha tudomásul vesszük, hogy a Vízgömb törvényei szerint természetes folyamatokról van szó. Hiszen az egyéb élőlények is ezt teszik. De mivel magyarázod *ezt*?

Egy csatamező képe vetült a belső gömbhéjra, középkori páncélos, lovas és gyalogos seregek csaptak össze, kegyetlen mészárlás kezdődött, Bowud gyorsított a történelemben, néhány perc alatt napnyugta lett, ezer és ezer súlyosan sebesült, vérbe fagyott, mozdulatlan testtel, halottakkal, fölöttük köröző dögkeselyűkkel.

– Ezek ti vagytok egymás közt. _Ennek mi az értelme? Elfogyasztjátok egymást?

– Dehogyan! – tiltakozott.

– Akkor mi szükség rá? Mire jó ez a pusztítás? Hosszasan töprengett, mielőtt válaszolt volna.

– Igazságok védelme, erőszakos terjesztése, néha egyéni nagyravágás itt az ok. De mit számít mindez százmillió év múlva?

Most a gömbökön volt a hallgatás sora.

– Maguknak tízezer év, százezer év csak egy perc. Maguknak van idejük az igazság kihordására. De mit csináljon az, aki csak negyven-ötven évig él? Mit tegyen, ha valaminek az igazsága csak milliárd évek múlva derül ki? Azt hiszik, maguk mindig ilyenek voltak? – Igyekezett erőszakosan áttörni a hallgatásuk falán. – Mindig ilyen tökéletesek? Bármibe le merem fogadni, hogy nem.

– Hogy érted ezt? – Bowud hangja mintha nyugtalanságot árult volna el.

– Most maguk a legtökéletesebb lények talán az egész világegyetemben. Maguké a létező legtökéletesebb, leggazdaságosabb, legkisebb felületű és úrtartalmú forma: a gömb. De ha egymás mellé helyezkednek, rögtön kiderül, hogy milyen gazdaságtalan. Milyen sok hely marad két gömb közt?! Ha hármat egyetlen, nagyobb gömbbe foglalok, másik háromra való üres hely marad köztük!, Ha csak egyetlenegy volna maguk közül, akkor valóban elfogadható lenne a gömbforma, mint a tökéletességek tökéletessége. De ha jól figyeltem, azt állította, hogy többen vannak, mint ameddig el tudnak számolni: akkor mégsem ez a legtökéletesebb forma a maguk számára...

Úgy érezte, növekvő nyugtalanság árad felőlük. Még nagyobb erővel folytatta:

– Hanem az, amely lehetővé teszi, hogy a legkisebb térvesszéssel helyezkedhessenek el egymás mellett. Például a kocka, amely egyszerre hat szomszédot, vagy a hatszöglapokból álló idom, amely nyolc szomszédot helyezhet el maga körül a fölösleges tér teljes kizárásával.

– Ilyen nincs – válaszolta elképedve Bowud.

– Már hogyne lenne? Ha akad maguk közt matematikus, igazolhat.

– Elméletileg valóban elképzelhető efféle. – Ez új hang volt, bizonyára a gömbök matematikusáé. – De az Otthonban soha.

– Ez csak a Xtrykxek elhelyezésére lehet alkalmas elv – folytatta Bowud. – Nekünk szükségünk van a gömb alak biztosította egyéni szabadságra.

– A Xtrykxek... azok kicsodák?

– Legnagyobb ellenségeink. Nekik is szerepük volt abban, hogy el kellett hagynunk az Otthont. Kibékíthetetlen ellentét van köztünk. Úgy képzeljük, hogy az ő megjelenési formájuk jellemzője a szögletesség. Ha a Xtrykxek elég tökéletesek, akkor az ő formájuk a háromszög alapú gúla. Vagy a kocka.

– Az az érzésem, hogy maguk sem voltak mindig ilyen tökéletes alakúak. Valamikor az idők mélyén talán maguknak is kocka alakjuk volt. Csak már elfelejtették.

– Az nem lehet! – hördültek fel, szinte egyszerre. – Olyan nincs!

– Kérdezzük meg az Össztárat.

– Kérdezzük – egyezett bele Bowud, és azon nyomban feltette a kérdést: – Kinek van, volt, lesz szögletes vagy kocka alakja?

– A Xtrykxeknek – jött a válasz.

– És az Otthon népének?

A válasz elmaradt. Súlyos csend telepedett rájuk.

– Erre vajon miért nincs válasza a maguk mindentudójának?

– Mert ilyen kérdés nincs. Ilyet nem lehet kérdezni.

– Most én magyarázom el maguknak, hogy *mindent* lehet kérdezni?

– Jó. Akkor kérdezd meg, hogy mi a világmindenség célja és értelme.

– Kérdés: mi a világmindenség célja és értelme? Most sem volt válasz. Megismételte, de tudta, hogy hiába.

– Muris! – szölt Bowud. – Miért nincs válasz?

– Ti is tudjátok, hogy alapkérdésre nincs válasz, alaptörvényre nincs magyarázat.

– Ugyan már, ne játsszanak velem! – tört ki, önmagának is váratlanul, szinte fuldokolva a dühtől. – Csak nem azt akarják beadni, hogy százmillió évvel a megjelenésünk előtt maguk már ide tudnak jönni valahonnan a galaktika túlsó végéről, és nincs fogalmuk a saját önfejlődésükről vagy a világegyetem létezésének a lényegéről?! Az istenit a gondolkodásuknak! Hát nem értik, hogy ez a betokosodott lassúságuk az oka annak, hogy nem voltak képesek felfedezni: a méneknek egészen egyszerű idegrendszerük van, egy hasdúclánc és nem több?! Ezért nem jöttek rá, hogy a delfinek nem halak, hanem jóval fejlettebb emlősök?! Maguk nem mertek hozzányúlni még egy kísérleti patkányhoz sem! Pedig ha felboncolják a vizsgálati állatokat, most nem állnának itt ilyen tanácstalanul!

– Nem kellett érintkezésbe lépniük velük fizikailag – jegyezte meg Bowud hűvösen. – Semmi szükségünk sem volt arra, hogy törvényeinkkel ellentétesen pusztítsunk. A vizsgálósugarak mindent feltártak, és az élőlények mozgásából, válaszadásaikból pontosan megállapíthattuk a belső felépítésüket.

– Csak ennyi kellett Colnál Ez lett volna az egész! – És a gömbök legnagyobb megdöbbenésére kért egy rigót és egy folyami harcsát, aztán másodpercek alatt felboncolta őket, megmutatta felépítésüket, csontrendszerüket, feltárta az izmokat, a belső szerveket, az összekötő inakat, a vérrendszert, a szívet, a tüdőt, illetve a kopolyút, mindent. – Ezért nem tudták elképzelni, hogy miként képesek a madarak fennmaradni a fajsúlyuknál sokkal könnyebb levegőben, hogy úszkálhatnak a halak fel-le a vízben! Mert nem találták meg a légzsákokat és a halhólyagot! Már ilyen egyszerű apróságok megoldásakor is csődöt mond a világbíró otthoni ész! Hát nem szégyen?!

– Yekit, csinálj valamit – kérte Bowud, mérsékelve magát.

– Egy kicsit visszaveszem az energiáját. Eltűntek a széttrancsírozott állattetek, újból minden kiegyensúlyozott és örök érvényű volt.

– Kérdeznék valamit – kezdte Yekit.

– Semmi akadály – felelte.

– Végül is hogy és honnan kerülnétek elő, és mi a helyetek, amikor ez a Vízgömb nélkületek is zárt, önfenntartó rendszer? Önteremtéssel? Hiszen a világmindenségben kívül semmi más nem lehet önteremtő.

– Egy sok ezer éves mondával válaszolnék, amely azonban az elsők egyike, amit megörökítettek, így szól: “Kezdetben vala az Ige. A világmindenség még kietlen és pusztaság volt; a mélység fölött sötétség honolt, csak a Lélek lebegett mindenek fölött. És akkor az Ige (a Lélek: az Isten) ezt mondta: legyen világosság! És lőn. Ez volt a Nagy Robbanás, amely elválasztotta egymástól a világosságot és a sötétséget. Ezzel elmúlt az első milliárd év. A másodikban megalkotta a galaktikát, és elválasztotta ezeket egymástól. A harmadikban megalkotta a kémiai elemeket és vegyületeket. Megalkotta az élettelen világ mellett az életet is. A negyedikben olyan csillagokat alkotott, amelyek energiakisugárzásukkal táplálják az életet, és folyamatosan jó feltételeket biztosítanak az élőlények számára. Az ötödikben szabad teret adott az élőlények legkülönbözőbb változatainak, hogy kipróbálják a körülményeiket, és lássák, mire mennek. A hatodik milliárd év vége felé pedig megalkotta az embert a saját képmására.” – Most megpróbált szembenézni a gömbökkel, pedig tudta, hogy nincs szemük. Illetve hogy nem a szemükkel néznek. Mert tudta, hogy valami nagyon fontosat fog mondani nekik. – Mindez körülbelül négy milliárd évvel ezelőtt történt. Azóta vannak emberek a világmindenségben. Itt majd még csak százmillió év múlva jelennek meg az elsők. Ha jól számoltam. Néhány százézet tévedhetek. És akkor most mi lesz? Mennek vagy maradnak? Leigáznak és kipusztítanak minket; vagy csak ránk telepednek, amíg a halálba satnyulunk? A végeredmény így is, úgy is ugyanaz.

– Lejebb az energiáját – utasította Bowud fojtott hangon Yekit.

– Belelátok a veséjükbe. Ha van olyan maguknak. Pontosan tudom, hogy mit akarnak.

– Szerinted mi akarunk? – kérdezte Bowud, nagyon óvatosan.

– Kikerülni ebből a csapdahelyzethöz, amibe a hipertérugrás után kerültek. Mert még nem képesek közben tartani a hipertérugrás irányítását, és a Xtrykxek elől menekülve ide vetődtek, ami maguknak a világ vége. Még az Össztárban sem szerepelt a világmindenségnek ez az övezete.

– Honnan tud ez ilyeneket?! – kérdezte Namol elhűlve.

– Még lejebb az energiát – parancsolta Bowud.

– Alig maradt már.

– Éppen ezért gyanús ez a felfokozott mindentudása – vélte Loian.

– Mondd csak – kérdezte Bowud –, szerinted hogyan keveredhetnénk ki ebből a csapdából?

– így nem, hogy itt vacakolnak már mióta, ahelyett hogy valamilyen hasznos energiaforrás után néznének – gúnyolódott.

– Például?

– Kiszúrja a szemetek a Nap. Miért nem csapoljátok meg, főokosok? Töltekezzetek fel, és keressétek meg a többieket, akik már rég megérkeztek oda, ahová ti is akartok. – Felindulásában, gyűlöletében visszategezte őket.

– Bowud! – rémüldözött Namol. – Ez *mindent* tud, amit mi!
 – Ettől féltél – felelte Bowud helyett Yekit. – Mitől?
 – Hogy hiába veszem egyre lejjebb és lejjebb az energiaellátását, utántölt a mi energiánkból. És ezért az ismereteink is átkerülnek hozzá. Egyre üresebbek leszünk, és ő mindjobban fölénk kerekedik.
 – A fenébe is! – káromkodott Bowud. – Nincs segítség?
 – De van. Vessz össze gyorsan Dozakkal és Guborral. Namol és Menil legyen a pártodon.
 A gömbök hirtelen helyet változtattak, ide-oda siklottak, pattogtak, ugráltak, mintha megkergültek volna. Amíg kapkodta a fejét, észre sem vette, hogy kettő közülük lassan egymás mellé siklik, és gyengéden találkozik, a gömbök kizárólagos (vagy sajnálatos?) lehetősége szerint, egyetlen pontban.

A LEHETŐSÉG

33.

Bowud és Gubor csodálatosan pontos, a legkisebb részletéig finoman lebontott és alaposan kidolgozott munkát végzett. A Vízgömb és kísérője közti tömegvonzást felhasználva elindították az űrhajójukat, hogy a gyorsulás a legközelebbi, a Namol napja körül keringő bolygóhoz vezérelje őket, de csak egy háromnegyed kört tettek meg körülötte, ez kilőtte őket a legbelső bolygóhoz, amely egy harmadkörösön át gyorsította őket a Namol napja köré. Pontosan három fordulatra volt szükségük, az űrhajónak mindig azt az oldalát fordítva feléje, amely energiafelvételt volt beállítva, majd a negyedik az elszakadás fordulata volt. Teljes fénysebességre gyorsultak fel, a csillagsűrűsödés belső, legfényesebb magja felé.

Mindent elfelejtettek volna, de nem tudtak belenyugodni a történetekbe. Különösen Loian és Yekit volt zaklatott. Elsősorban ők ketten erőltették az események elemzését.

– Egyszerűen nem tudnám meghatározni, hogy mikor vesztettük el az irányítást – panaszkodott Loian. – Hogy miként tudott kicsúszni az ellenőrzésünk alól.

– Én még most sem értem, hogy került elő a semmiből – mélázott Dozak, felidézve a hihetetlennek tűnő eseményt. – Hiszen arról volt szó, hogy képet vagy képzetet nem tudunk felgyorsítani. Ez az... élőlény... vagy micsoda azt állította, hogy százmillió évvel később...

– Ezt az élőlényt mi találtuk ki Loiannal – magyarázta Yekit. – Egyszerre gondoltunk rá, amikor egy pont-érintkezésben voltunk. Csak annyit érleltünk az alapötleten, hogy a már sokszor látott robotokhoz hasonlóvá tettük, az értesülésközlő rendszerük alapján megterveztük az értelmi szintjüket, hozzáadtuk mindazt a Xtrykx-anyagot, amit csak magunkkal ragadtunk a hipertérugrás során, és az egész a Muris átalakította alacsony rezgésszámú energiával tápláltuk.

– De azután valamilyen rendellenesség kezdődött – folytatta Loian.

– Ki tudja, mi lehetett az oka? – kérdezte Namol.

– Dozak és Menil megvizsgálta – felelte Yekit. – És úgy találták, hogy a beépült Xtrykx-anyag gyors szaporodásnak, növekedésnek indult. Úgy látszik, a Vízgömb alkalmas helyszín erre. Később meg hiába csökkentettem az energiaellátását, Murison át mindannyiunkból utántöltött. Ezért azt találtam ki, hogy összeveszítlek titeket, s amíg rátok figyel, addig egy kritikus érték fölötti adagot eresztetek rá. Önbeálló rendszer ilyenkor kikapcsol, hogy ne sérüljön végzetesen, mert az visszafordíthatatlan folyamatokat indítana benne; ő is ezt tette. Abban a pillanatban teljesen levettem az energiaellátást, talán ti is éreztétek. Mi sokáig kibírjuk utánpótlás nélkül, ő azonban abban a pillanatban összeomlott.

– Tehát beismered, hogy gyilkos vagy – csapott le rá Namol. – A saját teremtményedet ölted meg. Az első élőlényt az Otthon hosszú történetében, akit otthoni teremtet.

– Ne nevetesd ki magad – gúnyolódott Yekit. – A teremtmény, ahogy te nevezed, nem volt valódi élőlény. Képzet volt. Kivetített anyag.

– Tévedsz – vitakozott Namol. – Olyasmiket tudott, amiket mi nem. Önálló, értelmes, tudatos lény volt.

– Amit te annak gondolsz, az csak a benne foglalt Xtrykx-anyag és a Vízgömb anyagának a lehető legjobb arányú keveréke, összevegyülve természetesen az Otthon élenjáró értelmével.

– És most, hogy összeomlott, itt cipeljük magunkkal? Vagy tokba zártuk, mint korábban a Xtrykxanyagot? Hogy várjon a sorára, amikor majd előkerülhet? – Namol is gúnyolódott.

– Ha figyeltél volna, tudhatnád, hogy mindazt, ami megmaradt belőle, egy gömbbe zárva ott hagytuk a Vízgömbön. Oszoljon szét gáz-, víz- és szilárd burkában. Legyen javára a Vízgömbnek.

– Elhiszem, hogy így van – kezdte bizonytalanul Menil –, mégis attól tartok, hogy magunkkal cipeljük. Vagyis magunkban – helyesbített.

– Hogy érted?

– Nem én értem így, hanem a kölcsönhatások alaptörvénye. Odakölcsönöztük neki egy időre az értelmünket, valamilyen más minőséget teremtettünk, ami önálló életre látszott kelni, önálló gondolatokkal, viselkedéssel; de amit tett, gondolt, létrehozott, annak mi is része lettünk: a megsemmisülése után bennünk él tovább.

Erre már Namol sem tudott mit válaszolni. Valószínűleg az foglalhatta le a gondolatait, hogy mennyi és milyen, az Otthonétól idegen anyag épülhetett be az ő zártnak hitt világukba.

– Tudjátok, mi nem hagy nyugtot nekem? – kérdezte aztán Gubor, de senkitől sem várt feleletet, maga folytatta a válasszal: – Az, hogy embernek mondta magát. Mi meg úgy tudtuk, hogy az ember: mi vagyunk. Lehetséges, hogy a Xtrykkek is embernek nevezik magukat?

– Ugyan, örültség! – fakadt ki Dozak. – Szerintem a fordítóprogram hibája. Az egész világegyetemben csak az Otthon népe lehet ember.

– Logikus – fejtegette Yekit, a többiek nem kis megütődésére. – Annyira logikus, hogy az ugyan-csak logikusan gondolkozó Xtrykkek is eljutottak ehhez a felismeréshez. *Csak* a Xtrykkek lehetnek emberek. – Most értették meg, hogy gúnyolódik. – Mi több, szerintük mi vagyunk a Xtrykkek, azért igyekeznek minden erejükkel pusztítani minket.

– Ilyen örültséget csak a robotok tettek – emlékeztette őket Loian. – Egymást pusztították a semmiért.

– Csak nem azt akarod mondani, hogy a robotoknak közülük van k Xtrykkekhez? – kérdezte felháborodva Namol.

– Ami a kinézetüket illeti, nincs sok közülük egymáshoz – vélte Loian. – Hanem a tevékenységük lényegét vizsgálva már sokkal ijesztőbb a hasonlóság. Emlékezzetek csak vissza: mindig minden pusztítás végső oka a robot volt. – Maga sem vette észre, és máris újból úgy beszélt róla, mint korábban Yekit. Mintha alapforma lenne.

– De hát a robotok még csak *lesznek* majd valamikor, a Xtrykkek pedig ki tudja mióta léteznek már! – tiltakozott Namol.

– Pontosan erről van szó – jelentette ki félelmetes lassúsággal Yekit. – Hogy a robot csak korai formája annak, aminek a Xtrykkek a fejlettebb változata. Százmillió év múlva megjelenik a robot a Vízgömbön, s ha nem pusztítja ki teljesen önmagát, ki tudja, mi lesz belőle újabb százmillió év múlva. Addigra talán már a robot fogja nyomorult védekezésre kényszeríteni a Xtrykkeket. És ennyi idő talán arra is elég lesz, hogy azok, akiknek törődniük kell az idő múlásával, rádöbbenjenek, hogy nem a világegyetem leigázása a cél, hanem a megértése és meghódítása.

– Csak nem hiszed, hogy a Xtrykkek lemondanak világalurmi törekvéseikről? – kérdezte Namol.

– Ha már meghódították az általuk elérhető világmindenséget, akkor mi mást tehetnek?

– Ehhez azonban arra van szükség, hogy semmilyen más élet ne legyen az övékén kívül.

– Abban a világmindenségben, ahol ők vannak. De vajon ki tudja, hogy a világegyetem hányféle világból épül fel?

– Akkor sem mondhat le a pusztításról, mert szorongatni fogja a robot – már Namol is alapformaként említette –, és pusztító eszközeivel lesz kénytelen védekezni ellene.

– Valahogy mintha a kelleténél nagyobb jövőt jóslátok a robotnak – vélte Bowud. – Jó lenne ki-elemezni, hogy mi az oka. Hajói emlékszem, mindannyiunkat megdöbbsentett az a mód, ahogy folyamtosan alkalmazkodott az új és új helyzetekhez. Nem lehet, hogy máris félünk tőle?

– Ez talán túlzás – felelte Gubor. – Abban azonban magam is biztos vagyok, hogy a robot egykor majd Xtrykxként fog viselkedni.

– Talán mégsem kellett volna annyiban hagyni az egészet – vélte Dozak.

– Hogy érted ezt?

– Kezünkben volt a lehetőség, hogy helyesbítsük a világegyetemet ezt a tévedését, amit mi magunk közt robotnak nevezünk el.

Ebben mindenki egyetértett. Csak Murisból szólalt meg a lelkiismeret:.

– Képesek lettetek volna elpusztítani egy értelmes, tudatos élőlényt?

– Nem tudom, mire célzói, Muris – felelte ingerülten Bowud. – Hol találkoztál te ilyennel?

– Nem találkoztam vele, valóban, de létrejöttének a lehetősége...

– Vajon nem áll alaptörvényeink közt a magunk védelmének szüksége és kötelessége? – Bowud dühe bizonyára annak szólt, hogy éppen Muris figyelmezteti arra, aminek ő a legfőbb őre. – Jelenleg semmiféle nyoma ennek az általad említett lénynek.

– De hát mindannyian tudjuk, hogy...!

– Egy játékprogram következtetése és a biztos tudás közt óriási a távolság. Ebben, remélem, egyetértünk. Azt viszont neked is meg kell értened, hogy a robot belátható időn belül nagy veszélyt jelentene ránk. Mert ha már majd leküzdötte a Xtrykkek ellenállását, akkor mi következünk.

– Rosszabbak vagytok, mint a Xtrykkek! – dühöngött Muris. – Tudjátok, mi a véleményem? Hogy a robotnak igaza volt, amikor azt állította, hogy a múltunk nem egyértelmű! Most már nekem is az a gyanúm, hogy valamikor régen ti is Xtrykx-módon éltetek! Hogy pusztítottátok a gyengébbeket és egymást. Csak aztán jöttek a szép idők, amikor már nem maradt más élőlény az általatok megismerhető világmindenségben, mint ti; és akkor beláttátok, hogy jobb, ha lemondtok a pusztításról, az erőszakról, a gyilkosságról. Amennyiben meg akartok maradni. A feledés pedig eltüntetett minden áruló nyomot a múltatokból.

– Hallgass!

– De a lelketek mélyén még ma is munkál a pusztítás szelleme. És a félelem, hogy egyszer bűnhődötök kell.

– Elég volt! – kelt ki magából teljesen Bowud. – Megvonom tőled a gondolkodás jogát!

– Tőlem megvonhatod, bár ez is a gyengeséged jele. – Muris már dermesztőén higgadt volt. – Magától azonban...

– Yekit! Kapcsold ki Murisból a gondolkodási tudatmezőt!

– Megvan, Főnök.

– Dozak! El tudjuk-e még pusztítani a Vízgömböt?

– Ha meg tudod határozni az irányt... Mert energiánk van hozzá elég – felelte valamilyen mélyről jövő, heves vágygal. Senki sem tiltakozott.

– Ha az *egész* Vízgömböt el akarnánk pusztítani, másra nem maradna energiánk – jegyezte meg Yekit. – Ha *csak* az élőlényeket, az sem sikerülne. Hiszen magunk próbáltuk ki, hogy megmaradna a Sugaras, a Nagyfogyasztó és még jó néhányan. És ha az a változás, amit mi okozunk a Vízgömb körülményeiben, éppen belőlük teremtené meg a robotnál, a Xtrykxeknél is veszélyesebb élőlényt? Akkor mit érünk az egészszel?

– Energia indul – jelentette Dozak.

– Indítsd – utasította Bowud. – Guborral kövesd a célpontig, helyesbítsétek az esetleges eltéréseket. Menü, végezd el a valószínűségi számításokat a várható életkörülmény-változásokat illetően. Namol, kérem a Vízgömb gáz-, víz- és szilárd burkának változásait. – Újból elemében volt. – Yekit, visszaállíthatod Muris gondolkodási tudatmezejét. Loian, neked milyen munkát adjak?

– Most kivételesen én adok neked – válaszolta, de úgy, hogy minden tevékenység megállt. Valamiért nagyon oda kellett figyelni Loianra.

– Hogy érted ezt? – ütődött meg Bowud.

– Csak névleges feladat, számodra egyáltalán nem okoz nehézséget. Szerinted, ha csak százmillió év múlva (már a Namol napja szerinti időszámításban) jelennek meg a robotok...

– Most már nem jelennek – vágott közbe Bowud.

– Tegyük fel, csak a játék kedvéért... Tehát ha így van... és annyival korábban jelentek meg náluk a Xtrykxek, mint amennyivel mi járunk előttük, akkor nem lehetséges, hogy valakik valahol vannak már előttünk is? És ők ugyanolyan megfoghatatlanok a számunkra, mint a robotok számára mi?! Mindez szerinted, szerintetek: lehetetlen? Hogy ugyanúgy egy kísérleti játékprogram vizsgálati alanyai vagyunk, mint amilyenek a mi programunkban voltak a Sugarasok, a Társultak, a Fürgék és a robot? Vagy mégis: átkozottul lehetséges?

KÖZPONTI MEGFIGYELŐ A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

Összesítettem a kihelyezett megfigyelőpontok észrevételeit. Az eltelt szakaszban semmiféle említésre méltó, rendkívüli esemény nem történt. Minden megfigyelés az előre számított értékek közt maradt. Rendkívüli jelentkezésre nem volt szükség. Vége.

KÖZPONTI RÖGZÍTŐ A KÖZPONTI AGYNAK:

Az eltelt szakaszban minden esemény az előre számított értékhatárok közt maradt. Mellékelem az összes KÖZPONTI MEGFIGYELŐ adatait. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI TÁROLÓNAK:

Javaslom a KÖZPONTI RÖGZÍTŐ legutóbbi jelentését a korábbiak mellé elhelyezni, bármikor előhívhatóan. Vége.

KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓ A KÖZPONTI AGYNAK:

A legutóbbi szakaszban megfigyelt jelenségek egyvonásnyival tértek el a lehetséges középérték megengedett ingadozásától. A korábbi szakaszok ismeretében számított változatok közül az alulról kezdett negyedikben a 2/B-17ER-45-S-635 számú program 2. számú altervének megfelelő helyet foglalja el a teljes összmozgás. Irányultsága a 638. program egyik, később meghatározható alterve. A 30 fokú mérőn elfoglalt legnagyobb veszélyességi együtthatója 0 és 1 között áll. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI RÖGZÍTŐNEK:

A KÖZPONTI MEGFIGYELŐK folytassák munkájukat a kihelyezett megfigyelőpontokkal egyetértésben. Jelentkezés a szakasz végén. Rendkívüli eseményt azonnal jelenteni kell. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI LEHETŐSÉGVIZSGÁLÓNAK:

A veszélyességi együttható 0 és 1 közötti értékének összevetése a korábbi szakaszok hasonló értékével a tizedespont utáni első tizenötezer szám nagyságrendjéig szükséges. Vége.

KÖZPONTI AGY A KÖZPONTI BEAVATKOZÁSIRÁNYÍTÓNAK:

Egyes számú alapügyleti készenlét. Vége.

UTÓSZÓ

Tisztelt Kiadó!

Örömmel értesültünk arról, hogy az önök időszámítása szerinti második évezred végéig a legfontosabb világnyelvek egyikén, magyarul, közléstesszik a mi kalandunkat, melynek során elvetődöttünk az önök bolygójára, ha számításaink nem csalnak, mintegy százmillió évvel ezelőtt, az úgynevezett közepe Kréta-korban. Szóra sem érdemes szívesség lenne ez önöktől, ha a kalandunk megírásával megbízott szerző, bizonyos.....(nem kívánt törlendő) nem átalított volna belső ügyeinkbe avatkozni. Ezek: a gondolataink, az érzéseink, a vágyaink, a képzeletünk. Kiteregetésük messzemenően sérti az Otthon és az. Új Otthon alaptörvényeit, s ezért elégtételt kérünk. Nem tudjuk, hogy az önöknél hatályos jogszabályok hogyan intézkednek hasonló esetekben, az Otthon szokásai szerint az elkövető sérelmére ugyanazt kell megtenni, amire ő maga ragadtatta magát. Jelen esetben arra a meggyőződésre jutottunk, hogy a fent nevezettnek intő példa lesz, ha agyának szürkeállományát mélyvizsgálat alá vetjük, és az eredményt közléstesszük. Remélhetően egyszer és mindenkorra lemond arról, hogy az otthoniak belső ügyeit széles körben kiteregessen, és ezért az eléggé nem helyteleníthető tevékenységéért majdnem olyan anyagi előnyhöz jusson, mintha ugyanezen időben sódert lapátolt volna magánépítkezésen (utóbbi esetben persze nagyobb társadalmi hasznot hajtott volna). Az alábbi vizsgálat eredményének helyességéért aláírásunkkal felelünk.

Vizsgálati jegyzőkönyv

A vizsgált személy jellege: fél-Xtrykx

Önértékelése: földi ember

Értelmi szintje: 1480 földi cm³

Befogadóképessége: 10⁹ x 3,5-4 idegsejt a főközpontban

A mélyvizsgálatot a célba vett személy kikapcsolt tudati állapotában hajtottuk végre. Ehhez felhasználtuk az agy két féltekéje emlékező, érzelmi és rendszerező működésének szolgáltatásait. A vizsgált személy (mint általában a fél-Xtrykx jellegű földi emberek) kikapcsolt tudati állapotában nem tiltakozott, nem ellenkezett, és nem próbálta valótlanságok állításával elfedni a lényegét és az igazságot. Könnyedén hozzájutottunk az ingerületválaszokhoz, s ezért mindet úgy tekintettük, mintha önként és szívesen adta volna. Vizsgálati módszerünk a lehető legegyszerűbb volt, nehogy káros terhelést idézzünk elő a vizsgált személy úgynevezett szürkeállományában: két, egymástól különböző fogalmat hoztunk kapcsolatba, egy harmadik fogalom felidézése céljából. A vizsgálati eredmények elérték, néhol meghaladták a jó átlagot.

Első fogalompár: tudományos-fantasztikus irodalom – a kezdet

Válasz: általános iskola felső tagozat, Verne, Jókai

Második fogalompár: Verne, Jókai – a folytatás

Válasz: gimnázium, összes művek, első szerelem, Karinthy Frigyes

Harmadik fogalompár: első szerelem – a kozmosz

Válasz: nem akarok űrhajós lenni, inkább megírom

Negyedik fogalompár: megírom – űrhajós

Válasz: osztályfőnöki intő

Ötödik fogalompár: intő példa – érettségi

Válasz: a munka nemesít

Hatodik fogalompár: nem mese – délután

Válasz: később délelőtt és délután egyetem

Hetedik fogalompár: egyetem – után

Válasz: a jó pap holtig...

Nyolcadik fogalompár: tanítvány – mester

Válasz: hosszú sor

Kilencedik fogalompár: kevés – kedvenc

Válasz: Brian Aldiss, Isaac Asimov, Pierre Boulle, Ray Bradbury, Arthur C. Clarke, Michael Chrichton, Alekszandr Dnyeprov, Herbert W. Franke, Szever Ganszovszkij, Fred Hoyle, Henry Kuttner, Stanislaw Lem, Lengyel Péter, George Lucas, Katherine McLean, Frederik Pohl, Clifford Simák, Steven Spielberg, E. A. Van Vogt, Kurt Vonnegut, Per Wahlö, John Wyndtiam, Zsoldos Péter

Tizedik fogalompár: fantasztikus – tudományos

Válasz: és ez csak a kezdet: az első

(Megjegyzés: e ponton a vizsgált személy agyhullámaiban a kiadót és minket egyaránt fenyegető, Xtrykxjellegű rezgések növekedését véltük felfedezni, ezért elégséges adat birtokában befejeztük a kísérletet.)

Kiváló tisztelettel: Bowud
Namol
Gubor
Dozak
Menil
Yekit
Loian
Muris

Az önök időszámítása szerint 1986. február

Az Otthon vándorai elhagyják szülővilágukat. Már hosszabb ideje készülnek erre az utazásra, hiszen jól tudják, hogy az őket eltető nap hamarosan kimeríti utolsó energiatartalékait, és kihuny. A távozás időpontját azonban előbbre kell hozniuk, mert pusztító ellenséges hatalom tűnik fel a világegyetemnek abban a részében, amely eddig csak az övék volt; az Xtrykxek leigázással, megsemmisítéssel fenyegetik őket. Az otthoniak már évmilliók óta nem ölnek, nem pusztítanak, nem háborúznak. Erkölcsi érzékük elutasítja az élőlények pusztítását, eszközük sincs hozzá, a fogalmat sem ismerik már, elfelejtették. És most hirtelen védtelenné váltak. Szinte menekülésszerűen hagyták el hazájukat: az Otthon bolygót, hogy áttelepüljenek a világegyetem egy távoli részébe. Bowud parancsnok és társainak úrhajója azonban belefut egy gyilkos erejű Xtrykx-támadásba. És itt a nagy kérdés: mit tegyenek? Hagyják elpusztítani magukat? Vagy védekezzenek? Netán próbáljanak ellenállni? Támadni? Mi a fontosabb: az életben maradás vagy a szokásokhoz, az elvekhez való ragaszkodás? Az a megoldás, amit kényszerűségből választanak, újabb, hihetetlen kalandokba sodorja őket.